

MADENCİ EDEBİYATI

YANIK RÜZGÂRIN SESİNİ DUYDUM

Yayına Hazırlayan:
Tekgöl Arı

TMMOB

Maden Mühendisleri Odası

© Tüm hakları saklıdır. TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın yazılı izni olmaksızın bu kitap ya da kitabın bir kısmı herhangi bir biçimde çoğaltılamaz.

Teknik Hazırlık: Ayhan Çınar

Fotoğraflar: Alaaddin Kara

Yayına Hazırlayan: Tekgül Arı

Baskı: Yorum Basın Yayın Sanayi Ltd. Şti.

İvedik Matbaacılar San. Sit. 1341. (Eski 35.) Cad. No: 36/38

Yenimahalle/ANKARA

Tel: 0312 395 21 12 Faks: 0312 394 11 09

İsteme Adresi: TMMOB Maden Mühendisleri Odası

Selanik Cad. 19/4 • Kızılay/ANKARA

Tel: 0312 425 10 80 • Fax: 0312 417 52 90

İnternet Adresi: www.maden.org.tr

Elektronik Posta: maden@maden.org.tr

ISBN: 978-605-01-0893-4

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	7
ÖNSÖZ.....	9
<i>Soma'nın Acısı Çipil Çipil - Tekgül Arı</i>	13
<i>Kapkaranlılık - Erçin Savur (ÖDÜL)</i>	27
<i>Sede Kız ile Hasan Oğlan - Murathan Çarboğa (ÖDÜL)</i> ..	35
<i>Yazı - Ayşe Betül Tekeli (MANSİYON)</i>	43
<i>Masmavi Gök - Elif Yonat Toğay</i>	49
<i>Rüya Atlası - Mustafa Yatmaz</i>	55
<i>Tohumlar Yanarken - Onur Aydın</i>	67
<i>Salkım Söđüt - Ayça Sümeýra Oruç</i>	71
<i>Güneşin Acelesi Var - Yayla Boztaş</i>	87
<i>Can Oyunu - Fesih Vural</i>	97
<i>Arif Sözü - Tuba Kır</i>	103

<i>Mahir'in Hayalleri - Dursaliye Şahan</i>	109
<i>Can Kesigi - Ayşe Şen</i>	117
<i>Gök Kuşağının Bittiği Yerdeyim Anne - Sümeyra Erdem</i>	127
<i>Yitirdiğim - Selahaddin Yıldız</i>	133
<i>Ölümü Düşte Yaşamak - Fehmi Salık</i>	141
<i>Babam - Alper Duran</i>	151
<i>Kara - Ergün Karaca</i>	157
<i>Geride Kalan - Esra Aksu</i>	167
<i>Gölge Adam - Şeyma Kılıç</i>	171
<i>Beni Her Zamanki Gibi Karşıla - Emrah Akkan</i>	181
<i>Birinci Derece Akrabalar - Mehmet Sağlam</i>	197
<i>Ocak - Arzu Kılıç</i>	205
<i>Kara Korsanın İşsiz Kaldığı Kent - Mete Arif Tokmak</i> ...215	

<i>Yazmalı mı? - Tayfun Ak</i>	231
<i>Mektup - Zeynep Çolak</i>	241
<i>Zor Bir Anı - Hüseyin Özlütaş</i>	245
<i>Tuinwijk'i Anlatır Hikâyat - Hamdi Topçuoğlu (ÖDÜL)</i>	249
<i>Günün Adı Üç Yüz Bir - Ferhat Döner (MANSİYON)</i>	267
<i>Madeni Azınlık - Aydın Zeyfeğlu (MANSİYON)</i>	271
<i>Madencilerin Masalı - Nebahat Dere</i>	275
<i>Mahkum - Anna Manouilidou (MANSİYON)</i>	279
<i>Ay Kız - Gültekin Akyar (MANSİYON)</i>	283
ÖZGEÇMİŞLER	291

SUNUŞ

Madencilik Öyküleri Yarışması maden emekçilerinin çalışma yaşamı sanat ilişkisini paylaşmak maksadıyla ilk defa Odamızca 2007 yılında düzenlenmiştir. Seçici kurul, eser gönderen edebiyatçılar ve Odamızın ortak katkı ve kararıyla çalışmanın adı 2013 yılında Madenci Edebiyatı Yarışması olarak değiştirilmiştir. Madencilik Öyküleri ve Madenci Edebiyatı yarışması adı altında düzenlenen her iki çalışmaya gelen eserler seçici kurullar tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda “Çığlık” ve “Korkunun Tırnakları” adlı yapıtlarla edebiyat dünyasına kazandırılmıştır.

Madencilik alanına ait öykü, şiir, masal, anı, günce, röportaj ve benzerlerinin okuyucularla buluşmasının hedeflendiği bu çalışmalarda ayrıca edebiyatımızın gelişmesi ve edebiyatçıların desteklenmesi de hedeflenmektedir.

Madenci Edebiyatı yarışmasının 2014 yılı etabına 277 yazar ürettikleri 344 eser ile katılmışlardır. Seçici kurulumuz tarafından yarışmaya katılan eserler içerisinde otuziki eser “Yanık Rüzgarın Sesini Duydum” adlı kitapla okuyucularla buluşturulmak istenmiştir.

Maden ocaklarında demir, kömür, bakır, üreterek yaşamlarını kazanan maden emekçileri, bu üretim süreçlerinde biriktirdikleri kazanımları sanata dönüştürmeyi ihmal etmemişler dolayısıyla sadece maden üretmediklerini bizlerle paylaşmışlardır. Odamız da bu paylaşımları dayanışma ile destekleyerek büyümesine yardımcı olmaktadır.

Yoğunlaşan saldırılardan beslenen karanlık odakların geriletilmesi için sahiplenmenin duygudan öte bu yapıt gibi fiili bir durum alması Odamızı daha da güçlendirecektir. Bu yapıta ürettikleri eserlerle katılan emekçi yazarlara, maden eleği ile sanat eleği süzgecinden geçirdikleri eserleri kitaplaştıran seçici kurula, Odamız çalışanlarına ve “Yanık Rüzgarın Sesini Duydum” adlı yapıtı edebiyat dünyasına kazandıran Tekgül ARI'ya teşekkür ederiz.

**TMMOB
MADEN MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

ÖNSÖZ

2014 yılında, üçüncüsü düzenlenen Madenci Edebiyatı yarışmasına, amatör-profesyonel 277 yazar, 344 ürünle, katıldı. Özellikle Soma'da yaşanan facianın, insan yüreğini kıyan acısı, yarışmaya duyulan ilgiyi artırmıştı. Ürün sayısına baktığımızda; Nalan Barbarosoğlu, İnan Çetin, Arzu Demir, Engin Çetinbağ ve Tekgül Arıdan oluşan, seçici kurulun işi oldukça zordu.

Ürünleri okuduğumuzda; özellikle Soma faciasından etkilenerek ilk kez, eline kâğıt kalem alanların yazılı metinleri vardı. Yazılarda, öfke ve çaresizliğin yüklediği acı duygular, en üst düzeydeydi. Acıyı boşaltmak için, yazma çabası oldukça değerliydi. Çünkü yazmanın iyileştirici, düşündürücü ve olaylar karşısında çözüm aramaya iten gücü her zaman vardır. Ancak, öfke ve çaresizlikle yazılan metinlerin çoğu,

iç dökmeden ileri gidememiş ve edebiyat disiplinin dışında kalmıştı.

Şunu da belirtmek gerekiyor; ilk kez yazarların, daha önce Oda tarafından yayınlanan, Çığlık ve Korkunun Tırnakları kitaplarını okunması gerekirdi. Madencilere biçilen ortak kaderi bozmaları da. Kurdukları düşlerin, daha önceden defalarca yazılmış, birbirini tekrar eden hikâyelerle değil, yenisini bulmaları gerekirdi. Çünkü edebiyat tekrarları sevmez. Durum tespitlerindeyse daha ileriye geçilmiştir. Yazar, yeni bir düşün peşine önce kendi düşmeli, sonra onu okura göstermelidir ki metin, edebiyatta yerini bulabilsin.

Yarışmaya, öğretmenlerin yönlendirmesiyle, birçok okuldan da katılım vardı. Öğretmenlerin duyarlılığı ve gençleri yazına yönlendirmeleri mutluluk vericiydi. Gençlerin yazma cesaretine katkı sağlamak için, birkaç ürüne kitapta yer verdik.

Gelen ürünlerin çoğu, öykü ve şiirlerden oluşmaktaydı. Ancak, dikkat çekici olan madenci masallarının da yazılmış olmasıydı. Öyle ki Atina'da yaşayan, Anna Manouilidou, Soma faciasından etkilenerek yeni öğrendiği Türkçesiyle yazdığı, kısa bir masalla yarışmaya katılmıştı. Acının dilinin, ırkının olmadığını görmek adına sevindiriciydi, böylesi bir masal.

Seçici Kurul: Erçin Savur'un Kapkaranlık ve Murathan Çarboğa'nın Sede Kız ile Hasan Oğlan öyküleri ile Hamdi Topçuoğlu'nun Tunwijk'i Anlatır Hikâyat şiirini ödüle değer görmüştür. Ayrıca, Ferhat Döner'in Günün Adı Üç Yüz Bir,

Aydın Zeyfeoğlu'nun Madeni Azınlık Őirlerine; Ayşe Betül Tekeli'nin Yazı öyküsü ve Anna Manoulidou'un Mahkum ile Gültekin Akyar'ın Ay Kız masallarını mansiyona değer bulmuŐtur.

Madenci kıyımının yaŐandığı günün ardından gittiğim Soma'da duyduğum, yanık rüzgârın sesiydi. Ses hep kuladımda kaldı. Bu nedenle kitabın adını, "Yanık Rüzgârın Sesini Duydum," olarak belirledik. Kitap kapağı ve iç sayfa-larda maden emekçisi yazar, Alaaddin Kara'nın çektiği fotoğrafları kullandık.

Soma'daki izlenimlerimi, madencilerle yaptığım görüş-meleri yazdığım, Soma'nın Acısı Çipil Çipil, yazımı da kitap-ta paylaşmaya karar verdik.

Seçici kurulumuza, özverili çalıŐmalarından dolayı çok teşekkür ediyoruz.

Duyarlılık gösterip yarışmaya katılan; 277 yazara ve öğ-rencilerini yazına yönlendiren öğretmenlerimize de ayrıca çok teşekkür ediyoruz.

*Tekgül Arı
Editör*

Soma'nın Acısı Çipil Çipil

Tekgöl Arı

Soma'ya tren yaklaştıkça bir koku yayılıyor sanki, ölümün kokusu; yakıcı... Trenin öfkeli sesine karışmış insanların kaygılı sözlerini, ister istemez mıknatıs gibi çekiyor kulağımız.

“Beş yüz ölü, çocuklar da varmış madende...”

Boğuluyor tren, ikircikli söylemlerin arasında. Gençlerin sayısı çok değil; bulup buluşturdukları üç beş kurşulla çıkmışlar yola, “Belki bir faydamız olur” diye. Evet, hep

bilgisayarın soğuk yüzüyle birlikte düşündüğümüz gençler artık insanın sıcacık yüzüne dokunuyor. Yaşamın çetrefilli yollarını ancak böyle aşılacağı duygusuyla, madende bulunan işçilere gidecekler.

Tren gara yaklaştıkça, heyecan en üst seviyede. Az sonra yüzleşme zamanı. Yazılı ve görsel basında rastladıklarımıza dayanamayarak koşturduğumuz bu şehirde, facianın göbeğine inmek, sıralanmış üzüm bağları gibi karbonmonoksitten can vermiş bedenlerle yüzleşmek, acı damıtan yüreklerin yüzünde oluşmuş çizgilerle çarpışmak yakıyor ruhumuzu. “İnsan yaşamı hiç bu kadar ucuz olmamıştı” sözü giderek sertçe vuruyor yüreğinize.

Tren acı bir çığlık atarak duruyor. Gardan dışarıya adım atar atmaz megafondan yayılan bir sesle duruyoruz, maden kazasında hayatını yitirenlerin önce adı ve soyadı sonra babası ve çocuklarının adı okunuyor. Ardından gömülecekleri mezarlığın ismi geliyor. Bu anonslar peş peşe ölenlerin adı anılarak şehre duyuruluyor.

Bir maden kaç canı alır, kaç çocuğu babasız, kaç kadını kocasız, kaç anayı yavrusundan ayrı bırakır....

Bir şehirde nasıl ölünür?

Bir şehir nasıl ölür?

Soma Devlet Hastanesi'ne gidiyorum. Büyük bir kalabalıkla karşılıyorum. Sinir krizleri geçirenler, bir köşede sessizce ağlayanlar, dayanamayıp bağırانlar. Herkes konu-

şuyor. Basın orada, söyleşiler yapıyor. Gözler hep ACİL'in kapısında, kulaklar hastaneden gelecek umutlu seslerde. Ambulanslar geliyor, sesler kesiliyor, o yöne doğru koşuyor insanlar. Umut şöyle bir yokluyor, sonra yine yüreğin tam ortasına ikircikli bir suskunluk asılıp kalıyor.

En çok da kadınlara vuruyor bu bekleyiş. Nasıl vurunmasın? Karnında taşıyan, doğuran, yaşam veren kadınlar bunlar. Verdikleri canı ellerinden alan bir sistem. Daha çok kazanma hırsıyla, çalışanını ezip geçtiği yetmezmiş gibi şimdi de öldüren... Anaların yüreklerinde katran olmuş acı memelerinin ucunu yakıyor. Kimse bilmez ama analar çocukları uzakta da olsa bir sıkıntıları varsa önce memelerinin ucu sızlar. Bu kordon bağının kesildiği andaki sızıya benzer. Madende işçi Niyazi Bayram, üçüncü gün olmasına rağmen hâlâ kendisine ulaşamadı. Anası hastane önünde geliniyle birlikte feryat ediyor. "Oğlumu çıkarın. Oğlumu kurtarın. Oğlum ölmesin" diye. Çırpınıyor Gülsüm ana. Yüreği kanyor, yine de bir umutla gelen ambulanslara koşuyor, ACİL'in kapısından çipil gözlerini ayırmıyor.

Evet, bu şehir çipil gözlerle dolu. İyice bakın, bulaşıcıdır. Yoksulluğun resmi bu şehirde asılıdır. Bu nedenle kaçır buralardan insanlar. Bu nedenle baskı hep ağır yüküdür onlar için. Bu nedenle gidenler çipil gözlerine değil, kömür karası yüzlerine bakar. Öyle ki, arafın tam ortasından çıkarılan bir işçi, nedense gözlerini beyaz sedyeye diktiğin-

de utanır. Madenden çıktığına sevinmek, ilkin aklına bile gelmez, taşınacağı sedyenin beyazını kirletmekten korkar, hatta ürker.

Kocasını yitirmiş öyle çok genç kadın var ki... Müzeyyen Bayram yirmi üç yaşında, üç yıllık evli bir genç. Yaklaşık altı aylık hamileymiş. Bir oğulları olacak. Kocasını Niyazi Bayram çok mutluymuş. Müzeyyen birbirlerine aşık olduklarını, eşinin madenden çıkıp eve gelmesini hep kapı önünde beklemiş. Karısının evde canı sıkılır diye kahveye gitmez, onu tek başına da bırakmazmış kocası. Birlikte güzel vakit geçirirlermiş. Bir de söz vermiş Niyazi Bayram karısına, "Senden hiç ayrılmayacağım!" Öylesine kırgın ki Müzeyyen, "Söz vermişti bana," diyerek sitem ediyor. "Pazartesi günü gündüz vardiyasına gitti hâlâ dönmedi!" Ağlıyor bir ara. Sonra öfkeyle. "Bana söz verdi, gelecek! Beni bırakmaz, çünkü seviyor. Hem televizyonda görmüşler, çıkanlar arasındaymış." Sesi ağulu biraz. Yanında onunla aynı kaderi paylaşan komşusu Berna Özcan, sözün arasına giriyor, "Benzetmişlerdir," diyor "hepsi birbirine benziyor zaten, kömür karasından! O olsa haberi gelirdi." Berna yirmi bir yaşında, o da çipil bakıyor, çok az konuşuyor. Daha yedi aylık evli. Arkadaşı Müzeyyen gibi o da düğün albümünü getirmiş. Kocaları iyi arkadaşmış, madende aynı yerde çalışıyorlarmış. Madene birlikte gidip birlikte geliyorlarmış. "Kader mi bu?" diye soruyorum. İkisi de öfkeyle bakıyor "Ne kaderi abla, madende güvenlik diye bir şey

yok ki, kader olsun!”

Bu soruyu, acılı her aileye ve orada bulunan işçilere soruyorum. Merak ediyorum, böyle toplu bir kaderi... Çünkü, büyüklerimden öğrendiğim önemli bir şey, o da kader olması için, “Sen tedbirini al, ondan sonra olacak olursa kaderdir”dendiğini. Müzeyyen ve Berna’nın sıkıntısı, yetkililerin onlara üç gündür herhangi bir açıklama yapmaması. Müzeyyen ağlayarak “Kayınpederim Kırkağaç da morga gitti. Oğlunu arıyor.” Kocaları gelene kadar da hastanenin önden ayrılmayı düşünmüyorlar. İki kadın da “kocamızı istiyoruz” diyor. Sürekli bunu söylüyorlar. Fakat etraflarında başka kadınlar da var, acının içine siyaset katmayı ihmal etmeyen bu kadınlar. Fırsat mı? Hayır, böyle düşünmek istemiyorum, ama o kadınlar acılı kadınların önüne kalkan olmuş, konuşmalarını denetliyor. Herhalde ben rahatsız ediyorum bu kadınları, farkındayım. Ama Müzeyyen, Berna ve Gülsüm ananın yanından ayrılmıyorum, istiyorum ki acılarını akıtsınlar, içlerindeki tüm susturulmuşluğu boşaltsınlar, kapkara bir tünelin ağzından ocağın içine yayılır belki de çığlık, o zaman koşarak madenden teker teker çıkıp gelir kocaları.

Bir kadının, kadınlar tarafından susturulmaya çalışılması öyle ağır geliyor ki bana. Hem de böyle katmerli yaşanan acının içinde, siyasi görüşlerin itibarını korumak için “Bizler on yıl öncesine kadar insan bile sayılmıyorduk, unuttunuz mu? Şimdi iyi durumdayız. Bunu düşünün.

Öyle ulu orta yerde her şeyi söylemeyin. Leke getirmeyin hükümete” diyor genç kadının biri. O an bakıyorum kendi cinsime. Sadece örtünmek miydi biz kadınların sorunu? Gerçek anlamda inanan ve kapanan kadınlarımızı ayrı tutuyorum ama siyasal bir amaca hizmet etmek maksadıyla örtünmeyi araç olarak kullanan kadınlara hep çıkarıcı gözle bakıyorum. Peki, örtüyle çözebildik mi tüm sorunlarımızı? Biz kadınız örtülü, örtüsüz, sorunlarımız hep aynı değil mi? Peki, biz, bizi nasıl ötekileştirebiliriz ki... Erkek egemenler tarafından tasarlanan bir oyunun içine çekilişimizi nasıl görmezden gelebiliriz? Peki, içi yanan, evladını bekleyen Gülsüm ana dinler mi hiç sizi? “Oğlumu bir an önce sağ getirin, öyleyse bana,” diye söylemez mi size?

Yüreğime vuran bu gerçek yaşam öyküsünde Gülsüm ana, Müzeyyen ve Berna ölüsü de olsa, son kez de olsa yüzünü görmek, öpmek, koklamak istiyor, Niyazi'nin, Tolga'nın. Çok şey değil, ama maden en ağır oyunu oynayacak onlara. Son çıkanların kimlik tespiti için DNA testinin yapılacağından habersiz bekliyorlar...

Ölüm kokusunun içinde ne çok koku var bu şehirde. Ne çok yalnız kalmışlık, terkedilmişlik, tehdit edilmişlik. En önemlisi de öyle çok yutkunmuş sözler var ki, kara kap-kara sözler patlıyor hastane önünde. Üçüncü gün umutlar kömürün altında kızıymış, kapkara bir duman olmuş. Basın soruyor, ben soruyorum, öyle çok öfkeli sorular birikmiş ki, öyle çok öfkeli cevaplar, yorumlar uçuşuyor

ortalıkta. Kulağınız birinden diğerine, radar gibi, yetişebildiklerimiz, yetişemediklerimiz. Acıtanlar, düşündüröner bir bir söyleniyor. Şok yaşıyor işçiler, yan yana çalıştıkları arkadaşlarının birçoğu yok, hastanenin ACİL kapısında geleceklerin yaşaması için dua ediyorlar. Bundan böyle bir kıyım olmaması için açıyorlar ağızlarını. Korku bu kez tekinsiz yakalanıyor. İşçiler bir bir savuruyor cümleleri artık nereye giderse...

-Başbakan teknolojinin son hadde ulaştığı bu zamanda neden bizi yüzyıl öncesiyle kıyaslıyor ki... O zamanki madenlerle şimdiki madenler aynı olur mu hiç, anlayamıyorum. Bizi saf mı sanıyor?

-Trafo patlamış, diyorlar. Ama sirenler neden çalardı?Ufacık bir sorun olsa hemen sirenler çalardı.

-Bir arkadaş uyardımış önceden, madende sorun var, demiş; onu kimse dikkate almamış.

-Koyu bir duman çıktı, gördük biz.

-Grizu bu, ben bilirim. Dumanı görmediniz mi?

-Trafo bahane, sigortadan para almak için bunu uydurdular. Grizu olsa para alamayacaklar, her şeyin hesabını yapar bu şirket!

-Abla, ocakta zaten iki haftadır bir ısınma vardı. Söylendi ama kimse dikkate almadı ki. Zaten ara ara küçük yangınlar oluyordu kömürde. Kendimiz söndürüyorduk. Kimse tedbir almak için bir çaba harcamıyordu. Biz ne ya-

palım? Bizi dinleyen yok ki...

-Bir şey olmaz bu şirkete! Hükümetten yana güçlüler.

“Trafo uydurma olur mu”, diye söylenen işçinin üzerine sorularıyla gidiyorum ama net bir cevap alamıyorum. Böyle bir yolu hemen düşünebilirler mi? dediğimde, yüzüme bakıp “Oo, abla onlar her şeyi düşünür. Şimdi ölen arkadaşlarımızın yerine yenisini hemen bulurlar. Hem de daha ucuza çalıştırırlar. Şimdi böyle konuştuğumu biri mimlese hemen atarlar beni işten. Sakın çekmeyin fotoğraflarımızı. Aç kalırız billah”

Belediyenin megafonundan yine cenaze haberi veriliyor, herkes susuyor, duydukları isimleri tanıyorlar. Mahcup işçilerin çoğu; bazıları kurtuldukları için, bazıları da o gün izinli olduğu için. İsimler okundukça daha da öfkeleniyorlar. Dilin kemiği yok misali, “Atarlarsa atsınlar beni işten,” diyor öfkeli bir işçi. “Nereye kadar susacağız ki. Arkadaşlarımız gitti. Sıra bize mi gelsin?” Bu söz içimi yakıyor. Tedbir alınmasa onlara da sıra gelecek, biliyorum bunu. Tedbir alınmadı mı? İş güvenliği eğitimi aldılar mı? Yaşam odalarının olmadığını öğrenmiştik. Maliyetinin yüksek olduğunu da. Peki, bu maliyet insan canından daha mı önemliydi, işte bunun peşindeydim. İşçiler hayatlarının ucuz olduğunu bir kez daha gösterdiler, kurdukları, kurmaya devam ettikleri her bir cümlede.

-Bugün beni işten atsalar, yüzlerce işçi bulabilirler.

Herkes iş peşinde. Çoluk çoçuğumuz var. Başka iş bulabilsek zaten çalışmayız böyle yerin dibinde. Her gün vedalaşarak ayrılıyor evden.

-Ne iş güvenliği, daha doğru dürüst, oksijen maskelerini takmayı bilmeyen bir sürü insan var.

-Eğitimle işleri olmaz bunların. İş kaybı onlara göre.

-Yahu hasta olduğumuzda, rapor bile alamıyoruz abla! Doktora bile baskı yapıyorlar, rapor verme, diye. Zaten üst üste rapor alanları işten atıyorlar. Vallahi hasta halimle çok çalıştım.

-İşçiye tazminat vermemek için iki üç ayda bir girdi, çıktı yapıyorlar.

-Devletteyken ocak böyle değildi. Maden iş de yerin dibine girsin! Bizim haklarımızı aramıyor ki, o iktidardan, patrondan yana zaten.

-Madende her şeyin sinyali vardı, bunun niye sinyali yoktu? Bir de vardiyalar çakışıyor. İş kaybı olmasın diye, içerde vardiya değişimi yapılıyor. Devletteyken maden böyle değildi. dışarıda vardiya değişimi yapılırdı.

Özellikle devletin gönderdiği deneticiler konusu kafamı kurcalıyor.

-Uydurma denetim abla, yirmi gün önceden haber geliyor. Ufuk tefek düzenlemeler yapılıyor. Gelen deneticilere madenin içinde bir de güzel bir yemek yediriliyor. Adamlar zaten maaşlarını da şirketten alıyorlar, 'burası yeryü-

zünden iyiymiş' diyerek gidiyorlar. Çok gördük bunları.”

-Madenin baskısı yetmiyor bir de baskıcı rejim altında yaşıyoruz, diye biri karışıyor söze. Konuşturmayın bizi, parti mitinglerine zorla götürüyorlardı. Oy vermesek iş de vermeyeceklerini söylüyorlar. Mecburen ne derlerse yapıyoruz.

Bir ambulans geliyor, herkes o tarafa yöneliyor. Bu kez kocasını yitiren bir kadın bayılmış, onu hastaneye getirmişler. Birkaç dakika sonra gelen ambulandan yine bir kadını taşıyorlar sedyeyle. Bir kadının sesi yankılanıyor.

-Çocuklar korkuyor. Arkadaşının babası ölmüş, o ağlarken ne okulu? Ders anlayacaklar mı sanki... Tatil edilsin!

Çocuklar, öylesine masum ki. Gidenin dönmeyeceğini, toprağın altında çürüyeceğini öğrenen, babalarının toprağa gömülüşünü izleyen, nehirler gibi taşan gözlerinin içinden çıkan feryadı cömertçe savuran, yaralı çocuklar. Bir çocuk ne zaman büyür bilir misiniz? Babaları öldüğünde. Öksüzlüğü, küçücük omzunda hep taşır. Gülüşleri de tam olmaz hiçbir zaman.

Morgun önüne geliyorum. Kalabalık, ağlayanlar, çocuklar. “Ocaktan çıktın, tekrar niye girdin?” diye kocasına ilenen bir kadın. “Hani birlikte kahvaltı yapacaktık.” Kömür akıyor gözlerinden. “Çocuğum öksüz kaldı. Onların çocukları da yansın. Ne yaparız sensiz. Seni böyle mi görecektim.” Karnı şişmiş, bacakları açık kalmış Sinan’ın. Artık hiçbir söz anlamlı değil. Maden Mühendisiymiş Sinan Yıl-

maz. İlk patlamada dışarı çıkmış. Sonra işçilerinin içeride olduğu aklına gelince onları kurtarmak için tekrar girmiş.

Cenaze araçları morgun önüne sırayla geliyor, yolcularını aldıktan sonra arkasındaki feryatlara bakmadan sessizce gidiyor. Çocukken cenaze aracı geçerken nedendir bilinmez “Saçınızı çekin!” derdi büyükler, şimdi yolmak istiyorum her bir cenazenin ardından, yetim kalmış kadınlar, çocuklar gibi. Hastane bahçesinde sinir krizi geçiren gençecik bir kadın gibi dövünmek, bunu yapanların yüzlerine vuramadıkları için, belki de bayılmak. Hiç uyanmamak.

Facianın olduğu ilk günden bugüne kadar sürekli “trafo patladı” diye gözümüze sokulmaya çalışılmıştı. Maden Mühendisleri Odası bir önceki Başkanı Mehmet Torun’un basına ilk gün yaptığı açıklamada, “Bakan her ne kadar trafo patlaması’ dediyse de bize gelen bilgilerde daha önce çalışmış kömür damarının kendiliğinden yanması sonucu açığa çıkan karbonmonoksitin yayılmasıyla, işçileri zehirleyen büyük bir facia bu” dedi. Torun sözlerine taşeronlaşma ve özelleştirme yarasının geri çekilmesi gerektiğini de sözlerine ekledi ve üzülen söylemek istiyorum ki içerideki arkadaşların kurtulmasının mucize olduğunu söylemişti. Bu açıklama günler sonra şirket yöneticileri tarafından da doğrulanmıştı. Neden ilk günlerde böyle bir açıklama ile ortaya çıkıldığı biraz düşündürüyor bizleri. İşçilerin söyledikleri Trafo ile şirketin sigortadan para kapma isteği olabilir mi, sorusu hep aklımda takılı.

Bir suçlu aramak, biz insanlar için en rahatlatıcı terapi yoludur. Birini ya da birilerini suçla ve kurtul. Gerçekten bugün Soma'da gördüklerimizin suçlusu şimdi bu iktidardır. Evet, suçluydular, özelleştirmeyle sorumluluğunu üzerinden attığı için, sunulan bir yönergeyi ciddiye almadıkları için, denetimlere gönderdikleri insanlar, iş güvenliğini incelemeyen açıkçası işlerinin gereğini yerine getirmediği için; iş veren kapasitenin üzerinde üretime işçilerini zorlayarak, fazla mesailerle onların tüm gücünü semirmesine göz yumduğu için, yaşam odalarını yasalaştırmadığı için... Bunun gibi bir sürü sorun ortada ve bunları gerçekçi değerlendirmek gerekiyor. Soma, yeni değil, okul yıllarında derslerden öğrendiğimiz maden çıkarılan bir yer. Hep vardı, şimdi de var. Yarın da var olmaya devam edecektir. Peki, önceki iktidarlar ne yapmışlardı? Onlar tedbir almış mıydı? Evet, suç önceki iktidarlardan şimdiki iktidara kadar, hatta bizlere kadar uzanıyor. Şimdi rahat döşediğimizden kalkarak onlara "müstehak" sözünü söylemeden önce acılı yaşamlarındaki payımıza bakmalıyız. Hiç değilse şimdi her birimiz işlenen bu cinayette suçu biraz da kendimize çevirmeliyiz.

Soma'da yaşanan acıyla birlikte öfke hepimizi sarmalamış durumda. Aynı ülkede, başka iş bulamadığından üç kuruş almak için yerin kat kat altında, sadece karın tokluğuna bile diyemeyeceğim ücretle, böylesine zorlu bir işte çalışmaları hep dokunuyor bana. İşe her uğurlanışında, çoluk çocuğuyla vedalaşan, madenden çıktığında birbirle-

rine “geçmiş olsun” diyen işçilerin dramatik yaşamlarının suçlusu biraz da biz değil miyiz? Vatan, millet naraları atıp bireysel olarak biri bize dokunduğunda sadece sesimiz çıkaran bizler, aynı ülkede, ezilen insanımızın çektiklerini bilmediğimiz (belki de görmek istemediğimiz) için, onları yalnız bıraktığımız için hep suçluyuz.

Hükümetin giden 301 canın vebalini ödeyebilmesi için, öyle sanıyorum ki bundan böyle, maden işçilerinin çalışma ortamlarının güvenliğini sağlayacağını, hem çalışma şartlarını hem de karınlarını doyurabilmeleri için ücretlerini ona göre belirleyerek insanca yaşamaları yolunda her türlü tedbiri alacağını ummak istiyorum. Bundan önce yaşanan depremler, Uludere, Hatay katliamı gibi bütün işlenen cinayetlerde olduğu gibi bunu da bundan böyle hasır altı etmeyeceğimizi, insanlık onuruyla yaşamak için herkesin takipçi olacağını düşünüyorum.

Soma, 18 Mayıs 2014

Kapkaranlık

Hayatında gördüğü en koyu karanlığa açtı gözlerini. Gözlerini açmış olup olmadığı konusunda emin olamadı bir an. İçinde bulunduğu karanlık dışında hiçbir şey göremiyordu. Kafasını hızla sağa sola çevirdi, en ufak bir ışık parçası yakalayabilme umuduyla, ama bu çaba faydasızdı. Gözünün beş santim önüne kadar yaklaştırdığı ellerini bile göremiyordu. İki elini, yüzünün üzerinde gezdirdi. Çocukluğundan kalma ve her fırsatta onu yalnız yakalamak için pusuda bekleyen, kimselerle paylaşmadığı karanlık korkusunun onu böyle savunmasız yakalamasına izin vermek istemiyor, bunun sadece bir rüya olduğunu, henüz uyanmamış olduğunu gösterecek bir ipucu arıyordu. Parmaklarının üzerindeki, haritasını

ezberlediği nasırların, yanakları üzerinde yaptığı yolculuk, o kadar bilindik detaylarla doluydu ki, rüyadan olunabilecek en uzak yerde olduğunu düşündü. Hiç kimsenin istemeyeceği kadar içinde olduğunu hissediyordu bu gerçek dedikleri dünyanın. Eğer bu zifiri karanlık kötü bir kâbus değilse neydi, eğer yatağının içerisinde derin bir uykuda değilse neredeydi? Yanaklarının üzerindeki elleri, bu soruların cevapsız kalacağını anlamış gibi umutsuz bir şekilde yukarıya doğru hareketlenmişti. Çatlaklarla dolu avuç içleri gözlerinin önüne geldi. Göz kapakları, kirpiklerinin her bir çatlağı hissetmesini istercesine, olabildiğince yavaş hareketlerle kapandı. Göz kapakları sımsıkı kapandığında, gözlerini selamlayan karanlığın biraz öncekinden hiç farkı yoktu. Karanlık korkusunun başladığı çocukluk yılları geldi aklına. Sobanın kurulu olduğu salonda, erkek kardeşi ile birlikte uyurlardı. Annesi ve babasının, televizyonu ve bütün ışıkları kapatarak evdeki diğer tek odaya geçtikleri, her şeyin karanlığın içinde kaybolduğu yatma saatinin gelmesini hiç istemezdi. Yatağının hemen solunda kalan sobanın içerisinden gelen çıtırdama sesinden başka tüm seslerin, evdeki tüm eşyaların görüntüsü ile birlikte bir yerlere saklandığı o saatlerde, yıllarca yakasını bırakmayacak karanlık korkusu yerleşiveriyordu içerisine. O yıllarda hep, karanlığın içinden bir yerlerden, birilerinin geleceğinden korktuğunu, karanlık korkusunun altında bunun yattığını zannetmişti. Aslında korkusunu yaratanın, tam tersine, o karanlığın içerisinden kimsenin gelmeyeceği, o

siyahın içerisinde yapayalnız kalacağı endişesinin olduğunu, ilerleyen yıllarda öğrenmişti. Ellerini aşağıya indirdi. Siyahtan başka bir renk ile karşılaşma umuduyla açtı gözlerini. Umudu boşa çıkmıştı. Karanlık bıraktığı yerde, bildiği diğer tüm renkleri unutturacak kadar kuvvetli bir şekilde duruyordu. O an var olmadığından emin olduğu bir elin boynunu sardığı, yavaş yavaş boğazını sıktığı, zaten zor aldığı nefesini iyiden iyiye daralttığı hissine kapıldı. Boğazının üzerindeki bu soğuk elin, korkusuna ait olduğunu, çarpınmanın ya da ufak öksürüklerin bir sonuç vermeyeceğini biliyordu. Boğazında hissettiği soğuk elin insafına bıraktı kendini. Tüm umutlarının tükendiği o an, hemen yanından gelen öksürük sesi ile rahatladı. Soğuk el birden kayboldu. “Kim var orada?” diye sormasına gerek yoktu. Bu öksürüğün sahibini tanıyordu. Yıllardır tedavisini bulamadığı akciğer rahatsızlığının armağanı olan ve her iki cümlesinin sonuna nokta gibi yerleşen bu öksürükler, arkadaşı Murat’a aitti.

-Murat, diye bağıırken, elini de sağa, sesin geldiği yere doğru salladı.

Eli arkadaşının sırtına denk gelmiş, Murat’ın öksürük nöbetiyle iki büklüm olduğunu anlamıştı. Hemen doğrulması için yardımcı oldu.

-Aykut, sen misin?” Sorusu, öksürüklerin arasında, zorlukla çıkmıştı Murat’ın ağzından.

-Evet benim, dedi Aykut.

Murat’ın öksürük nöbeti yerini zayıf tıksırıklara bırak-

mış, Aykut'un da yardımıyla doğrulmasına izin vermişti.

-Neler oluyor?"

Belli ki Murat'ın da kafası, Aykut'ununki gibi sorularla doluydu.

-Neredeyiz, diye sordu Murat.

-Bilmiyorum, dedi.

Aykut'un biraz önce arkadaşının varlığını hissetmesiyle gelen umut, bu cevapla tekrar azaltmıştı.

Tek bildikleri, ışıksız ve havasız bir yerde olduklarıydı. İkisinin de aradıkları cevaba sahip olmadıkları açıkken, sorularla nefes harcamak anlamsızdı. İki de elleri ile etraflarında dokunacakları bir şeyleri yoklamaya başlamış, buldukları yeri tanımanın yollarını arıyorlardı. Elleri ile yaptıkları gezintide, duvarın herhangi bir köşesi olmadığını farkettiler. Daire şeklinde, dar ve soğuk, hafif pürüzlü metal bir kabinin içerisindeydiler. Aykut havasızlık ve korkunun etkisi ile ısınan yanağını, soğuk metalin üzerine yapıştırdı. Dışarıyı dinlemeye çalışıyordu. Hiçbir ses duymadı. Duvara dayanmış halde beklediği kısa süreli sessizlik anı, yeniden yalnız kaldığı fikrine kapılmasına sebep olmuş, Murat'ın varlığını tekrar hissetmek için seslendi:

-Murat!

Çatallı sesiyle cevap verdi:

-Efendim, diye.

Aykut, Murat'ın sesini duyduktan sonra yüzünü duvardan uzaklaştırdı. Herhangi bir sesin gelmediği dışarıya, kendi seslerini duyurmayı deneyecekti. Tam yumruğunu

havaya kaldırmış, olağan gücüyle duvara vurmaya hazırlanıyordu ki, buldukları kabinin tepesinden gelen, kulağı tırmalayan, rahatsız edici bir gürültü ile irkildi. Havadaki yumruğunu indirmeden kafasını yukarıya doğru kaldırdı. Murat da aynı şekilde kafasını kaldırmış, Aykut'la birlikte sesin geldiği yere, hiçbir şey göremedikleri boşluğa doğru bakıyordu. Ses iki dev metal plakanın birbirine sürtmesine benzeyen bir sestti. Sanki sürgülü, paslanmış, dev bir metal kapı ağır ağır açılıyordu. İkisi de bağırmaı akıllarından geçirmiş olsalar dahi, beklemenin daha temkinli bir hareket olacağına karar vermiş olacaklar, sessizce yukarıya bakmaya devam ettiler. Gürültünün birden yükselerek buldukları kabinin içerisinde kulakları sağır edecek şekilde yankılandığı anda, tepelerinde dört yapraklı yonca şeklinde bir kapak açıldı ve ses kapağın açılması ile birlikte kayboldu. Ulaşamayacakları yükseklikteki kapağın eşit ebattaki dört gözünden, kabin içerisine giren sarı ışık, kabini tamamen aydınlatamamış, ama Aykut ve Murat'ın birbirlerini görebilmesini sağlayacak kadar bir loşluk yaratmıştı. Dakikalardır buldukları karanlığa alışan gözleri ile ışığın girdiği kapağa direkt olarak bakamamış, yüzlerini birbirlerine doğru çevirmişlerdi. Loş ışık ve yüzlerini kaplayan siyah kir, ikisini de olduğundan esmer gösteriyordu. Gözleri dışında net gözüken hiçbir yerleri yoktu. Şaşkın, korkmuş, sorularla dolu gözlerle birbirlerine baktılar bir dakika kadar. Aykut kısık bir sesle:

-Bağıralım mı, dedi. Murat'ın cevabı bakışlarında giz-

liydi. Ne yapılması gerektiğini bilmiyordu. Tam bu sırada yukarıdaki kapak gözlerinden birinden, burulmuş durumda, ucu yanmakta olan, büyükçe bir beyaz kağıt parçası girdi ve dümdüz aşağıya inerek ortalarına düştü. Ne olduğunu anlayamadan, kâğıdın üzerindeki alev üzerlerine sıçramıştı. Yüzlerini ve vücutlarını kaplayan o siyah kir, hızlı bir şekilde alev almış, yanmaya başlamışlardı. Saniyeler içerisinde tüm vücutlarını kaplayan alevin verdiği dayanılmaz acıyla çığlık atmaya başladılar. Can havliyle çırpınıyorlar, hızla birbirlerine ve etraflarındaki metal duvara çarpıyorlardı. Bir süre sonra duyulmayan çığlıkları ve çaresiz çırpınışları azalarak bitti ve artık üzerlerindeki alev ile ısınmaya başlayan yuvarlak, metal duvarın dibine yığılıverdiler.

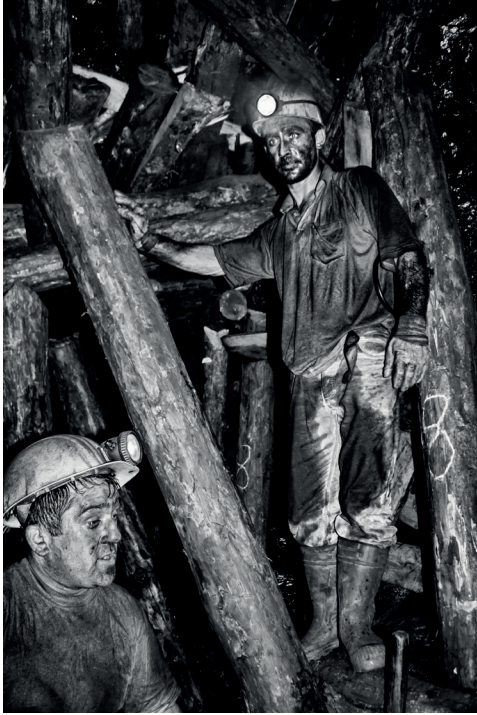

İşten yeni dönen ve hemen yan tarafındaki divana uzanmış olan kocasının yüzündeki yorgun ifadeyi gören kadın, ondan yardım istemekten vazgeçmişti. Kendi gücü ise büyük kapağı kaldırmaya yetmeyeceğinden, sobanın dört gözlü küçük kapağını çevirerek açtı. Güneşin batmasıyla iyiden iyiye soğumuştur ev. Yemeği salona getirmeden önce yakmaya karar verdi sobayı. Sobanın hemen arka kısmında bulunan kâğıdı ve çakmağı aldı. Uzun, beyaz kâğıdı bir hareketle burdu. İkinci denemesinde tutuşturdu. Yavaşça sobanın küçük kapak gözlerinden birinden içeriye doğru bıraktı. Bu sırada gözü televizyonda devam eden ha-

ber bültenine takıldı. Sarı saçlarını topuz yapmış, yüzünü ağır bir makyaj ile kapatmış, beyaz gömleğinin yakaları gibi dik oturan haber spikeri kadın güçlü bir sesle sıradaki haberini okuyordu.

-Bültenimize üzücü bir haberle devam ediyoruz. Zonguldak'ta, Türkiye Taşkömürü Kurumu Gelik İşletmesi maden ocağında bugün meydana gelen göçükte, Aykut Erez ve Murat Sözeri isimli iki maden ocağı çalışanı hayatını kaybetti.

Haber spikeri anonsuna devam ederken, göçüğün meydana geldiği maden ocağının görüntüleri ekrana yansımıştı. Kadın gözlerini televizyondan ayırdı. İçine birden kapkaranlık bir mutsuzluk çökmüştü. Kafasını iki oğluna doğru çevirdi. İki oğlu da titreyen ellerle yanmasını bekledikleri sobanın dibine oturmuş, sıcak bir gülümsemeyle annelerine doğru bakıyorlardı.

Sede Kız ile Hasan Oğlan

Her akşam, Sede Nine'nin ak saçları uçuşurdu rüzgarda. Her paydos vakti ocağı tepeden gören kayalığın üzerine dikilirdi. Kara başörtüsünün altından sırtına doğru, iki uysal kedi gibi uzanırdı belikleri. Ayaklarına kadar inen entarisiyle dikilirdi ocağa karşı, rüzgara karışıp uçmayı deneyen bir kuş gibi havalanacağı anı beklerdi sanki.

Soluklanmak için bir köşeye çökmüş de bir daha kalmamış gibi eğreti duran gecekondumuzun penceresinden bakardım ona. Ocağın canavar düdüğü paydos vaktini müjdeleyince bir koşu gidip kayalıkları gözlerdim.. Sede Nine hep orada olurdu. Lapa lapa kar içinde bembeyaz kesilirdi kimi zaman. Gün olur bıkkınlık veren yağmurların altında binlerce yıllık bir Anadolu heykeli gibi dikilirdi.

Bazı günler yaşından hiç beklenmeyen bir çeviklikle koşar adım inerdi yokuş aşağıya. Eprimiş başörtüsü ve zayıf bedenine bol gelen entarisi dalgalanırdı engin denizlere

sevdalanmış yelkenler gibi. Madenin kara ağzından çıkan yorgun işçilere yanaşırdı. Hiç ses etmez, dikkatli dikkatli bakardı yüzlerine. Kiminin kolundan çekip durdurur, yüzünün gözünün karasını silerek gözlerinin içine bakardı. Herkes bilirdi Sede Nine'yi. Madencilerin yorgun yüzlerine hüznü yürürdü o zaman. Suratlarındaki kömür karasında damar damar çatlayarak gözbebeklerine doğru ağın bir burukluk...

Kırk yıldır bitmeyen bir bekleyişi bu. Hasan'ı beklerdi Sede. Kıvrık saçlı, kömür gözlü Hasan... Yiğitti, gözü karaydı, güleçti. Çocuk gibi yüzüne dalga dalga yayılan bir su aydınlığıyla gülerdi. Her gün yüzü gözü kapkara gelirdi eve. Sede, kapıyı açıp bakardı. Hasan,, kömür gözleriyle gülüverirdi hemen.

Daha evleneli yıl olmadan, kara kara dumanlar tüter bir gün ocağın ağzında. Kayalıklara tünemiş barakasının eşğine dikilir dikilmez şıp diye bir ateş damlar Sede'nin yüreğine. Sol memesinden aşağıya bir şeyler göçer

Yokuş aşağıya bir ceylan gibi seke seke koşar. Ocağın önü can pazarıdır. Ortalıkta bir duman, göz gözü görmez... Yanmış, yıkılmış bir şeylerin kokusu almıştır etrafı. Jandarma dipçik gösterip çember çizmiş, yanaştırmaz kimseyi. Kavrulmuş, soluğu kesilmiş yiğitler bir yandan taşınır derme çatma sedyelerle. Yiten canlar yan yana koyun koyuna dizilir yere.

Sede Kız,bağırınların, çırpınanların, ağlayanların arasından bir ceylan gibi seke seke ölülerin yanına koşar, jandarmanın boğazına sarılır, tutayım diyeni tırmalar. Te-

ker teker bakar ölülerin yüzüne. “Hasan mı?” diye yüreği gümler her seferinde, amma yok. Hasan yoktur ortalıkta. Yaralılara yetişir sonra. Tek tek bakar hepsine, yüzlerinin karasını siler; bakar, bakar. Sonra davranır ocağın ağzına doğru. Ya sabır, diyen jandarmalar tutup çekerler kenara.

Saatler geçer, çöküp bir kenara bekler, Sede. Saatler gün olur, ortalık durulur, duman ipini koparıp çeker gider göğe. Çöküp bir kenara bekler Sede...

Takım elbiseli, fötür şapkalı adamlar gelir gider. Vah vahlar, cık cıklar, devletimiz büyüktürler, başımız sağ olsunlar uçuşur ortalıkta. Çöküp bir kenara bekler Sede. Mahallenin kadınları söküp alamazlar onu çakıldığı yerden. Gözü ocağın ağzına takılıp kalmış Sede'ye bir lokmayı zor yedirir, bir yudum suyu zor içirirler.

Adının deliye çıktığı bir an doğrulup konuşur Sede. “Eve gideyim” der, “Hasan’ım gelir şimdi.” Sonra bir ceylan gibi seke seke ulaşır evine. Günlerce, aylarca evini güzel güzel temizleyip yemekler yapar, süslenir ve eşişe çıkıp bekler Hasan’ını. Kimi günler ocağa gidip madenden çıkanların yüzüne bakar bir bir: “Hasan’ım”der “Hasan’ım mı ola?”

Ölüsü bile çıkmaz Hasan’ın. Dal gibi, güleç yüzlü, kıvrır kıvrır saçlı Hasan... Dizim dizim yiğitleri yutan kuyular kapatılır, unutulur ağıtlar, yüreğe düşen yaralar küllenir; amma Sede Kız bıkıp usanmadan bekler kocasını. Yarım asra yakın bir süre bitip küllenmeyen bir sevdıyla, her sabah yeniden tazelenen bir umutla bekler.

O zamanlar içimde dolanıp duran bir şarkının penceresinden bakardım hayata. Hani olur ya, bir yerden hatırlarsın bir ezgiyi, fakat bir türlü sese, söze dökemezsin. Tınılar zihninde bir bahar rüzgarı gibi dönüp durur. İçinde sıcaklık varlığını hissettirir ezgi. İnsanın yüzüne aydınlık vurur. Ellere, kollara, olur olmaz açiveren gülüşlere renk yürür. O zamanlar içimde mutluluğa kardeş olan bir şarkının penceresinden bakardım hayata. Çocuktum. Her çocuğun kendine ait bir şarkısı olur diye düşünürdüm.

Doğruydu aslında; seslerden, gülüşlerden ve dokuz canlı bir kedi gibi inatla hayata sarılan sevgilerden kotarılmış bir ezgi göverirdi her bebenin kalbinde. Bir anne sesi gibi yumşak; baharın, güzün renklerinden derlenmiş bir battaniye gibi sıcak bir ezgi. Her çocuk bu ezgiyle el ele büyürdü; fakat yetişkinlerin dünyasında güzelliklere yer yoktu çoğu zaman. Acıtılan, düşleri, umutları çalınan her çocuğun içinde susuverirdi cıvıltılar. Küçük kalplerde açılan boşluğa ağıp çöreklenmek için fırsat kollardı kokuşmuş bir su gibi sinsi sinsi ürperen karanlık.

Sede Nine'nin tükenmek bilmeyen umudunu; kuru ellerinde, kemikli güzel yüzünde damar damar işleyen inadını kanıksamak bir hataydı. Madene yüreğinden sökülen bir iple bağlı olan herkes, acıya gebe kara bir elmas taşırdı avcunda. Kalp gibi atan sırça bir elmas... Gün gelir hiç beklemediğiniz bir anda kayıp düşüverirdi ellerinizden.

Susmaktan öte bir dünyası olmayan bir adamdı babam. Belki de sustuklarının gerisinde açılan sonsuz bir dünyada yaşardı. Yorgun bıyıkları, kömür kokusu ve akşamları bir köşeye çöküp ince belli bardağı avuçlaya avuçlaya çay içişi... Çocukluğumdan, ilk gençliğimden babama dair miras kalan manzara buydu. Kimi zaman gözlerime uzun uzun bakıp da gülümser, saçlarımı sıvazlardı. Kısa sorulardan ve yalın yanıtlardan ibaret kısacık muhabbetlerimiz olurdu.

Akşamları susmaların etlenip de evi ıssızlaştırdığı anlarda annem devreye girerdi hemen. Her daim elinde ördüğü bir şeyler olurdu. Bir yandan örgüsünüilmekler bir yandan konuşurdu. Babamla ben mutlu mutlu dinlerdik onu. Dünya ahvalinden masallara, komşulardan uzak akrabalara kadar geniş bir yelpazede gezinirdi annemin sesi. Ben, annemi ve içimde her an yeniden ışkın veren şarkıyı dinleyerek uyuya kalırdım.

Uyandığında babam suskunluğunu azık yapıp çoktan ocağa gitmiş olurdu. Annem pencereye yapışıp mırıl mırıl dua okurdu. Madene yüreğinden sökülen iple bağlı olan herkes azat edilmiş kuşlar gibi göğesalarđı sözcüklerini. Dudaklarda okunup üflenmiş temennilerin huzuru dururdu.

O zamanlar içimde dolanıp duran bir şarkının pencesinden bakardım hayata. Zihnimdeki, güz yağmurları gibi hüznü, bahar rüzgarları gibi delişmen ezgiyi günün her anı dinlediğimden midir, yoksa yavaş yavaş babama benzediğimden midir bilinmez? Daha fazla susar olmuştum ilk gençlik yıllarımda. Susmayı babalarından öğrenen

çocuklar gibi babalara özgü uzun uzun bakmalar ve ağır ağır düşünmeler eklemiştim yüzümdeki acemi ifadeye.

Susmanın erdemiyle sınıandığım, ince belli bardakları avuçlaya avuçlaya akşamların uğultusunu ve annemin karanlığa avuç avuç ışıktan kuşlar serpen sesini dinlediğim günlerden birinde penceremizin önünden bir rüzgar gibi geçti Sede Nine. Sonra geri dönüp cama yapışarak bana baktı. Yaklaşıp camı açmama ve ne istediğini sormama fırsat vermeden, yeniyetme kızların kıskandığı dal gibi bedenini toparladı ve ceylan gibi seke seke uzaklaştı. Öğlen vaktiydi. Çok geçmedi, iki saat sonra ocaktan dizi dizi ölüler çıkarmaya başladılar. Madenin bir damarında göçük olmuştu. Yüreği avcunda çırpınan herkes gibi biz de koştuk ocağa. Sede Nine'yle beraber, tıpkı onun gibi çıkan her ölünün, her yaralının yüzüne baktık. Sede Nine yine bulamamıştı Hasan'ını. Biz bulmuştuk oysa...

Her akşam, Sede Nine'nin ak saçları uçuşurdu rüzgarda. Her paydos vakti ocağı tepeden gören kayalığın üzerine dikilirdi. Kara başörtüsünün altından sırtına doğru, iki uysal kedi gibi uzanırdı belikleri. Ayaklarına kadar inen entarisiyle dikilirdi ocağa karşı, rüzgara karışıp uçmayı deneyen bir kuş gibi havalanacağı anı beklerdi sanki.

Babamın kırkıydı o gün. Annemin ağlamaktan harap olduğu, benim susmaktan yorulduğum bir gündü. Asırlara tanık olmanın bilgeliyle donup kalmış bir Anadolu hey-

keli gibi duruyordu Sede Nine. Ayaklarımı sürüye sürüye yanına gittim. Hiç kıpırdamadı, çöküp yanına oturdum. Rüzgar saçlarımızı, giysilerimizi uçuruyordu, uzaktan tek gözü kör mitolojik bir düşman gibi bakıyordu ocak. Yan yana ne kadar sustuk bilmiyorum. Usulca , “Sizinki geldi” dedi Sede Nine. Sesim titreyerek “Geldi” dedim, “Geldi...”. Sonra yanıma çöküp, toprağa, güneşten kavrulmuş ekinlere benzeyen yüzünü yaklaştırarak baktı bana. Gülümsedi “Belki Hasan’ı da görmüştür” dedi.

Yanıtımı beklemeden doğruldu ve yokuş aşağıya bir ceylan gibi seke seke koşar adım ocağa ilerledi. Onun boş bıraktığı yere dikilip kımıl kımıl evlerine dönen işçilere baktım. Rüzgâr saçlarımdan, gömleğimden yakalayıp sarsıtı dalgınlığımı.

Sede nine her bir işçiyi yakalıyor ve yüzlerini, alınlarını ovalayıp her birinin gözlerine bakarak onlarda Hasan’ını arıyordu. Yarım asra yakın bir süre bitip küllenmeyen bir sevdıyla, her sabah yeniden tazelenen bir umutla bekliyordu onu. Kabullenemiyordu madencinin onlarca yıldır değişmeyen kara yazgısını. Belki de her bir işçinin ocağın karasına bulanmış bakışlarından Hasan’ın sevdalı ruhuna ait ışıltılar topluyordu. İçinde, çocukluğundan bu yana soluk alıp veren ve Hasan’ın anısıyla anlam bulan şarkı susmasın diye her akşam dikiliyordu kayalıklara. Kaybın hep yarım kalan cümlelerini dinliyordu. Ak belikleri ıslıl ıslıl uçuşuyordu rüzgarda. Hasan Oğlan, kör kuyuların dibinde ahraz bir çığlık olmuş biteviye uğulduyordu...

Yazı

ün doğdu canım. Güneş vurdu yüzüme.

Yavaşça yataktan kalktım. Yıkandım, giyindim. Yumurta haşladım. Beyaz peynir, zeytin, bahçeden topladığın sivri biberi koydum. Çayı demledim. Kahvaltımı yaptım. Öğle yemeğimi çantama koydum. Uyuyordun, sana baktım. Saçını okşadım, alnından öptüm hafifçe. Gözlerini araladın. Gülümsedin, gülümsedin. Evden çıktım madene doğru yürüdüm. Yolda Ersan'la karşılaştım. Bebeğini

anlattı. Bebeğimizi hayal ettim. Kız olursa Reyhan, erkek olursa Ozan dedim, içimden.

Ellerinde sefer tasları, çantaları, sohbetle tütürüyorlar sigaralarını. Kapıya vardıklarında sessizleşiyorlar. Sanki fısıltıyla konuşmaya başlıyorlar. Ya da ben duyamıyorum. Yüreklerinin sesini dinlemeye başlıyorum. İki kapıları var. Bir grup içeri girerken, öbür grup çıkıyor. Kat kat iniyorlar en derin yerlerime. Katman katman kazıyorlar kara, sıcak duvarlarımı. Söküyorlar, yüklüyorlar. Işıklar yanıyor, haberleşiyorlar. Nefesleri kesiliyor bazen, öksürüyorlar. Yemek yemek için mola veriyorlar. Ekmeklerini bölüşüyorlar. Elleri, yüzleri kara. Terliyorlar. Serinletemiyorum, olmuyor, içimdeki yangınla susuyorum. Konuşuyorlar sonra, gülüyorlar. Kömürü çıkarıyorlar, bölünsün, dağıtılsın, satılsın diye. Adı Mehmet, adı Ersan, adı Ali, adı Selçuk, Ahmet, Seyhan. Eve ekmek, süt götürmek için, buzdolabı taksidi için, internetli yeni cep telefonu için, Bora'nın okul kıyafeti için, Selda'nın çeyizi için, et için, meyve için, buğday için. Artık ekilemeyen toprak için. Dünyalık için, ahiretlik için. Çantamı sırtla, baretini tak, lambanı aç, güneşe son defa bak, duanı et, kardeşini kat yanına ve in.

Toplantı bitti, Plazadan çıktım. Şoför kapıyı açtı, cipime bindim. Koltuğa yaslandım, derin bir nefes aldım. Boğaz'a indim. Bir masaya katıldım. Rakıyı buzladım. Sözleri kahkahaya bağladım. Daha çok para. Daha çok para. Daha çok için daha çok insan. Anlaşmalar yaptım. Ortaklıklar kurdum. Bağlantılar, telefonlar, e-mailler. İşçileri beşe katladım. Beş kat daha fazla kömürü güneşe çıkarttım. Masrafı azalttım, yevmiye aynı kaldı. Kömürü çoğalttım, talepler arttı. Ustabaşı geldi bir sabah, "Arıza var," dedi. "Bağlantı yanlış," dedi.

"Okul mu?" dedim. "Giysi mi istersin?" diye sordum. Aldım onu yemeğe götürdüm. Üst üste hesaplar yaptım. Topladım, topladım, topladım, topladım, eşitledim, tek bir rakam çıkardım. Kadeh kaldırdım, "Şerefe," dedim.

Alnımdan öptün, gittin. O gün iş yapamadım evde. Oturdum, bir kitap seçtim, okumaya başladım. Saatler geçti. Biraz elişi yaptım. Yemek yaptım. Bahçeyle uğraştım. Yorulunca, uzandım. Akşamüstü Nurten çaya geldi. Kakaolu kekinden de yapmıştı. İki dilim yedim. Dertleştik, dedikodu yaptık. Facebook'ta fotoğraflara baktık. Ateş oturdu kalbime. Tuvalete gittim, elimi yüzümü yıkadım.

“Bembeyaz oldun,” dedi Nurten. “Sıcak mı bugün?” dedim. Telefon çaldı.

“Abla madenden Suat ben,” dedi. Sesi mi titriyordu?

“Bir şey mi oldu?” dedim. Sesim çıkmıyordu.

“Kaza,” dedi. Sendeledim, Nurten koluma girdi. Terliklerimle evden çıktım.

Gelmedin. Sabah oldu. Öpemedim, sarılamadım. Bekledim. Gözümden yaş akmadı. Kulaklarım uğuldadı, başım döndü, midem bulandı. Ayran getirdiler, su verdiler, çorba yaptılar. Olmadı, yiyemedim. Divana uzandım. Servinin altında buluşana dek orada yattım.

Bugün, dikedörtgen çukurlar kazıldı. Ardı ardına eklendiler. Bitmedi. Gözü aştı. Servilere ulaştı. Gökyüzünde dolunaya karıştı. Kadın geldi, bir kadın daha geldi. Çocuk geldi, abi geldi. Dede geldi. Teyze geldi. “Baba,” dedi. “Oğul,” dedi. “Yavrum,” dedi. Babalar topırağa yattı.

Dolunay var. Hava soğuk. Dereye indim. Yüzümü yıkadım. Borçlarımı düşündüm. Dolapta kalan iki altın bileziği hatırladım. Zehra, dikiş diker dedim. Anamı düşündüm. Zehra'mı düşündüm. Çok ağlayacaklar. Kız olursa Reyhan,

erkek olursa Ozan.

Bu gece, benimle kalacaklar. Sıcaktır, dostlarıyla uyuyacaklar. Kaynak sularımda yıkanacaklar. Onlara beyazlar giydireceğim. Sonra, annelerine vereceğim.

Elif Yonat Toğay

Masmavi Gök

Başını kaldırıp kurşun grisi gökyüzüne bakıyor. İsyan etmeye bile mecali yok. Oysa bir lokma güç bulsa, iki çift laf etse, belki biraz olsun ferahlayacak. Ama yok. Yok işte. Çarşıda, Deli Mehmet'ten kara haberi duydu duyalı mühürlendi ağzı, dili. Ne yiyor, ne içiyor. Yeme içmeyi bırak, yaşıyor mu ki? Kan çanağı gözleri gerisin geri yeşil örtüye dönüp dalıp gidiyor. *Söz mendilimin kenarını da aynı böyle yeşil işlediydim, o vakit hiç aklıma gelir mi! Nenem, yeşil murattır, derdi. Benim muradım İsmail'di, başka ne olacak! Ta ilkokuldan beri. İkide miydik? Üçte mi? Bir sabah daha ders başlamadan, dayısının Almanya'dan getirdiği kolum kadar çikolatayı uzatıp:- Ben seninle evleneceğim, Safiye, dedi. Şaşırdıydım. Daha ne kadarız ki! Ses etmeyip aldım. Aman, ne tatlı çikola-*

taydı o. İçinde koca koca üzümler: Bu üzümler var ya aynı senin gözlerin, dedi. O gün bugündür, hep: Üzüm göz-lüm, dedi başka da bir şey demedi. Ah İsmail... İsmail'im... Muradımıza erdik derken... Yine hıçkırıklara boğuluyor. Bir yanında ablası, öbür yanında yengesi. Biri, elindeki pet şişeden avucuna döktüğü suyla yüzünü, öbürü, kolonya ile bileklerini ovuyor.

“Yapma, Safiye, ağlama gülüm...”

“Gel ablam, az otur şu bankta...”

*Kimseleri duymuyor, görmüyor. Musalla taşının başında haykırıışlarıyla yeri göğü inleyen kaynanası. Köşede çömelmış yaşını içine akıtan ihtiyar kaynatası. Taziye sırasına girmiş akrabalar. Teselli için dökülen diller. Ötede, hafif rüzgârla secdeye varan iki cılız servi. Çeşmenin önünde koşturan güvercinler. Hiçbiri gözünde değil. Tek, yeşil örtü. *Murat ha, murat! Hani? Bu mu murat?* Avlunun taş zemini ayaklarının altından kayıyor.*

“Safiye!”

“Koşun, Safiye fenalaştı!”

Yeşil, yemyeşil bahçe. Başı sonu yok, öyle yeşil. Yeşilin içinde ıslıl ıslıl yanan mandalinler, onlarca, yüzlerce, belki binlerce... Gök desen, ne boz ne gri, basbayağı mavi. Mas-mavi. Filmlerdeki gibi. Aynı. Sonra güneş... Bizim oralara uğramayan güneş, meğer buradaymış ya. İnsanın yüzünü yalayan, iliğini ısıtan...

“İsmail, iyi ki geldik valla.”

“Üzüm göz-lüm, dedim sana Ömer kral çocuk diye, onun

memleketi, memleket değil cennet diye.”

“Cennetmiş valla.”

“Hele bir vakti gelsin, biz de yerleşiriz buralara be Safiye, az sabret.”

“Sahi mi diyorsun?”

“Sahi ya askerden beri hep kafamda, Ömer anlattıkça... Biraz para biriktirsek... Böyle ufak bir bahçe alacak kadar, hiç durmayız. Hiç!”

“Alır mıyız?”

“Alırız be üzüm gözlüm, alırız elbet, neden almayalım? Ben çok mu istiyorum her gün o mezara girmeyi. Hele de ağabeyimden sonra... Her Allahın günü, onun kavrulmuş bedeni...”

“Safiye, iyi misin kızım?”

Gözlerini aralıyor. Banka yatırmışlar, başı ablasının kucığında. Yeşil örtü! Birden aklı gidiyor göremeyince, kalkmaya çalışıyor. İsmail...

“Kalabalık yapmayın, çekilin, kız bir soluk...” Kaynatasının hırıltılı, kısık sesi uzaklarda, ta memlekette kalıyor. O, İsmail’le birlikte mandalin bahçesinde, el ele: “Gün gibi, güneş gibisi var mı, Safiye? Bak Ömer’e, her gün sabahtan giriyor bahçesine. Bizim gibi, yerin bin kat altında değil. Ayağı toprağa basıyor. Düşünsene, yoruldu mu, başını kaldırıp baksa, tepesinde şu masmavi gök. Yaşamak bu be Safiye. Bizimkisi rezillik. Her vardiya başında salavat getir, sonunda bugün de ölmedik diye şükret... Erkeğinki başka dert, kadınınki başka. Anam, babam için az mı kahırlandı, yıllarca.

Ölmedi, ama adamcağız yarım ciğerle yaşıyor, yaşamaksa o. Ağabeyim desen...” Her zamanki gibi, lafın orasında boğazında koca bir düğüm. Safiye de ne kadar istese konuyu değiştiremiyor. Ne diyecek? Onun ailesinde durum farklı mı sanki? Madene kaç kurban verdiler? Doymaz ki bu kara canavar! Hepsini yutar da yine doymaz. Yutamadıklarını da, ya kaynatası gibi yarım ciğerle ya da Deli Mehmet gibi yarım akılla bırakır. İsmail haklı. Göçmek tek çare. Az sabre-decekler. Sonra...

“Bir yudum su içiver, hadi gülüm.”

Dudaklarının arasından ılık ılık akan suyla yutkunararak gözlerini açıyor. Kalabalık toplaşmış, yeşil örtü yok. Telaşla ayağa fırlıyor.

“Yavaş, ablam.”

Ablasıyla yengesi koluna giriyorlar. Beyaz cüppesi ve sarığıyla imam, kalabalığın önünde. *Hah orada... Altın saçakları rüzgârla kımıl kımıl. Daha evvelsi akşam... Tarhanasını kaşıklarken, hesap kitap yaptıydı bir yandan.*

“Durmayız artık ha İsmail?”

“Az daha sabret be üzüm gözlüm, üç maaş daha. Üç maaş. Ne ki! Üç ay dediğin göz açıp kapayıncaya geçer. Zaten Allah nasip ederse şunun şurası, doğuma en fazla bir ay var. Sonra yok kırkı çıktı, yok eşyaları topladık, toparlandık, bir de bakmışsın üç ay geçivermiş. Ondan sonra, bağlasalar durmayız. Gider Ömer’in köyünde bağımızı, bahçemizi yaparız. Hatırlasana o mandalinleri...”

“Yapar mıyız sahi?”

“Yaparız, tabii. Bizim oğlumuz insan gibi yaşayacak, üzüm gözlüm... Biz de her gün yüreğimiz ağızımızda, yolunu beklemeyeceğiz...”

“İsmail? Oğlan olduğu ne belli?”

“Kız, oğlan fark etmez de, ne bileyim ağızımdan öyle çıkıverdi işte.”

“Bir şey diyeyim mi sana? Valla benim de içime oğlan gibi doğuyor. Şöyle sana benzeyen kara yağız bir oğlan...”

“Hakkınızı helal ediyor musunuz?” Omuzları sarsılırken, gözyaşları siyem siyem. Helal olsun... Bir an için gözlerini yeşil örtüden kaldırıp yine yukarılara bakıyor. Yok, bu defa isyan değil maksadı, yalvarmak; Allah'ım hayırlısıyla bir kız evlat nasip et n'olur... Bu canavara bir kurban daha... Birden bacağından aşağı doğru tuhaf bir ıslaklık hissediyor.

“Abla...”

“Söyle ablam, iyi misin?”

“Suyum geldi, abla.”

Mustafa Yatmaz

Rüya Atlası

1.Nefes:

Bir sürü tartışmayı ve münakaşayı geride bırakarak asansöre ulaşmıştım. Aşağıya doğru inerken kalbimdeki çarpıntının hızı, asansörün hızından kat be kat yüksekti. Asansörü indiren çelik halatların gıcırtiları sinirlerimi öğütüyordu adeta. Yanımdakilere “bu daha hızlı gidemez mi ?” diye sordum. Yorgun yüzlü insanlardan hiç kimse cevap vermedi. Aslında cevabı kendim de biliyordum. Gözlerimi kapatarak karanlığa alıştırmaya çalıştım. Aynı cümlelerle tekrar dua etmeye başladım. Başka çarem de yoktu. Allah’ım ne olur kurtar onu. Allah’ım ne olur...

Çalar saatin sinir bozucu ısrarına gerek kalmadan uyanmıştı. Elini hafifçe uzatarak cep telefonuna baktı. Saat tam olarak 06.59’u gösteriyordu. Kafa saatim yine işe yara-

dı diye düşündü. Kafa saatini önemli günlerde kullanırdı. Uyuması gereken süreyi düşünür, kalkması gereken saate odaklandıktan sonra yastığa kafasını koyardı. Ertesi sabah, tam da istediği saatte uyanır ve beynini bir sayaç gibi kullandığını, bu tekniği geliştirebileceğini düşünürdü. Bu konudan Süha'ya hiç bahsetmemişti. Çünkü her zamanki umursamaz edasıyla yine konuyu sulandırıp kendisiyle alay edeceğini biliyordu. Yüzünü yıkadıktan sonra odasına geri döndü. Perdeleri açtı, yatağı düzeltti. Güneş fazla yükselmemiş olmasına rağmen hava epey sıcaktı.

17. Nefes:

Nihayet asansörün bir ömür süren inişi zemine ulaştı. Kapı açılır açılmaz dışarıya fırladım. Önümde tek ve geniş bir koridor vardı. Pratik eğitimlerde gördüğüm koridora çok benziyordu. Yalnız daha az ışık ve gırtlığı yakan boğucu bir duman vardı burada. Çevrede sırtını duvara dayanmış, birbirlerine korku dolu gözlerle bakışan işçiler bir an önce dışarı çıkarılmayı bekliyorlardı. Hepsinin yüzüne tek tek ve dikkatlice baktıktan sonra bütün gücümle bağırdım. "Babaaaa! Burada mısın?" Hiç kimse cevap vermemişti. İçerisi cehennem gibi sıcaktı. Kor alevden bir bacaya girer gibi koridorun karanlık kısmına doğru ilerlemeye başladım. Hızlı adımlarla koridorun geniş kısmını geride bıraktım. İlerde bana doğru gelen, belli belirsiz suretler görüldü. Kısa bir nefes aldıktan sonra onlara doğru koşmaya başladım.

Duvara asılı karalama tahtasında "Sözümü tuttum

baba.” yazıyordu. Yalnızca baba oğul arasında geçen konuşmalarda verilen bir sözdü bu. Mavi bisiklet karşılığı verilmiş bir söz. Kapı arkası askısından takım elbisesini aldı. Akşamdan ütülediği kıyafetlerini özenle giydi. Aynanın karşısına geçip, sağına soluna baktı, saçlarını taradı ve Süha'nın odasına doğru yöneldi. Süha onun biricik dostu ve ev arkadaşıydı. Ayrı bölümlerde ve ayrı sınıflarda okumalarına rağmen en iyi anlaştığı kişiydi. Bu yüzden hazırlık senesi bittikten sonra devlet yurdundan ayrılıp birlikte eve çıkmışlardı. Kapıyı yavaşça açtı. Yatağa çapraz şekilde uzanan arkadaşının derin uyku halinde olduğunu soluk alış verişlerinden anladı. Süha, “Sabah beni de uyanandır” demişti. Fakat geç uyuduğunu tahmin ederek onu uyandırmadı. Masasının üzerine, “El fenerini unutma ” yazılı notu bırakarak evden çıktı.

Tekrar saatine baktı. Annesinin gelmesine fazla bir zaman kalmamıştı. Mahalle bakkalının önünden geçerken, her zaman olduğu gibi hayırlı işler diledi ve sokağının köşesini dönüp caddeye çıktı. Cep telefonu çıkarıp annesini aradı.

- Anacım günaydın.
- Günaydın oğlum.
- Neredesiniz şu anda?
- Valla bilmiyorum ama muavinin dediğine göre epey yaklaşmışız.
- Tamam anacım. Ben de çıktım evden, birazdan otogarda olurum. Muhtemelen senden önce varırım.

Eğer erken gelecek olursan, bekleme salonuna geç ve beni orda bekle olur mu?

- Tamam oğlum.
- Senden istediğim şeyi unutmadın değil mi?
- Unutmadım oğlum. Unutur muyum hiç...

Annesinin sesinin titrediğini fark etti ve konuşmayı sonlandırdı.

- Tamam, görüşürüz birazdan...

166. Nefes:

Artık boğucu duman nefes almamı zorlaştırmış ve refleks olarak öksürmeye başlamıştım. Her öksürükten sonra tekrar nefes almaya çalışıyordum. Fakat aldığım nefes beni daha çok boğuyordu. Kolumdaki maskeyi çıkardım ve hızlı bir şekilde ağzıma geçirip havadaki kısıtlı oksijeni solumaya başladım. Suretler yakınlaştıkça fosforlu kıyafetlerindeki çizgiler parıldamaya başladı. Bunlar kurtarma ekibiydi. Beni fark ettiklerinde arkadan gelen seslendi. “Yüz metre ilerde biri daha var. Acele edin” dedi. Belimdeki askıdan el fenerini çıkardım. Sedyede baygın olarak yatan iki kişiden birinin öksürdüğünü duymuştum. Onlara doğru yöneldim. Karanlık ve is yüzlerini okumama izin vermiyordu. Kurtarma görevlileri hiç duraksamadan devam ettikleri sırada el feneriyle sedyedekilerin yüzlerine daha yakından bakmaya çalıştım. İkisi de babama göre oldukça genç işçilerdi ve yaşıyorlardı. Acele etmeliydim.

Durağa yaklaşmıştı. Telefonu kapattı ve cebine koy-

duktan sonra beklemeye koyuldu. Neyse ki fazla beklemesine gerek kalmadan otobüs geldi. Otobüse biner binmez cam kenarı boş bir koltuğa oturarak, dışarıyı seyretmeye başladı. Annesini düşündü önce. Çok mu yorulmuştu acaba? Yolun uzun ve yorucu olacağını, gelmesine gerek olmadığını söylemesine rağmen annesi şart koşmuş ve geleceğini söylemişti. Kafasına koyduğunu yapan bir kadındı o. Yüreğinin yarısını toprağa vermiş, diğer yarısı için hayata tutunan Gülsüm Sultan'dı. Bu önemli günde mutlaka oğlunun yanında olmak isteyecekti. İki cihan bir araya gelse de bunu engelleyemezdi. Gözlerini bulutsuz gökyüzünde ağır ağır dolaştırdı. İçindeki özlemin vuslata ereceği anın mutluluğunu düşünerek hafifçe gülümseyebildi. Otobüs dönel kavşağa yaklaşırken yanıp sönen kontrollü geçiş ışığını görünce, yüzünü gülümseten kasların gerginliği aniden değişti. İfadesi donuklaşmıştı. Kısa bir süre nefesini tuttu. Sıklıkla gördüğü rüyayı bugün görmediğini anımsadı. Aslında sanrı gibi belleğine yerleşen bu şeye rüya da denemezdi. Otogar durağında inerek yolun karşısına geçti. Yazıhaneden, "On dakika sonra girer kardeşim." yanıtını aldıktan sonra perona çıkıp beklemeye koyuldu. Oturan ve koşuşturan insanları izledi biraz. Banklarda uyuyakalmış yolculara bakarak, birkaç sefer bu durumu kendisinin de yaşadığını düşündü. Sonra babasının kendisini otogardan uğurladığı o son günü hatırladı. Soğuk puslu bir şubat akşamıydı. Babasının, gururla yürüyüşünden biraz mahcup olmuştu. Bütün tanıdığı arkadaşlarına, "Bu sene mühen-

dis oluyor benim oğlum.” diyordu. Vedalaşırken sarıldığı sırada cebine fazladan bir ellik daha sıkıştıran babasının elini tutmuş; babası kaşlarını çatıp, “Baba ne gerek var?” demesine dahi izin vermeden onu susturmuştu.

205. Nefes:

Başım dönüyordu ve midem bulanmaya başlamıştı. Kaslarımdaki gevşeme iyiye işaret değildi. Zehirlenmeye başlamıştım. Fakat şimdi pes etmemeliydim. İlerde yatan babamdı. Beni bekliyordu. Mutlaka kurtarmalıydım onu. Fenerin ışığı, helezon demirleri ve raylardan geri yansıyor-du. Yalnız bu küçük yansımalar cesaretlendiriyordu beni. Onun dışında her yer siyahtı hem de hiç görmediğim kadar siyah. Böyle bir karanlık olabilir miydi?

Yüksek sesli anonsla irkildi. Annesini taşıyan otobüs otogara giriş yapmaktaydı. Perona ağır bir kavisle yanaştıktan sonra durdu ve kapılar açıldı. Aracın içine şöyle bir göz gezdirdi. Annesini görmeye çalıştı. Otobüsten önce muavin indi, ardından yolcular şişkin gözleri ve dağınık saçlarıyla birer birer çıkmaya başladı. Nihayet annesi, orta kapının merdivenlerinde görünmüştü. Kapıya yaklaştı. Annesinin elinden çantasını aldı. Yere ayak basar basmaz elini hızlıca öptü ve sıkıca sarılırken belli belirsiz bir şekilde, “hoş geldin” dedi. Annesinin sesi hiç çıkmamıştı. Sadece iç çekişini duyabiliyordu. Onun ağlamasını yatıştırılmak için bir kaç soru sordu. Aliye teyzeler nasıllar? Amcaoğlu yurtdışından döndü mü? Boncuk tekrar yavruladı mı?

Annesi soruları kısa cümlelerle cevapladı. Cevapları dinlerken annesini omuzlarından kavrayarak kendine doğru çaktı. Ellerini yanaklarına koydu. Buğulu gözlerine baktı

- Canım anam!
- Bi tanem. Gözümün nuru...
- Annesinin yüzündeki çizgiler artmış, ellerindeki lekelerden yüzünde de belirmeye başlamıştı. Böylesi bir olayın ardından ayakta kalmak, tekrar hayata sarılmak pek de kolay olmayacaktı. Tekrar sarılıp, bir süre öylece kaldılar. Sessizliği ilk bozan annesi oldu.
- Şimdi nereye gideceğiz oğlum?
- Okula gideceğiz. Ama önce kahvaltı yapacağız. Gülüm sultan neler getirmiş bir bakalım.
- Hadi bakalım.

Ana oğul hafifçe gülümseyerek kafeteryaya geçtiler. Kısa ve lezzetli bir kahvaltının ardından üniversite yerleşkesine gitmek için tekrar otobüs durağına geldiler. Kısa bir yolculuğun ardından mezuniyet töreninin yapılacağı konferans salonunun önündeki durağa gelmişlerdi. Giriş kapısına yaklaşırken arkadaşlarıyla selamlaştı. Yaz tatillerinde, annesinin ismini sıkça duyduğu arkadaşlarını tanıttı. Arkadaşlarıyla kısaca konuşup, hasbıhal ettikten sonra annesi hepsini tebrik etti.

İçeri girdiklerinde, salonun yarısından fazlası dolmuştu. Sahnedeki çiçekler yerleştirilmiş konuşma kürsüsü, mikrofon ve hoparlörler biraz sonra yapılacak tören için hazır görünüyordu. Salonun hemen sağ köşesindeki ho-

parlörün arkasına kamufle edilmiş erken uyarı sisteminin bir parçası olan ikaz ışığını gördü. Bunu yerleştirmesi için sınıf arkadaşı Erkan'dan yardım istemişti. Erkan'a içinden teşekkür etti. Protokol koltukları ile sahne arasına döşenmiş kırmızı halının üstünde biraz yürüyerek, salonu ortadan ikiye ayıran uzun merdivenlerin önüne geldiler. Merdivenleri çıkarken annesinin koluna girdi. Onu, sahneyi karşıdan gören bir koltuğa yerleştirdi. Annesinin uzattığı orta boylu mağaza poşetinin içinden babasının, siyah lekeleri hala üzerinde olan baretini ve maskesini yavaşça aldı. Baretin üzerinde şöyle bir göz gezdirdi. Gözleri baretin sağ kulak hizasının hemen üstündeki parmak izini aradı. Parmak izlerini gördükten sonra bir an vücudunun hafiflediğini hissetti. Burnundaki acıya mani olmak için dişlerini sıktı. Annesine bareti olduğu gibi saklamasını söylemiş ve annesi bu talimata uymuştu. Poşetin içindeki maskeye elini uzattığı sırada cebindeki telefon çalmaya başladı. Arayan Süha olmalıydı. Telefonu sessize aldı. Annesine bir ihtiyacı olup olmadığını sordu. "Yok, oğlum" cevabını aldıktan sonra izin aldı ve koşar adımlarla aşağıya indi. Sahne merdivenlerini çıktı. Hemen arkadaki kabine girdi. Bareti ve maskeyi askıya astıktan sonra tekrar dışarıya yöneldi. Çıkış kapısına yaklaştığı sırada telefon tekrar çalmaya başladı.

- Efendim
- Günaydın. Neden beni uyandırmadın?
- Geçe kuşu! Kim bilir kaçta yattın. Hem daha zaman vardı.

- Anne geldi mi?
- Geldi geldi. Sen nerdesin şu an?
- Kampüse girdik. İki dakikaya ordayım. Dediğin gibi feneri aldım.
- Sağ olasin. Tören başlamak üzere, hadi bekliyorum.

Konferans salonunun gölgesine sığınan insanların arasından geçerek Süha'yı karşılamak için durağa doğru biraz yürüdü. Otobüsten inenlerin büyük bir kısmı salona yönelmişti. Aralarından koşar adımlarla gelen Süha'yı fark etti. Yürüyenleri engellemek için yolun kenarındaki çimenlere geçti. Süha her zamanki gibi; insanın içini ısıtan gülüşüyle yaklaşırken, elindeki feneri gösterdi. Tokalaşmanın ardından salona girmek için yürümeye başladılar. Dışarıda bekleyenlerin de salona yönelmelerinden, törenin başlamak üzere olduğu anlaşılıyordu. Salona girer girmez ayrıldılar. Sahnedeki yerini almak üzere merdivenleri çıkarken, Süha da misafirlerin olduğu bölüme yöneldi.

274. Nefes:

Helezonların üzerinde bir karaltı görünce yüreğim yeniden çarpmaya başladı. Bağırmaya çalıştım. Fakat sesim çıkmıyordu. Bağırmak için nefese ihtiyacım vardı. Birkaç adım daha atıp hareketsiz yatan karaltıya yaklaştım. Hemen feneri yüzüne tuttum ve elimle yüzündeki isleri sildim. Babamın mesai arkadaşlarından biri olmalıydı. Yakasında vardiya amiri yazıyordu. Yaşayıp yaşamadığını öğrenmek için nabzını kontrol ettim. En ufak bir

nabız hareketi yoktu. Gözlerim doluyor ve daha çok yanmaya başlıyordu. Maskemin filtresi artık hiçbir işe yaramaz hale geldi. Hem gücüm hem umudum giderek tükeniyordu. Böyle bitmemeliydi. Bitemezdi...

İstiklal marşı ve saygı duruşunun ardından bölüm başkanı, konuşmasını yaparken yavaşça kabine geçip maskeyi baretini ve el fenerini aldı sahnedeki sırasına geçti. Sunucu, bölüm birincisini konuşmasını yapması için sahneye davet ettikten sonra salondan büyük bir alkış yükseldi. Evet, bu ismi okunan kişi kendisiydi. Derin bir nefes aldı. Duruşunu düzeltti. Siyah takım elbisesiyle kürsüye doğru yöneldi. Beklediği gibi yapacağı konuşmanın kopyası yerine babasının kirli baretini, feneri ve maskeyi kürsüye koydu. Alkışlar azalırken karbon monoksitin tehlike seviyesinin altında olduğu salonda tekrar derin bir nefes daha aldı. Annesinin oturduğu yere baktı. Annesi, kucağındaki çantasını iki eliyle sıkıca tutmuş, neredeyse hareketsiz izliyordu sahneyi. Dudaklarındaki kıpırtılar dışında hiçbir mimik yoktu yüzünde. Özelden genele bütün koruyucu duaların birer kanat gibi yüreğini sardığını hissetti. Hemen iki sıra arkasında Süha'nın gülümseyen heyecanlı yüzünü gördükten sonra yavaşça sağa doğru baktı. Salonda oturan misafirlerin göremeyeceği şekilde kapının arkasında bekleyen salon görevlisine başıyla işaret etti. Işıklar kesildi, havalandırma motorları kapandı.

-Benim adım Umut! Mesleğine ömrünü değil hayatını vermiş bir madencinin oğluyum. İşçi maaşının bisiklet

almaya yetmediği az gelirli bir aile bütçesinin tek umudu. Şimdi sizleri, sıklıkla gördüğüm bir rüyaya ortak etmek istiyorum. Bunun için 301 nefes alıp vereceğiz. Sağlıklı bir insan ortalama üç saniye de bir nefes alıp verir. Bu, dakika-da yirmi nefes eder. Son nefesi verdiğimizde (301. Nefes) geçen süre toplamda on beş dakika olacak.

299. Nefes:

Yansımaları takip ediyor fakat emin olamıyordum. Çünkü yansımalar çoğalmaya başlamıştı. Önce sola doğru, sonra sağa doğru gittikçe uzaklaşan yansımalar görüyordum. Bunlar galeriler olmalıydı. Ya da beynimdeki yanlısalar. Zehirlenen insanlar serap görür müydü? Emin değildim. Sadece nefes almaya çalışıyordum. Gittikçe uyuşan ellerimden fener yavaşça kayıp düştü. Yer yön duygumu kaybetmiştim. Derinlik ve genişlik melekelere işe yaramıyordu. Ayaklarımdan can kesilmişti. Duvara yaslanmak için son bir çabayla adım atmaya çalıştım. Yere doğru uçtuğumu hissediyordum.

İçerdeki tek ışık kaynağı olan ikaz lambası da sönmüştü. Salondaki şaşkınlık nidalarının ve uğultunun bir süre devam etmesine izin verdi. El fenerini açtı. Salondaki insanların yüzlerinde uzun uzun gezdirdi...

301. Nefes:

Baba nerdesin?

Onur Aydın

Tohumlar Yanarken

arım adada doğdu.

Denizi görmeden öldü.

Sıcak hava yüzümü yakıyor yine. Öldüler mi acaba? Bu oyuktan çıkamazsam ben de öleceğim. Ya açlıktan ya havasızlıktan... Denizi göremeden öldü babam. Kader, dediler. İnanmıştık. İnanmak en kolaydı. Niye diye hiç sormadık. Oysa yarım adada doğmuştu. Öldüler. Nasıl öldüler acaba? Kulaklarım çınlıyor patlamanın sesiyle. Esra! Kim? Esra! Kızım... Ağlama şimdi! Sırası değil. Bağır, bağırabildiğin kadar. Ancak bu şekilde duyarlar ve kurtarırlar beni. Bacağım yanıyor anne. Anne bacağım yanıyor. Kemiğim kanyor anne. Karanlık. Çok karanlık. Mustafa, en öndeydi. Ben en arkadaydım. Önce hafif bir sarsıntı oldu. Korkmadık. Devam ettik. Sonra sıcak bir ses... Evet, iki şey hücum etti bize: Sıcak ve

ses... Derken ığlık. Derken tavan çoktu. Tavan kızıldı, tu-
tuşmuştu. Oyuk vardı. Sığındım. Dizlerimi karnıma doğru
Çektim. Hayır dizlerimi değil, dizimi... Bacağımdan kan fış-
kırıyor kara taşlara doğru, kömürlere doğru. Kanım parlıyor
karanlıkta. Nasıl olur? Yarım adada doğduk. Denizi greme-
den ldk. Bir ses mi geliyor? Biri geliyor. Hayır! Kulaklarım
ınlıyor. Germinal'i okuyordu ocuğum. Sizden bahsediyor
demişti. Bunlardan da bahsediyor mu? Bu sestem, bu kandan
da bahsediyor mu Esra? Boğulmak sadece denizde olur, suda
olur sanırdım küçükken. İşte Şimdi burada, bu oyukta ben de
boğuluyorum. Metan, oksijen, kader, ücret, sigorta... Metan
yakıyor boğazımı. Sigortam yok. Biliyorum. Cebimde kırk beş
lira. O da yandı. Yandık. cretimi bizimkilere verir mi patron
acaba? Umudum azalıyor. Sular yükseliyor. Mustafa en ndey-
di, ilkin o öldü. cretini verirler mi karısına? Kanım ekiliyor.
Ağzıma kömür tadı geliyor. Kömür, mr. Ne kadar da ben-
ziyormuş meğer. Kömür, mr, kömür, ömür, ömür, ömür...

Öleceğim. Evet, bu oyuk mezarım olacak. Saatim ezil-
miş. Belki Şimdi güneş doğuyordur, belki ay. Yatma zamanı
Esra... Hayır, belki de okul zamanı. Yanıyorum. Derim piş-
iyor kömürle birlikte. Kader. Gelin artık. Gelin! Kurtarın bizi!
Yok. Ses yok. Yrmeli, ıkmalı bu delikten. Boğuluyorum,
yanıyorum. Allahım, neredesin! (...) lmemiş, bayılmışım.
Çok mu baygın kaldım acaba? Patlamadan haberleri yok mu
yoksa? Neden kimse yardıma gelmiyor? Metan azalmış. Bo-
ęazım yanmıyor. Kanım akıyor. Akacak kan kalmadı. Su-
sadı. Uykum var, çok. Esra, okul vakti kızım, hayır yatma

vakti. Haydi, yatalım kızım. Anne, çok susadım. (...) Dayanamıyorum daha fazla! Yürümeliyim, ama nasıl! Sürünmeliyim. Evet, dene hadi! Hayır! Hayır, mümkün değil! Taban alev gibi! (...) Yiyecek bir şey, biraz su... (...) Böyle yazılmış demek kaderimiz. Gökyüzüne hasret gideceksin sen.

Esra okuyordu kalın bir kitap. Sen, diyordu, baba yeraltındaki tohumlardansın, ancak yeni bir cemiyette toprak üstüne çıkacak ve meyveni vereceksin. Kader. Kim yazmış? Niye beni seçmiş? Ve sen, benim güzel karım. Senin güzel olduğunu sanki ilk kez hatırladım. Ne olur gelin! Ağlama! Ağlama ulan! Boğul... Boğuluyorum. Anne. Ağlama! Öleceğim. Öleceğim. Bu oyukta! Sürün, can acısını boş ver, sürün. İyileşeceksin oğlum. Kes artık öksürmeyi! Elde mi? Ciğerim parçalanıyor. Parçalanıyor ciğerim. Hayır! Esra! Olmuyor. Yapamıyorum. Etim yanıyor. Kavruluyorum. (...) Kocamandı, beni yutmak istedi. Canavardı. Alevler üstüme bir anda yıkıldı. Neden ben ulan Allah! Tövbe, vallahi tövbe! Affet. Can bu! Acıyor, yanıyor. Gelin hadi! Bir damla su. Esra. Parka gidin annenle. Ben uyuyacağım kızım. Haydi. Tohumlarınız yer altındaki. Mustafa en öndeydi, ben en arkada. Tohumlar yandı. Toprak kısır kalacak. Kader. Bacağım. Parçam. Nerede? Uykum geliyor. Acıkmadım hiç. Korkudan mı? (...) Görmüyorum artık. Gözlerim açık mı kapalı mı bilmiyorum. Kırk beş lira. Oku kızım. Yeraltındaki tohumların... Su...Su... Acımıyor artık. Yeraltındaki tohumların yanışını yaz. (...) Anne, anne! Haydi ört üstümü.

Maden işçilerine...

Salkım Söğüt

erhaba.

Ben bir salkım söğüt ağacıyım. Dünyanın çatısı çakıldığından bu yana kuşların cıvıladığı, derelerin aktığı bu coğrafyada, minik bir ırmağın biraz ilerisine dikildiğimde takvimler 1897 senesini gösteriyordu. Kısa pantolonlu, sarı kafalı bir oğlanla genç babası beni dikip de can suyumu verdiklerinde gökyüzü aynı gökyüzüydü. Bazen tam altımda düğün yaptılar, kollarıma renkli ampuller asıp geceyi aydınlattılar; bazen gövdeme iki beden yaslandı; onlar bana yaslanınca her yere sevgi kokusu yayıldı.

Ben bir salkım söğüt ağacıyım anlayacağınız; yaşım, yüzü aşkın.

Dallarım ırmağın hemen kıyısına kadar uzanır. Çokça oradan beslenir, büyürüm. Havayı sorarsanız, dünyanın

en güzel havası bizim köydedir. Hele bir de karşiki dağlara benim boyumdan ve benim gözümünden bakarsanız, siz de yüz yaşınızı aşabilirsiniz. Çünkü ancak köklerini toprağa salmış insanlar yüz yaşını geçebilirler.

Tepesinden karların hiç inmediği, ırmağının gürül gürül aktığı, sonbahar yağmurlarının pek sevdiği, tek okullu köyümüzün erkekleri hep karadır. Yanlış anlamayın; içleri, kalpleri aydınlıktır ama is bürümüştür ellerini, emeklerini. Çoğu geçimini ilerideki maden ocağından sağlar. İnsanoğlu, yeryüzünün üzeri yetmeyip de dibini oymayı akıl ettiği günden bu yana didinirler. ‘Çaba’ onlar için ekmektir, sudur. Bunu dünyanızda yaşayan çoğu insan bilmez ama bu insanların çocukları bile bunun farkında olarak doğarlar.

Bana, “Bir ağaç olmanın en güzel yanı nedir?” diye sorarsanız, size, “Bir insanın doğduğu günden öldüğü güne kadar tanık olmak” derim. Bana, “Bir ağaç olmanın en kötü yanı nedir?” diye sorarsanız, size, “Bir insanın doğduğu günden öldüğü güne kadar tanık olmak” derim. Bir çocuğun kısa pantolonlu halinden ilk gençliğe geçişini, gençliğinden olgunluğuna, olgunluğundan yaşlılığına kıdem almasına şahit olmak, kısacası hikâyesini baştan sona dinlemek, izlemek ne kadar keyifliyse; ölümüne şahit olmak da o kadar kederlidir. Siz, ağaçları duygusuz mu sandınız?

Size anlatayım biraz. 1897 Nisanında kısa pantolonlu, sarı kafalı bir köylü çocuğu olan Ömer ile babası beni bu harika köyün kutsal toprağına diktiklerinde, köklerim suya değdiği ilk an gözlerimi açtım dünyaya. Havanıza

temas ettim, suyunuzdan içtim. Sizinle birlikte üşüdüm, bahar gelince sizinle birlikte süslendim. 1904 senesinde minik Ömer ateşli bir hastalıktan ölünce yapraklarım bile ağladı. Köklerimi çekmek istedim, olmadı. 1912 senesinde savaş çıkıp da Ömer'in babasını askere aldıklarında ilerideki tepenin sonuna kadar, gözden kayboluncaya kadar baktım arkasından. Hâlbuki tüm sevdiklerinin görüş mesafesi anca ilerdeki evin köşesini dönüp de kaybolmasını görmeye yeterken, ben dakikalarca izledim bir babanın bir daha dönmemek üzere gidişini. Babaların arkasından bakmanın ne kadar acı verici olduğunu ilk o zaman öğrendim.

Ömer'in babası dönmedi. Genç karısıyla geriye kalan tek kızı sefalet içinde yaşayıp da ilerimdeki mezarlığa, Ömer'in yanına gömüldüklerinde tüm gövdemle ağladım. Kimsenin hatırlamayacağı bir hikâye daha bitmişti. Hikâyeyi, içime gömdüm.

Ondan sonra çok insan gelip geçti. Hepsinin sevdikleri yemekler, sevdikleri renkler, sevdikleri aylar ve sevdikleri mevsimler başka başkaydı ama hepsinin gözyaşı aynı renk akardı. Hepsini çok sevdim ben. Her birinin hikâyesini ayrı ayrı içime, gövdeme, yapraklarıma sakladım. Duymayı bilseniz hepsini anlatırım da aslında. Duymayı bilseniz...

Bizim buralarda bir Deli Şevket vardı mesela. Doğduğu gün, şubat ortasında güneş açmış, asık ne kadar surat varsa gülmüş, köyün kedisi erken doğum yapıp tam beş adet enik vermişti. Çocukluğu boyunca köyün ne kadar yaşlı nenesi, dedesi varsa hepsini delirtmiş, pek çoğundan

dayak yemiş, ağlaya ağlaya geldiği ırmağın kenarından bir daha yaramazlık yapmayacağına dair kendine sözler vererek ayrılmıştı. Deli Şevket; kimseyi üzmedi, kimseyi kırmadı. Adına kanser dedikleri zalim Azrail çırağı gelip de canını kırk dördünde alana kadar her bilenin yüzünde gülümseme bıraktı. Şu ilerideki mezarlığın en köşesinde yatar. Ölümünün üzerinden kırk iki sene geçti ama hala ziyaretçisi vardır. Herkes ölür ama herkes onun kadar güzel hatırlanmaz.

Mesela Rasim Baba'dan bahsedeyim size. Anası Rasim'i doğururken çevredeki yedi köyü de ayaklandırmış. Yedi köyün ebesi birleşip de anca bir Rasim'i doğurtmuşlardı. Tosuncuk gibi doğan Rasim, tosunluğundan hiçbir şey yitirmeden yaşadı. Güneşin batışına Rasim kadar saygı duyan kimseyi görmedim ben. Sevdiğini savaşa yollayan âşık kadınlar gibi hüznle, minnetle, bir daha görüşmeyecek birine son kez bakarmış gibi yolladı her geçen günü. Hep haklı çıktı gerçi, o biten gün geri gelmedi. Bir de, Rasim'in hiç çocuğu olmadı ama köyün bütün çocukları onun çocuğu oldu. Ailesinden herkes öldü, kan bağı olan hiç kimseler kalmadı ama ruh bağı olan tüm çocukları, hem de öz çocukları hala mezarını ziyaret ederler. Mezarı, şu tepededir. Sanki giden her günü uğurlamak için, batan güneşin arkasından bir bardak su dökmek için oraya gömülmek istemiş gibidir. Size bahşedilen bir gün daha tahta bavuluyla ilerdeki tepeyi terk ederken, yüzüne bile bakmadığınız günü sadece Rasim hüznle ve mezarından uğurlar.

Sevim; Rasim'in ceylan gözlü karısı. Çocuğu olmayınca canını, ömrünü kardeşi Sevinç'e adadı. Sevinç felç geçirip de sol tarafını kullanamamaya başlayınca onun da ruhunun sol yanı felce uğradı sanki. Önce Rasim öldü, sonra Sevinç. En son Sevim'i gömdüler ama aslında Rasim'le birlikte çoktan mezara girmişti. Kimse fark etmedi.

Emine Kadın. On bir çocuğu oldu Emine'nin. Üçü ölü doğdu. Her ölümden sonra geldi, gölgede ağladı. Ben ona ağlama dedim, o beni duymadı. O hıçkırıkça, benim yapraklarım bile ağladı.

İffet Öz, köyün öğretmeni idi. Sivri bir burnu, minicik ağzı, minicik ağzını çevreleyen güzel dudakları vardı. Köyün çocuklarına ilim öğretti, irfan verdi. Bölüğün komutanı ile benim gölgede evlendiler. Tüm köy davetliydi. Dallarına rengârenk ampuller astılar, kurdeleler bağladılar. Bahar gelmiş kadar güzeldim o düğünde, inanır mısınız? Sabaha kadar eğlendiler. Çocuklar gövdeme yaslanıp uyu yakaldılar. Onlar bana yaslanırken, ben de onlara yaslandım. Güç aldım onlardan. Siz, ağaca sarılmanın tek tarafı mı olduğunuzu sanırsınız yoksa? Oysa ağaç da size yaslanır, hayatınıza dokunur, canlanır; fark etmezsiniz. O yüzden sarılın ağaçlara. Bırakın gövdesi hayatınıza, umudunuza dokunsun.

Size onlarca ve hatta yüzlerce insan sayabilirim. En sevdiği renkleri, aslında kime âşık olduklarını, korkularını sayabilirim. Şimşekten ve gök gürültüsünden korkan komutanları, çocuğu olmadığı için öğrencilerine kötü davra-

nan öğretmenleri, gövdeme bir çakıyla kazınmış “R & M” harflerinin aslında kimler olduğunu, R. ve M.’nin neden birbirleriyle değil de başkalarıyla evlendiklerini, birbirlerini ölene kadar nasıl sevdiklerini ve R.’nin, M.’nin mezarının yanından mezar alıp da kimseye belli etmeden sonsuza kadar sevdiğinin yanında nasıl usul usul uyuduğunu anlatabilirim. Zamanınız olsaydı eğer. Çünkü biliyorum ki insanların ağaçlar kadar zamanı yok. O yüzden size biraz elleri isli yakın zaman arkadaşlarımdan bahsedeceğim.

Ahmet, gölgemde doğdu denilebilir. Anası ilerideki elma bahçesinden elma toplayıp sirke yapardı. Sirke yapmak için elma toplarken sancısı gelmiş, başladı çığırma. Ben ta buralardan duydum ama köye kadar yetiemedi sesi. Rüzgârsız havada tüm gücümle dallarımı ve yapraklarımı salladım ama kimselere duyuramadım, kimseleri fark ettiremedim. Gariban anası elma ağaçlarının arasında inleye inleye doğurdu Ahmet’i. Ahmet sonraları anasıyla o elma bahçelerine geldi, o ağaçların tepesine tırmandı. Yirmi birine geldiğinde aşağıdaki köyden Zeliha ile evlendirdiler. Düğün mekânı yine benim gölgemdi. Masaları, sandalyeleri bile elleriyle taşıdı damat Ahmet. Üç oğlu var şimdi. Birazdan yine elma bahçesine gelip oynamaya başlar, yaramazlar.

Sadık. Adı gibi Sadık. Babasız büyüyen, okul çıkışında karamelli şeker satıp anasına bakan Sadık. Bazıları sessiz doğar, sessiz büyür, sessiz yaşar. Karıncayı incittiğini dahi sanmıyorum. Öyle melektir, öyle candır. Anasına, kardeş-

lerine bakmaktan evlenemedi. Bütün kardeşleri okudu; bazıları doktor oldu, bazıları öğretmen oldu. Sadık, her gün madene indi. Yüzü siyah, gözleri daha buğulu oldu.

Ali İhsan. Üçüncü göbektir madenci İhsan. Henüz kimse oturup da bir tabak yemeği bitirdiğini görmedi İhsan'ın. Günde üç öğün litrelerce tuzlu ayran verseniz reddetmez. Bilirim, bebekken de iştahsızdı. Anası dallarıma çaput bağlardı, oğlu zayıflıktan ölmesin diye. Ah be İhsan, şu hayatı tuzlu ayran kadar sevmedi.

Emin Ağa. Babası ağa imiş. Kan davası yüzünden seneler önce kaçıp buralara gelip de bu köyün havasını solu-yana kadar hiç yaşamamış gibilerdi. Bazen gelir, gölgemde keyif yaparlardı uzun uzun. O da babası gibi madenci. Artık paçalarından ağalık değil de kömür isı akıyor. Dürüst, mert, haramda gözü olmayan Emin Ağa, üç kız çocuk babası şimdi.

Ali Kemal'den bahsedeyim biraz. Doğduğunda tavşan dudaklıydı. Ailecek şehre taşınıp durdular senelerce. Parayı bulup da tavşan dudak ameliyatını yaptıınca çocukların zulmünden, dalgasından ve acımasızlığından biraz da olsa kurtuldu. Ameliyat izi hala belirgin ama mutsuz ve hırçın çocukluğu arada sırada belirir gibi oluyor. İnsancık işte. Şimdi iki çocuk babası. Biri bu sene evlendi. Öğrendik ki dede oluyormuş Ali Kemal.

Elleri kurudu Şükrü'nün. Yaşlıları torun seviyor ama o hala çalışıyor. Her gün gökyüzünü yer altına değiştiriyor. Oğlu Sami de madende. Birlikte iniyorlar aşağı. Karısı Za-

rife ise hem oğlu hem de kocası için her gün hatim indiriyor. Zarife'nin omzundaki yük diğer eşlerden iki kat fazla. Gelin hamileymiş bu arada. Ben bu aileyi hiç bu kadar mutlu görmemiştim. Sanki baba oğul için yerin altına gökyüzü gelmiş gibi. Bebek demek umut demek çünkü. Umut, herkesin gökyüzüdür.

Selahattin Börekçi. Hiç kimse ona sadece adıyla hitap etmez. Selahattin Börekçi'dir o. Küçükken yamacıma gelir, minik sırtını gövdeme yaslar, hava kararana kadar kitap okurdu. Yaşlıları çocukluk peşindeyken o olgunlaşmanın, pişmenin ve hatta yanmanın peşindeydi. Uygun şartlar verilseydi eğer vatana, millete ve insanlığa çok hizmeti olurdu. Harika bir cerrah, iyi bir hukukçu ve hatta bilim adamı olabilirdi. Herkesin aynı şansta doğmadığı bu dünyanın yarısından şanslı, diğer yarısından ise şanssızdı. Şanssızlık biraz da sizin içindi gerçi. İyi bir doktor, harika bir hukukçu ve hatta bir bilim adamından mahrum olmuştunuz ve en acısı bunun farkında bile değildiniz. Bilimle uğraşması gereken o eller şimdi kömür yıkıyor. İki kızını da okuttu Selahattin Börekçi. Birinin mezuniyeti bu haziranda. Takım elbiseyi bile satın almış, içi içine sığmıyor.

Kel Mustafa. Karısını otuz üç yaşında kanserden kaybedince o da kendini gömdü sanki karısıyla. Aşkın sadece öpücüklerde, yüzüklerde, çatısı olan dört duvar aralarında değil de soğuk bir mezar taşında da olabileceğini de Mustafa'dan öğrendim. Yirmi bir sene oldu, kimseyle evlenmediği gibi kimseye yan gözle bile bakmadı. Her cumar-

tesini ziyaret eder hanımcığını. Bazen çerçevesi fotoğrafıyla gölgeme gelir. O hanımıyla konuşur, ben onunla. Hanımı Mustafa'yı duyamaz, Mustafa da beni. Madene inmek belki de en çok onu mutlu kılıyor. Toprak altında eşiyile aynı hizada var olmak, onu diri kılıyor.

Süleyman Emmi. Madenin neşesi. Sadece madenin mi? Arada gölgede yaptıkları kaçamaklarda, efkârlı gecelerde, düğünlerde, sünnetlerde etrafına neşe saçan, insanları gülmekten yerlere düşüren hayat dolu Süleyman Emmi. Kız çocuğu olsun diye ilerideki kestane ağaçlarını üç kez çaputla sarardı. Allah reddetmedi hiçbir dileğini. Üç kız oldu ama üç kestane ağacını da kurutmuş oldu. Gözlerinden bile neşe çıkar, hayat fışkırır. Dolandırıcı kayınçosuna kefil oldu diye yirmi beş sene önce her şeyini kaybedip de kaybettiği her şeyi büyük bir sabırla ve itikatla geri kazancak kadar kök salmış bu toprağa. İnsanlara yer altında attığı kahkahaları köklerim hisseder bazen. Yapraklarımı gülümsetir, dallarımı canlandırır Süleyman Emmi.

Şaşı Mehmet'e neden şaşı denildiğini hiç anlamadım. Uzun boylu, güçlü kuvvetli, dağ gibi bir adamdır. Çocukluğunda da güçlü, kuvvetli ve şimdiki gibi sakindi. Kara sevdaya düşüp de köyün en güzel kızı Necla ile evlenince köyün tüm bebelerinin bayramlığını almıştı. Hayat, onlara kendi bebeciklerini vermedi. Çok tedavi gördüler, doktorlara gittiler ama derman bulamadılar. Necla bu yaşında bile gizli gizli ağlarmış, Allah'tan bir yardım dilermiş. Mehmet de bu yaşında didinip durur. Belki de gerçekliğinden kaçır.

Bazen yamacıma gelir, kederlendikçe ağlar, ağladıkça hıçkırık tutar. Şu koca köyden hiç kimse bu insancığın bu zafını görmez, bilmez. Bir ben bilirim. Dallarımı iyice yere kapatırım ama ona sarıldığımı bir türlü anlamaz.

Bu saydığım insancıklarla birlikte onlarca insan tanırım. Hepsinin yüzü is, elleri ise buruşuktur. O kömüre, ise rağmen çevrelerini, ailelerini nasıl aydınlattıklarını görse-niz şaşarsınız. Pek çoğunun çocukluğundan bugünlerine kadar her anlarına şahit oldum. İyi insanlar hepsi. İyi baba, merhametli eş, eline diken batsa ağlayacak kadar “insan”-lar, hepsi.

Bundan tam on bir gün önce gölgeme masa ve sandalyeler koymaya başladılar. Başlarda düğün ya da sünnet merasimi var zannettim fakat düğün de yoktu sünnet de. Sonra fark ettim ki, bizim madenin patronunun yeni oğlu olmuş, yemek vermiş onun şerefine. Yukarıdan onlara baktım, teker teker. Gözlerine, umutlarına, ellerine, yorgun bacaklarına, emekten kamburlaşmış sırtlarına... Genci de vardı yaşlısı da. Umutlusu da vardı az umutlusu da. Umut-suz insan göremedim, umutsuz insan yoktur zira. Her biri kendinden bahsetti. Kimi ağrıyan belinden, kimi oğlanın okulundan... Kimi karısını şikâyet etti ve ekledi sonuna, “Çok seviyorum ama Süleyman Emmi, bildiğin gibi de-ğil.” diye. Selahattin Börekçi, kızının mezuniyeti için tam altı aydır biriktirdiği parayla aldığı takım elbiseyi anlattı. Şükrü, doğacak torunundan bahsetti hiç durmadan. Kimse kesmedi sözünü, herkes sırtına hafifçe vurdu, gururla.

Gözyaşları aynıydı. Hepsinin bileklerini kessek kanları kırmızı akardı. Hepsi yaşamak, var olmak istiyordu. Günü yüzü görmek, o günü zevkle ve yakışır bir şekilde uğurlamak istiyordu, rahmetli Rasim gibi.

Yemek bitip de şen kahkahaları önce seyrekleşip sonra yokluğa karışınca rüzgâr arttı. Önce hafif bir yağmur başladı, sonra fırtına. Bahar aylarında fırtınaya pek alışık değildir. Baharın ruhuna aykırıdır fırtına.

Yemekten tam yedi gün sonra köklerimde şiddetli bir ses hissettim. Bu öyle bir histi ki, rüzgârda uyuyakalmış tüm bedenimi uyandırdı. En yeni yapraklarıma kadar titredim, köklerim suya dokunmayı bıraktı.

Aynı köklerim şimdi de bağışları hissediyordu, kederi hissediyordu, umutsuzluğu hissediyordu. Umutsuzluk olmazdı ki? Gökyüzü varsa, umut da vardı ama fark ettim ki gökyüzü bile kapanmıştı yaşanan bu trajedi karşısında.

Bir ağaç olmanın en kötü taraflarından biri de sabırlı olmak zorunda olmanızdır. Köklerimi yer altından çıkarıp sizler gibi koşamam. Koca gövdemi oynatıp insanlarla konuşamam. Dallarımı yerin altına uzatıp onlardan birini yukarıya çekemem. Ağaç olmak zor, yanı başında birileri acı çektiğinde.

Maden ocağı bana yakındır. Uzansa bulutlara değecek boyum sayesinde buradan bakarım oralara. İşçilerin maddenin çıkışını izlerim her gün. Eve gidişlerini, yol boyunca konuşmalarını. Gövdeme yaslanıp da dertleştiklerinde dertlerine ortak bile olurum. Olurum da bugün kimse

konuşa konuşa çıkmadı o demir bahçe kapısından. Kök-
lerimin ucunda yükseldim ama mümkün mü kederlerin
arasından gerçeği görmek?

Onlarca ambulans, onlarca araba, onlarca eş, onlarca
çocuk, yüzlerce gözyaşı, binlerce kalp çarpıntısı birikti ma-
den kapısına. Gökyüzü bile dayanamadı da bıraktı gözyaş-
larını 'yağmur' kisvesi altında.

Ambulans çığlıkları yerini kadınların çığlıklarına bı-
raktı. Güneş, utancından saklandı. Bahar, kaçacak yer ara-
dı da mayıs ortasında kış geldi apar topar. Bense çektim
köklerimi, yere kadar saldım dallarımı, büktüm boynumu.

Bir zamanlar yeni doğan bebeğin kokusuyla, büyük
umutlarla nüfus memurunun eski bir kâğıt üzerine yazdığı
tüm bu isimler bir mezar taşında olacaktı artık.

Ahmet Selvi, Sadık Görkem, Ali İhsan Yılmaz, Emin
Şekerci, Ali Kemal Yüce, Şükrü Mahmut Öztürk, Sami Öz-
türk, Selahattin Börekçi, Mustafa Kalaycı, Süleyman Mer-
can, Mehmet Sarıbay...

O kadar üzüldüm ki, dallarıma tek bir serçe bile kon-
madı. O kadar üzüldüm ki, tüm yapraklarım bir bahar ak-
şamında döküldü de toprağa yorgan oldu sanki. O kadar
üzüldüm ki, köklerimi gövdeme kadar çektim de köklerim
ırmakla vedalaştı, sessizce. Sonra fark ettim ki, ırmak da
üzüntüsünden kurumuş. Balıklar bile terk etmiş coşkun
akan ırmağı.

On bir tabut, on bir cenaze. Bundan on bir gün önce
gölgede cıvıldaşan bu insancıklar şimdi Hak'ka yürüyor-

lar. Ellerinde is yok, gözlerinde buğu yok ve en önemlisi umut da yok. Umut yoksa gökyüzü de yoktur.

Selahattin Börekçi'nin bir ay sonra mezuniyeti olan kızı da gelmişti cenazeye. Ağladılar, kendilerini yerden yere attılar. Altı ay para biriktirip de aldığı takım elbisesini tabutunun üzerine koymuşlar. Şükrü ile oğlu Sami'nin tabutları da, mezarları da yan yana. Zarife'nin yükü zaten iki kattı ama iyice ezilmiş yüklerin altında. Konuşmuyor, ağlamıyor. Uyanmayı bekliyor sanki. Hamile gelin ise hem kayınbabasını hem de hayat arkadaşını uğurluyor, dünyada yaşaması en zor acıyı katık yaparak karnında filizlenen hayata. Kocasını Sami'nin tabutu üzerine bir çift mavi bebek patiği koyuyor. Görünen o ki erkek torun yolda. Güya sünnetini gölgemde yapacaklardı, nasıl dayanır ki bir canlı böyle bir acıya? Ahmet'in oğulları gelmiş. Her birine birer kürek toprak attırdılar. Hiçbiri ağlamadı. Onun yerine büyükler daha çok ağladı sanki. Çocuklar, babalarının mezarına sadece çok yaşlandığında toprak atmalılar. Sadık'ın cenazesi bile ayrı trajedi. Ömründen ömür verip, madenlerde çalışa çalışa okuttuğu kardeşlerinden sadece büyük olanı gelmiş. Ölüm, insanın nankörlüğü karşısında masum bir çocuk gibi kalyormuş, öğrenmiş oldum Sadık'la. Ali İhsan'ın bedeni ne kadar ki tabutu böyle kocaman olsun? Anası herkese tuzlu ayran dağıtmış, dualarını esirgemesinler diye yalvarmış. Emin Ağa'yı da yatırmışlar boylu boyunca. Sıcak bir yaz günü benden, "Ne mübarek ağaç" diye bahsetmişti. Köklerine kadar ürpermiş, yapraklarına ka-

dar mutlu olmuştum. Serçeler bile göz kırpmıştı bu iltifatın sonra. Ali Kemal'in çocukları ağlıyorlar başında. Keşke şehre tavşan dudağına çare bulmaya gideceğine kaderine ışık yakmaya gideydi Ali Kemal. Yer altını gökyüzüne değiştirmek zorunda kalmasaydı, hayat ona fırsatlar sunsaydı. Kel Mustafa'nın kimsesi yok. Ölenler arasında en şanslı o. Vuslata erdi sonunda, kavuştu karıcığına. Toprak altında, eşinin hizasında nefes almadan uyuyacak artık. Süleyman'a herkes ağlıyor. Bu kadar neşeli insanlara ölüm daha bir yakışmıyor sanki. Üç kızı ve karısı dizlerini dövüyorlar. Uzaktan üç kestane ağacını görüyorum. Kızları olsun diye çaput bağlaya bağlaya kuruttuğu kestane ağaçları da gelmişler cenazeye, helallik vermeye. Şaşı Mehmet'in vefakâr karısı ise gelememiş cenazeye. Haberi alınca fenalaşmış, pıhtı atmış beynine. Yanındaki mezarı boş tutuyorlar, yanında karısı da gelir belki diye.

İmam, hepimizden helallik istedi. Tüm köy "Helal Olsun!" diye bağırdı. Üç kurumuş kestane ağacı da eşlik etti tüm köye, kimse fark etmedi. Bütün gövdemle, tüm dallarımla, bütün yapraklarımla öyle bir bağırdım ki, "Helal olsun!" diye, köklerim kırılıverdi.

On bir taze mezarın her birinin kenarına yakınları bir testi su bıraktı. Madenciler çok susarlar çünkü. Susarlar; hem suya susarlar hem de hayata, zorluğa susarlar. Seslerini duyamazsınız çoğunlukla. Emeğin çığlığı bastırır onların konuşmalarını.

Çığlıkların arasında yok olmak istedim. Köklerimi

kesip atmak, yeryüzüyle temasını sonlandırmak istedim. Irmağın ilerisine kadar uzanmış köklerimi çekip, ucunda kalan yaşamı o babalara, kocalara, evlatlara hayat olarak bahşetmek istedim. Yüz yılı aşkın zamandır her hikâyeyi bağına gömmüş gövdemi parçalayıp, içindeki umut kırıntılarını yetim çocuklara kan etmek, can etmek istedim. Bir zamanlar renkli ampullerle süslenen dallarımı anaların, kadınların üzerlerine kapamak, onları dünyanın tüm kötülüklerinden korumak istedim. Yapraklarımla her birinin gözyaşlarını silmek istedim.

Yaşlı bedenimle pek çok hikâyeye şahit oldum. Doğumlar gördüm, doğanların yürüdüğünü, yürüyenlerin koştuğunu, koşanların düştüğünü gördüm. Ölümlere tanıklık ettim, acılara keza. Ayrı ayrı hissettim kederi, bütün hikâyeleri bağıma gömdüm. Ama bu acıyı benim gövdem bile kaldıramaz. Bedenime onlarca çocuk sarılsa bile, gölgemde onlarca âşık evlense bile ayakta kalamam. Siz ağaçları acı çekemez, hissedemez mi sandınız? Ah sarı kafalı, kısa pantolonlu Ömer... Bu kadar uzun yaşamak, var olmak ne zormuş, tanıdığın onca hikâyeyi aynı anda bitirmek, toprağa aynı anda gömmek ne zormuş! Keşke köklerimi suyla tanıştırap da gözlerimi hiç açtırmasaydın. Ah Ömer!

Yayla Boztaş

Güneşin Acelesi Var

Simsiyah gökyüzünün çirkinleştirdiği, küskün bir kış sabahı...

Rüzgâr, şemsiyeleri ters çeviriyor, yağmur damlalarını kamçı gibi insanların yüzüne savurup görüşlerini engelliyordu.

Yağmur, camlarda birikip yorgun damlalar halinde pencerenin iyice kararmış eski pervazlarında kaybolurken her yaştan insan gözünün önünden hızla akıp geçiyordu. Biraz önce evden çıkan babasını göreceği anı bekledi. Yine elinde azık torbası, bir teli kırık şemsiyesiyle babası sokağa adımını attı, telaşlı kalabalığa karıştı. Maden ocağının servisine bineceği köşeyi dönene kadar arkasından baktı, gözden kaybolunca pencerenin yanından çekildi.

Babasının, yaşadığı yılları aşmış hali içini acıttı... Bir

an, “Bütün görüntüler donsa ne güzel olur.” diye düşündü. Bulutların yok olmasını, rüzgârın yaprakların arasına saklanmasını, babasının kapının eşiğinden adımını atmamış olmasını diledi. Hayali, onu pencerenin önündeki sedire oturttu. Sırtına bir yastık dayadı, sobaya biraz daha kömür atıp eline tüten çay bardağını tutuşturdu.

Pencerenin yanı soğuktu. Tekerlekli sandalyesini kolçağından iterek sobanın yanına yaklaştırdı. “Ben içerde üşüyorsam...” Üzüntüsü arttı, kendine duyduğu öfke büyüdü. “Benim yüzümden, tutmayan şu bacaklarım yüzünden...” dizlerini yumrukladı. Başını elleri arasına aldı, tekrar düşünmeye başladı...

Sıvasız evlerinin, bitirilmemiş ikinci katında, beton zeminde hazırlamıştı kahvaltıyı annesi... Yiyecekler alt kattan karıncalar gibi telaşla, coşkuyla taşındı. Babasının sevdiği her şey sofrada o gün... Bir bayram havası ki sorma gitsin. Yiyeceklerle dolu bir kutlama sofrası. Babaları emekli oldu ya... İki yanında, kardeşi ve o. Sokulmuşlar iyice... Ferda yedi, Hayri on üç yaşında. Oturur oturmaz sevinçle konuşmaya başladı babası:

“Hadi gözümüz aydın. Bitirdik bu işi. Yirmi yıl dile kolay... Şükürler olsun, üç kez ölümden döndüm. Canımı bırakmadım yeraltında. Artık korkma Feride... Beraber uyanacağız. Aynı havayı soluyacağım sizinle. Güneşi çağıracağız her gün, ver ışığını, hasretlik bitsin diyeceğim. Ooh

be... Dünyaları verseler o karanlıklara dönmem bir daha...
Bu iş burada bitti. Çocuklarım, dileyin benden ne dilerse-
niz... Emekli parasıyla, bu katı da tamamlarız. Hayri evle-
nene kadar kiraya veririz; evlenince burada oturur.” Dudak-
larını büzerek küsmüş gibi mızıldanıyor Ferda:

“Ya ben evlenince nerde oturacağım?”

“Kocanın evinde kızım!”

“Hayri, kızdırma kardeşini... Hele sen bi büyü bakarız
çaresine sincabım” Ferda küs bakıyor Hayri’ye... Herkes
gülüyor, kahkahalar serpiliyor sofralarına...

“Bu nasıl sofraya böyle, sizinle kahvaltı etmeyeli yıllar
oldu değil mi? Madende tam açarsın nevaleni, pat bir topak
kömür düşer içine... İçi kaldırmayan çöpe atar; kimisi de
ayıklar kömürü, yüzünü buruştura buruştura kalanını yer.
Bazen de senden önce fareler bakar yemeğinin tadına. Ora-
da kahvaltı arkadaşlarımız farelerdi... Burada sincaplar...”
Küçük kızın yanağından alınan bir makas, bir göz kırpış,
sıcak bir gülüş... Feride’nin yanakları al al, utangaç tebessü-
münü durduramıyor:

“Sen kazandın ben pişirdim Ahmet, ellerinin bereketi.
Anan sütünden de helal, afiyet olsun.” diyor.

“Hadi koçum bahçeden doldur da bir soğuk su içelim...”
diyerek uzatıyor maşrapayı babası.

Hayri, uzatılan bakır maşrapayı kapıyor, hareli gözlerinde
taşkın bir sevinç... Birden merdivenlerde koşan ayak sesleri-
ne yuvarlanan maşrapanın sesi ve Hayri’nin çığlığı karışıyor...

Uyuduğunu sanıyorlar. Gözleri kapalı ya... Yan odadan komşuyla konuşan annesinin fısıltıları kulağında... Ayaklarından giden duyum, hepten sese dönüşmüş... *“Üç yıl geçti kazanın üstünden. Hastanede altı ay tedavi gördü. Artık burada yapılacak bir şey yok, alın eve götürün, fizik tedaviyle belki yataktan kalkar, oturur ama eskisi gibi yürüyemez; omuriliği zedelenmiş”* dediler. Bir adam tuttuk her gün gelip fizik tedavi yaptı. Parayı düşünmedi Ahmet, önemli olan oğlum” dedi. Emekli parası vardı iyi ki, o da bitti bitecek, bakalım o zaman ne olacak? Bir tekerlekli sandalye alsaydık en azından gezdirir, okula rahatça götürürdük. Sırtımızda götürmek çok zahmetli oluyor... Ahmet’i bağışlayan Allah, Hayri’yle mi sınadı bizi? Tövbe... Sevincimizi yaşatmadı bize Rabbim... Yıllarca çektiğim korku tam bitti derken... Elden ne gelir?”

Her sabah yine erkenden çıkıp gidiyor babası... Yemeğini getiren annesi, ağladığını belli etmek istemese de o anlıyor, camlaşan gözbebeklerinden biraz sonra yaşların taşacağını.

“Babam her sabah nereye gidiyor?”

“Yeniden işe başladı...”

“İşe mi başladı, ne işine?” Feride telaşlı:

“Bizim akrabaların yanında hesap mesap...” Cümle bitmeden Ferda kaçırıyor ağzından:

“Yine madene gidiyor.”

“Dünyaları verseler karanlıklara dönmem asla, bu iş burada bitti” dememiş miydi? Demişti... Demek bitmedi...”

Bir akşam babası tekerlekli sandalyeyle geliyor eve. Naylonunu açarak annesinin de yardımıyla onu tekerlekli sandalyeye oturtuyorlar. *“Bununla biraz rahatlarsın ama sana söz, bir gün buradan da kalkacaksın. Yurt dışında tedavisi varmış. Güven babana koçum, güven!”*

“Ama madene bir daha girmeyecektin, söz vermiştin.”

“Madenle aramız iyi bizim, o bana dokunmaz göreceksin, seni ayağa kaldıracağım.”

Boynuna sarıldı, göğsüne dayadı oğlunun başını, kıvrık saçlarını karıştırdı, yaşlarla ıslanan yüzünü sildi, öptü...

Ne serviste ne de asansöre binip galeriye inerken tek kelime ediyordu. Eski konuşkan, herkese takılan, şakacı adam yoktu artık. Devamlı düşünen, başı yerden kalkmayan bir Ahmet vardı aralarında... Üstelik sağlığı gündün güne bozulan, nefesi tıkanan, yürürken duvara dayanıp soluklanan, yüzü gittikçe solan, devamlı öksüren bir Ahmet...

Akşamları maden dönüşü, yemeğini yedikten sonra yorgun da olsa, hiç aksatmadan yerine getirdiği bir görevdi Hayri'yle sohbet edip onu güldürecek bir şeyler anlatmak. Sonra gecenin en zor bölümü başlıyordu. Onca yorgunluğa rağmen bir türlü uyuyamıyordu. Tam uykuya geçecekken başlayan öksürük, yattığı yeri ıslatan ter, altında ezildiği suçluluk duygusu...

“Feride’yi de uyutmadım zaten, bütün gün derd; işi, korkusu yetiyor garibime. Tam da rahata ermişken... Hani bitmişti korkular...”

Ya Feride’m ya!.. Bize düşüyor hakkımızda karar vermek. Yok, dünyaları verseler bir daha madene inmeyecekmişim... Büyük konuştun Ahmet, büyük konuştun. Üstelik sen gittin koş a koş... Az mı nazlandı patron?

“Olmaz, senin yaşın buralara uygun değil artık; başına bir şey gelirse sorumluluk alamam. Hem randımanın düşük olur. Bana güçlü, genç adam lazım, eski aldığı maaşı veremem, razıysan... Bunu bil ona göre ver kararını, sonra şikâyet istemem bak...”

“Razıyım! Oğlumun bakımı, ilaçları...”

“Siz böylesiniz... Her şarta razı olursunuz, sonra da sızlanırsınız; hakkım da hakkım diye. Vallahi işine gelirse Ahmet Usta... Adam çok. Senin alacağına yarısına adam bulurum ben...” İnsafsız akbaba... Fırsat geçti ya elin, vur abalıya. Nerde aba, bizde aba ne arar? Abam bile yok!

Kalkması gereken saate iki saat kala uyuyabildi... Ama o da uyku sayılırsa... Uyanık uyur mu insan? Uyuyan nerede yattığını bilir mi? Yaprak hışırtısını, uzaktan geçen araba seslerini, yanında uyuyanın nefesini de duymaz değil mi? Nefes alabilmek için göğsünün kaç kere inip kalktığını sayamaz. Nasıl uykuya bu?

Cami mikrofonunun parazitıyla ulumaya başladı bir köpek, sonra daha uzaktakiler. Sesler artarken ezan başladı... Karısını uyandırmamak için sessizce kalktı, abdest

alıp namaz kıldı. Feride uyandıığında kocasını seccadede dua ederken gördü. Hiç seslenmeden dakikalarca onu seyretti. İyice havaya kaldırdığı ellerini, göğsüne eğdiği başını, kıpırdayan dudaklarını...

Ahmet, seccadeyi katlayıp yerine koydu. Döndüğünde kendisine bakan karısını gördü. Sarıldı, "Hakkını helal et Feride" dedi, çocukları uyandırmamak için odalarının kapısında dikilip sessizce onları seyretti...

Karısının verdiği azık torbasını aldı, "Sağlıkla kal," deyip yola koyuldu. Tam caddeye çıkacakken durdu geri baktı. Arkasından el sallayan karısına o da el salladı...

Serviste hiç konuşmadı... Başını dayayıp uyuyor gibi yaptı, konuşanları dinledi.

"Yerin dibinde ölümle can ciğer, gene de aldığın sadaka gibi. Canına yandığımın dünyası" diyordu Kemal. *"Sabahın köründe yola çık, tam güneş doğacakken madene in, çekmiş gitmişken eve dön. Madenden çıkınca istersin ki karanlıktan sonra bi de ışık görsün gözlerin... Hani çocukken güneşe kim daha uzun bakacak oyunu vardı ya... Gözünü çektiğinde her taraf ışık keserdi, sonra her yer karanlık. Şimdi hep kömüre bakmaktan, çıkınca da kara görüyor gözlerimiz. Sanki güneşin acelesi var... Vallahi unuttum nasıl bir şeydir! Demek onsuz da yaşıyormuş abi... O zaman nedir milletin böyle sahillere koşması. Deniz kenarında yazlıklar, bir günlüğü bizim maaşımıza denk lüks oteller. Yat gezileri, mavi yolculuklar, kumlarda tavuk gibi döne döne kızarmalar... Güneş, güneş, güneş... Demek bizim türümüz güneşsiz*

yaşayan canlılar ha ne dersiniz? Okulda ne derdi öğretmen, 'Güneş girmeyen eve doktor girer,' Eee ne oldu o atasözleri, doktor gitti yerine Azrail mi bakıyor? Evleneceğim, izin almak bile zor. Sorma gitsin. Bırak gül gibi gelinini evde, gel bu kara kocakarının kucacağına gir. Yazıklar olsun be..."
"Oğlum, sen çok televizyon izliyorsun galiba... Bizim denizimiz kömür, güneşimiz grizu. Tatilimiz vardiya, karımız dul, çocuğumuz yetim... Hâlâ anlamadın mı? Otur şükret yaşadığına..."

Ahmet azığının bulunduğu torbaya sevgiyle dokundu, galeriden çıkınca toplanıp yemek yedikleri bölmedeki çiviye astı. Çizmelerini giydi. Kazmasını küreğini aldı. Asansöre binip bin metre aşağıdaki ana ocakta indi... En uzun ve dar tünele doğru ilerlerken ayakları dolandı, düşmemek için duvara tutunmaya çalıştı, kaydı yere yığıldı. Hemen arkasındaki arkadaşı yanına koştı.

"Ahmet Abi, sen oraya girmeyecektin, iyi değilsin bugün, gel seni dışarı çıkarayım, izin al, evine git." dedi. Ahmet, kendini kaldıran arkadaşına dayanarak zor alıp verdiği nefesinin arasından:

"Sakin ha! Ben ölmeden sakın beni dışarı çıkarmayın. Bilmez misiniz tünelde, ya da kapının ağzında ölürsen farklı, serviste, evinin yolunda ölürsen farklı... Öldüğü halde ağzına oksijen maskesi takılıp yaşıyor diye çıkartılanları unuttunuz mu? Ben öleceğimi biliyorum, bugün olmazsa yarın... Sizden tek istediğim, başıma bir şey gelirse ki gelecek, Allah aşkına bırakın öleyim. Bana yardım etmeyin,

bırakın tünelde öleyim, ölümüm boşa gitmesin...

Oğlum hasta, para lazım ona... Bilirsiniz ki, ölüm sıcakken insanların yüreğini yumuşatır, o zaman ölenin yerine koyarlar kendilerini. Ne olacaksa o ilk anda olur... Üç beş ay sonra her şey unutulur gider...

Benden size vasiyet; sakın soğutmayın ölümümü! Sıcak tutun! Ölümüm boşa gitmesin..."

Can Oyunu

Bugün okulda arkadaşlarımla oynadığım Can Oyunu'nda bütün canlarımı kaybetmenin hüznüyle evin yolunu tuttum. Bu oyunu her gün oynamama rağmen bugün daha çok etkilendim. Sanki gerçek canımı kaybetmiş gibiydim. Adımlarım küçük bedenimi zar zor taşıyordu. Sırtımdaki çantanın ağırlığını bile unuttuğum. Sanki içimde biraz sonra kaybedeceğim bir canı daha taşıyordum.

Eve vardığımda babaannem kapının girişindeki taş merdivenin üstünde bu sonbaharın yazdan kalma güneşine yüzünü çevirmiş oturuyordu. Adım attığım ilk basamakta oturdum. Beni her gün büyük bir neşeyle karşılardı. Bugün düşünceli ve dalgındı. Beni, ancak çantamı yere bıraktığımda çıkardığı sesle fark edebildi.

Öğretmenin verdiği ödevler beni beklerken her nedense bugün hiçbir şey yapmak istemiyordum. Erkenden yatağa girip, odamdaki duvarda asılı babamın siyah beyaz fotoğrafını ilk kez görüyormuşum gibi dakikalarca bakarak uyumaya çalıştım. Babam genelde gece çalışırdı. Bu yüzden çok göremiyordum. Belki de bu yüzden fotoğrafına dakikalarca bakıp uyurdum. Babaannem de bize, babamın işinin zor olduğunu anlatırdı “Bizler yeryüzünde rahat rahat gezerken O, yerin bilmem kaç bin metre altında çalışarak bize bakıyor. ”derdi. Bunu bazen babama sorduğumda hep geçiştirirdi; hatta bir keresinde öğretmenimin verdiği formu doldururken mesleği yerine, “İşçi” diye yazmıştı. Yaptığı işi bilmeme rağmen “Ne işçisi baba ?” diye üsteleryince “İşçi kızım işçi işte.” diyerek geçiştirmişti.

Gecenin geç bir vaktinde babaannemin sesiyle yataktan fırladım. Dudaklarında“ Bugün pencereye konan o kuş bir şeyler mi anlatıyordu acaba? Ama duymak istemedim, tıkadım kulaklarımı, oralı olmamaya çalıştım, yalandır dedim, yalan... Bunlar birer hurafe dedim içimden, sessizce ama içime de bir ateş düştü bugün, hep o sesi susturmaya çalıştım. Adeta kaçtım kendimden, sakladım yüreğimin sesini, kovdum, kızdım, bağırdım, hakaret ettim ama çıkmadı içimden o ses... çıkmıyor. Yavrum da gelmedi hala, gelse de bu ses kesilse, bitse, kurtulsam Allah'ım... ” sözcükler bir dua bir tekerleme gibi soluksuz çıkıyordu. Yorganı başıma çekip uyumaya çalıştım. Çok geçmemişti ki yine babaannemin odanın içinde tedirgin, asabi bir halde dola-

nıp dururken ki gürültüsüyle gözlerimi açmışım. Yorganı başımdan kaldırıp, uyku sersemi gözlerimi araladığımda, yüzündeki sıkıntı alnındaki çizgileri daha da belirginleştirmişti. “Ne oldu babaanne, canını sıkan nedir?” sorularını sormaya cesaret etmeden gözlerimi tekrar kapadım.

Bu güne kadar babaannemi hiç bu kadar tedirgin, asabi ve huysuzlaşmış olarak görmemiştim. O hep güler yüzlüydü. Herkese yetecek kadar güzel sözleri vardı. Ama bu gece bu sözleri söylemiyordu. Elinde doksan dokuzluk tespihiyle odanın ortasında dolanıp duruyordu. Sonra kapıyı sertçe kapatıp çıktı odadan. O sakin, sabırlı, güler yüzlü babaannem gitmiş, yerine asabi, hırçın, huysuz bir kocakarı gelmişti. Yorganı tekrar başıma çekip yarım bıraktığım uykuya dalmadan önce, yine karşımdaki duvarda asılı duran babamın siyah beyaz fotoğrafına bakarak gözlerimi kapadım. Fotoğraftaki o bıyık altındaki gülüşüyle “Hadi yavrum, sen bakma babaannene bu yaşta normaldir, yat bakim babasının meleği, uykunu al da okula geç kalma...” uyarısını duyar gibi uyudum. Gülüşünü canlı görmeme rağmen bu fotoğraftaki gülüşünü daha çok seviyordum. Her gün uyumadan önce bu kömür karası gözleriyle sığırdım geceye. İçinde bütün siyahları yok sayan daha bir siyahtı gözleri. İşe gitmediği günlerde elinde alışveriş poşetleriyle geldiği zamanı iple çekerdim.

Bu kez uykunun en derin yerinden kapımızın çalınmasıyla gözlerimi açmışım. Çok geçmeden babaannemin, annemin ve kardeşlerimin haykırırları da eklenmişti bu

sese. Yataktan fırlayıp koşmaya başladığımda babaanneme sarılan kişi “ Ekipler onlara ulaşmaya çalışıyorlar.” gibi sözler duydum.

Annemin gözyaşlarını görünce hislerimin doğru olduğunu anladım. Zaten babaannemim gece tekerleme gibi tekrarlayıp durduğu sözler ile dolmuştu toprak damlı evimiz. Ne olduğunu anlamamışken yine tek sığındığım yer duvarda asılı duran babamın siyah beyaz fotoğrafı olmuştu. Evden ağıtlar iyice yükselmeye başlamıştı. Herkes her şey bir yerlerden gelecek sese odaklanmıştı. Sanki gündüz okulda kaybettiğim canlarımın dışında bir canım daha kalmıştı, onu da birazdan kaybedeceğim hissi vardı bende. Üstüme siyah bir örtü gibi düşmüştü gece. Dokunduğum, gördüğüm, sarıldığım her şey üstüme gelmeye başlamıştı. Belli ki kara haber gecemize konuk olmuştu. Benden saklanıyordu bir şeyler ama yüreğim acıyla onu hissediyordu. Sadece adını bilmiyordum.

Sonra hepimiz gelen araca binip evden ayrıldık. Artık babamın iş yerini de öğrenecektim. Oraya vardığımızda daha yeni iki kişinin cansız bedeni çıkarılmıştı. Toprağın altında kalan babamın gözleri hâlâ tek aydınlığımdı. O ana kadar haykırışlarını eksik etmeyen babaannem, sesini yüreğinin derinliklerine gömmeye başlamıştı. Sabahın ilk ışıklarıyla cansız bedeni bilmediğimiz bir toprağın kokusuyla yanımıza bırakıldığında ölüm denen o kaçak gözlü

sevgili, babamın kömür karası gözlerinin içindeydi. Üstünü, başını baştan aşağıya siyah rengeyle kapatmıştı. Ama kara gözlerine gücü yetmemişti. Gözleri hala kömürden daha kara ve geceden daha siyah bakıyordu. Herkesten önce ben koştum kendisini karşılamaya. Ellerimi kırışmış gür saçlarına götürdüm. Yana taradığı saçlarını düzelttim. Sonra yüzünü, üstündeki kıyafetlerini ellerimle temizlemeye çalıştım. Babamın beni neden iş yerine götürmediğini daha iyi anlıyordum.

Son canımı da kaybetmenin acısıyla babaanneme, anneme, kardeşlerime “Bakın bakın babamın gözleri ben...”Annem, boğazını tıkayan acıya rağmen; “ Baban, beni bırakıp bu kara gözlü sevgilisine gözlerini teslim etti.” dediğinde o ana kadar içime gömdüğüm gözyaşlarımdan iki damla taşıp avuçlarımdaki yanaklarına düştü. Yanığında sevgilisinin siyah teni ıslandı, o siyahlık ardında bir çizgi gibi yanaklarından aşağıya çenesine doğru indi. O an içimde kırılan binlerce sözcüğün kırıkları eşliğinde, bugün ki Can Oyunu’ndan kalan son canımı da kaybetmiş oldum. Artık cansız bir oyuncuydum. Gözlerine son kez bakarak “Gözlerini o kara gözlü sevgilinden kurtardım, onlar artık bende babacığım,”diyebildim ancak.

Arif Sözü

rif arabasına biner binmez, boynunu sımsıkı saran kravatını gevşetti. Susmak bilmeyen telefonunu kapatıp, radyonun sesini iyice kıstı. Arkadaşlarıyla vakit geçirmek, buz gibi birasını denize karşı yudumlarırken siyasetçilere atıp tutmak, üstlerini çekiştirmek, hatta araba, futbol, kız sohbeti bile yapmak istemişti canı. Trafik her durduğunda, zonklayan şakaklarını avuçlarıyla bastırarak yatıştırmaya çalıştı. Bir an önce eve gidip, dinlenmek istiyordu. İş hayatıyla beraber aralarının iyice açıldığı kitaplarına karşı inceden bir suçluluk hissedilen Arif'in akşam için tek planı, boş boş televizyona bakmak ve belki biraz okumaktı.

Dışardan sipariş ettiği dürümle karnını doyurdu. Uyumaya yakın, çalışma masasının alt bölümüne istiflediği ki-

taplarına, uzun süredir ertelediği ziyaretini yaptı. Kapağı açar açmaz duyduğu tanıdık koku, senelerdir görmediği bir dostuyla tesadüfen ya da hiç olmayacak bir zamanda karşılaşmış, sevinmiş mi, şaşırmış mı bilemeyen insan duygusunu yaşatmıştı. Epey öncesinden alınıp unutulmuş, hediye gelenler, eskiler ve Aziz Nesin, Şimdiki Çocuklar Harika' da durdu.

İlkokul öğretmeni, hiç yaşamamış olmayı dilediği o felaket gününün sonrasında, oyalansın diye armağan etmişti bu kitabı ona. Yıpranmış kapağını okşadı ve sayfaları baştan sona hızlıca açıp, havalandırdı. Toz zerreciklerinin arasından yere düşen sararmış çizgili dosya kâğıdı, babaannesinin yaşadığı tek katlı köy evlerinin, yere iki büküm kapanarak ödev yaptığı sobalı, küçük odasına götürmüştü Arif'i. İncelmiş kâğıdı, kat yerlerinden yırtmamaya özen göstererek açtı ve eğri büğrü yazılmış harfleri görünce gülümsedi.

Artık ağlamayı hiç sevmiyorum ben. Ağladın mı çok çirkin olursun bir kere. Sümüklerin akar, her yerlerine bulaşır. Ben artık ağlamak istemiyorum. Babam, erkek adam ağlamaz, dediği için değil. Babaannem öyle çok ağlıyor ki artık sıkıldım. Yüzü bumburuşuk oluyor öyleyken. Üzülüyorum ama bıktım. Zaten ne dediğini de anlamıyorum. Hem ağlıyor hem konuşuyor çünkü.

Babamın cenazesi gelmeden ağlamaya başladı. Bağır-
dı, bağır-
dı, bağır-
dı, bağır-
dı, ağladı. Çok kötü öldü benim babam. En kötü benim babam öldü. Göçük altında başına çok fena şeyler

geldi. Annem beni doğurup cennete çabuk gittiği için zaten göremedim onu. Özlüyorum yine de. Seviyorum da. Resmine bakıp artık ikisini de öpüyorum bazen. Dua ediyorum. Âmin diyorum. Babaannem, baban ananın yanında diyor. İkisi de bizim yanımızda olsun istiyorum ki ben.

Şimdi ikisi de toprağın altında yatıyor. Ben babaannemle uyuyorum, onlar yan yanalar. Evliler gibi birlikte uyuyorlar artık. Babaannem gece hem ağlıyor hem dua ediyor yatakta. Uykum kaçıyor, sus artık diyorum. Sessiz sesiz ağlıyor bu sefer ama ben duyuyorum. Sonra da üzülüyorum. Yazık ona da.

Ölüm daha kötü bir şey... En kötüsü o. Allah sevdiklerini yanına çabuk almış, dedi Lilay teyzem. O kadar sevmese de olurdu ki. Babaannemi daha mı az sevmiş? Yeşil örtülere sardılar, evimizin önüne getirdiler, oradan da taşıya taşıya toprağın altına koydular babamı. Onu beyaz bezler içinde gördüm. Öyle korktum ki, kâbuslar gördüm geceleri. Anlatamam. Yoksa hatırlarım. Erkek adam korkmaz, derdi babam bir de. Herkes korkar. Ama babam hiç korkmaz. Çünkü o hep madende çalışırdı. Dumandan çok mu öksürmüştür? Zaten hastaydı. İlaçları vardı. Hem de ağlamıştır. Ağlamasın. Kimse ağlamasın. Babaannem hiç.

Lilay teyzem dün bana yemek yemiyorum diye hep kızdı. Akılsız kal da gör, cüçük kadar kal, dedi. Küstüm ona. Kendi diyen kendi olur bir kere. Canım istemiyorsa benim suçum mu? Hem ben bütün okulları bitiricem, madene girmiycem. Para vericekmiş devletçiler bize. İste-

mem. Onun yerine annemi babamı versinler. Neye harcıycaz ki biz o kadar parayı? Vermesinler. İstemem.

Neyse, kararım kesin ağlamak yok. Bunları da onun için yazdım. Sözümü unutabilirim diye. Unutursam hemen okuyayım diye. Sözüm söz. Babaanneme de öğretecem. Allah'a dua edecem bizi, en çok da bizi sevsin diye.

Arif sözü.

Kariyer, para ve edinmeye çabaladığı sosyal çevre hırslı, sekiz yaşında yazdığı satırlara yenik düşüp, kabuk bağlamaya yüz tutmuş yaralarını ince ince kanattı Arif'in. Zapt edemedi daha fazla gözyaşlarını. Bıraktı kendini. Gidenlerin ardından salya sümük, doya doya, hıçkırma hıçkırma, katıla katıla ağladı. Özlemi hafifler gibi oldu. İyi geldi birikenleri onca yıl sonra gözlerinden akıttığı tuzlu sularla kusmak. Hayatına kaldığı yerden devam edebilmek için yatağına gidip, uyumaya ve hatırlamamaya çalıştı.

Dursaliye Şahan

Mahir'in Hayalleri

Pat diye ardına kadar açılan kapı duvara çarparak yeniden kapandı ama o arada Mahir içeri dalmıştı. Ağzı kulaklarında, pişti oynayan Cengiz'le Nihat'in masasına yaklaşıp bir sandalye çekti. Genelde neşeliydi ama paldır küldür bir adam değildi. Çözemediğim bir inceliği vardı. Ortalığı germez, varsa bir sorun elinden geldiğince çözmek isterdi. Kendine has gürültülü hali çevresindekileri yormaz, aksine hepimize bir tutam canlılık katardı. O günkü gülüşü her zamankinden farklı, biraz hınzırcaydı.

“La Mahir ne sırtıyon? Seni gören de yevmiyelere zam geldi sanacak.”

Mahir, yaşlı madenci Hamit'in sorusunu duymamış gibi biraz daha bekleyip, hepimizin bakışlarını üzerine

topladıktan sonra birden ayası geniş elini güm diye masanın ortasına vurdu. Kahveci Rıza'nın kaşları çatıldı.

“Erkek adamın erkek oğlu olur! İşte bu kadar!”

Rıza dâhil herkesin yüzüne keyifli bir gülücük oturdu.

“Ulan oğlum erkek olacağı ne belli?”

Hayallerine ket vurulmasına aldırmadı Mahir.

“Teknoloji konuşuyor abi, teknoloji!”

Karısı iki kızıyla birlikte Aydın'da yaşıyordu. Mahir bekâr arkadaşlarının yanında kalıyordu.

Kayınpederi; “Kızıma torunlarıma ben bakarım. Sana iki sene müsaade. Para biriktir. Şu yanımdaki arsayı başkasına kaptırmayalım. Size iki göz oda çevirelim. Yoksa gözüm açık gidecek,” demişti.

Karısı Zümrüt; “İki gözden vazgeçtim, tek göz bile bize yeter,” diyordu.

Allah için karısı bir gün bile yoksulluğunu yüzüne vurmamıştı. Oysa babası hiç istememiş; “Kızım evde mi kaldın da madenciye gönül düşürürsün,” demişti.

Zaten söz kesilirken de kayınvalidesi uzun uzun ağlamıştı. Bakkalci abisi dayanamamış; “Bak Mahir, sen bizden kız alamazdın ama namus bu. Bacımıza söz geçiremedik. Ayağını denk al! Bir yanlısını görürsek ne yapacağımız belli olmaz, aha kitaba el basıyorum,” diyerek yemin etmişti.

Oysa Mahir'in varı yoğu Zümrüt'le iki kızıydı. Hele şimdi oğlu da geliyordu. Mahir'e kim yanlısı yaptırabilirdik ki? Onlar daha bilmiyordu. Hele parasını denkleştirip, o arsayı alsın. O zaman görecekerdi Mahir'i. Kayınpederini de, ka-

yınvalidesini de meslek sahibi kayınlarını da utandıracaktı. İnşaatın bütün ameleliğini o yapacaktı. Yeter ki başında bir usta olsundu. O tek göz odaya her yıl bir oda ekleyecek, saray yapacaktı saray. Elbette o vakit madeni de bırakacaktı. Mahir gibi adama iş mi yoktu? En kötüsü hamallık da mı yapamazdı?

Hiç konuşmamışlardı ama oğluna babasının adını verecekti elbet. Ali Cemal. Allah biliyor ya; mutlaka okutacaktı. Bunu da benden başka kimseye söylemiyordu. Çünkü okumanın ne demek olduğunu ancak benim gibi okumuş yazmış biri anlayabilirdi. Kararlıydı. Sürünerek de olsa çalışıp oğlunu okutacaktı. Tek oğlu okusun da isterse onu hiç tanımasındı.

Gelecek günlerin hayaliyle kabına sığmayan Mahir; bir kuzuyu tek başına yiyecek kadar iştahı varken günlerini ekmek arası zeytin, bilemedin tahinle geçiştiriyor, aldığı her kuruşu biriktiriyordu. Yüzündeki umut dolu gülücük hiç eksilmiyordu. Nerede boş bir konserve kutusu bulsa alır, yarım açılmış kapakları özenle keser, arkasına iki delik açıp, içine toprak doldurarak, iç cebinde biriktirdiği meyve çekirdeklerinden birini gömer, sonra da kırık pencerenin önüne dizdiği saksılarını gün gün kontrol ederdi.

O tenekelerde filizlendirmeye çalıştığı fidanlar, gelecek güzel günlere hazırlıktı. Yapacağı evin etrafına dizecekti. Bin bir çeşit meyve, salkım söğüt, renk renk çiçekler, naneler, maydonoz, soğan, sarımsak, daha aklına ne gelirse öyle bir bahçe olacaktı işte. Şimdiden üç tane asması hazırды.

Nadiren kullandığı izin günlerinde onlarla uğraşır; “Bizim hanım mürdüm eriğini çok sever. Tam dört tane oldular ama kutular küçük geliyor, büyükleri bulmak gerek,” diyordu.

Asmalar bahçe duvarının üzerinde olacaktı. Yemyeşil. Yaprakların arasındaki salkım salkım üzümler mahalledeki bütün çocukları sevindirecekti. Karısı Zümrüt öyle bir yaprak dolması yapıyordu ki hani parmaklarını yiyessin gelir.

Arada bir yemek yapıp, başta Mahir olmak üzere bekâr madencileri davet ediyordum.

“Valla abi utanıyorum! Sen hep böyle bize ziyafet çekersin, biz bir gün bile seni razı edip fakirhaneye buyur edemedik.”

“Aramızda teklif mi var Mahir?”

“Olmaz ki abi. Hep senden yiyelim, ayıp yani.”

“İyi ya sen de türkü söylersin ödeşiriz.”

Gür bir sesi vardı. Öylesine yürekte söylerdi ki; uzun havalarda gözleri hep kapalı olurdu.

Parsel parsel eylemişler dünyayı
Bir dikili taştan gayrı nem kaldı
Dost elinden ayağımı kestiler
Bir akılsız baştan gayrı nem kaldı

Padişah değilem çeksem otursam
Saraylar kursam da asker yetirsem
Hediyem yoktur ki dostu götürsem

İki damla yaştan gayrı nem kaldı

Liseli Eren'in; "Abi senin yerinde olsam yarışmalara katılırdım," sözlerine biraz buruk gülümserdi.

"Ulan Eren, yoksul olduk diye maskara da mı olacağız?" derdi.

Hem karısı Zümrüt açlıktan öleceğini bilse Mahir'i yarışmaya filan sokmazdı ki.

Patron ne zaman; "İşçi çıkarıyoruz, liste hazırlayın," dese aklıma önce Mahir gelirdi. Taşeronu çalıştığı için hiçbir güvencesi yoktu. Ama Mahir madenin aranan adamlarındandı. Bir kez bile işten şikâyet ettiği duyulmamıştı. Nereye deseler ölümüne gidiyordu.

Kış bitmiş, bahar gelmişti. Mardinli Hikmet grip olmuştu.

"Nefes alamıyorum abi. Değil işe, cennete çağıracaklarını bilsem şuradan şuraya adım atacak halim yok."

Mahir'in izin günüydü. Eksik olanın yerine ekstra giriyordu madene ama iki aydır hiç izin kullanmamıştı. Akşam yemeğe çağırıldığında; "Abi çok yorgunum. İki aydır yıkanamadım yine de banyoya girecek halim yok. Yarın evdeyim nasılsa rahat rahat yıkanırım," demişti.

Bana kalsa çağırılmayacaktım. Tembihlemiş olmasına; "Abi aklında olsun adam eksik oldu mu ben buradayım. İzin yapılacak zaman değil. Seve seve çalışırım," demesine rağmen çağırılmayacaktım. İşte bu yüzden patron içeri girip; "Adam eksik" dediğinde de ne yapalım der gibi ellerimi iki yana açmıştım. Mahir'in nasıl çalışmaya hevesli

olduğunu bilmeyen yoktu ki; patron, “Git Mahir’i çağır,” dediğinde çaresiz yerimden kalktım.

Hiç itiraz etmedi. Yataktan kalkıp, giyinmesi, evden çıkması üç-dört dakikayı geçmedi.

Aradan ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Günlük defterler bitmiş, ertesi günün planlamasını yapıyordum. Birden madenin olduğu taraftan derin bir uğultu geldi. Hep korktuğumuz o uğultu... Bir önceki yıl yataklarımızdan fırlamıştık ama Allahtan madende işçi yoktu. Oysa o gün tam kadro aşığı doluydu.

Yine ilk aklıma gelen Mahir oldu. Sonra liseli Eren ve diğerleri. Bacaklarım donmuş gibiydi. Patron; “Yandım!” diye bağıyordu.

Madenin başına ne zaman gittim; çıkanlar arasında Eren’i ne zaman gördüm bilmiyorum. Göçük olan yerde beş işçi vardı. Listeyi ben yazmıştım. Eren’le birlikte iki kişi daha çıkmıştı. Geride kalanlardan biri sıksa Niyazi diğeri de Mahir’di. Eren’i sevinçten ağlıyor sandım.

“Niyazi? Mahir?”

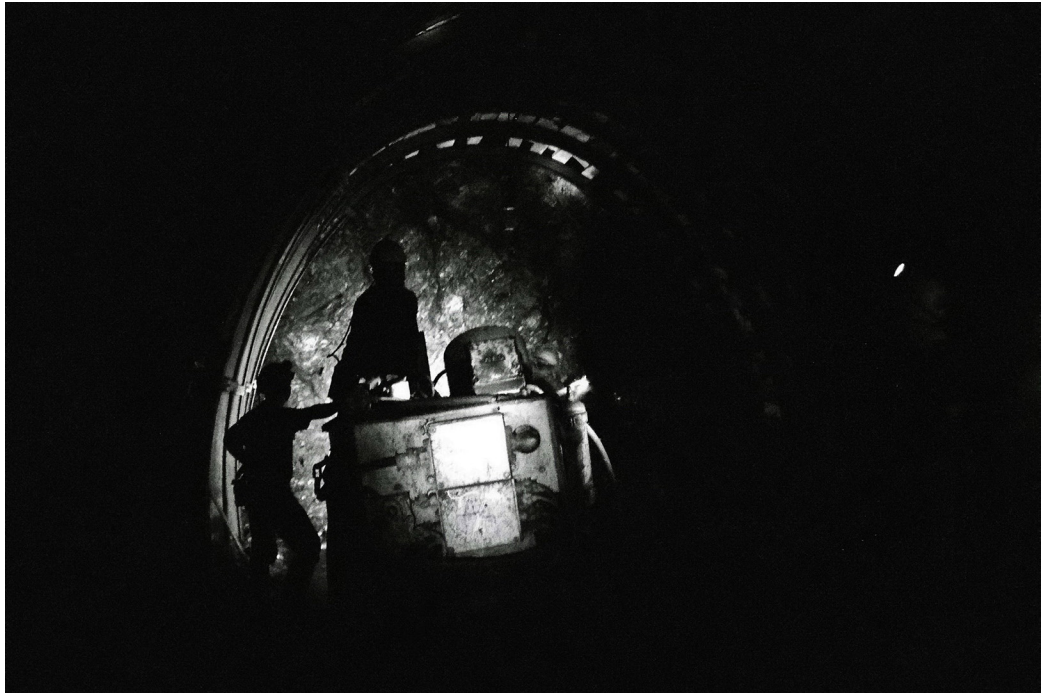
“Abi, Niyazi Baba’nın başına direk geldi sanıyorum. Mahir Abi, Niyazi Baba’ya bakarken ikinci direk düştü. Mahir Abi’nin ayağına geldi. Ben çok zorladım, gel seni sürüklerim dedim ama o seni de yanımda götürürüm. Durma kaç. Burası hepten çökecek. Fırla zaman az, dedi.”

Dondum kaldım. Eren ağlıyordu ama ben buz gibiydim.

“Koş, durma koş!” demişti. “Canını kurtar aslanım

daha çok gençsin. Zümrüt'üme söyle, oğlumu mutlaka okutsun. Üzülmesin. Çocuklarıma iyi baksın.”

Boğazım düğüm, düğüm olmuştu. Bahçesinde meyve ağaçları olan o tek göz odanın içindeki cıvı cıvı çocuklar, pencerenin önüne gelmiş, bana bakıyor gibydiler. Mahir, nasıl ölebilirdi ki?

Ayşe Şen

Can Kesigi

Madenci kızı karanlıktan korkmaz.' diyor babaanem. Bence en çok madenci kızı korkar. Korkar, babasının karanlıkta kalmasından. Hem ne var yani odanın ışığı açık kalsa? Her gece açmıyorum ki ışığı. Sadece babam evde olmayınca korkuyorum karanlıktan.

Bak bugün ne öğrendim; elmas kömürden oluyormuş. Ne çok şaşırdım bunu duyunca. Öğretmenimiz anlattı. Hem çok da değerliymiş. Eve gelirken düşündüm de anne böyle bir hediye versem ne güzel olur. Bu gece babamla konuşacağım. 'Madenden elmas çıkarıp anneme götürelim' diyeceğim. Küçük bir parça bile bulsak yeter. Kömür madeni orası mutlaka elmas da vardır.

Daha anlatacak çok şey var ama şimdi gitmem gerek, hazır dedemle babaannem uyumuşken çıkmalıyım evden. Korkma sen. Işığı açık bırakacağım giderken.

Bu cümleler babaannemin sandığında saklanmış bunca zaman. Çocukluğumda tuttuğum son günlüğün, son yazılı sayfası. Yirmi yıl önceyi anlatıyor, on yaşındaki ben.

Yanaklarımdan usulca süzülüyor yaşlar. Her kelimeye o günlerin hüznünü yükleyerek tekrar tekrar okuyorum. Geçmiş hiç geçmiyor, sadece eskiyor. Yıllar, günlüğümü de eskitmiş geçip gitme telâşındayken. Mevsimler değmiş sayfalarına ve sonbahar sarısı sinmiş her bir yanına.

Bir vaat cümlesinin sonunda nokta olup donmuş vakit: “Işığı açık bırakacağım giderken.” Sayfayı çeviriyorum, taze bir mürekkeple başlıyorum vaktin buzlarını çözmeye. Geçmemiş, ama alışılmış acıların bitişiğinde duruyorum cümlelerim. Kaldığım yerden yazıyorum, yazdıkça kaldığım yere düşeceğimi bilerek. Kelimelerim yeniden seriliyor yıllanmış dostumun bağrına:

“Büyüdüm şimdi Sevgili Günlük. Kelimelerim döndü, dönüştü başka hâllere. Cümlelerimin boyu uzadı, anlamı ağırlaştı her şeyin. Virgüllerimin beli iyice büküldü, noktalarım çukurlaştı. Boyumu uzatırken seneler, saçımı azalttı. Yüzümün ışığı kesildi, uykularım kısaldı. Ama yüreğimden tanırsın beni. O, hâlâ aynı çocuk.

Çok vakittir ayırız, ışıksız gecelerin için üzgünüm. Yazdıklarımın yarım kaldığı geceye dönüyorum yüzümü. Sana anlatmaya, kendime hatırlatmaya başlıyorum.

Evvelden hazırladığım çantamı kontrol edip, gürültü etmeden giyindim. Dedemle babaannemin uyuduğundan emin olmak için koridora kulak kesildim. Horultuları duyunca telâşım dindi. Usulca evden çıktım. Bahçedeki kömürlükten el fenerini ve keseri alıp yola koyuldum. Keserden daha kesici bir alet bulamamıştım.

Hızlı adımlarım patikanın tozunu kaldırılıyordu. Gideceğim yol kısaydı, acelem de yoktu. Yine de süratli yürüyüşüm birkaç dakika sonra yerini koşuya bıraktı. Etraf karanlıktı ve fenerimin zayıf ışığı cesur olmama yetmiyordu. Korktukça koşuyor, koştukça korkuyordum. Babama, korktuğum her şeyden beni koruyabilecek tek insana koşuyordum.

Nihayet madenin ağzı görüldü. Heyecandan dizlerim titriyordu. Beni fark eden olursa içeri giremezdim. Kimseye görünmeden bulmalıydım babamı. Elmasın kolay kesilen cinsten bir taş olmadığını duymuştum. Ama babamın elmasla baş edemeyeceğini aklımdan bile geçirmedi. O, tanıdığım en güçlü adamdı. Sadece benim de bir payım olsun istiyordum annemin hediyesinde. Keserim, babamın kazmasına yârenlik edecekti.

Madene girdiğimde nefes nefeseydim. Yine de durup dinlenmedim. Usul adımlarla, fenerimin önderliğinde yürüme korku, içeriye doğru yürümeye başladım. Daha girişten itibaren duyulan keskin koku burnumu sızlattı. Her adımım beni biraz daha karanlığa götürüyordu. Fenerim kısa aralıklarla sönmeye başladı. Üstelik daha aşağı

inmenin yolunu bulamamıştım. Etrafa telâşla bakarken, babamın daha önce anlattığı asansörleri aradı gözüm. Bulamadım. Korktum, geri dönmek istedim. Sonra annem geldi aklıma. Gülüşünü düşledim, içim ısındı. Bütün korkularımı kovdum içimin izbe köşelerine. Önümde uzanan daracık yola devam ettim. Çok geçmeden fenerin ölgün ışığı söndü. Ayakkabımın burnuyla yeri yokluyor, adımlarımı ona göre atıyordum. Azı düzlük çoğu çukur bu yolu bitiremeden yakalandım. Karşı yönden gelen biri, kuvvetli bir ışığı yüzüme doğru tuttu. Ben ışık dışında hiçbir şey göremiyordum. Ama işçilerden birine yakalanmıştım işte. Elması unutmalıydım artık. Bana doğru yaklaşan bu adam kim olursa olsun beni madenden dışarı çıkaracaktı. Heyecanımı düşürdüm geçtiğim çukurlardan birine. Beceriksizliğimi düşünürken iki damla yaş süzüldü yanaklarıma. Madenci giderek yaklaştı ve öfkeyle karışık şaşkınlığını sesine kattı:

Güneş! Senin burada işin ne?

Yakalandığım madencinin babam olabileceğine hiç ihtimal vermemiştim. Onu duyduğuma hiç bu kadar sevinmemiştim. İşteceğim azarı bir kenara bırakıp sıkı sıkı sarıldım babamın boynuna. Yeniden elmasa dair bir umut yeşerdi içimde. Ama bu sevinç hâli uzun sürmedi. Madende kalmam konusunda babamı ikna edemedim. ‘Annem’ dedim, ‘elmas’ dedim. Olmadı. Ağlamam bile işe yaramadı.

Gözümdeki yaşları silmeden evvel beline astığı bir beze sildi ellerini. “Kömür karası değmesin güneş yüzlü-

me.” dedi gülümseyerek. “Evlât candan evlâ, baldan tatlıdır. Niyetin annene elmas götürmekse, ben halledeceğim söz. Hadi şimdi eve götüreyim seni. İçim rahat olsun da huzurla çalışayım.” diye bitirdi sözünü.

Kocaman elleri yüzümdeydi, yanağımdan süzülen yaşları sildi. Sıcacık bir iz kaldı içimde. Yine de yüzüm asıldı, hevesim kırıldı. Mecburen kabul ettim eve gitmeyi.

Madene girdiğim yere geri dönüyorduk. Babam beni eve kadar bırakıp işine dönecekti. Baretindeki ışık, ikimiz için yeterli olmayınca yanındaki başka bir feneri yaktı. Henüz birkaç adım atmıştık ki, büyük bir gürültü koptu. Yer ayağımın altında defalarca gitti geldi. Duvarlardan ve tavandan irili ufaklı parçalar düşmeye başladı. Ben sadece bu kadarını görebildim. Çünkü babam hemen üzerime kapandı. Kollarıyla beni sımsıkı tutuyor, gövdesiyle başımı koruyordu. Baştan ayağa babamın etten kalkanındaydım.

Sarsıntı durdu. “Korkma yavrum, geçti.” dedi babam. O dediyse geçerdi. Başımı kaldırdım, her yer daha karanlıktı. Feneri sarsıntı esnasında düşürmüştük. Babam bareti çıkarıp benim başıma taktı. Kıpırdamamamı söyleyip feneri aramak için uzaklaştı. Hengâmenin bıraktığı toz dumandan olacak, nefes almam zorlaşmıştı. Babamdan ayrılalı birkaç dakika geçmişti ki yanibaşımda bir gürültü!

Karanlığın içinde sadece ses duyabilmek... Daha ür-kütücü ne olabilir bilmiyorum. Bir şeylerin olduğu muhakkakken, ne olduğunu bilememek... İki gözün de sapaşlamken gözünün önünü görememek... En kötüsü

seslendiğinden cevap alamamak...

-Baba! Babaaa!

Ona defalarca seslendim. Bütün seslenişlerim yanıtsız, sesim dermansız kaldı. El yordamıyla babamı aramaya başladım. Kısa bir emeklemeden sonra, çizmelerine değdi ellerim. Yerde öylece uzanıyordu. Kafasını bir yere çarpıp bayılmış olmalıydı. Uyandırmaya çalıştım. Bir türlü kendine gelmedi. Başını dizime aldım, öylece oturdum. Birilerinin gelip bizi bulmasını bekledim. Öyle çok bekledim ki yüzü soğudu babamın, elleri buz kesti. Vücudunu ovdum, ellerini ellerimin arasına aldım. Isınmadı. Onun yüzü soğudukça benimki soldu. İçim tutuştu, yangınlar çıktı bağırırmda. Kendi yaşında boğuldu gözlerim. Hıçkırıklarım imdat çığlıklarım karıştı. Ya kimse duymadı beni, ya da duyanlar sesini bana duyuramadı.

Sonra... Çok sonra... Birilerinin bağırdığını işittim. Sesler bir uzaktan geliyordu, bir yakından. Yukarıdakiler bir buluyorlardı bizi, bir kaybediyorlardı. Bulmalarıyla kaybetmeleri arasında kalıyordu yaşam. Yukarının yitirdiği umut, aşağının yitirdiği hayattı.

Sesimin kısıldığı, nefesimin kesik kesik bir hâle geldiği an, duvarlardan mı tavandan mı geldiğini anlamadığım bir ayak sesi duydum. Nereden geliyorsa gelsin, yakındaydı ses. Var gücümle bağırırken çantamdan keseri alıp duvarlara vurmaya başladım. 'Buradayız.' dedim. Buradayız. Babam da burada mıydı acaba? Şuracıkta buz kesen adam hayatta mıydı? Korkuyordum cevabı bilmekten.

Duvarın tavana yakın bir yerinden açılan orta ölçekli bir delikten aşağı iki kişi indi. Önce beni, sonra babamı dışarı çıkardılar. Hava aydınlıktı, demek bütün gece orada kalmıştık. Hatta belki şimdi gün yarı olmuştu.

Beni ambulansa taşıyan itfaiyecinin kucağından tanık oldum, karmaşaya. Makinelerin, insanların, seslerin hengâmesi...

Ambulanslar, itfaiye araçları, kepçeler...

Arama-kurtarma ekipleri, dizlerini döven kadınlar, ağlayan koca koca adamlar, bir köşeye sinmiş çocuklar...

Yükselen çığlıklar, ağıtlar, sirenler, patlayan flaşlar...

Her şey bunca karışıkken, herkes ne kadar aynıydı. Çalışma arkadaşlarını kurtarmak için işçisi de madene iniyordu, mühendisi de. Hatta bilmem nerden kalkıp gelmiş yabancıları da.

Birinin acısı nasıl da tıpkısıydı, diğerinin. Ötekinin korkusu, berikinin de sırtındaydı. Falancanın umudu oluyordu filancanın duası. Ve yas, tanışıklık gerektirmiyordu. Ölünün yabancıları da can yakıyordu haddizatında. Hiçbir şey normal değildi. Güneş yerinde asılı duruyordu ama gündüz değildi. Gün aymamıştı, ayamazdı aşağısı onca karanlıkken. Baba bedenleri soğurken, yukarıyı ısıtmaya da aydınlatmaya da yetmezdi güneş.

Babamla beni ayrı ambulanslara aldılar. Doktorun söylediğine göre sadece basit bir solunum zehirlenmesi geçirmişim. Zaten tedavim de birkaç saat sürdü. Babam ve dedem aldı beni hastaneden. Eve getirdiler. Babamı

görmeme izin vermediler, dinlenmeliymişim. O, gelip beni görecekmış.

O gün ev kalabalıktı. Beni odamdan çıkarmadılar ama babaannemin, halamın ağıtları odama girmek için müsaade istemiyordu. Geceye kâbuslar çöktü, acının biri düğümlendi boğazımda. Sancılar sardı zihnimi. Can kandilinde yağ tükendi, içim karardı. Bağırardım durdum: En çok maddenci kızı korkar karanlıktan!

Ertesi gün öğle vakti kulağıma bir ses çalındı; ayrılık sedası, babamın selası... ‘Baban gitti’ diyordu müezzin. Annem gibi gitmişti. İsmimden utandım. Güneş’tim, babamı karanlıklarda yitirmiştim. Ayrılık sofrasına ölüm köşesinden oturdum. Ardımda değildi artık yaslandığım çınar. Sapsız köksüz, dalsız yapraksız kalmıştım. Önümde ne varsa zehir zemberek, içimde ne kaldıysa çürük çarıktı. Güneş’tim kendime yetmiyordu aydınlığım.

Büyüdüm şimdi Sevgili Günlük. Heybemde acılar biriktirdim. Yollar yürüdüm kömür karası. Yüzler tanıdım babam gibi elmas alınlı. Etraflıca öğrendim elmasın nasıl olduğunu. Camı sadece elmasın kestiğini de bildim, elması yalnız elmasın kestiğini de. Ama en çok canın canı kestiğini bildim. Bir de can keşiğinin hiç iyileşmediğini...”

Sahi;

“Sizin hiç babanız öldü mü?

Benim bir kere öldü, kör oldum.”¹

---

1 Cemal Süreya

...

Sümevra Erdem

Gök Kuşağının Bittiği Yerdeyim Anne

Altı yaşındaydım. Etraftaki insanların dövünmesinin, telaşlarının ne olduğuna anlam veremeyecek kadar küçük, her şeye inanacak kadar masum ve hayalimde büyütebileceğim şeylere inanmak için can atacak kadar çocuktum.

O aralar çocuklar evde tutulmazdı, sokaktaydık hep. Çocuktuk, oyunduk... Öyle Sizin bildiğiniz gibi oyun değil, mahsustan kahraman olurduk, kötülerle savaşırdık... Ya da ne bileyim belki de sizin zamansız oyunlarınızın çocuklar için olanlarındandı.

Babam ocağa gitmişti, kaç gün oldu dönmedi. Hiç böyle yapmazdı Kara Adam. Annem, “Kışın çocuklar üşümesin diye çok kömür lazımmış” dedi biraz geç gelecekmış babam. Ben de çocuk aklımla başladım toprağı kazmaya.

Öyle boşu boşuna kazmıyorum kömür çıkarıyorum. Her taş kömür, bence hepsi siyah hatta siyah kömürler, evin avlusunda duruyor. Hepsini ben çıkarıyorum, sokaktaki oyunların kahramanı değilim, babamın kahramanım. Kimseciklerle oynamıyorum, ne gerek var, hem ne kadar çok kömür çıkarırsam babam o kadar çabuk gelecek, biliyorum. O kadar çok çalışıyorum ki hemen akşam oluyor, kömürlerimi sayıp yatıyorum. Sabah gene başlıyorum. Bugün babam gelecek artık ya da öbürsü gün. Hepsini özenle dizdiğim kömürlerimin devrildiğini duydum, koştum baktım ki kızlar, kömürlerimi çalıyorlar. Yok öyle yağma, herkes kendi babasına yardım etsin. Bağırırım:

“Bırakın kömürlerimi.”

Kızlar gülüştü sarı çıyan ne dese beğenirsin:

“Ne kömürü onlar taş”

“Babam gelecek şimdi bırakın kömürlerimi!” der demez bana döndü:

“Baban öldü senin” dedi.

Yağmur başladı, kızlar kaçtı. Ben dondum, orada öylece hiç bir şey hissetmedim ya da hissettiklerim çocukken anlatılacak şeyler değildi. Sonra güzel anam çıktı avluya, kömürlerimi değil, beni gördü. Koştı kaptı beni, yağmur dindi. Anam silkeliyordu beni, o an çözüldüm:

“Anne”

“Oğlum”

“Anne babam öldü mü?”

Anamın gözleri doldu

“Yok oğlum” derken dudakları titredi. Ben inanmadım ki zaten, benim babam ölmezdi... Onlar sokakta oyun oynarkenki süper kahramanlar gibidir, bir sürü canları vardır babaların.

“O pis kız yalan söyledi bana!” dedim ama, “Babam da kaç gündür yok korkuyorum anne” diyemedim. Gökkuşakğı ile o gün tanıştım. Annem, “Bak” dedi eliyle Gökkuşakğınını göstererek, “sana bir sır vereceğim kimseye söylemek yok, tamam mı?” Başımı salladım:

“Bu gökkuşakğı. Babanda bu gökkuşakğının teee oradaki ayağında, oraya güçlü adamları gönderiyorlar, çünkü oradan kömür çıkartmak çok zor, Dünya'nın en güçlü adamları orada babanla birlikte.”

“Yalan söyleme kömür siyah, orada bir Sürü renk var.”

“Siyah tüm renkleri içinde saklı tutar oğlum, bak orada da bütün renkler var.”

Öyle bir gururlandım ki, «Ne zaman gelecek» diye sordum.

“O gelmeyecek ama biz bir gün yanına gideceğiz.”

“O zaman çok güçlü bir adam olacağım hemen büyüyeceğim sonra da babamın yanına gideceğim” dediğimde annem ağlayarak bana sarıldı: “Sen gitme yavrum!” Çok sinirlendim:

“Nedenmiş o? Gideceğim işte, görürsün gideceğim, kocaman bir adam olacağım, babamla sana el sallayacağız, seni de götürürdüm ama sen kadınsın olmaz.”

Annem ağladı, gözyaşları yüzüme damladı. Ben yağ-

murdan sandım, tadına baksam anlardım belki ama çocuktum daha bilemedim.

Yıllar geçti ben dediğim gibi yaptım hemen büyüdüm, annem yaşlandı, ama Kara Adam hiç gelmedi. Gelmeyeceği de belliydi, o kızın da dedikleri doğrudu zaten, ama inanmak tahmin edildiği kadar kolay değildi. Maden mühendisi olup döndüm çocukluğumun kömür bahçesine. Kocaman bir adam olmuştum, yıllar tahmin edildiği kadar kolay geçmedi tabi. Neden mi? Ben hala o gökkuşağı hikâyesine kimseciklerin olmadığı bir yerlerde tüm çocukluğumla, tüm masumiyetimle inanıyorum. Belki de gerçekten o gökkuşağının tee öteki ayağındadır Kara Adam. Yüzünü unuttum ama görsem kesin tanırım. Artık kimse tutamazdı beni, hem şartlarda müsaitti Kara Adam'ın gökkuşağına varmaya. Anam mı? Yok onu götüremem o kadın.

Mesai bitti Ocaktan çıkıyoruz, ben bu gün de gidemedim Kara Adamın yanına diye hayıflanıyorum. Çıkışa üç kilometre mesafedeyiz, büyük bir patlama oldu koca maden zangır zangır titredi, hepimiz titredik. Gaz her yeri sarıyordu nefes almak çok zordu, hemen korunaklı bölümlere koşuştuk, temiz hava vardı. Bir saat kadar orada kaldık, ama gaz artmaya başladı, maskeleri taktık derken bir yarım saat daha nefes aldık. Maskelerin de bizi koruyacak mecali kalmayınca oradan çıkmaya karar verdik. Yalpalaya yalpalaya çıkışa doğru koştuk, her yerde arkadaşlarımız bilinçleri kapalı yatıyordu, koşmaya devam ettim. Koştuğum etra-

fımda nefes alan kimse kalmamıştı, benim de dermanım kalmadı çok yoruldu, uykum geldi. Ustabaşının yanına uzandım, uyudum.

Eve gittiğimde yağmur yağıyordu. Ev çok kalabalıktı, herkes ağlıyordu. Annemin yanına gittim alnından öptüm. O beni görmedi, gerçi kimse beni görmedi. Avluya çıktım yağmur bitti gökkuşağı çıktı. Kim demiş hikâyeler yalan diye değil, bak gidiyorum Kara Adam'a. Anam koşarak çıktı avluya bana mı baktı gökkuşağına mı bilemedim ama gülümsedi sonra gözünden bir damla süzüldü, yağmurdandır herhalde.

İşte Kara Adam, onu ilk görüşte tanıyacağımı biliyordum. Sarıldım sınıksız aradan geçen yılların hasretiyle öptü beni. Anneme el salladık gördü mü bilmem ama o bahçedekiler taşmış kömür değil.

Selahaddin Yıldız

Yitirdiğim

Buram buram kokuyordu rüzgâr. Ağaçlar konuşuyor, kuşlar gülücükler saçıyor ama toprak her zaman ki gibi sessiz, ağırbaşlı halinden hiç taviz vermiyordu. Toprağın bu hali hiç hoşuma gitmiyordu. Bağına sapladığım onca kazmaya, bir taraftan bir diğerine kürekle attığım onca canına rağmen sessizliği beni korkutuyordu...

Ninem'e söz vermiştim. Ona krom çıkarıp satması için yardım edecektim. Parasızlıktan bir türlü evlenemeyen dayımı evlendirecekti. Bir de Meryem vardı. Gariban Meryem, yaban ellere gelin verilen teyzem. Çocuğu olmayan teyzem. Onlar için krom çıkaracak ve satacağı. Oysa derslerim çoktu. Hep derlerdi ortaokul ikinci sınıf zor olur diye. Gerçekten, dersler çok zorluyordu beni. Ama söz ver-

miştim bir kere! Ona yardım edecektim.

Babamın bu durumdan kesinlikle haberi olmayacaktı. Annem krom çıkarırken dikkatli olmamı söylüyor, babam işten dönmeden evde olmam gerektiğini sürekli tembhi-lyordu. Babam, bir madencilik şirketinde memur, annem ise ev hanımıydı. Her iki dedem de aynı şirkette işçi olarak çalışmış emekli olmuşlardı. İki dayım da madenciydi. Tanıdığım hemen herkesin bir yakını madencilikle uğraşıyordu. Ama artık son birkaç aydır çoluk ocuk herkes birer madenciye dönüşmüştü. Ortaya çıkan birkaç müteahhit, 20 kg'lık yağ tenekelerini krom cevheri ile dolduran herkese yirmi milyon veriyordu. Bu çok büyük bir para idi. Bu yüzden çoluk ocuk herkes, bu maden diyarında kimi yamaçta, kimi derede kazma kürek krom çıkarıyor ve anında oracıktaki satıyordu. Para o kadar tatlıydı ki gündüzler yetmemiş geceleri bile dereler, yamaçlar ışıldaklarla krom ıkaranlarla dolup taşmıştı. Haliyle bizim ailemizde, bundan etkilenmiş halam, teyzem hatta ninem de krom çıkarıp satma sevdasına kapılmıştı.

Hafta içi her gün, okul çıkışı ninemlere gidecek, onunla beraber krom çıkarmak için dereleri arşınlayacaktım. Sonunda verdiğim sözü yerine getireceğim günler gelip çatmış, ninemle birlikte yollara koyulmuştuk. Ninem acıkınca yeriz diye bir çantaya ekmek domates, salatalık ve biraz da peynir koymuş taşıyor, ben ise kazma ile kürekler omuzumda onu takip ediyordum. İnsanlar çoluk ocuk demeden köstebekler misali toprağı eşeliyordu. Uzun

bir arayışın ardından kendimize kuytu bir yer bulmuştuk. Ninem; Vur kazmayı, demişti. Allah ne verdiyse toprağın göğsüne, yüzüne, bacağına... vurmaya başlamıştım. Ninem belli aralıklarla durmamı söylüyor, elleri ile yumuşayan topraktan kromu ayırıyordu. Krom siyah ve ağır bir madendi. Üzeri genelde parlayan siyah pullarla kaplıydı. Ninem kalite olarak farklı krom çeşitleri olduğunu siyah parlayan pullu kromun en kalitelisi olduğunu söylüyor, kendince madenin özelliklerini bana anlatmaya çalışıyordu. Ninemin müthiş bir çalışma azmi vardı. Her daim böyle miydi yoksa ben mi onun bu özelliğini yeni fark etmiştim, bilemiyorum. Ama ninemi o yaşta, bu kadar ağır bir işte öylesine canhıraş çalışırken görmenin beni ne kadar çok etkilemiş olduğunu hâlâ dün gibi hatırlıyorum.

Kazmayı ilk vurduğumda hafif tümsekli olan yer şimdi bir çukura dönüşmüş, dört sat içinde üç teneke krom çıkarmıştık. Bu tabi ki bizi çok sevindirmişti. Her zaman olacak bir şey değildi sonuçta. Derenin yukarı tarafında traktör sesi duyulunca çevremizdeki diğer köstebekler gibi biz de başımızı çukurumuzdan çıkarmış, gülümseyen gözlerle etrafı süzmeye başlamıştık. Traktör sesi tüm yorgunluğumuzu alıp götürmüştü. Çıkardığımız kromların karşılığını hemen oracıkta alacak olmanın mutluluğuydu bu... Birkaç hafta boyunca bu şekilde okul çıkışı ninemlere gidiyor, onunla birlikte krom çıkarıyor ve karanlık çökmeden eve koşturuyordum. Ama o kaçınılmaz gün eninde sonunda geldi. Hastalandım. Vücudum bu tempoya daha fazla da-

yanamamıştı. Ben anneme ninem yaşlı, bu şekilde bir hafta bile dayanamaz derken, dayanamayan ben olmuştum. Hatta belki anneme söylediğim bu sözün altında kalmamak adına, biraz da zorlamıştım kendimi. Şimdi düşünüyorum da aslında gerçekten çok zor bir iş yapıyorduk. Kolay değildi. Mesela bazı günler traktör gelmediği olur ve iki üç kilometrelik yol boyunca çıkardığımız kromları taşırdık. Göçük altında kalma ihtimali hastalanmak gibi normaldi mesela. Ben hastalanmadan iki gün önce yaklaşık elli metre altımızda koca bir çukur açıp krom çıkararak iki kardeşin üstüne toprak kaymış, göçük altından son anda sağ çıkarılmışlardı. Onlar kadar şanslı olmayanlarda olmuş. Ninemin anlattığına göre bizim krom çıkardığımız derede daha önceden üç kişi göçük altında kalmış ve ölmüşlerdi. Babaların, dayıların, amcaların, kardeşlerin, abilerin her gün gittikleri yeraltındaki koca maden ocaklarının yanında bizim iki üç metrelik çukurun ne hükmü vardı ki. Bize sıradan geliyordu yer altında çalışmak. Galiba bizler gerçekten madenci olarak doğmuştuk.

Hastalandığımı duyan ninem çok üzülmüş ve beni ziyarete gelmişti:

“Nine, benim gibi hastalanacaksın bırak artık ne olur çalışma!” dediğimde gülümseyerek, “Sana dinlenmen için izin verdim. Çabuk toparlan olur mu evladım? Krom ocağımız seni bekliyor.” demişti.

Ninem beni dinlememişti. Yalnız beni değil kimseyi dinlemiyordu. Sonradan anladım ki annem nineme göz

kulak olmam için krom çıkarmama izin veriyormuş. Söz dinlemeyen ninem, tüm ısrarlara rağmen tek başına krom çıkarmaya devam etmişti. Bu inadı yüzünden dedem, nime küsmüş, ama ninem yine de bildiğini yapmıştı. Bu ısrarı kısa bir süreliğine meyvelerini vermiş olsa da, “Dayıma bir buzdolabı, Meryem’e ise üç tane çeyrek altın almıştı.” Ama ninem sonunda hasta olmaktan kurtulamamıştı. Çokça yağmurun yağdığı bir gün ninem eve gelmeyince dedem krom çıkardığı dereye gitmiş, onu, bir ağacın altında uyurken bulmuş. Dedemin anlattığına göre ninemi bulduğunda vücudu kaskatıymış. Kucaklayıp hemen eve getirmiş ancak kendine geldiğinde bambaşka bir haldeymiş artık. O günden sonra ninem krom çıkaramadı. Doktor doktor gezdirildi. Doktorlar bir böbreğinin iflas ettiğini diğerinin de durumunun pek iç açıcı olmadığını, çok iyi bakılmadığı takdirde her an diğer böbreğini de kaybedebileceğini söylemişlerdi.

Ortaokul son sınıftayken ninem diyaliz makinesiyle hayata tutunmaya başlamıştı. Zaman benim için çabuk geçiyordu. Ancak ninem çok hastaydı. Çektiği acılar onun için her saniyeyi artık saatlere döndürmüştü. Liseyi il merkezinde okuyacaktım. Devlet parasız yatılı okulu kazanmıştım. Bu mutlu haberi onunla da paylaştım. Dudaklarından dua akıyordu.

Dayanamayıp gözlerimle sormuştum. “Neden bizi dinlemedin nine?”

Gözlerini gözlerime dikerek cevap vermişti:

“Kara Yusuf’um için, ayakkabı boyacısı en küçük oğlum Yusuf’um için, Onu evlendirmek için...”

Başımı sallamış, gözlerimle, “Değdi mi ninem?” demiştim.

“Meryem, benim yüzümden mutsuz oldu. Onu evlenmesi için ben zorladım. Kurtulur belki dedim. Sonuçta isteyen bir öğretmendi. Ama çocuğunun olamayacağını ve bu yüzden ona sıkıntılar çektireceklerini bilemedim. Çocuğu olsun, mutlu olsun diye çalıştım.”

Sorularım gözyaşlarımdı. Onun verdiği cevaplar da gözyaşlarıydı sadece. Bir müddet sonra durulduk ikimizde. Başımı dizlerine koydum. Kupkuru elleri ile saçlarımı okşuyordu. Mırıldandığını duydum. Başımı çevirip gözlerine baktım. Gülümsüyordu. Kulağıma bir şeyler fısıldamak istiyor gibiydi. Kulağımı dudaklarına uzattım. Dudaklarından değil de ciğerinden, yüreğinden gelen bir ses, “Topraktan korkma” diyordu. “Kazmayı vur toprağa, korkma! Ellerinle eşele toprağı, korkma çıkar rızkını, çıkar cevherini.” Başımı dizlerinden kaldırdım. Bu sözlerin onun dudaklarından, ya da yüreğinden döküldüğüne inanamamış gibi etrafıma bakındım. Şimdi çökmüş yaşlı yüzü, yüzümün önündeydi. Derin bir nefes çeker gibi yaptı. Elleri ile yanaklarımı kavradı. Nasırlı elleri yüzümü acıtıyordu. Ama hiç hissettirmeden gülümseyerek gözlerine baktım. “Korkma” dedi...

Rüzgâr buram buram kokmuyordu artık. Ağaçlar konuşmuyor, kuşlar gülcükler saçmıyordu. Bağına sapladı-

ğım onca kazmaya, bir taraftan bir diğerine kürekle attığım onca canına rağmen, toprağın sessizliği beni artık korkutmuyordu...

Toprağın, bağına vuruyordum. Başına, bacaklarına, kollarına vuruyordum. Ama korkmuyordum artık. Bir cevheri koynundan almak için değil bir cevheri koynuna vermek için kazıyordum. Ninem, ben lise birde iken, yani parasız yatılı okulun küf kokan pansiyonunda yaşamaya henüz alışmışken hayata gözlerini yummuştu. Mezarını vasiyeti üzerine birlikte krom çıkardığımız derenin birkaç yüz metre ilerisindeki “maden yokuşu” denen yamaca kazıyordum. Cevher çıkarırken sevinçten gülen gözlerim, şimdi hayatta bir eşi olmayan CEVHERİN! Toprağın koynuna bırakılışına ağlıyordu.

Her daim güleç olan o gül yüzünü unutmadığım ninem. Yüreğinin sesi hâlâ kulaklarımda. Korkmuyorum artık! Yüreğime fısıldadığın gün, son bulmuştu korkularım. Bilmem, bizleri görebiliyor musun? Şimdilerde Meryem, her ne kadar çocuğu olmasa da yuvasında mesut! Yusuf’un arabası bile var artık. Ben mi? Köstebekler gibi açtığımız o küçük maden çukurundaki neşemizi özlüyor, koca bir kömür ocağında ailem için çalışıyorum.

Sen, yitirdiğim ilk cevherimdin... Seni çok ama çok özlüyorum.

Ölümü Düşte Yaşamak

*“Siyah akar Zonguldak'ın deresi
Yüz karası değil Kömür karası
Böyle kazanılır
Ekmek parası...”
-Orhan Veli-*

Uzun boyluydu. Bedeni sıırım gibiydi. Omuzları geniş, beli ipinceydi. Elleri iri, parmakları küt küttü. Tutun ki karnı beline yapışmış, yok olmuştu. Göğsünü kaplayan uzun gür kıllar; siyah renk, boğazlı bir kazak gibi boynunu sarmıştı. Kırılmış sert sakalı, tıraş olmadığı günlerde boynunu örten kıllara konuk olurdu. Kaşları kömür, gözleri zeytin karasıydı. Çenesinin altında oluşan çıkıntı, ikinci bir burun gibi görünürdü öteden. Sağ şakağında palto düğmesi büyüklüğünde siyah bir

beni vardı. Esmer olan yüzünün derisi, bu benin yanında boz bir görünüm sergilerdi. Burun delikleri önünde oluşan birer avuç kıl yığını nedeniyle çevresi, adının önüne, “süpürge bıyıklı” unvanını takmış; bundan böyle o, “Süpürge Bıyıklı Bahadır” olmuştu.

Güneydoğudan göçüp Manisa'nın Soma'sına yerleşmişlerdi. Dayısı Hamza, askerliğini Manisa'da yapmış; orali kızla evlenmiş; Manisa Kömür İşletmeleri'nde işe girmişti. Hamza, kısa sürede belini doğrultmuş; ev sahibi bile olmuştu. Çevresinde “pehlivan” lakabıyla tanınan Hamza, yeğeni Bahadır'ın da aynı bölgede iş bulmasına yardımcı olmuştu.

Süpürge bıyıklı Bahadır, okumuştur. Babasının erken ölümü, daha küçük yaşında dayısının himayesine sokmuştu onu. Dayısı Hamza, askerlik öncesi, köyünde rençperdi. Ailenin geçimi onun boynundaydı. Bu yüzden ki sadece ilkokulu okuyabilmişti Hamza; yeğenininki gibi ‘yarım okur’ kalmasına gönlü razı olmamış; rençperliğinde olsun, madencilikte olsun yeğenininki okuyabilmesi için olanca gücüyle ona destek olmuştu. Bahadır da dayısının bu özverili tavrını boşa çıkartmamış; diplomasını Ege Üniversitesi rektörünün elinden, ‘Maden Mühendisi’ olarak almıştı.

Bahadır'ın okuma merakı, ilkokul dörtte başlamıştı. Dayısı, bunu bildiği için kente her gidişinde ona mutlaka resimli bir kitap alırdı. O da, ‘su gibi’ okur, anladığını bir bir dayısına, yengesine, anasına anlatırdı. Onlar da, Bahadır'ı dinledikçe hazdan dörtköşe olurlardı. Dayısının kente her gidiş dönüşü, Bahadır için bir bayramdı artık.

Bahadır, göreve başladığı Soma'nın Eynez Maden Ocağı'nda iyice tanındı. İki belirgin özellik, onu bu duruma getirmişti. Bunlardan biri, okumuşluğu; diğeri de sendikacılığıydı. İlkokulda başlayan ve hiç soğumayan okuma alışkanlığı, son zamanlarda daha da alevlenmişti. Bir avukatın çalışma ofisinde yer alan cilt cilt yasalar, yardımcı kaynaklar gibi o da, evinin bir odasını kitaplarla doldurmuştu. Okuduğu bunca kitap içinde en çok da 1860'ların Kuzey Fransa'sında işçi çalışma koşullarını dile getiren Emile Zola'nın *Germinal*'i etkilemişti onu. Yazar, yıllar önce bu yapıtında Soma'yı anlatmıştı sanki. O da dayısına, arkadaşlarına, işçilere sürekli olarak bu kitaptan söz eder, kitaba bakmadan bölümler anlatırdı onlara. Her söyleşide kesinlikle Emile Zola, konukları olurdu. Zola'nın yazdıklarına Bahadır da, arkadaşları da yorumlar yaparlardı. Bir o günün Fransa'sına giderler, bir de günümüzün Türkiye'sine bakarlardı. Son konuşan, Bahadır olurdu yine:

“Ayrım var mıdır Allah aşkına? Aradan geçen şu zamana bakın bir. Değişen ne? Bana göre kocaman bir hiç. Düşünün şimdi; okuduklarınızı, gördüklerinizi, yaşadıklarınızı şöyle karıştırıp bir harmanlayın; sonra savurun insanlığın üstüne: Uçsuz bucaksız şu ülke toprağı, bu dağlar, bu taşlar, yerin altı, yerin üstü, solduğumuz hava, karnımızı doyurduğumuz ekmek, içtiğimiz su, adımıza ‘yurttaş’ denen bizlere gerektiği ölçüde pay edilmiş midir? Yüzyıllardır bu varsılıkların sahipleri belli ve hep aynıdır. Toprağı işleyen, tohumu eken, biçen, toplayan; Ferhatgibi dağı yaran;

kömürü, demiri çıkaran eller de hep aynıdır. Silinmez bir yazgı gibi bu eller değişmedi hiç. Bu ellerden birinin rengi esmer, diğerininse beyazdır. Esmer renkli ellerin parmakları birer tosağa başını andırır. Toprağı eşen, didikleyen, kömürü çıkaran, şarteli indiren, demiri eriten hep bu ellerdir. Lise, üniversite bu ellerin sahiplerine Kafdağı kadar uzaktır. Bunlar köylerde ırgat, rençper; kentlerde işportacı, simitçi, çırak, kalfadırlar; maden ocaklarında baretsiz, maskesiz taşeron işçidirler; başkentteyse kapıcıdırlar. Toprağın, kömürün, demirin; dağın, denizin sahibiye, sözü edilen ak ellerin tutunduğu bedenlerdir. Bu nazik parmaklı ak ellerdir ki kalem tutar, kitap tutar, kadeh tutar. Okullar bunlar için vardır. Dershanelerin, üniversitelerin kapıları bunlara açıktır sadece. Bu ellerin sahipleri köylerde ağa, kentlerde patron, savcı yargıç, savunmandırlar; Ankarada paşa, mebus, bakandırlar. Bir üçüncü el daha var; bunların sahipleri de uhrevi bir dünyanın tüccarlarıdır; düşledikleri öte dünyanın tapusunu dağıtırlar insanlara; karşı düşünce üretenleri, gözlerini kırpmadan yok ederler. Kerbelada Hüseyin'in başını keserler; Bağdat'ta Hallac-ı Mansur'u çarımha gerip işken-ceyle öldürürler; Şeyh Bedreddin'i asarlar, Nesimi'nin derisini yüzerler; Osmanlı'nın el ulağı Hızır'a, Pir Sultan'ın ipini çektirirler; aynı kanlı ellerdir ki Kubilay'ın başını gövdesinden ayırır Menemen'de. Yine Nâzım Hikmet'i, Sabahattin Ali'yi, Ahmet Arif'i, Enver Gökçe'yi, sayısız nice genci, bu kanlı eller yiyip bitirmeye çalışmıştır. Demokratik düzen-
de 'dördüncü güç' diye tanımlanan bir el daha var; 'medya/

basın' diye geçer yazınımızda. Bu elin sahiplerinin kimileri, 'kraldan çok, kralcı' kesilirler; çok bencildirler; toplumun inançları, etnik kökenleri üstüne yalan yanlış söylemler sergilemekten geri kalmazlar; ötekileştirici, kışkırtıcıdırlar..”

Bahadır, kendisini can kulağıyla dinleyenleri gördükçe daha da coşardı:

“Bizim ellerimiz kara ama yüreğimiz, belleğimiz apak. Yukarıda sözünü ettiğim ellerden kimileri, öte dünya satımcılığından vazgeçemedikçe; halkımız, bilinçlenip bu işin ayrımına varmadıkça; şakşakçı eller, bu şaklabanlıklarını terk etmedikçe ülkemizin ve ülkemiz toprakları üstünde yaşayan bizlerin, 1860 Fransa'sından üstün bir yanı olmayacaktır. Bu olumsuzlukların giderilmesi de çağcıl bir eğitimle olur ancak.

O çağcıl eğitim, biz çalışanlara örgütlülüğü, gerçek bir sendikacılığı öğretecektir. Gerçek sendikacılıkta patron, hak yiyemez; sendika başkanı ağılık yapamaz. 'Taşeronluk' sözcüğü, sözlüğümüzden silinir. Her iş kolu için ne gerekiyorsa o yapılır. Ocağa giren kömür işçisi, çavuşundan 'hadi, hadi' diye zorlanıp kamçı yiyen bir beygire dönüşemez..”

Bahadır'ın dayısı Hamza da, zaman zaman onu dinleyenler arasına katılır; yeğeniyle gurur duyardı. Ancak yalnız kaldıklarında, içinde oluşan korkuyu, yeğenine anlatmak zorunda kalırdı:

“Bak Bahadır, 'yerin kulağı var' demişler. Söylediklerinin tamamına katılıyorum. Bu haklı söylemlerin, birilerinin kulağına gidebilir. Hiç beklemediğin bir anda işinden olabi-

lirsin. Sadece sen değil, seni dinleyenler de zarar görebilir..”

Bahadır, gülümseyerek dayısını yanıtladı:

“Bak dayı, göçük altında kalıp güme gitmektense, işten atılıp simit satmak daha iyidir bana göre. Hem böyle susmakla, sinip pusmakla ne zamana dek sürecek bu haksızlık? Bunun önüne geçilmedikçe sadece biz değil; çocuklarımız, torunlarımız, onları izleyen kuşaklar da bu sancıyla kıvranacak. Alınlerine saygı gösterilerek elde edilen kazanca bir diyeceğimiz yok. Söylemimiz de duruşumuz da; sömürüye, vurguna, talana karşıdır. Saltanat kayıklarını, insan kanından oluşmuş göletlerde yüzdürmeye çalışan barbarlara karşıdır..”

Yeğenin bu sözlerine karşı, Pehlivan Hamza'nın, boyun bükmekten başka da çaresi kalmazdı...

Pehlivan Hamza, o gece yatağına erken girdi. O yatağına girdi ama gözlerine uyku girmedi bir türlü. Çok yorgundu; koca dünyayı sadece o sırtlamış gibiydi. Yeğenin sözleri birer mih gibi çakılmıştı belleğine. Doğruları söylüyordu yeğeni. Hangi iş kolu elemanı, ocağı girmeden önce yeterli donanıma sahipti? Kendisi bunun yakın tanığıydı. Gözlerinin önüne Şırnaklı kaynakçı Muhsin geldi. Delikanlının demiri eriten elleri; ateşin sıcaklığı, kömürün yağlı karası sonucu oluşan siyah bir eldiven içindeymiş gibi görünürdü. Bu eller, hiçbir zaman doğru dürüst bir iş eldiveni görmemiş; ellerin bağlandığı beden de, sağlam bir iş elbisesine hiç kavuşmamıştı. Çalıştıkları iş yerinde sendikanın adı var, kendisi yoktu. İşçilerin eli, yüzü kömür karasıyla sıvanmış gibiydi; çalıştıranlarınsa bir eli yağda, diğeri baldaydı. İşçiler davar sürüsü, çalıştıranlar da çoban

kesilmişti sürünün başına. Sürekli “hadi, hadi” diyorlardı. Bir sopaları eksikti ellerinde. Pehlivan Hamza, bütün bunları yaşamıştı; yarın Mayısın on üçüydü; hastaneye gidecek, göğüs bölümüne görünecekti; bu nedenle ocağa girmeyecekti...

Bir ara dalar gibi oldu Pehlivan Hamza; yaşadıklarının düş mü, hayal mi, gerçek mi olduğunu algılayamadı bir türlü. Yatak, dipsiz bir kuyuya dönmüştü onun için. Kâh başı yukarıda, kâh ayakları; bir boşlukta takla atıp duruyordu. Sesler geliyordu kulağına. Bir uğultu denizine dalmış gibiydi. İştiktikleri; aşağılara düşmüş birinin iniltisi, enkaz altında kalan birilerinin feryadı, boğulmak üzere olan birinin ‘imdat’ çağrısı gibi doluyordu kulaklarına. Sonra sesler gittikçe karmaşık bir hal alıyor, bunaltıcı bir uğultuya dönüşüyordu. Gözlerinin önünde değişik tür yaratıklar oluşuyor; bunlar, öyle uzun sürmeden kalıptan kalıba giriyordu. O an bile akıl yürütüyordu Pehlivan Hamza: Uzun bir süre önce, yeğeni Bahadır’ın ilkokul çağındayken kendilerine okuduğu Hz. Ali cenklerinden ‘Ecel Kuyusu’na mı düşmüştü yoksa? Belki de bu gördükleri, birer ‘dev’di. Ara ki bulasın İmam Ali’yi artık. O olsaydı şimdi sıyrırıldı kınından Zülfikar’ı; soğan doğrar gibi kıyar atardı bunları bir bir. Az önce gördüğü yaratıklar, insan kılığına büründü bu kez. Kimileri polis, kimileri jandarma, kimileri de özel güvenlikçi olarak göründü gözlerine. Gördüklerinin elleri coplu, dipçikli, tabancalıydı. Zebani gibiydi her biri; ellerindekileri acımasızca indiriyorlardı önündekilerin rasgele yerlerine. Sesler gittikçe belirginleşip anlaşılıyordu:

“Hey sen Kınıklı Rüstem; Sen Şırnaklı Zeko, sen So-

malı Bülent; çabuk çabuk sağ tarafa geçin; sallanmayın. Siz orada kalas gibi duranlar, siz de sola sola yaşayın. Hanım evladı gibi durmayın, ter dökün biraz...”

Adları okunanlar da emre uyup kuzu kuzu sıraya giriyordu. Sayı gittikçe artıyordu. Onun bölümü dışında çalışanların da adları okunuyordu. Sayının kabarıklığı yüze, üç yüze dayanmıştı. Bir ara yeğeni Bahadır'ın adını da duyar gibi oldu. “Demek o da bugün ocağa girmiş” dedi içinden; yekindi ki yeğenini görsün; silkinerek daldığı düştən uyandı Pehlivan Hamza; sırlıklam ter içinde kalmıştı.

Takvim yaprakları 13 Mayıs 2014'ü gösteriyordu.

Göğüs polikliniği oturma salonunda sırasını bekleyen Pehlivan Hamza, tam da duvara raptedilmiş TV'nin karşısında oturuyordu. Bir ara, ara müziği durdu; sunucu, “Şimdi haberler” diye önündeki kâğıdı okumaya başladı:

“Soma'nın Eynesil Taş kömürü Ocağı'nda müthiş facia... Ölü sayısı 88'i buldu; bu sayının gittikçe artmasından korkuluyor...”

Sunucunun son sözlerini dinleyemedi Pehlivan Hamza. Tüm hastane, canlı cansız bir karabasan olup omuzlarına çöktü bu hastalıklı yorgun işçinin; göğsünü şişirip indirdi, soluğunu kesti. Ne yapacağını, ne diyeceğini şaşırıp zavallı adam; birden ayağa fırladı; olanca gücüyle bağırdı:

“Olacakları akşam görmüştüm ben. Yeğenim de onların içinde. Onun da ocağa giriş günüydü bugün. Ölenlerin her biri, benim öz yeğenim, kardeşim gibiydi. Yedin bizi kara kömür, yuttun bizi...”

Oturan hastaların, çalışan görevlilerin tümü, TV'yi bırakıp Pehlivan Hamza'ya dönmüştü. Pehlivanlığından eser kalmamıştı zavallının; gözleri kan kırmızı olmuş; elleri, ayakları duyarlılığını yitirip kupkuru birer değnek parçasına dönüşmüş; beli kırılmış; omuzları çökmüş; söyleneni tam kavrayamaz, algılayamaz olmuştu. Dili alınmış, derdini unutmuydu Pehlivan Hamza...

Hastaneden nasıl çıktığını, ocağın önüne nasıl geldiğini bilemedi bu yaşayan ölü; insanların arasına karıştığında, ocaktan cesetler çıkarılıyordu art arda. "Kıyamet" dedikleri buydu belki de. Belki de "mahşer"di bu. Ağlayanın, dövünenin, ağıt yakanın, küfür savuranın bini bir para...

Pehlivan Hamza, o hengâmede bile daldı; köyündeyken çobanlık da yapmıştı bir ara. Süt sağımından sonra kuzularla koyunların iç içe dalışını getirdi gözlerinin önüne. Kuzuların, analarını bulmak için nasıl melediklerini, nasıl çırpındıklarını görür gibi, o ortamı yeniden yaşar gibi oldu."Keşke köyümde çoban kalaydım" dedi içinden. "Çoban kalsaydım, Bahadır bu ocakta olmazdı şimdi..."

Hoparlörde bir ses, ocaktan çıkarılan cesetlerin kimliklerini okuyordu; saydı, saydı; sonuncuyu söyledi: "Diyarbakirli Maden Mühendisi Bahadır Adıgüzel!"

O an Pehlivan Hamza, kör oldu artık; yöresini göremez, sesleri işitemez oldu; dili diline dolaştı; yarım yamalak şunu söyleyebildi ancak:

"Seni ben öldürdüm Bahadır; senin yerinde ben olaydım keşke..."

Alper Duran

Babam

Dörtlük notayım kıpkırmızı bir dizeğin ortasında. Önümde ve arkamda esler. Dudaklarımda beliren gülümsemeyi hissediyorum birden kendimi dışarıdan izler gibi, anlamlandıramıyorum. Aralıklarla muzip bir esinti dolanıyor etrafımda. Sokaklarda rüzgârla savrulan sonbahar yaprakları gibi geçiyorlar yanımdan. Yanaklarımda bıraktığı ürpertiği hatırlıyorum. Çocukken kaçıp tırmandığım ağacın dalında ağlarken gözlerimden aşağı süzülen yaşlar da bu şekilde bir soğukluk bırakarak inerlerdi dudaklarıma doğru usulca. Gülümsememin nedeni de bu hatıraymış demek ki, benden

önce dudaklarım hatırlamış olmalı çocukluğumu. Kırmızının canlılığı büyüleyici, esintinin tadı ürpertici. Duyularım varoluşumu gerçek kılıyor.

Nadiren gördüğüm, uyandığımda beni aldığım nefesten bile kuşkuya düşürecek gerçeklikte rüyalardan biriydi. Bir süre tavanı izledikten sonra, yatağımın kenarına oturmuş karşımdaki duvara çarpıp dönen nabzımın sesini dinliyordum. Tekrar yatıp rüyaya kaldığım yerden devam etme ihtimalimi düşünmüştüm. Bir süre odamın ortasındaki kilimi izledim. Üzerindeki Anadolu motiflerine bakarken rüyayı tekrar gözden geçiriyordum. Rüya ile gerçek birbirine ilmek ilmek bağlanıyordu bir dokuma tezgâhındaki gibi. Daha sonra, hatta şimdi bile, kilimde gözüme takılan motiflerin her biri rüyanın ayrı bir ögesini hatırlatır.

Işık demetleri dolaşmaya başlıyor birden çevremde. Kırmızı bu sefer, her an beyaza çalacakmış gibi sakin. Kulaklarıma sorsam ortada belirgin bir ses yok. Ama hissediyorum sesi. Usta bir ressam eliyle resme saklanmış gibi. Kırmızların ve beyazların arasına gizlenmiş. Duyularımın bu hararetle çatışması ve çalışması sonucunda, baştan beri kendini ustaca saklayan mekân kavramı sonunda oluşmaya başlıyor. Gözlerim ve kulaklarım yarışıyor artık beni daha fazla etkileyebilmek için. Farkına varıyorum bulunduğum yerin: Büyüyüp küçülen bir oda. Bir kalp.

Rüyanın etkisinden biraz kurtulunca, evi arasam mı

diye düşünmüştüm. Annemin sesini duymak iyi gelirdi. Babamla bir kez konuşmuştum bu hafta içinde, zaten hep annemle konuşurdum. Ama Soma faciasından bu yana o kadar sık arıyordum ki onları. Babam konuşmasa da arkada bizi dinlediğini hissediyordum. Her aradığımda annemle birbirimize hissettirmemek için çırpındığımız üzüntülerimiz birikiyor, biriktiği yerde çok uzun süre kalacak izler bırakıyordu. Annem; üzüntüsünü, özenle kurduğu olumlu cümleleriyle saklamaya çalışacaktı yine. Özenle seçilmiş cümlelerdeki öğeleriyle beni kandıramıyordu. Sesindeki ufak bir değişim moralimin yerle bir olmasına yetiyordu. Telefonu tutan elindeki titremeyi bile hissediyordum öyle anlarda. Çocukluğumdan beri gözlerini kaçırarak anlattıkları Kozlu faciasını ya da Armutçuk faciasını hatırlayıp konuşuyorlar mıdır acaba diye düşündüm. Uzakta olmak içimi acıttı. Soma'lı kardeşleri için tuttıkları yasın sessizliğini her an İstanbul'dan duyabiliyordum. Bir haftadır birbirimizden saklıymuş gibi yaptığımız tüm duygular sel gibi boşalabilirdi arasaydım. Zaten gördüğüm, beş duyumu aşan, kelimelerin anlatmayacağı türden bir rüyaydı.

Kırmızlar ve beyazlar anlam kazanıyor şimdi. Gördüğüm ses de anlam kazanıyor ve bildiğimiz anlamda duymaya başlıyorum. Kalp atıyor. Görüyor ve duyuyorum. Bir film için görüntü ile sesi eşleyen kurgu teknisyeni gibi birleştiriyorum ikisini, gözlerimi kapatıyorum. Parlak her şey. Damarlar, sinir kılcalları daha bir belirginleşiyor.

Kalp atıyor, her atışında büyüyor. Büyük bir kalp! Aklıma babam geliyor. Neredeyim ben?

Babamı düşünüyordum. Acısını içine gömmek zorundaydı tüm babalar gibi. Bana göstermemeliydi. O da babasından böyle görmüştü muhakkak. Bir hafta içinde yaptığımız tek kısa konuşmayı hatırlıyorum. Hep kısa konuşurduk zaten, basitçe anlatırdı, basitçe gösterirdi yolu bana. Ama bu seferki kısalık başkaydı, sonsuz gibiydi. Soma maden faciasının hemen ertesi günüydü. “Aralarında arkadaşım da var” diye fısıldamıştı belli belirsiz. Uzun bir koridorun dibinden bağırmış gibi gelmişti bana. Yıllardır, benim üniversitede okumam için ekmeğini taştan çıkaran babam, Soma’daki arkadaşlarının yasını da ertesi gün gireceği ocakta, kömür karasına bulanıp çalışarak tutmaya devam edecekti. Uzun galerilerde sırtına yüklenen koca yer kabuğunun yükünü taşıyarak aşağı inerken, aklı bende, kendi Zonguldak’ta, kalbi Soma’da olacaktı.

İçimden bağıyorum: Babamın kalbi bu!

Fısıldar gibi, inler gibi bir ses tonu ile: *Durmasın, diyorum. İçimdeki korku büyüyor. Beyaz ışıklar çoğalıyor. Damarlar belirginleşiyor. Maden damarları. Madenci kasklarından ışıklar sarıyor etrafı, beyaz ışıklar, çoğalıyor... Kalp giderek büyüyor ve derinleşiyor, bir maden ocağı galerisine benziyor artık. Kırmızı bir maden! Par-*

*lak kırmızı kayalar ve damarlarla, etrafta dolaşan beyaz
lambalarla koca bir maden oluyor kalp:
Babamın kalbi.*

Kara

 ıl M.Ö. 571

Mysia Krallığı, ülkede açlığın ve yoksulluğun her geçen gün daha da şiddetlendiği bir dönemde, çıkan bir iç savaş sonucu dağılmış ve ülke birçok küçük krallığa ayrılmıştı. Truva gibi güçlü bir devletin müttefiki olan Mysia Krallığı'nı ve bu krallığın korkusuz askerlerden oluşan emsalsiz ordularını, uzun süren bir iç savaş neticesinde yenerek kendi bağımsızlığını ilan eden Somalılar, kralları Iden ile birlikte zafer kutlamaları yapıyorlardı. Soma Kralı Iden için artık kendi halkına bir yol çizmek, ülkeyi topyekün kalkındırmak, halkını açlığın ve yoksulluğun pençesinden kurtarmak kaçınılmazdı. Yunt Dağı'nın eteğinde, yarın için umut besleyen, ülkesi için can vermeye koşmuş, şimdi de ter dökmeye hazır bir vaziyette

bekleyen coşkulu kalabalığa aynı coşkuyla haykırarak hitap etmeye başladı:

-Somalılar!

Az evvelki coşku yerini bir anda derin bir sessizliğe bıraktı. Herkes, kralın ağzından çıkacak tek bir kelimeye odaklanmıştı.

-Kahraman Somalılar!, Cesur Somalılar!.

Sessizliğin içinden alkışlar yükseldi. Alkışlar birkaç saniye içerisinde baştakinin on misli büyüklüğünde bir coşkuya, bir heyecan tufanına dönüştü.

-Korkusuz Somalılar!

Manzara, adeta fırtınanın etkisiyle dalgalarının neredeyse göğe ulaştığı bir denizin, az sonra fırtınanın durmasıyla aniden durgun bir hale bürünmesini andırıyordu ve coşkulu halk yine kralın hitabına kilitlendi.

-Sizler, dişinizle tırnaklarınızla çabalayarak, bağımsız bir şekilde kendi topraklarınızda yaşama hakkınızı elinize aldınız. Sizler, kanınızla suladığınız topraktan kendinize özgür bir yurt yeşerttiniz. Sizler, kahramanlığınızı, korkusuzluğunuzu, çalışkanlığınızı Truva'ya, Mysia'ya ve tüm dünyaya ilan ettiniz. Gün, bundan sonra bizim için hep aydınlık olacak. Karanlığı, kara olan her şeyi yasaklıyorum. Bağımsızlığımızın sembolü bayrağımız bembeyaz olacak. Bundan sonra hep birlikte bu beyaz bayrağımız altında barış içerisinde kardeşçe yaşayacağız. Bayrağımız barışın bir sembolü olacak.

Kral İden, hiç yanından ayırmadığı, kol kola, omuz

omuza her daim birlikte çarpıştığı kardeşini savaşta kaybetmişti. Karanlıktan yararlanarak iyi bir şekilde gizlenmiş Mysia ordusuna bağlı bir asker tarafından pusuya düşürülmüştü. Bu nedenle, artık karanlık ve karanlığı andıran her şey kendi ülkesinde var olmayacaktı.

Kralın hemen ardında duran bir muhafız, gerçekten de insanın gözlerini kamaştıracak parlaklıkta kar gibi bembeyaz bir bayrağı krala uzattı. Soma Kralı gururla bayrağı halkına gösterdi.

-Bize zaferimizi müjdeleyen Kâhin Zey ile birlikte, bugün yine yıldızları gözlemleyeceğiz. Geleceğimizi, bizi bekleyen yarınları öğreneceğiz. Hep beraber inanacak, hep beraber çalışacak ve hep beraber bir kez daha başaracağız. Bütün bunları gerçekleştirecek inancımız, gücümüz var mı?

Kalabalık tereddüt etmeden onayladı. Kral Iden, kalabalığın coşkusundan, heyecanından kendi halkına güvenebileceğini anlıyordu. Onlara inanıyordu. Ülkesine, hak ettiği bir yaşam sunmaya kendini adadığını söyledi ve bunu başaracağına görkemli amfi tiyatrodaki coşkuyla haykıran halkının önünde ant içti.

Kalabalık dağıldığında herkes kendi köşesine çekilmişti. Bütün bu yaşananlar sonunda yorgun düşmüşlerdi ama daha önlerinde çetin geçecek bir kış ve meşakkatli bir kalkınma mücadelesi vardı. Biraz dinlenmeleri gerekiyordu.

Yortanlı Ekar içinse bütün bunlar birer hiçti. Onun için

hiçbir anlam ifade etmiyordu. Eşi Penyez'i bu savaşta kaybetmişti. Penyez, Yortan'ın en güzel kızıydı. Gözleri deniz mavisiydi. Ona Poseidon'un kızı derlerdi. Sadakat, Penyez demekti. Sevgi, Penyez'in kendisiydi. Birbirlerini çok seviyorlar ve tüm olumsuz koşullara rağmen mutlulardı. Ekar böylesine emsalsiz bir eşi işte bu savaşta kaybetmişti. Artık onun da yaşamasının gereği yoktu ve eski bir inanışa göre de birbirlerini çok seven eşlerden biri öldüğünde, hayatta kalan diğerinin bir mezar kazarak, kendisini mezara diri diri gömmesi gerekiyordu. O da bunu yapacaktı. Germeye, arazisinin büyük bölümü kayalıktan, taşlıktan oluşan dağda kendi mezarını kazacaktı.

Soma Kralı Iden, Kahin Zey ile birlikte Sandaina'daki oyma mağaraya gitti. Burası, tavanında geometrik ve simetrik şekillerde birçok deliğin olduğu bir oyma mağaraydı ve yıldızların hareketleri, bu hareketlerin manaları rahat bir şekilde burada gözlemlenebiliyordu. Kahin Zey, Yırca'dandı. İçinde zeytin ağaçlarının bulunduğu, Yırca'dan Sandaina'ya kadar uzanan bir arazinin sahibinin oğluydu. Yıllardır başına aynı başlığı takardı ve başlığının ön kısmında da bir zeytin dalı kabartması vardı. Çocukken buraya gelir, geceleri bu mağarada uyurdu. O zamandan beri tavandaki deliklerden yıldızlara bakar ve merakla her gün onları izlerdi. Gençlik yıllarında artık birkaç arkadaşıyla mağaraya gelmeye ve gözlemleri sonucu edindiği anlamları onlara da açıklamaya başlamıştı. Hatta ondan sıkılıp bir daha gelmeyebileceklerini düşündüğünden onlara, her

geldiklerinde Tibbe'deki üzümlerden kendi yaptığı şaraptan ikram ediyordu. Zamanla artık onun herhangi birini mağaraya çağırmasına gerek kalmamıştı. İnsanlar artık onun yanına kendisi gitmeye başlamıştı. Konuklara şarap ikramı ise değişmeyen eski bir görgüsü olarak kalacaktı.

Savaş öncesi Kral Iden ile birlikte bu mağaraya gelmişler ve savaşın seyri hakkında gözlemlerde bulunmuşlardı. İşte bugün yine, bu kez savaş sonrası ülkenin gidişatı hakkında gözlemler yapacaklardı. Aslında Kahin Zey gözlemlerde bulunacak ve çıkardığı anlamları krala açıklayacaktı. Kral bizzat Zey'in yanında bulunuyordu ve yarın ile ilgili manaları doğrudan birinci ağızdan, sıcağı sıcağına ve yerinde öğreniyor, bütün bunlardan ikinci bir emre kadar kimseye bahsetmemesi gerektiğini hatırlatıp duruyordu.

Kahin Zey'in gözlemleri sabaha dek sürmüştü. Gün doğmuş ve artık sabaha kadar uyumayan krala yarın ile ilgili açıklamalarda bulunmanın vakti gelmişti.

Kral, Zey'in hemen ardında bekliyordu. Zey, krala doğru döndü ve anlatmaya başladı:

-Kahraman Soma Halkının Yüce Kralı Iden. Senin, Somalılar için, onların gelecekte iyi bir yaşam sürmeleri için kendini adadığını ve bu uğurda ant içtiğini gözlerimle gördüm ve kulaklarımla işittim. Öncelikle şunu söylemeliyim ki bütün bunlar Somalılara bahşedilecek ve bir gün gerçekleşecek. Bu, tıpkı bir tohumun yeşermesi, büyümesi, meyve vermesi gibi aşama aşama olacak. Senin döneminde bu kalkınmanın tohumu atılacak fakat bu tohumun yeşer-

mesini, meyve vermesini sen göremeyeceksin. Biliyorum, bu senin için önemli değil. Başka bir zamanda, başka bir kralın hükümdarlığı altında da olsa, bu gelişmenin seni mutlu edeceğinden şüphe duymuyorum. Fakat senin için önemli olan başka bir husus var ki, bir gün gelecek ve senin tohumunu attığın, bir başka hükümdarın büyüttüğü ve meyve verdirdiği bu kalkınma ağacı zarar görecektir. Şimdi senin toprağın olan ama başka bir dönemde başka insanların yaşayacağı bu topraklarda gözyaşı dökülecek.

Kral mutluluğu, sevinci, merakı, hüznü daha onlarca duyguyu aynı anda yaşıyordu. Zey'e tek bir soru sordu, sonra dinlemeye devam etti.

-Sumak bitkisi mi?

-Hayır, dedi Zey. Gülümsedi. Topraklarında çok değerli bir taş ortaya çıkacak. Elmas gibi değerli bir taş. İnsanoğlu geliştirecek ve gelişen devran bizim taşımıza ihtiyaç duyacak. Akıl almaz işlerde gereksinim duyulan, aranan bir taşımız olacak. İnsanlar var olan bu taşı elde etmek için yine emek harcayacaklar. Binlerce kişi emeği karşılığı karnını doyu-
rarak. Buradan çok uzak diyarlarda da bizim taşımızdan bulacaklar. Bir başka diyarda ise uzun boylu bir yiğit bizim taşımızdan da değerli bir taş daha bulacak. Başka bir devirde, tüm bu diyarlar şimdi bizim olduğumuz gibi birleşip, barış içerisinde bir arada yaşayacaklar ve bizim topraklarımızdan belki de bin kat büyüklüğünde büyük bir devlet olacaklar. Bu devletin emsalsiz bir lideri olacak ve bizim taşımız için, ülkeyi kalkındıracak, canlandıracak, kalkın-

ma adına yeni bir umut olacak bir servettir diyecektir. Bir gün gelecek bizim taşımız için emek verenler, onların aileleri ve daha nice nice aileler gözyaşı dökceklerdir. Ancak, asla ve asla taşımıza ve onun bereketine kötü söz söylemeyeceklerdir.

Bir husus daha var son olarak onu da söylemek isterim Kral Iden. Elmas gibi değerli olan bu taş senin, artık görmek istemiyorum diye yasakladığının aksine kara olacak. Bu toprakların insanları taşımıza karaelmas diyecekler. Kara, senin için şuan ifade ettiği gibi matemi aynı zamanda da emeği ve bereketi temsil edecek. Üstelik bayrağımızın rengi olan bembeyaz bir örtünün altında bu hazine keşfedilecek ve kara ile beyaz orada birbirlerine gülümseyerek kucaklaşacaktır. Ve onlar kucaklaştığı anda, tarih de bizim bu değerli taşımıza gelecekte umut bağlayacak, taşımıza emek verecek binlerce kişiden ilkinde şahit olacak ve bu uğurda ilk gözyaşı, bu uğurda dökülecek ilk ter damlasıyla birlikte düşerek, o an taşımızı masum bir dokunuşla okşayacaktır.

Kral Iden'in yüz ifadesine kabulleniş ve şükran, saklamaya çalıştığı ıslak gözlerine, ülkesini kurtaracak hazinesinin hayal dünyasını zorlayan düşünceleri hakim olmuştu.

Kış gelmiş, beyaz örtü tüm Soma'yı kaplamıştı. O gece, Ekar bir düş görmüş ve eski bir inanişaya göre yapılması gerekeni bu sabah artık gerçekleştirmenin vaktinin geldiğini düşünmüştü. Düşünde, Penyez kapkara bir elbise içinde uzaklardan ona bakıyor, gülümsüyor ve gururla onu al-

kışlıyordu. Ekar, bunu Penyez'in kendisinden nefret duyar olduğu ve yapması gerekeni hâlâ yapmadığı için onu bir korkak olarak görmeye başladığı manasında yorumlamış ve gün doğar doğmaz da Germ'e'ye, sarp kayaların olduğu o yüce dağın eteğindeki patika yoldan ölüme doğru yürümeye başlamıştı.

Germ'e'nin zirvesine vardığında vakit gün ortası olmuştu fakat gökyüzünde kapkara bulutlardan başka bir şey olmadığından güneş görünmüyordu. Kasvetli bir hava ve insanoğlunun doğa karşısında çaresizliğinin nişanelerinden biri olan beyaz örtü... Ekar kazmaya başladı. Beyaz örtüyü geçip toprağa ulaştı. Zorlukla kazıyordu ama kararlılığı sayesinde durmuyordu. Toprağa, kendi boyundan biraz daha fazla bir çukur açtı. O çukurun derinliklerinde sessizliğe bürünecek, üzerine doğa tarafından beyaz bir örtü örtülecek ve kışın soğuk nefesine kendi son nefesini katarak sonsuzluğa yürüyecek, kim bilir, belki de sonsuz ufkun bir diyarında Penyez ile karşılaşacaktı. Bu düşünceler ile toprağa son darbeyi vurdu. Toprak, sanki canı yanmışçasına insanoğluna özgü bir refleksle Ekar'a karşılık verdi. Önce Ekar'ı da içine alan çukurla beraber şahlandı, daha sonra usul usul az önce Ekar'ın açtığı çukuru belki de on kat genişleterek eski haline geri geldi. Ekar donakaldı. Açtığı çukur şimdi içine binlerce Ekar alabilecek büyüklükteydi ve çukurun zemini kapkara taşlarla doluydu. Bir an Penyez'i düşündü. Çukurun üst taraflarına, boylu boyunca uzanan beyaz örtüye ve her yanını kaplayan kapkara

taşlara baktı. Güneş gökyüzünden gülümsedi. O glmse-
yince beyaz örtü bembeyaz, karaelmas kapkara parıladı.
Ekar'ın gözlerinden süzülen iki damla yaş, Penyez'in örtü-
sne tüm Somalılar adına şükran dolu bir buse kondurdu.

Esra Aksu

Geride Kalan

Ne yapacağımı bilemiyorum. Yolun başındayım. Bir o kadar da bitişe uzak yerdeyim. Zaman aleyhimize işliyor. Biliyorum. Elimden bir şey gelmiyor. Kucağımda can çekişen bir insan bedenini gördükçe aklım, mantığım yok oluyor, yavaşlıyor. Kırılan kemiklerim inadına bana bir şey hissettirmiyor. Ağrı yok, acı yok, düşünce yok... Sadece yaşanan olayları başka biriymiş gibi izlemek var. Uzaktan. Kim olduğunu unutmak var. Bir anda her şeyini kaybetmek var. Sonra ambulans sesleri... Bize yardıma mı geldiler acaba? Onu kurtarabilecekler mi? Ya beni? Son duyduğum ses ise ambulansın sesinden çok beni uykuya davet eden o melek.

Başımı eğdim ve siyah botlarımın topraktaki mat görüntüsüne bir kez daha baktım. Terlemiş avuç içlerimi

koyu renk kotuma sürterek sildim. İşte tam da burası, üstünde bulunduğum bu yer, küllerimden yeniden doğduğum yerdi. Eskisi gibi değildi hiçbir şey bunun farkındaydım ama elimden bir şey gelmiyordu. Sıcak hayali ellerinin ellerimi tuttuğunu ve beni sıkıca kucakladığını hayal etmekten kendimi alamıyordum. Her an her saniye benimle olmasını dilemekten başka bir duam da yoktu. Onu yeniden yanımda istiyordum. Her ne olursa olsun. Ellerimi tutan ellerinin saçlarımda, her bir tutamında yeniden can bulmasını, yaşadığım bütün kötü günlerimi geride bırakmak istiyordum. Yanağımı ıslatan tuzlu gözyaşlarım toprağa karışırken yıllar önce kalbimi parçalara ayıran bu yere bir kez daha baktım. Onu kaybetmiştim. Yeşil gözleri sonsuzluğa adım atmadan önce benimkileri görmüştü. Derindi. Kalbimdeki yaralar iyileşemeyen bir kanser hücresi gibiydi. Hastalıklı ve o kadar da savunmasız. Çocuk yanım artık iyileşmeyi arzularken mantığım bunu yok sayıyordu. Hatıralarımın bana bir yararı yoktu. Kalın bir romandan farksızdı. Başrolü benim paylaştığım bir hikâye. Haberlerde ana manşet olan bir ben. 'Küllerinden doğan küçük bir kız' böyle yazmışlardı. Haklılardı. Ben yeniden doğmuştum, farklı bir ben olarak. Uzaktan izleyen bir konuklum başrolümde. Küçük ellerim onun nasır tutmuş ellerini okşarken saatler sonra kapımızı bir felaketin çalacağını kim bilebilirdi ki? Yeşilin en güzel tonunda olan gözlerine bir kez daha böyle bakamayacağımı bana söylememişlerdi. Sadece bana bakınca parıldayan gözlerini, kalbimin asla

açılmayacak yerinde kendime saklamıştım. Kömür karası onu da benden çalmıştı. Babamı, çocukluğumu, hayallerimi... Enkazın altında kalbimin tek sahibi olan babamla sıkışıp kalmışken bunları anlamıştım. Tek olduğumu.

Daha denizi bile görmeden maviyi hayal etmektir. Yanaklarımdan boynuma doğru inen sıcak sıvıyı ellerimin tersi ile sildim. Birkaç adım atarak etrafa bakındım. Kimsecikler yoktu. Zaten olmasını ümit etmek de hataydı. Karanlıktan maviye geçişin zamanı gelmişti.

Şeyma Kılıç

Gölge Adam

Cam kenarına dizilip bahçedeki kapıyı gözlemekten hepimiz yorgun düşmüştük. Küçük kardeşim odanın diğer köşesindeki yatağında dudaklarını emerek uyuyordu. Ben de bütün yataklardan daha huzurlu, daha güvenli bulduğum annemin dizlerinde yatıyor, uyumamak için direniyordum.

Babam okuldan döndüğümüzde evde olurdu hep... Biraz bizimle oynayıp işe gider, gün doğumuyla da gelirdi genelde. O gelişler... Bahçe kapısının sesiyle uyukum bölünür, gözlerimi gece lambasının parlak sarı ışığına alıştırmaya çalışırken kırpar dururdum. Bu yorgun gölge adamın her halini izlerdim, yorganın bir kenarından... Siyahlara bürünmüş yüzünü, ellerini görmemizi istemediğini bilirdim bilmesine ama onun, üzerinde montu ve şapkasıyla soba

başına koşup ellerini sıcak havaya kavuşturmasını izlemeden de edemezdim. Soğuktan kaskatı kesilmiş vücudu ısınmaya başladıkça hareketlenir, soba alevinden belli belirsiz görünen yüz hatlarına bir sükunet ve mutluluk hali otururdu. İzlerdim sıcacık yatağımdan... Fark edilmemek için neredeyse nefes bile almazdım, izlerdim... Bu asla bıkmayacağım bir oyunun en vazgeçilmez bölümüydü ve yıllar sürsün isterdim... Derken... Babamın evdeki varlığını hisseden annem bir anda yataktan fırlar, gölge adamın montunu ve şapkasını çıkarıp askılığa asardı. Annemin yarı uykulu gözlerinde ve yüzünün tüm çizgilerinde gördüğüm derin sevgi... Ve babamın kömür karasıyla kaplanmış yüzündeki iki parıltılı çakıl tanesinin bu çizgilerde muhabbet dolu yorgun cevabı... İzlerdim...

-Aç mısın? Erişte vardı akşamdan, ısıtıyorum şimdi. Hoşafı da şu kenara koyduydum, ılıktır.

-Yok, yok yemem... Az yatayım şimdi... Kalkınca çayın yanında yerim bir şeyler.

Biz uyanmayalım diye fısıltıyla yapılırsa da bu konuşmalar, benim keskin kulaklarım duymuştu işte.

Nihayetinde babamın yüzü gözü temizlenmiş bir şekilde odaya gelip yatağa girişi, annemin gece lambasını söndürüp yanına sokuluşu... Aynı anda "Artık uyuyabilirsin." diyorlar gibiydi. Ama bazı geceler bu oyun bozulur ve babam eve gelmezdi. Bu son zamanlarda çok sık olmaya başlamıştı.

Bu sabah güneş babam yokken doğmuştu. Batarken de

yolunu gözledik ama yine gelmedi nedense. Uzun zaman bekledik onu, nihayetinde bahçedeki demir kapının gürültüsü duyuldu. Gelmişti. Dış kapı yatağımın görüş açısında olmadığı için annemin peşinden ben de ayaklandım.

Karanlık bahçeden içeri sürüklenen adımlarla giren babam, ne anneme ne bana bir kez olsun bakmadan montunu ve şapkasını yavaş hareketlerle çıkarıp astı duvara. Yüzü her zamankinden daha kara, kapkaraydı. Bu girişle bir anda tüm evi saran keskin kömür kokusu çıtırtılı alev sesleriyle ortamı daha da geren sobadan değil, babamdan geliyordu. Omuzları çöktü, ayakkabılarını çıkarmak için eğilince sırtındaki kambur iyice belirginleşti. Sanki koca ocağı üzerinde taşıyıp eve getirmişti bugün.

Bugünkü karalık da yorgunluk da başkaydı. Benden birkaç adım önde hareketsizce babama bakan annem odanın kapı eşiğinde dikildiğimi fark edip döndü bana doğru:

-Sen yatağına geç, Mehmet.

Sesi neden titriyordu? Yoksa babam top oynarken yan komşunun camını kırdığımı mı öğrenmişti? Ne yapmalıydım şimdi?

Anneme sözünü tekrarlatmadan yatağıma döndüm. Tüm sorularımı teptim yün yatağın altına, konuşmanın sırası değildi. Göremiyordum ama kulaklarım pür dikkat onlardaydı. Sobanın çıtırtıları ve saatin tik tak sesleri arasından babamın cılız sesi duyuldu.

-Mahmut, dedi. Yutkundu, titreyen sesi gerisini getiremedi.

-Vahhh, dedi annem bir anda. Korkup telaşlanınca, mesela tencerede usulca kaynayan süt kabarıp taşıtığında, böyle bağırdı. Alıştım ben... Ama bu sefer başkaydı. Bu daha önce ondan duyduğum “Vah”ların hiç birine benze-miyordu. Devamı da gelmedi. O kocaman, “Vah” kirli bir madenci lambası gibi öylece asılı kaldı tavanda. Derin bir sessizlik sonra... Çıt çıkmadı içeriden saatler boyu.

“ Mahmut” demişti babam. Mahmut... Kırdığım ca-mın sahibi Mahmut amca değildi ki.

İki büklüm uzandığım yatağında ara ara uyuyup uyan-dım. Yüzüm odanın açık kapısına dönüktü. Gözümü her açtığım da, yere kocaman bakışlar atarak dolanan babamı görüyordum. Dönüp duruyordu sürekli olarak. Kilimin desenlerini ezberlemeye mi çalışıyordu? Çıtırdayan sobayı döküm demirle karıştırıp dakikalarca oyalanmayı severdi. Yanından geçtiği sobanın yüzüne bir kez bile bakmamıştı oysa. Aralıktan seyretmeye devam ettim uykudan ağırla-şan göz kapaklarıma inat. Döşeğin yanındaki yer minde-rine çömeldi. Bir bacağını hafifçe kırarak kendine doğru çekti, diğerini onun altına soktu. Tutmaya güçlük çektiği ellerinden birini dik duran dizine, diğerini yere koydu. O sırada odaya girip yanına ilişen annem odada hiç yokmuş-çasına, yalnız görünüyordu. Babam yüzünü yıkamaya bile tenezzül etmemişti. Karası öylece duruyordu.

Bir günden uzun süredir uykusuz kaldığından olsa ge-rek kıpkırmızı gözleri arada bir kapanacak oluyordu. Son-ra ani bir sıçrayışla tekrar kocaman hallerine dönüyorlardı.

Annem babama bir başka bakıyordu. Babam hiçbir şeye bakmıyor, baksa da görmüyordu. Uyanıktı da uyuyordu sanki.

- Az uzan artık. Bir dinlen sen de. Bak böyle olmaz, çorbadan da içmedin.

Babamın keskin el hareketi susturdu annemi... Başka konuşma duyulmadı sonra... Yorulmuştum, arada bir gözlerim kapanacak oluyor sonra tekrar uyanıyordum. Zonklayan beynimde sobanın sıcak çıtırtiları tahammül edilemez bir hal almıştı. Ara ara annemi elinde odunlarla kapı eşiğinden içeri girerken görüyor, sonra uyuyor bir daha uyanıyordum. Odun sobamız sabaha kadar çıtırdadı. Bin yıl süren bu geceyi sabaha bağlamak benim için de harap kuzine için de zor olmuştu. Sanırım gün doğumuna karşı biraz dalabilmişim. Aklımda kalan son resimde yine babam... En sevmediği kişiyle oyuncağını paylaşmak zorunda kalmış çocuk gibi. Ağlıyor mu?

Her zamankinden daha geç uyandım bu sabah ama çıkmadım yatağımdan, çıkamadım. Babam aynı minderin üzerinde iki büklüm. Kirli tulumunun yan cebinden buruşuk bir sigara paketi çıkardı güç bela. Ardından camın kenarında duran çakmağa uzanacak olsa da kara elleri havada uzun süre kalamayıp yerle buluştu. Nefes almaya bile takati yoktu artık. Annemin onun yerine alıp uzatmasını bekledim, yapmadı. Aksine sigara paketini elinden alıp çakmağın yanına koydu. Sobanın üzerinde kaynarken, hafif açık kapağından taşmaya yeltenen güğüm gibiydi anne-

min gözleri. Sırılısıklam göz bebeklerini bize doğrulttu ve başıyla işaret etti. Babam, gecedен beri ilk kez bize dönmüştü. Birkaç dakika gözünü bile kırpmadan kardeşimi seyretti. Bakıyordu ama görüyor gibi değildi. Sonsuz bir boşluğa dikmişti gözlerini. Neden sonra duvardan güç alarak ayağa doğruldu. Gözlerimin açık olduğunu fark etmesinden çekindiğimden kirpiklerimin arasından izliyordum onu. Alev sesleri...

Gömleğindeki kömür tozlarını döke saça ayakucuma yöneldi, kardeşimin yatağına. Görüş açımda değildi ne yaptığını göremedim. Anneme baktım. Saçının ucuna gelmiş, düşmek üzere olan tülbendini düzeltiyor. Benim üstüm açık kalmış, annem niye örtmüyor?

Bir vakit sonra bana yaklaştı babam. Göz kapaklarımı tamamen indirmiştim, uyuduğumu zannediyordu. Hafif alnıma dökülen saçlarım geriye doğru okşandı. Babamın kocaman kara elleri benim siyah saçlarıma karışmıştı. Kömür kokusunu ciğerlerimde hissettim. Mutluyum...

Bana sırtını döndüğünden emin olunca yeniden gözlerimi açtım. Odaya girişinden daha hızlı ama zaten son gücünü kullanan gözlerim için epey yavaş adımlarla odadan çıktı. Banyo kapısının gıcirtısı duyuldu ardından.

Annem çabucak koyuverdi kahvaltı sofrasını yere, hep birlikte oturduk. Babam ekmeğe yağ ve acıka sürdü. Sonunda ağzına lokma götürecekt diye heveslenip annemle aynı anda başımızı ona çevirdik. "Bu ekmek bitecek." diye benim önüme koydu. Aynı sözleri tekrarlayıp kardeşime

de acıklı ekmek uzattı. Biz aceleyle geçiştirsek de kardeşim iyi doydum, reçelli ekmekleri bir bir götürdü. İncir reçeline pek bir bayılır yaramaz.

Üzerime önlüklerimi geçirirken gözüm babama takıldı. Onun da gözleri kilime eziyet ede ede kamyonunu süren kardeşimdeydi. Küçük tavşan odanın içinde fır dönerken diğer yandan da “han han” diye bağıyordu... Babamın gülümsediğini gördüm.

-Kuzum geç kalmadın mı sen, al şu beslenme çantasını da, dedi annem telaşla elindekileri çantama tıkmaya çalışırken.

-Verdin mi dergi parasını, dün bıraktıydım annene.

Babam nihayet görmüştü beni, konuşmuştu da üstelik. Sevinçle salladım başımı.

-Verdim baba... Geçen ayınkini de bu ayınkini de... Paranın üstünü de anneme getirdim.

Güldü yine... Canlı değildi ama olsun. Güldü... Güldüm...

Okul iki sokak ilerdeydi. Kahvenin önünden geçerken içeriye göz ucuyla baktım. Birçok sabahtan daha kalabalık, daha sessizdi. İlerledim, sokaklar her günkü gibiydi. Mahallenin çocukları bisiklet tepesinde bağışıyordu. Kapı önlerinde yayılmış sohbet eden teyzeler... Aralarında birkaçının eksik olduğu ilk bakışta fark ediliyordu. Bir evin perdeleri hiç açılmamıştı. Rengarenk evlerin arasında cama yansıyan ışıkla birlikte “Ben buradayım.” diye bağıran bordo renkli koyu perdeler...

Okulda evdeki ve sokaktaki durumun aksine her şey sıradan, her şey normaldi. Bahçede top oynadık. Her zaman kaleye geçen Ömer, bugün okula gelmemişti, boştu sırası.

Vakit çabuk geçti. Çıkışta okulun bahçe kapısına hücum ederek ite kaka sokağa döküldük. Okumayı iyice hızlandırdığımdan, yürürken önüme çıkan her şeyi okumaya çalışırdım.

“Kader Market”

“ Emek Sokak”

“ Aile Apartmanı”...

Bakkalın önüne gelince durdum. En keyifli okumalarını burada yapar, küçük yazıları pek sevmediğimden başlıkları arka arkaya okurdum. Beğenirsem haberin devamını getirir ve varınca bir çırpıda babama anlatırdım. Gazete tezgâhının önüne yanaşıp başladım haberleri sıralamaya:

“Yerel seçimler ö...ne a-lındı”

“Büyük der-bi yarın”

Büyük yazıların altında küçük bir resim çaktı dikkatimi... Sağ alt köşede... Babam gibi tulumlu birkaç adam... Tulumları üstlerinde, baretleri takılı... Karanlığın içinde parıldayan iki küçük ampul gibi gözleri korkulu... Mut-suz...Babamın dünkü hali var hepsinde. Aynı bakışlar... Yan tarafta daha küçük başka iki resim... Adamlardan birini tanıyiverdim hemen... Ömer... Ömer'in babası... Te-laşla okudum sonra fotoğrafın altındaki yazıyı...

“Ma-den-de pat-la-ma...iki ölü...”

“Mahmut” demişti babam... Mahmut...

Öyle işte... Ömer bir hafta sonra biz resim dersindeyken geldi okula... Üzerinde yeni bir mont vardı... Renkli kalemler falan... Hepsi pek bir güzeldi... Ama bir daha kaleye geçmedi Ömer, öyle uzaktan izledi bizi... Ömer bir daha kaleye hiç geçmedi...

Babam çok üzüldü Mahmut Amca'ya çok... Yemek yemedi birkaç gün daha, birkaç geceyi yine sabaha bağladı... Sonra tekrar okul dönüşlerimizde karşıladı bizi üzerinde tulumlarla... Öptü kokladı ardından ve her gün yine yürüdü karanlığa o koca gölge adam...

Beni Her Zamanki Gibi Karşıla

Sabah beş buçukta alarm sesiyle uyandı. Yorganı hafifçe sıyırıp çabucak telefonun sesini kapattı; eşinin vaktinden on beş dakika erken uyanmasını istemiyordu. Gerçi uykusu ağırdı onun, dakikalarca alarm çalsa bile zor duyardı, ama yorgun bir beden için bazen dakikalar çok önemli olabiliyordu, hatta saniyeler bile...

Ocağa çay suyunu koydu hemen, seri bir şekilde kahvaltılıkları dizdi sofraya. Güzel kıyafetlerini giydi, saçlarını taradı, hafif bir sürme çekti gözlerine. Geriye kalan birkaç dakika için eşinin yanına gitti, onun ritmik nefes alış verişlerini dinledi, saçlarını okşadı, onu bu sabahta uyandıracığı için şükrettikten sonra, dudaklarına ufak bir öpücük kondurdu. Yangın alarmından farksız olan alarm

sesine hiç tepki vermeyen adam, bu öpücüğü bekliyormuşçasına açtı gözlerini.

“Yine mi sen?” dedi, gözlerini ovuşturdu, yatakta oturur pozisyona geçti. Kadın gülümsemekle yetindi, kocasının bu umursamaz numarasına.

“Bu sabah yine çok çirkinsin!” dedi. Kadın ellerinden tutup ayağa kalkması için kendine doğru çekti kocasını,

“Bana katlanmaktan başka çaren yok!” derken kadın, adam gülümsedi sadece.

Ramazan uyan, Ramazan, Ramazan...

Manisanın Soma ilçesinde bir köy eviydi burası. İki yıl önce evlenen çift, üzerinde incir reçeli, zeytin, peynir ve kalın köy ekmeği bulunan, üç yaklı, yerden yaklaşık otuz santim yüksekliğindeki tahta masanın kenarında oturmuş, açık pencereden içeriye giren kuş sesleri eşliğinde kahvaltı yapmaktaydı. Günün bu öğününe çok önem veriyorlardı, günü birlikte kucaklamak, hayata günaydın demenin en güzel şekliydi onlar için. Pek konuşmuyorlardı, susmayı bir tür anlaşma biçimi olarak benimsemişler, kelimelerini hayat mücadelesine saklamayı seçmişlerdi... Yine de bazı konular açıldığı vakit susmak yetmiyordu onlara. “Bugünlerde midem çok fazla bulanıyor, sence doktorlar yanılmış olabilir mi,” dedi Esmâ.

“Ah bebeğim! Bunu ben de çok istiyorum ama... O ap-

tal testlerden bir daha yapma olur mu? En son bu şüphe ile harekete geçtiğinde, üşüttüğün için bir gün hastanede yattığını hatırlıyorum.” Hüzünlü bir gülümseme yayıldı suratına Esmâ'nın, “Aslında çok da üzülüyorum, hatta gülebiliyorum bak!” Ramazan gözlerini kaçırmakla yetindi, “*sen çok güçlüsün, ben hüznümü dahi gizleyemiyorum...*”

Ramazan uyan, başarmak zorundasın, Esmâ için...

“Esmâ!” Bir fısıltı şeklinde çıkmıştı sesi. Başı arkadaşının dizindeydi, Esmâ ismini duyunca o, sanmıştı ki... Derin bir hüznün çörelendi yüreğine, içinde buldukları durumu hatırlamış, tehlikeyi kavramıştı.

“Al şu oksijen maskesini tak, kendine gelersin, senin ki bozuk çıktı...”

“Ne oldu Ali, kurtulamadık mı, neden hala gelmediler?”

“Gelecekler Ramazan, gelecekler...”

“Fatih uyarılmıştı, Fatih uyarılmıştı” sesi gittikçe alçalıyordu, geçmiş, film şeridi gibi geçiyordu gözlerinden; anıların başlattığı saldırı ürkütmüştü onu: Fatih uyarılmıştı.

“Elektrik mühendisi olan mı?”

Cevap verecek takati kalmamıştı, maskesini takıp evet anlamında salladı kafasını. Olaydan on yedi gün önceki hararetli tartışmayı hatırladı. Elektrik sisteminin, madenin yükünü kaldıracak yeterlilikte olmadığını söylüyordu Fatih, sorumlu kişilere. Zamanla büyüyen maden için bu sistem çok yaşlıydı. “Yıllardır takır takır işleyen, ekmek

teknesi için gerekli olan bir yenilik söz konusu olduğunda şirket bunu yapar!” diyordu adamın biri. Fatih’in endişesinin yersiz olduğu kadar gereksiz olduğunu dile getiren amirleri ise, onun yoğun ısrarı karşısında, “İşten mi atılmak istiyorsun?” anlamına gelen cümleler kuruyorlardı. O günkü tartışmaya nokta koyan Fatih’in son sözleri geldi aklına: Doğruluğu test edilecekti bugün...

Bir gün burada öleceğim...

Birkaç dakikalık sessizliğin ardından durumları hakkında bilgi vermeye başladı Ali. Onu bulduğunda baygın olduğunu, kendisini sırtında taşıyarak temiz hava bulunan bölgeye getirdiğini söyledi. Neler olduğu konusunda bilgisi yoktu, olayın meydana geldiği sıralarda duyduğu bağırış seslerinden ve o seslerin giderek azaldığından bahsetti... Madenin planı, yüzeye uzaklıkları hakkında bilgi verdikten sonra birdenbire ağlamaya başladı:

“Burada ölmek istemiyorum, karım hamile...”

Ramazan oksijen maskesi sayesinde kendine gelmeye başlamıştı. Az önce aldığı müjdeli habere içten bir gülümseme ile karşılık verdi. Böyle bir durumda kurtulmak dışında sevinebileceği başka bir şey yoktu... Maskelerdeki oksijen miktarını ve kabaca, kalan sürelerini hesapladılar. Ramazanın daha fazla oksijeni olduğu tahmini, onun, günün ‘şanslı adamı’ olarak seçilmesini sağladı. Bu tür durumlarda espri yapmak, bir tür savunma mekanizmasıydı. Buldukları bölge dumanla dolmaya başlayınca, güvenli

bir bölge bulma umuduyla ayağa kalktılar; çıkış, bir kilometre ötede, beyaz bir ışıktı, açıldığı yerse hayattı artık...

Karanlıktı, baretlerindeki ışık dumanı kesip birkaç metre öteye geçemiyordu. Duvarlara dokuna dokuna ilerliyorlardı. Ayağı takıldı, yumuşak bir yere çarptı kafasını Ramazan. Baretindeki ışıktan aldı haberi: Bir insan! Hafifçe kaldırdı kafasını, görebildiği her yer ceset doluydu. Korku dolu gözleri Ali'yi aradı. Arkasına döndü, ışıkları birbirinin yüzünü aydınlattı. Titriyordu o, gözleri fal taşı gibi açılmış, yerdeki sabit bir noktada takılı kalmıştı bakışları. Pes edemezlerdi, acıyı yüreğinin derinine gömmeliydi Ramazan, adım atacak gücü bulmak için... Zor da olsa toparladı kendini, Ali'nin elinden tuttu; bir yere zorla götürülen çocuk gibi, çekmeye başladı onu. Aynı toprağa bastığı arkadaşlarının üzerine basa basa ilerliyorlardı şimdi. Gözlerinden süzülen her bir damlanın, kömür karası yüzlerinden yol bulup dökülmesi gibi, karanlığı delerek hayata dökülmek istiyorlardı...

Onlarca metre gittiler, baretlerinin aydınlattığı o yolda, ölümün dehşetini de masumiyetini gördüler. Veda ettiler tanıdık yüzlere; "Daha erkendi!" diyen iç sesin hüznü, döküldü gözlerinden. Dönüp arkalarına baktılar son kez; tabutlara girmek için sıra bekleyen insanların hikâyesi kalmıştı orada. Dün birlikte çay içtikleri arkadaşları, kızının üniversite masrafları için ilerleyen yaşına rağmen çalışmaya devam eden Cemal Amca, babasını madene kurban verdikten sonra, ailesini bırakıp gurbete gidemediği için ilçe-

deki tek geçim kaynağına yönelen yirmilik Yusuf... Azrail hiç ayrım yapmıyordu! Kimse ölüme hazır değildi belli ki, ölenlerin çoğu elleri ileriye doğru uzanmış halde simsiyah yatıyordu; son bir umudun gelip hayata çekmesini beklemiş gibi...

Nihayet dumanın az olduğu bir bölgeye vardılar, maskelerini zor anlarda kullanmak üzere çıkardılar. Ramazan günler önce cebinde taşımaya başladığı kalem ve kâğıdı çıkardı. İlk satırları yazarken elleri titriyordu.

Olaydan 2 saat önce...

Uzun zamandır gizlice biriktirdiği parayı alarak ilçeye gitmişti Esmâ. Sattığı el işi örgülerin parasıydı bu. Dün akşam, bir gün sonra yıllık izne ayrılacağını söylemişti eşi, bu beklediği fırsattı. Sürpriz yapmak için daha iyi bir zaman bulamazdı. Yükseklere tutkun olan eşiyle Ağrı'ya gitmek için iki bilet ayırmıştı hemen. Oraya vardıkları zaman; Doğubayazıt'tan Ağrı dağına doğru büyülenmiş gözlerle bakarken kocası, müjdeli haberi verecekti: Hamileyim, diyecekti.

Şimdi, yani biri on gece, yelkovanın her hareketini takip ediyordu. Akşama hazırlayacağı enfes yemekler için alışveriş yapmalıydı önce. Hamile olduğunu gösteren kan testine bakmak bakmak isteği duydu birden. İşte o zaman fark etti çantasındaki dörde katlanmış beyaz kâğıdı...

"Bir rüya gördüm günler önce, her yer kapkaraydı; yalnızdım, korkuyordum. Aşına olduğum kömür kokusundan anlıyordum bulunduğum yeri, sonra, rahatlıyordum,

ikinci evimde güvendedim. Karanlıkta yolumu bulmak için baretimdeki ışığı açıyordum ansızın hatırlamış gibi, ışığın önü kesiliyordu, bu da neydi böyle. Allahım! Uzun, mor elbiseli, yüzü karanlıktan yapılmış bir canavardı bu. Korkuyla bir adım geri çekiliyordum hemen, onun yüzümü yalayıp geçen soğuk nefesini hissediyordum bu sırada; ani, kısa bir nefes alıyordum, ani bir korkuyla burun buruna gelen insanoğlunun, doğasına uygun olarak. Gözleri olmayan karanlığın bana baktığını, bir şeye hazırlandığını anlıyordum. Baretimin ışık yolunda, buhar şeklinde uçan maddenin mor canavara doğru gittiğine gördüğümde, nefesimin kesildiğini hissediyor, derin bir soluk çekiyordum hemen. Gidip gelenin ne olduğunu fark ettim sonra! Hayatta kalmak için mücadele edecektim; dakikalar geçtikçe artan gözümün kararmasına, her nefes alışverişimde ayaklarımdan başlayarak yukarıya doğru inip çıkan buz gibi soğuğa engel olmalıydım...

Hayat anlamım,

Son birkaç haftadır anormal gelişmeler meydana geliyor madende. Çizmelerimizin içi su gibi ter dolmaya başladı, tuttuğumuz kömür elimizi yakacak kadar ısındı, nefes alıp vermekte zorlanıyoruz. Fenalık geçiren işçilerin, bayılanların haddi hesabı olmuyor. Amirlerimiz, madendeki gaz seviyesinin tehlikeli sayılan 50 ppm-son üç günde iki kez 100 ppm- üstüne çıkmasına karşın işe devam etmemizi, şirket için toplu işçi çıkarmanın bile zor olmadığını söylüyor. İlçedeki geçim kaynaklarının kısıtlı olmasını fırsat bilen bu za-

lim insanlar, şikâyetle bulunanlara, "Kendini ve arkadaşlarını ekmek parasından mı etmek istiyorsun?" diyerek kendisi için olmasa bile arkadaşları için susmaya mecbur bırakıyor herkesi. Onlara göre son zamanlardaki ölçümlere bakılarak sık sık tahliye yapılması, işlerin aksamasına, hatta şirketin zararına neden olurmuş! Vahşi kapitalizm şirketlerin nefes alıp verme hakkını, insanlarınkinden üstün tutuyor ne yazık ki...

Tüm bunları yüzüne karşı söyleyecek cesareti bulamadım; konuşamam da, çünkü sen bunları duyduğunda gözünden damlayacağını bildiğim o kutsal damlalara dayanamam. Gereksiz olduğunu ümit ettiğim bu korkunun, sonunda kimin kazandığını göremediğim rüyamın, işi bırakacağım son günden önce beni vedasız bırakmasına izin vermeyeceğim... Bu da bunca üzücü satırdan sonra seni mutlu eden müjdem olsun. Olur da dönemezsem, beni her zamanki gibi..."

Damlalar kalabalık caddenin göbeğinde, kaldırım taşıyla bütünleşeceği kısa yolculuğuna çıkıyordu. Yumuşak insan kalbinin, o kaldırım taşlarına imrendiği andı bu! "Sevdiğini böyle üzme ne hakkın var..." Kızdığı eşi değil, onu yazdıklarıyla korkutmasıydı. Damlalardan biri kaldırımın yolun birleştiği yerdeki yeni açmış çiçeğe düştü. Kimsenin zarar veremeyeceği bir yerde açan çiçeğin yaşama şansını düşündü Esmâ. Anladı ki, insan kalbi o çiçeğin kendisiydi. Hayat taştan duvarlarını ne kadar örerse örsün; ne acı haber taşıyan rüzgârların ne de o onların getirdiği

bulutlardan dökülenlerin çiçeği yok edecek gücü yoktu. Savrulabilirdi çiçek, kırılabilirdi hatta, ama toprak var oldukça çiçek ölmeyecekti.

Çiçeğin yaşam mücadelesi ders olmuştu ona, kaldırdı düşen yüreğini kaldırımdan. Kendini günlük hayatın akışını bırakmak için çabaladı. Ne yapmalıydı şimdi, akli madende kalmışken ayaklarını ikna edebilecek miydi eve dönmek için. Niye yazmıştı ki bu mektubu Ramazan, eşine ızdırap çektireceğini bile bile nasıl yazmıştı bu satırları. Olmazdı ki, sırf o bunları yazdı diye bu kadar korkmasına ne gerek vardı. Yapması gereken belliydi işte, eve gidip güzel bir akşam yemeği hazırlayacak ve her zamankinden güzel karşılayacaktı onu.

Aklı ayaklarına söz geçiremedi...

Taksiden inip madene gittiğinde saat üçe beş vardı. Kapıdaki görevliye acilen eşini görmesi gerektiğini söyledi. Görevli, bunun mümkün olmadığını belirtti. Esmâ'nın ısrarı sürünce madendeki disiplinden söz etti kendisine. İster istemez geri adım attı, her şey yolunda gözüküyordu nasılsa. Görevli onu gönderdikten saniyeler sonra, bir alarm sesi yükseldi madenden. Bahçeden çıkmak üzereydi Esmâ, aniden geriye döndü, iki elini birden bastırdı kalbine, ayaklarının ardından söz geçiremediği dizlerinin üzerine çöktü... Sesin geldiği yöne doğru gözleri kaydı...

Çay evine benzer bir yapıdan hızla dışarı çıkan insanlar; aynı yüz ifadesini takınmaya ant içmişler! Üç adam beş adam, otuz beş. Madenin giriş kısmından koşarak çıkan

siyah adamlar. Gittikçe artan bir ses! Duyma duyusu geri geliyor. Belini kavrayan bir çift el, sürüklercesine yolun kenarına çekiyor onu. Bir ambulans giriyor içeriye. Az önceki adam geri geliyor. Büyük gözleri, çatık kaşları... Elleri aşağı yukarı hareket ediyor. Neden bulanıklaşıyor her şey? Adam devleşiyor. Dev adam onu bırakıp madene doğru koşuyor. İki dakika sonra yanından geçen siyah adamlardan birini duyuyor: Duman, zehirli duman... Her yerdedi. Gözleri kapanıyor.

İki saat sonra...

Soma soba olmuştu... Yanan kömür müydü sadece? İnsan burnunun algılayamayacağı kaç et kokusu saklanmıştı, göğşe yükselen dumanların içinde. Ocaktan hızla tahliye edilen madencilerin ardından, içeride kalan kaç işçinin umut kırıntısını bitirmek için yükselmekteydi duman? Ambulanslar, polisler, sivil araçlar, insan yığını... Artan tek şey sessizlikti Esmâ için, acının böylesi bir güce sahip olduğunu ilk kez öğreniyordu. Çarelerin azaldığı yerde, gözyaşının bile acıyı gölgeleyemediği anlarda, ölüm gibi susmak, bu duyguyu başedilebilir hale getiriyordu!

Madenin çıkışında bir hareketlilik yaşandı az sonra, bir umut kıvılcımı... Ateşe dönmeyen her kıvılcımın yüreğinde alev alacağını bile bile yöneldi oraya. Neydi bu koku? Bir şey vardı dışarıya çıkan... Eşinden gelen bir fısıltı mıydı, bir haber? Babasından, oğlundan, kocasından haber bekleyen insanların oluşturduğu koridoru aşır en önde yer kaptı; oksijen maskeleriyle dışarı çıkan her yüze dilinin

ucunda tuttuğu, kelimeyle haykırmak için bakıyordu.

Bir saat daha geçmişti, çıkarılan hiç kimse Ramazan değildi! Kurtulanlar için duyduğu minik sevinçleri onlarca kez duyduğu acı çığlıklar noktalamıştı. Sık sık yapılan anonslara bir yenisi daha eklendi az sonra, kimliği teşhis edilemeyen madenci yakınlarının hastane morguna bakması isteniyordu. Oraya gitmek bile ölümün kendisi iken, Esmâ bu kez Ramazan'ı görememe umuduyla yola çıkıyordu...

Dev bir ekran kurulmuştu hastane girişine. İçeride doğabilecek bir kargaşayı engellemek için öncelikli teşhisin ekrandan yapılması, emin olanların morga girerek ölünün yanında, teşhiste şüpheye yer bırakmayan bir çığlık daha atması isteniyordu! Dev ekranın yanibaşında bulunan televizyon ekranından ise gelişmeler takip ediliyor, madenden çıkarılan cansız bedenlerin kimlikleri açıklanıyordu.

Ölü sayısı:99

Doksan dokuz sayısının açılımı hareket ediyordu ekranda:

37. Kader Duman!

.
.
.

98. Umut KARA!

99. Fatih BİLEN!

Haber spikerlerinin sağ kurtulanlarla yaptığı röportajlar, durumun vahametini çarpıcı bir şekilde gözler önüne

seriyordu; kimi hayatta kalma mücadelesinden bahsederken, kimi bu savaşı sürdüremeyen arkadaşlarının yasını tutuyordu. Az önce kazadan sağ kurtulan Ali ismindeki madenci, yaşadığı o dehşet anlarını anlatmaya başlamıştı: İki kişiydik.

Ramazan'ın yazacakları bitene kadar çit çıkarmadı Ali. Kendilerini takip etmekte olan duman, izlerini bulmuş olmalı ki gözleri kararmaya başladı. Sinsi korbonmonoksit gazı, onlar farkında olmadan canlarını alabilirdi... Kısıtlı oksijeni kalan maskelerini takmaya karar verdiler. Öncesinde, birbirlerinden helallik isteyip ikisinden biri sağ kurtulur umuduyla vasiyetlerini belirttiler. Ramazan, "Kağıdı al cebimden." demişti vasiyet olarak, Ali ise "Çocuğuma sahip çık, ben ölürsem kimsemiz yok." demişti gözü yaşlı halde. Gözleri iyice kararmaya başladığında maskelerini taktılar. İlerlemeye başladılar temiz hava bulunan bir yer umuduyla. Zaman tükeniyor oksijenleri azalıyordu. Duman o kadar yoğunlaşmıştı ki, ışıkları bir metre ötesine bile geçmiyordu artık ve onlar, gaz yoğunluğunun 300 ppm üstüne çıkma ihtimalini düşünmek bile istemiyorlardı; bu tek nefeste ölüm anlamına geliyordu çünkü... Son oksijenlerini soluduklarını düşündükleri vakit birtakım sesler işittiler, o sesleri Ali'nin düşerken çıkardığı ses izledi. Henüz oksijeni tükenmemiş olan Ramazan, dizlerinin üstüne çöktü hemen, arkadaşının ışığının kendi yüzüne vurmasını sağlayarak ona bir şeyler anlattı. Liseden beri birbirlerini tanıyan bu iki arkadaş o yıllarda işaret dili dersine birlikte girmişlerdi. Ramazan hızlı el

kol hareketleriyle kendisinin iyi bir yüzücü olduğunu, nefesini iki dakika kadar tutabileceğini gösterdi. Yakındaki ekiplerin kendilerine ulaşmasının an meselesi olduğunu belirttikten sonra Aliye, kendi maskesini takacağını, bu nedenle nefesini tutması gerektiğini söyledi. İkna olmamıştı Ali, Ramazan elini kendi göbeğinin üstünde tutarak orada yarım halka şeklinde ellerini birleştirdi. Maskesini çıkardı Ali'nin cevabını beklemeden, onun bu kez karşı koymayacağını biliyordu...

Bir dakika kırk saniye sonra beş on metre kadar yakına gelmişti ekipler, ne var ki ne konuşacak ne hareket edecek güçleri kalmamıştı iki dostun... Ramazan son bir takatle baretini çıkarıp sesin geldiği yöne fırlattı, o sırada içinden saniyeleri sayan Ali bu maskedeki oksijenin de bitmek üzere olduğunu farketti. O kadar yorgun düşmüştü ki bedeni, maske olmadan alacağı tek bir nefesin, son olacağını hissediyordu... Ekipler üç metre kadar yaklaşmıştı, dayanacak gücü kalmayan Ramazan iki yana açtı kollarını; kucak açtığı, gelen ekipler değildi... Rüyasını anımsadı, kazananı bilinmeyen rüyasının sonunu mor elbiseliye bırakmamıştı işte! Doğmayan bir can için kendini feda etmenin verdiği mutlulukla, derin bir nefes çekti içine, kolları kapanırken, gördüğü son görüntüye, eşine sarıldı var gücüyle...

“Biz iki kişiydik; benim adım Ali onun adı ise...” Birçok kanalın canlı yayından verdiği bu röportaja kilitlendi herkes. Ali, önemli bir sonucu açıklamak üzere olan sunucu gibi kısa bir an bekledi. Yutkundü; yutkundüğü ismi

geri getiremedi. “Onun adı kahramandı. Ve Şu anda beni izleyen herkes bilsin ki, o kahramanın ekipler gelmeden iki dakika önce, kendi oksijen maskesini bana vermesi sayesinde kurtuldum. On saniye daha dayanabilse...” Hıçkırıklar içinde ağlamaya başladı Ali, yıllardır ağlamamıŐ bir insan aklııyla ağladı, oradaki ve ekranları baŐındaki çoğu insan hıçkırıklarına engel olamıyordu. Güçlkle sustu sözlerine devam edebilmek için.

“DoęmamıŐ çocuğum için kendini feda eden bir kahramandı o, vasiyetime, ben ölmeden sahip çıkan sadık bir dost... Onun vasiyeti ise elimde tuttuğum Şu kâğıtta yazılı. Karısı bugün duymalı bunları ve sizler onu sadece bir kahraman olarak hatırlamalısınız...”Ölümüm nasıl olacak henüz bilmiyorum, ama Şunu bil ki sıradan olmaması için, dahası, sana sarılırken bunun olması için elimden geleni yapacağım... Ağlama sevdiğim, o huzurlu yuvamızda, beni her zamanki gibi karşıla.

BENİ HER ZAMANKİ GİBİ KARŞILA.

Vasiyeti okunan meçhul adam için döktüğü damlalar, son cümle okunduğunda ansızın kesiliverdi. Boşalan ayaklarına inat, tüm gücüyle hastane çıkıŐına doğru yürümeye başladı. Omuzları dikleŐmiŐ, adımlarına kuvvet gelmişti. Uykusunun saniyelerine kıyamadığı eşini yine onlar alıp derin bir uykuya götürmüŐ; Aynı saniyeler Esmâ'nın, ansızın gözyaşlarını kesmesine, evinin yolunu tutmasına neden olmuştu... Yıkık halde saatlerce duran bu kadının Şimdi yüzüne konduracağı yalancı bir gülümseme, gören-

leri onun, yakını madenden sağ kurtulan biri olduğuna bile inandırabilirdi! Kahraman olarak hatırlanacak olan adamın karısı, kocasının vasiyetini yerine getirmek için ona layık şekilde hareket etme çabasındaydı.

Eve vardığında ayakkabılarını çıkarır çıkarmaz yemek hazırlığına başladı. Planladığı yemeği yapabilmek için yolda gelirken tavuk ve bir kilo pirinç almıştı! Tavuklu pilavın yanına eşinin çok sevdiği mevsim salatasından koyacaktı. Bir saatlik hummalı hazırlığın ardından sofraya hazır. Otobüs biletlerini masaya koymak için, çantasındaki kâğıtları çıkardı. Kâğıtlardan biri yere düştü, hamilelik testi sonucuydu bu... Göz pınarlarına hücum eden yaşları güçlkle tuttu. Otobüs biletini masaya koydu, cam kenarına geçti, perdeyi aralayıp eşinin yolunu gözledi. Birkaç dakika sonra aniden kapıya doğru hareketlendi. Gelmişti nihayet! Her akşam olduğu gibi, onu içeriye çekerek sımsıkı sarılmadan önce, o klasik sözle karşıladı eşini: “Hoş geldin sevdiğim.”

Bugün geciktin...

Not: Bu eser, Soma maden faciasından esinlenilerek- kimi gerçeklere bağlı kalmak koşuluyla- yazılmış; slogan haline gelen, “Bir avuç kömür için bir ömür veren”³⁰¹ maden şehidimize armağan edilmiştir.

Mehmet Sağlam

Birinci Derece Akrabalar

Soma'ya

Ne zaman ailesini düşünse, nasıl oluyorsa oluyor sanki bir taşı çiçek diye okşuyormuş da onun bir taş olduğunu aniden fark edivermiş gibi üzülgün hallere düşüyor. Fakat onun üzüncü sade bundan değil; çünkü böyle zamanlarda bir taş dokunmanın hasretini de duyuyor. Bir taşı alıp avuçlarında bir süre ısıtsa sanki her şey düzelecek... Her şey dedimse işsize iş aşsıza aş dağıtmak değil elbet; yine de mesela bir gurbet türküsü ya da bir ağıt mırıldanacak denli toparlayabilir kendini, eğer ki bir taşı derisinin sıcaklığında pişirebilse. Gel gör ki bunu yapması şu ara imkânsız görünüyor; zira yataktan kalkıp taş toplamaya çıkarsa tembelliği kim edecek? Onu da kimselere bırakmaya gönlü elvermiyor doğrusu. Gönlünün çektiği şimdi burada böy-

lece yatmak. Yani böylece, ilk zamanlarda oluşmuş ve kaç bin yıldır keşfedilmeyi bekleyen ufacık, keşfetmeye değmeyecek önemsiz bir ada gibi. Kendini belli etmek için artık kayalıklarından gökyüzüne lavlar mı püskürtür, ben de buradayım demek için üzerinden geçen kuşlarla her yana hastalık mı uçurur, yani artık ne yapar, kim ne bilsin?

Kendisine sorsak, keşfedilmek şöyle dursun; Egeid gibi sulara gömülmeyi her şeyden çok ister. Böylece istediği herkesi dilediğince sevip hayal edebilir. Hiç önemli olmamak zanaatında memleketin en usta çırağıdır o kendine. Hiçbir şeylik tam da ona göredir çünkü bir şey olmanın yükü vardır, hassasiyeti vardır. Mesela bugün bir şey olayım demeye kalksa, ilkin kendinden bir sınav geçmek gerekecek, iyi kötü bir konuda anlaşma sağlandı, o sefer de etrafa insan toplamak; insanlara anlatmak; anlaşılacak; kabul edilmek; takrir-i istikrar... Daha başta, kendisi karşı çıkar böyle bir şeye. Yani ne gerek, elini kolunu bağlayacak önemli biri olmak kime ne fayda getirir? O böylece sevdiğini gönlünce seviyor, üstelik bugün sevdiğini yarın da sevmeye devam etse ve aynı anda onunla çok benzer başkasını da sevse hatta daha çok sevse yine de ilk sevdiğine duyduğu sevgiden hiçbir şey eksilmez; üstelik bütün bu durumdan kimse de yaralanmaz. Bunu ve bunun gibi diğer bütün çoklukları ancak önemsizliği sayesinde kavrayabiliyor; bana şöyle diyor sık sık: Bunu ve bütün bunları bana birinci derece akrabalarım –biz onlara aile diyoruz- evet onlar öğretti, onlara teşekkür ederim.

Bu oda, kışın ayazından yazın sıcağına; baharın yeşilinden güzün sarısına; üzerinde dört mevsimin yılmadan döndüğü unutulmuş bir sit alanı gibi, üzeri boyunca yayılmış yabani otlar ve kendiliğinden büyümüş birkaç ağacı ile beraber onu bir sincap gibi kaç zamandır içinde yaşatıyor. Yani bu oda, içinde unutulup kaybolmaya o kadar müsait ki; bir uzman gelip bu odadaki herhangi bir şeye tarihî eser teşhisi koysa, sonraki gecelerde şüphesinden uyuyamaz, defalarca uykusu bölünür. Yani önemsizlik bu odanın aslıdır.

İşte şimdi hikâyesini anlatacak olan arkadaşı, çok da önemsiz bir hikâye aslında, bu odaya ait bir şeydir. Tek başınayken de bir şey ifade etmemesine rağmen o, bu oda ile beraber bir şey ifade etmemeyi tercih ediyor; böylece bir şey ifade etmemenin de büyük bölümünü üzerinden atmış oluyor:

-O benim kocam onun bütün giyimini kuşamını tıraşına kadar ben hazır ettiğim için ben tanırım onu, suratı kapkara olsa da bilirim, yeter ki onu çıkarsınlar oradan, ben on gün beklerim burada!

-İşte çıkardılar ya beni tanımadın mı karıcığım?

-Asıl mesleği kaporta boyacısı, ama biraz borçlandık, hem madende öğle yemeği veriyorlarmış sigorta da yapıyorlarmış, dedi kaportacılık beklesin, dedi!

-Aferin karıcığım işte böyle öv beni, ele güne kaporta boyacılığında nasıl usta olduğumdan falan bahset ama sana çok kızdım doğrusu yani borcumuzu harcımızı neden

herkese dillendiriyorsun şimdi?

İşte ben böylece, en önemli özelliği daima haline şükretmek olan; kimi iyi tıraşlı kimi sakallı bıyıklı adamlar arasından, omuzlar başlar üzerinde taç edilmiş olarak geçiyorum. Mandalina çiçeği, iğde çiçeği, yasemin ve bin türlü çiçek kokusu arasında havayı artık ciğerlerimle değil, soğumuş saçlarımla soluyarak geçiyorum. Bütün bu kokuları siz de duymuyor musunuz? İleride bir tepe var, o tepeyi aşp da gelir bütün bu kokular. Bu tepeyi aşp iniverince birden deniz çıkar karşınıza ama öyle birden çıkar ki yani bizim ocaktaki patlama anı kadar görürsünüz onu. Sonra alışsınız karbonmoksite, bir o kadar da hızla yayılır ki içinize, işte öyle hızlı yoğun bir manzaradır ki bu.

Hükümet sözcüsü olarak ben de izledim o görüntüleri. Öyle iddia edildiği gibi başbakanımız kimseyi dövmüyor onu provokatörlerden korumaya çalışırken yanlış anlaşıl-mış. Ayrıca diğer ikinci iddia da görüldüğü gibi değil, yani burada bir maden faciası varken bütün işi bırakmış bizi protesto ediyorlar. Bir fotoğraftan yola çıkarak yerde yatan vatandaşı tekmelediğimizi söyleyemezsiniz yani fotoğrafta yerde yatan bir vatandaşı tekmelerken görüyoruz fakat bu görüntüden yerde yatan bir vatandaşı tekmelediğimiz sonucunu çıkarmak bize haksızlıktır üstelik bizim başbakanımız aman başbakanımız hav hav hav!

Omuzlar ve başlar üzerinde, çok iyi tanıdığım bir yere doğru gidiyorum. Orada mandalina çiçekleri kokusunu yayar, yollarında çocuklar top oynar. Çocuklar, bir kam-

yonlara bir de cenaze alaylarının geçmesine izin verirler. Yazın denize giren, kışın denize girmeyi düşleyen çocuklar.. Biz de şimdi oraya, tepeyi iniverince karşınıza çıkan, yolları top oynayan çocuklarla dolu beldeye gidiyoruz: ben, omuzlar ve başlar...

Abi beni bırakın, onu çıkarın. Onun daha yeni doğmuş bebeği var!

-Yahu sen kime sızlanıyorsun böyle? Haydi kalk, mandalina kokusu toplamaya gidelim! Mandalina çiçeklerinin tam da olgunlaşmış dökülme vakti Nasıl da güzel kokarlar. Karıcığım, daha bu sabah evden çıkarken öpmedim mi ben seni, şimdi beni nasıl tanımazsın?

Ne kadar şanssız, ne kadar zavallı bir adam! Bütün vücudu yanıp kömüre döndüğü için karısı da onu tanıyamadı. Şimdi bu adamı, biri akrabası zannedip ardına yükleyerek ta deniz kenarındaki bir memlekete getirenler sonradan fark edecek ki bu adam akrabaları falan değil. Yani birileri önce bağına basacak sonra fırlatıp atacak onu.

Ben yine şanslıyım, içeride diğer arkadaşlarla beraberiz. Yenice söndük sayılır, hâlâ hafiften tütenlerimiz var. Yukarıdan gelen seslere bakılırsa *babamız* yine yakışıklı elbiseleriyle bizi kurtarmaya gelmiş. Kendisi bu kadar temiz ve parlak iken bizler böylesine kirli pasaklı, üstelik şimdi bir de kömürleşmiş hâlde, vallahi ben olsam 'bunlar benim çocuklarımdır,' demeye onca insana karşı utanırım. Şimdilik kıpırdayanlarımızı taşıyorlar dışarıya, bizi bir süre daha ellemezler.

Etraftaki koşuşturmaca bana annemi düşündürüyor. Biraz gülmek istedim de o yüzden sanırım, benim annem biraz komik bir kadındı çünkü. Olur olmaz sabahlarda “kahvaltı” diye tuttururdu. Beş dakikada bir tepeme gelir, “hadi kahvaltı yapalım” der başımın etini yerd. Bense o ufacık odada, annemden boşalan kısa kısa aralıklarda, “Yahu” derdim, “kahvaltı mutlu insanların işi, bizimle ne ilgisi var şimdi sabah sabah?” Bu arada babam da hiç doğmadığı için biz annemle kahvaltı kavgası yaparken o yan odada uyuyor veya evden erken çıkmış veya başka bir hâlde olmazdı; o, herhangi bir yerde hiç olmamak hâlindeydi her zaman.

Üzerimize döktükleri şu beton kururken, odamı anımsadım. bir yandan anlatayım: Ben o odada dört mevsimin getirdiklerini duyardım. Yazın o odamdaysam muhakkak cırcır böcekleri de benimledir. Güzün mutlaka odamın tabanı kuru yapraklarla kaplıdır, bir köşesine de örümcekler ağ örmüştür. Tıpkı şimdi burada kayıtsız yattığım gibi, o odada bacaklarımı ve kollarımı hissiz bırakana dek uğraşır; öyle gözlerimi kapar dururdum. Anlatması bir yana, siz geç olmadan yeryüzüne kaçınız! Bu üstümüzdeki beton kurumadan kaçmazsanız yok odaydı yok kömürdü artık müebbet beni dinlersiniz. Yok canım, öyle çok konuşmayı sevmem ben, hiç konuşmayı sevmem hatta; yine de hep birlik susuyorsak hep bir şeyler anlatmak istediğimizdendir değil mi? *Babamız* üzerimize beton döktü gördünüz mü? Bir de uzunca bir çomakla üzerine adını yazıp tarih atsin

bari. *Babalık* içgüdüü de böyle bir Şey galiba: sevmediği çocuklarının üzerine beton dökmek. Ben bunu odamdan beri biliyorum, Şimdi yine bütün kollarımı ve bacaklarımı hayatsız uzatıyorum iki yana. Annemi ve bütün sevdiklerimi düşünüyorum. Bütün sevdiklerimi yeniden yeniden seviyorum. Ah bir tane de çakıl taşım olsa avuçlarımda... Dağdan tepeden yuvarlanmış, yuva yapmaya çalışan bir kuşun ağzından düşmüş ufak bir kaya parçası bile yok mu?

Ocak

Buğulu pencere camının öte yanından kayıp giden bir karaltıyla irkiliyorum. Başımı, bilmem ne zamandır gömdüğüm sınav kâğıtlarıyla kaplı masadan kaldırıyorum. Karaltının kime ait olduğunu anlamak için dışarı bakıyorum, kimseler yok.

“Zehra olacak.” diyor annem yattığı divanda dizlerini ovuşturarak. “Helalleşmeye diye gelecekti. Baba evine dönecekmiş bugün.”

“Neden? Kalsaydı ya...”

Cevap vermesine fırsat kalmadan sokak kapısı usulca tıklıyor. Yerimden doğrulup önce oda kapısını açıyor sonra az ötedeki büyük mavi demir kapıya uzanıyorum. Odadan çıkar çıkmaz vücudumu bir ürpertidir sarıyor. Ne de olsa

aylardan ocak. Zemheri ayazı dedikleri de bu olacak... Bir an evvel içeri döneyim diye aceleyle kapıyı aralıyorum. Kucağında sıkıca kundaklanmış bebeği ve eteğine yapışmış beş altı yaşlarındaki oğluyla Zehra, karalara bürünmüş, beyaz soluk benzi iyice ortaya çıkmış, kapının önünde öylece dikiyor. Belli ki kaç gecedir uyuyamamış. Yorgun gözlerle bana bakıyor.

“Buyur bacım, geç içeri.”

İkiletmeyip usulca giriyor. Oğlu ise annesinin belli ki ayakları ayazda donmasın diye kat kat giydirdiği çoraplar yüzünden lastik ayakkabılarını çıkarmakta zorlanıyor önce. Neden sonra lastiklerinden kurtulup onun peşi sıra eşikten dalıyor. Bense bir annenin acılıyken bile evlatlarının üzerine nasıl titrediğine hayret ederek kapıları bir bir kapatıp içeri dönüyorum.

“Hoş geldin Zehra kızım. Buyur, geç otur.”

“Nasılsın Emine abla? Bacakların nasıl?”

“İyi diyelim iyi olsun kızım. Bebeği açsana. Çıkınca üşümesin yavrucağ.”

Köşedeki vitrinden çıkardığım çay bardaklarını sobadaki çayla doldurup Zehra'ya uzatıyorum.

“Zahmet etmeseydiniz.” diyor gözleri bardakta. “Kalkacaktık hemen. Birazdan araba da gelecek zaten.”

“Gitmeden içiverin birer bardak. İçiniz ısınır.”

Onlar çaylarını yudumlarırken masa başına dönüp usulca oturuyorum. Ne konuşulur ki şimdi? Gözlerim çocuğa takılıyor o sıra. Yaz güneşinde kavrulmuş, kış ayazında don-

muş teni onu nasıl da görmüş geçirmiş, koca bir adam gibi gösteriyor.

Annem giriyor lafa. Zehra'ya hal hatır soruyor evvela, sonra öğütler veriyor. Ben de şu çocuğa laf atsam diye geçiriyorum içimden. Adı aklıma gelmiyor. Murat? Muhsin? Mustafa?.. Okula başlamış olsa bilirdim adını. Demek daha beş yaşında.

Çocuk, bakışlarımı üzerinde hissetmiş gibi birden gözlerini doğrultuyor. Simsiyah, parlak, iri iri gözlerini. Bu gözler bana daha üç gün evvel kanserden yitip giden babası Yusuf'u, çocukluk arkadaşım Yusuf'u hatırlatıyor. Gözlerinin aksine bakışları ise buğulu, ürkek ve sert... Bu bakışların gözlerine üç günde böylesi yer etmesine şaşıyorum. Yabancı değilim çünkü. İyi tanıyorum. Senelerdir aynalarda rast geldiğim bu bakışlarla şimdi bir çocuğun gözlerinde karşılaşmanın burukluğunu yaşıyorum.

Birden, bir kış günü ansızın kapıyı çalan davetsiz bir misafir gibi çocukluğum düşüveriyor aklıma.

Babamın her daim gülen yüzünü, kapkara çehresinde iki deniz feneri gibi parlayan masmavi gözlerini, alnındaki siyah çizgileri ve ne kadar yıkasa da yine de kirli gibi görünen kocaman ellerini hatırlayıveriyorum. Sonra babamın gerçek

kokusunu hiç duymamış olmanın hüznü çörekleniyor içime. Nasıl duyabilirdim ki? Nefesi bile kömür kokardı. Bir kömür kokusudur zihnime üşüşüyor. Burnumun direği sızlıyor. Çocukluğumda babama sorduğum o soru geliyor aklıma:

“Baba, neden senin nefesin hep kömür gibi kokuyor?”

“Ciğerlerim kurum bağladı oğlum.” diyor babam, “Toprağın ciğerini sökersen o da verdiği geri alır.” Benimse aldığım cevapla tüylerim ürperiyor.

“İnsanın yüreği temiz, içi ferah olsun.” diyor annem de soruma sitem edercesine. “Çok şükür baban ekmeğini alnının teriyle kazanıyor. Alnı ak ya, sen ona bak.” Öyle diyor ama biliyorum, annemin de içi rahat değil. Babam ocağa giderken bazen, “Gidip de dönmemek, inip de çıkmamak var.” diyor da hemen doluveriyor gözleri. Babam da onu öyle görünce dayanamayıp teselli edecek birkaç cümle buluveriyor... *“Yerin üstü de altından zor değil ya hanım. Sırf benim değil, herkesinki geçim derdi. Artık ekmek aslanın ağzında. Hiç değilse biz kış günü sıcak, yaz günü serin çalışıyoruz ocakta.”*

Çoğu zaman sakinleştiriyor onun bu cevapları annemi. Çünkü ölümü göze almadan yaşanmayacağını annem de iyi biliyor. Ama bazı zamanlar o da kendini tutamayıp kendince isyan ediyor. “Herkes çalışıyor çalışmasına da kimse senin gibi üzerinde toprağıyla yaşamıyor. Yeter diken üstünde oturduğum. Üç kuruşa çektikimiz. Çık artık şu işten.”

Annem bunları, ne gün gelir de bir çocukla dul ka-

lırsam korkusuyla söylüyor ne de babamın üç kurusluk kazancından yakındığı için... Seviyor onu. Kıyamıyor. Elinden de bir şey gelmiyor ne var ki. Yaşıyoruz nitekim. Yiyecek yemek, giyecek giysi, bunlar için de çalışmak gerekiyor.

Geceleri çalışıyor bazen de babam. Biz de o yokken annemle, hele de mevsim kışsa, sımsıkı sarılıp birbirimizi avutuyoruz. İşte o gecelerde, bu odanın tam ortasında kurulu şu sobadan yükselen her kütürtü bana babamın kalp atışı gibi geliyor. Yalnız küçük bedenim değil yüreğim de bu sesle ısınveriyor.

Ama babam Yusuf kadar şanslı olamıyor. Ciğerlerinin dayanabildiği kadar vefa etmiyor ömrü. Evet, onu acılar içinde kan kusarken görmüyoruz ama gidişi ani oluyor. Hep söylediği gibi, bir kış sabahı madene iniyor, bir daha da dönemiyor. Ne ölü ne de diri...

“Ecel gelmiş cihane baş ağrısı bahane.” diyor komşulardan kimileri. Bazısı işvereni suçluyor, bazısı da kaderi. Ama hiçbiri babamı geri getirmeye yetmiyor. O gün sefer tasında sevdiği yemeklerin olması ise tek avuntumuz olarak kalıyor.

Çok ağlıyor annem. Bir daha da evlenmemeye, beni okutmaya söz verip bir lokantada bulaşıkçı olarak işe giriyor. Sonra pazarlarda tezgâhtarlık, lokantalarda bulaşıkçılık, temizlikçilik, aşçılık... Okul dönüşlerinde, gün boyu evde yalnız onun dönüşünü bekliyorum. O ise geç saatlere kadar çalışıp yorgun argın eve döndüğünden başını yastı-

ğa koyar koymaz uyuyakalıyor. Ben de babamla geçen güzel günlerimize sığınıp rüyalarımın girsin diye dualar ediyorum. Girdiği gecelerin sabahlarında bir nebze olsun hasretim dinliyor... Ama nasıl öldüğünü düşünerek uyuduğum gecelerde rüyalarım kâbusa dönüyor. Sobadan yükselen kütürtü hayalimde bir ağaç çıtırtısına dönüşüyor da sonra her yer toza bulanıyor. Göz gözü görmez oluyor ve ben, yalnızlığımın altında ezilip gidiyorum.

İşte o yıllarda tanışıyorum Yusuf'la. Sınıfta birbirimize yakın olmasak da evlerimiz yakın diye okula birlikte gidip geliyoruz. Bana yoldaş oluyor. Acımı bilmiyor ama. Ne de olsa babası var. Nasıl bir yaraya parmak bastığından habersiz, arada bir babasından bahsediyor. Onu suçlamıyorum bunun için. Ne de olsa kalbi temiz, tecrübesiz; seviyorum Yusuf'u.

Okul bitince ayrılık giriyor araya. Onun kendinden küçük beş kardeşi daha var. Üstelik o en büyükleri. Çalışması gerekiyor. Ben öğretmen okuluna kayıt yaptırıyorum, o madende işe başlıyor. Böyle böyle derken yıllar geçip gidiyor işte. Yusuf'un evlendiğini duyuyorum. Sonra çocukları oluyor. Ben öğretmen olup geri dönüyorum bu topraklara, Yusuf ise ciğerlerinden hasta olduğunu öğreniyor. İki yıl dayandıktan sonra da nihayet can veriyor.

“Hadi Muzaffer kalkalım artık. Gelir dayın birazdan.” Zehra usulca oğluna fısıldıyor. Çocuğun isminin Muzaffer olduğunu öğreniyorum.

Bardakları boşalmış. Bir çay daha içer misiniz diye de sormuyorum. Yüzüne bakıyorum sadece Zehra'nın. Güzel kadın. *Hatta böyle bir kaderi hak etmeyecek kadar güzel diye geçiriyorum içimden. Niyetim kötü değil. Ama sadece bir an düşünüyorum. “Acaba ona gitme kal desem. Çocuklarına babalık etsem. Muzaffer’e, kundaktaki şu bebeğine... Ben okula gittiğimde annem yatakta bir başına kalmasa. Hepinizi mutlu edebilsem...”*

Yıllarca okuduktan sonra elimden gelenin bu olmasına kızıyorum. Ama bunları söyleyemiyorum Zehra'ya. Kabul etmez çünkü, biliyorum. Herkesin mutlu olduğu güzel günler hayalimi yıllar sonrasına, öğrencilerimin büyüyeceği zamanlara erteliyorum.

Zehra bebeğini kucaklayıp kalkıyor. Helallik dileyip elinden öpüyor annemin. Kapıya kadar geçiriyorum.

“Bir şeye ihtiyacınız var mı Zehra?”

“Yok. Allah razı olsun.”

Buruk bir ifadeyle gülümseyip Muzaffer'in elinden tutarak uzaklaşıyor.

Bir an Muzaffer arkasını dönüp bana bakıyor. Göz göze geliyoruz. Sonra annesiyle birlikte yoluna devam ediyor. Bense içim buruk, arkasından bakakalıyorum...

Git Muzaffer. Umarım baban kadar güçlü, iyi yürekli, yiğit bir adam olursun. Ve umarım kaderin onunkine benzemez. Oku. Bari sen annene gün yüzü göster. İşe gittiğinde akli sende kalmasın. Kardeşinin elinden tut. Evlendiğinde de karın bir başına, gecenin bir yarısı kâbuslarla uyanmasın. Çocuğun kokunu bilsin. Git oku da bari sen şu düzene çare ol. Sayende, okuyamamışların da şu hayatta hiç değilse bir huzuru olsun. Ve sen Zehra... Umarım gittiğin yerde ömrünce hep mutlu olursun. Belki seni sevecek, hatta senin de sevebileceğin biri çıkar karşına da çektiklerini bile unuttursun. Güle güle gidin. Yolunuz açık olsun.

Kapıyı kapatıp içeri dönüyorum. Masada beni bekleyen sınav kâğıtlarına takılıyor gözlerim. Ders, Hayat Bilgisi... Kendi kendime gülüyorum. Divanda uzanan anneme dönüyorum sonra.

“Soğudu mu içerisi?”

“Sanki...’ diyor, ‘Kömür atıver istersen biraz daha.”

Metem Arif Tokmak

Kara Korsanın İşsiz Kaldığı Kent

Dlsa olsa bu kent onun yüzünü, onun vücudunu ve en çok da onun kırk yıllık konsomatristmiş gibi iki mimikle erkek kalbinde kadın ruhunun ağ örme yetilerini taşıyordu!

Çok güzel değildi!

Zaten söyledik defalarca, şiirsel imgeleri sıradan bayağılıklardı! Ama vücudu bir erkeğin hayatında bir kez olsun okşamak isteyeceği dişi hatlara sahipti. O vücuttan erkekliğinize yayılan koku, çıldırtan bir arzu parfümüydü! Kendinizle ters düşüyor, bütün iktidarınız, aklınız buhar oluyordu. Kalbiniz yerle bir olan duygularınızla

yüklüdü...

O kent yüzlü kadın şair, düşlerinizde soyunuyor, sizi de olduğunuz yere kilitliyordu.

Kara Korsan ki anlamsız bir adlandırmadır, o gece kentin Liman arkasına giden caddesinden bölgenin karanlığına aldırmadan hızlı adımlarla geçti. Tünele doğru korkmadan daldı ki sanki maden ocağına giriyordu. Kederi ve tırnaklarıyla geceyi, yıldızları kazacaktı sanki. Belki birkaç kere karanlık tünelde su birikintilerine gömüldü ayakları... Bunlar yağmur suyu olduğu kadar sidiikle de karışmıştı. Gecenin şarapçıları, sıkışanları bu güzelim geçide acımamışlardı yaparken. Aynı, belediyenin tam üstünden geçen lağım borusunu, şehir planında görmezden gelmesi gibi. Bazen o borular Karadeniz'in öfkesi ile bağlantı yerlerinden kopar içindeki pisliği boca ederdi tünelin damına. Topraktan, kayadan süzülen lağım tünelden geçenlerin kafasına damlardı tabii. Hatta Yılmaz Erdoğan'ın 'Kelebeğin Rüyası' filminin bir kısmı burada çekilmişti de günlerce set olarak hazırlanan tünel arkası kısmına geçmek için bu geçidi kullanmıştı, memleketin en parıldayan aktör ve aktrisleri.

Taşlardan, kırık şişe parçalarından tökezlediyse de çabucak aştı küçük tüneli. Kıyıya çarpan dalgaların gürleyen sesi, suratına vuran su damlacıkları ve ciğerlerine dolan deniz kokusu ile sersemledi bir müddet! Rüzgârın soğuk okşaması iyi geldi biraz. Keşke sadece doğa olsaydı. Doğayı bozan insan olmasaydı hayatta. Gecenin 12'si

filan olmalıydı! Burada şarapçılar, serseriler dolanırdı... Kimisi zararsızdı ama garantisi de yoktu hiçbir şeyin! Aldırmadı. Bu gece her kavgaya vardı! Zaten daha tünele girmeden keskince bir cam parçasını cebine yerleştirmişti... Bilek gücüne o kadar da güvenmiyordu. Çok zorda kalırsa işte o cam kırığının desteğine ihtiyacı olacaktı.

Burası eski adıyla Ereğli Kömür İşletmelerinin yani E.K.İ.nin işçi plajı kalıntılarıyla doluydu... Daha girer girmezde tuvalet kalıntıları başlıyordu. Manzaraya karşı bağırsağınızı boşaltmak için en güzel yerdi doğrusu! Zamanında bir şeyler yapılmış, yıkılmış, sonunda kendi haline bırakılmış, tıpkı buraya takılan serseriler gibi yakası, paçası, façası dağılmıştı iyice! Kara Korsan, kıyıya çarpan dalgaların azgınlığına aldırmadan gecenin karanlığında kayaları atlaya, zıplaya karşı uçtaki tünelin önüne geldi. Hayret, ortalıkta bir tek şarapçı yoktu! Oysa gece gündüz liman arkasının bu izbe köşelerini onlarla birlikte hayal ederdi! Önüne geldiği ilk tünelden daha uzun olan ikinci tünelin ucunda şarap içenler veya olta balıkçıları falan olabilirdi. Ya da o gece bir şey çekmiş ve kafası gövdesine hâkim olmayan otçular! Oraya gitmek istemiyordu. Yalnız kalmalıydı... Sadece ayın şavkı ve kayalıklar olmalıydı. Kent bile görünmese iyi olurdu ama burada bu mümkün değildi... Kentin ışıkları uzakta da olsa görünüyordu... Deniz Fenerine çok yakın olduğundan arada bir fenerin ışığı ortalığı tariyordu.

Denize doğru uzanan kayalara çıkmaya başladı... Ça-

lılıklara tutunarak kayalıkları aştıktan sonra otuz metre kadar ileride üzerinde yayılıp oturulabilecek, eteklerine dalgalar çarpan sakin bir kayalık bölüm vardı. Arkası çalılıktı; yanı sarp kayalıktan bir duvar... Eğiminden doğru geldiği yönden görünmüyordu da burası! Önü deniz ve uzaktaki şehir ışıkları! Tesadüfen geçecek bir balıkçı teknesi dışında kimse olmazdı bu vakitte! Yani büyük ihtimalle! Kent bu; her an her yerde birisi de çıkabilir karşınıza... Bunu göze alacak kadar yanıp taşıyordu içi. Cebindeki cam kırığını da aklından çıkarmıyordu her ihtimale karşı...

Bir ara attığı adım kayalar arasında kalmış bir boşluğa denk geldi. Boşluğu da örten çalılıklara zor tutundu. Düşseydi, başını çarpa çarpa denizin dibini boylayabilirdi! Sonunda asıl varmak istediği kaya balıkçılarının uğrak yerlerinden biri olan, yere geldi. Kimse yoktu; iyice kontrol etti... Burası denize doğru eğimli bir yerdi. Eğimliydi ama zemin duvar gibi düzgündü... Limanın mendirekleri, onların arkasında şehir ışıkları ve arada bir denizi yalayıp geçen fenerin ışığı ile hafif dalgalı olan deniz önünde uzanıyordu.

Kafası çok dolu, çok kızgın, çok da arzuluymuş! Soyunmaya başladı... Elbiselerini, ayakkabılarını her şeyini çıkardı! Çırılçıplak kaldı... Ayaklanmış arzuları gecenin içinde o kadını aramaya başladı! Ama daha ileri gitmedi... Öyle anlattı...

Çırılçıplak oturduğu kayalardan bir süre Karadeniz'in

karanlığında bakışları silindi... Kafasında ki düşüncelerin kaynaşan yoğunluğu içinde bin bir renkteki soruların ayrıntılarında buldu kendini! Tabiatın garip kanunlarının neresindeydi ki? Canları cehennemeydi; önemsemiyordu kafasından geçen kortej görüntülerindekileri... Bu saçma bir bataklık çamuru gibiydi... Sivrisineklerde cabası! Sanki bu bataklıkta aman aman yaşamak isteyen kimdi? Tam bir karikatürdük! Önemsizdik... Koca dünya düzeni içinde gereksiz ayrıntılarla oyalanan birer hiçtik! Düzelmemiz için bir perestroyka değil on tanesi bile az kalırdı!

“Hiç gelmemiş olmayı isterdim hayata...” dedi. Yanında hayallerden başka kimse yoktu... Hayallerde olasılıkla hayatında ki en sevdiği sanatçılardı. Herkes, her şey gülünçtü! Kendisi de, şair kadın da, görünürde olmayan balıkçılar da, ayın şavkı da, mastürbasyon da! O anlar, bir kadının teni gibi yanıyordu Kara Korsan'ın vücudunda! Ama boşluktu, sarılması, ulaşılması imkânsız bir imgeydi.

“Suya dalsam gebertsem kendimi; yarın çırılçıplak bulurlar; gazeteciler fotoğraflarımı çeker, önemsiz yer dolduran bir haber olurum! Tıpkı kaçak ocakta kafasına kaya inen on yedi yaşındaki o çocuğun haberi gibi? Neydi adı... Yıldız diyelim geliyor, belki soyadı! Bir Yıldız gibi kaydı gitti işte. Peki ya ben? Aynı... Daha ilginç anlatacağı şeyleri olmayan boş kafalı insanlar birkaç gün hem de niye soyunuk intihar ettiğimi yorumlar... O an konuşamayacağım için ‘böyle gelmedik mi lan’ dünyaya diyeme-

yeceğim tabii... Siktirsinler..”

Sonra aklına ölümle ilgili bir anı geldi Kara Korsan'ın... “Çocukken on bir, on iki yaşlarında işte, okuldaki sıra arkadaşı denizde boğulup ölen bir çocuk vardı mahallede...” Ölüm olayını anlattıktan sonra üzülüp üzülmeyeceğini sordum, merakla gözlerinin içindeki ışıklardan bir şey umarak! “Ne yapalım, gebersin! Bana ne?” dedi soğukkanlılıkla. Neredeyse onunla aynı sırada oturmaktan kurtulduğuna sevindiği için bunu bana anlattığını düşünüp, şok olmuştum! O ölen çocuğun yerine koydum bir an kendimi; tiksindim bunu söyleyen ağzıdan... Böyle işte. İnsanoğlu böyle. Numaradan tören yapar, nutuk atar ama gerçekte bir saat sonra aç karnını doyurduktan sonra başka üçkağıtlar düşünür!”

“Kayaların üstünde, anadan doğma çırlıçıplak şehre karşı... Koca şehirde bu konumda benden başka kimse yoktur şimdi! Bu ayrıcalık Marki de Sade'nin kendine özgü bulduğu ayrıcalıklar kadar ilginç geldi bana... O filmde diş ağrısından keyif almayı hatta uşaklara seks yaptırmayı filan kurguluyordu herifçioğlu.” Cam parçası ile vücudunda çizikler oluşturmaya başladı. Nefes nefeseydi bir süre... İnce çizikler, ılık acılar ve parmağınla sürüp yayabildiğin bir haz.

Acı ve haz bir süre içinde bulunduğu saçma durumu unutturdu. Akan kanı kucaklamak ister gibi içine doğru büzüldü. Oturur durumda bir cenin heykeli oldu. Kendini dışarıdan görüp acı acı güldü.

“Bazı geceler kendimi elbisesiz deli gibi, kentin cadelerinde dolaşırken görürüm, rüyamda! Rahatça siftinip giderim; sadece kediler, köpek yavruları bir de arkamda kanat seslerini duyduğum kuzgun beni takip edip duran! Şehir de çıplaktır, kimse yoktur, hiç kimse! Gerçeğin böyle olmadığını söyleyenin canı cehenneme. Maskeli bir balo ile zaten herkes yeni aldığı bir şeyini diğerlerine sergilemekle meşgul hep. Özellikle de kızlar! Kimsenin Suriyeli çocukların yaşadığı dramdan falan kaygılandığı yok. Türkiyeli, Suriyeli gibi ayrımlar çok keskin. Anadan doğma insan olmamızı kimse umursamıyor bu devirde. Ne batı, ne doğu, hepsi hikaye! Dağlardaki kaçak ocaklardan ekmek bekleyen çocuğa kaygılanan da on yıllardır olmuyor ki. Her şey düzmece. Kentin kurnazlarının sen kalk biraz da ben küpümü doldurayım oyunu...”

O gece vücudunda oluşturduğu çizikleri gösterdi. Sonra hiç aklından çıkmayan bir hayalini paylaştı.

“Gaipten gelen korsanlar bassa şu an kenti. Lokalle-re dalıp kılıçtan geçirseler herkesi... Meclislere girseler küfrederek! Bürolara, ofislere, odalara, torpil patlatılan il başkanlıklarına özellikle, toplantı salonlarına... Deli gibi içseler, vitrin camlarına işeseler çarşıdaki dükkanların! Sokaklarına, merdivenlerine işeseler... Daha fazla bok götüremezdi şu an olduğundan... Şerefe Kara Korsan! İçesim var dolu dolu... Gece gece insanları yataklarından fırlatıp uyandırırım var, duvarlarında şişeler parçalayarak evlerinin!” Vücudunda açtığı çiziklere bakarak du-

rakladı: “ Ama yapamam hiç birini... Kendime işkence yaparım ama sadece sokaklarında volta atarım! Kanun benim, linç benim, polisleri içeri tıkarım kafamda ama ayak izlerim benimle birlikte kaybolur gider... Geceye savrulur kaçarım; kaçarım karanlık sokaklarına; merdivenlerine; ara yollarına; Hoştepe'ye; eski evin arkasındaki araya! Orada işerim ancak! Kendi çişimle ıslanırım oradaki saçığın altında; vardiyası bitmiş işçileri ,memurları uyuyordur kentimin! Bu limana hâkim bir evin çatısında sızarım bir kedi gibi!”

“Fener bulvarında utanma ile iç sıkıntısının yüreğimi dağlattığı bir haldeydim. Koca ağaçların arasında ağır ağır iki yöne de yürüyordum! Sabaha karşı gün ağarmak üzereydi! Sanki suç işlemiş gibi semtte turlayan polis minibüsünden bir saat içinde iki defa saklanmışım. Aslında gerçek bir suçlu gibi de hissediyordum kendimi! Düşünceyle azmayı bireysel bir suç sayacak olursak bunu fiiliyata geçirmiştım ben!

Bir süredir her iki tarafına da voltaladığım bulvardan en erkenci insanların çoğalmasıyla ayrıldım... Eve gidiyordum artık; üşümüştüm! Kendimi yatağa bırakır

bırakmaz gece vardiyasından dönen amele gibi uyuyacak kadar da bitkindim. Anacığım merak etmiştir her zamanki gibi... Bir yerlerde ölüp kalmamdan korkmuştur, senaryolar yazmıştır aklından bir sürü... Bi baltaya sap olamadı ki sıpası! Üç gün kaçak ocakta, beş gün boшта; asker kaçağı, kaçak köçek yaşıyor, gidiyor...

Yayla Sineması'nın önünden geçerken panosunun boş olduğunu gördüm! Panonun camını indirmek istedim aşağıya! Babası işletmede çalışanların kart çıkarabildiği ve bu yüzden zaten doğru dürüst film seyredemediğim bir yerdi; şimdi büsbütün kapanmış olması kızdıırıyordu beni... Kapıdaki biletçiyi atlatıp salona kaçmanın heyecanını özlüyorum daha çok. Bir takım ukalaların hatıralarında anlattıkları türden işletmenin sinema faaliyetlerinin son halkasıydı! O ukalalara anlatacağımız hayatımızda işletme ile ilgili o kadar çok tersinden hikâye var ki, işin orasına sıra gelinceye kadar kurum zaten ortadan kalkacak! Zaten kurumu düşünen mi var. Emekli olan basıyor Egeye. Aman be, bana ne? Eve gidiyorum ve adımlarım ölesiye yorgun; başım ağrıyor, migren de olabilir! Dünyanın bütün işçi emeklileri hiç birleşmeyecek zaten!

Artık film seyretmenin önemsiz olduğunu söyleyen bir tatsızlık vardı sabahta! Hastaneye koşturan insanlar yapıyordu bunu da... Tanrım benim ki dâhil ne çok ve aptalca hikâye var hayatta! Garip bir görüntü şu gün ışığının insanın içini ısıtmadan ve ümit vermeden doğması! Onca güneş ışığına vakfedilmiş övgü varken bu kuru, bu

dayanılmaz, bu her daim yerden kalkan toz niye? Gerçekten de sabahları insanın canı film seyretmek istemiyor! Bu sıkıcı güneş o isteği öldürüyor... Bu kara kuru insanları görünce insanın film yıldızlarının görüntülerine inanası gelmiyor! Gün ışığı peşinden sürüklediği insanları, kömür vagonlarından düşen artıkları toplamaya çağırıyor... İnsancıkları kaçak ocaklara mecbur bırakıyor...(İnsanlarımızı ciğer filmi çekmek için sıra almaya koşturuyor... Bu güneş hiçbir boka yaramıyor; kaç kişi tadını çıkartabiliyor eşsiz manzarasının?)

‘Sıkıntı durduk yerde gelen bir şey değildir’ demiş ünlü bir filozof! Açıklamasını da yapmış ama: ‘İnsanın iç bulantısı toplumla hesaplaşamama gibi bir sorunun sonucu olabilir!’ Öyleyse bu insanlara acımam olur biter! Ocaklarda ölmezlerse ciğer filmi sırasına takılacaklar yıllar sonra... Kömür vagonları cenazelerini taşıyacak mı? Kömür vagonları para babalarının torun torbalarına para taşıyacak yine... Güneş yine doğacak ama sabah evden çıkıp ocağa giden adamın gözlerinde gece hiç bitmeyecek! Onunla konuştuğunuzda inanılmaz yorgun bir gerçek dinleyeceksiniz... Bu gerçeğin röntgenini mi çekeceğiz? Daha çok gelsinler ve ölsünler diye debelenip durdukları hayat mücadelesine albenisi yüksek dizelerle şiirimsi övgüler mi düzeceğiz? Böyle mi ödeyeceğiz toplumdaki sanatçı sorumluluğumuzu? Böyle mi; başka yolu yok mu? İnsan şu güneşe kızmaz mı hiç? Onu harlayan ellerin karanlık odalarda ciğer filmi sırasında terlemesine üzülmez

mi? Hepsi bir rakam... Ölürlerken rakam, işe girdiklerinde bir rakam, ürettikleri kadar zarar veya kar, hastane de birer rakam, ilaç alırken rakam, nefes alırken rakam, kafa sayısı kadar rakam, çocuk sayısı kadar rakam...

Sistem yüzünden, sistem yüzünden! Hiçbir şey bizim yüzümüzden değil anasını satayım; her şey sistem denen soyut şey yüzünden!

Gündelik hayat bile normal yaşanmazken normal biri olmanı ister çevren senden! Sıkışırın bu noktada köşeye! Hala adlandıramadığın kalabalık dışarıda değil de içinde yaşıyorsa çok beter bir noktadasındır! Munch'un kafatası çılgınlığını, kimliğinin üzerine yapıştırılmış görürsün artık!

Allahın taşrasında Munch'un çılgınlığını anıyorum ya! 'Sıkıntıyı kaşıyacaksın'; kaşıyorum işte... Kurdeşen olduk! Kurdeşen Jack...

Dün akşam ne oldu? Kaçtım mı, gittim mi masadan? Bu pişmanlık hissi niye böğrümde? Yayla Konağı'nın önündeki bekçiyi niye selamladım şimdi? Yine de böyle selamlaşmak bile kafamı dağıttı bir süre... Herkesle selamlaşarak eve gitsem; iyice darmadağın olur kafam; dün akşamı, masayı, kayalığı, polis minibüslerini düşünmem herhalde? Kendimin ve kentimin züppeliğini düşünmem... Serdar'ın kafasını düşünmem... Şair hanımefendi silinir zihninden... Onun kenti anlamlandırın biçimli vücudu da neymiş gözlerimin önünden silinmeyen? Okuduğu şiirlerinin tek dizesini bile hatırlıyorsam namerdim!

O kadar da önemli değil! Benim kuramım, birileriyle alay etmek üzerine olacak; birilerini kaçırtmak, birilerinin canını sıkmak yine de... Toplumla hesaplaşan hesaplaşsın! İş toplumu kullanıp, sanatı alet edip, insanları kandıranlarla hesaplaşmakta... Onların adı var! Topluma borcum yok; istifamı verdim ona... Toplumun memuru değilim; nimetlerini de istemiyorum! Ortada bir tekst olmayınca ne çıkacağı belli olmuyor. İyi mi oluyor doğrusu bilmiyorum ama tiyatro eşittir hayat, daha fazla iç içe geçiyor... Oyuncular gerçek oluyor; kuliste makyajlarını silmeye çalışmıyorlar hiç olmazsa! Millet ne düşünüyor bilmiyorum; hayatın gerçek sahnesini uyduruk kötü sahnelerde tirat basmaya yine de yeğlerim! Montrealli İsa filmindeki gibi... Evet, en azından öyle olmalı sahneler ve oyun! Niye bu kadar sığ, milletçe bu kadar kendi içinde komik ve eleştiri yapacağım diye eleştiriye hak eden kötü yerindeyiz ki sanatın? Eleştiriye hak eden sanat neyi eleştirirse, yüzüne bulaştırır sonuçta!

Kimse bir taş koymamış anasını satayım, hiç kimse! Ama adı taşra; taştan bol bir şey de yok! Bu kirli eller de yazsın dursun hâlâ sahnede geçen Elektrikli Tiyatro'yu... Yapay melodram! Belki çevremiz izler, belki üç beş güzel! Sonra kayıplar hanesine yolla onca emeği... Yazık. Sanatın da taşrasındayız, yazık...

Tüm bu düşünceler artık ağır ağır akıyordu kafamdan... Ağır çekimde yuvarlanan taşlar gibiydiler bir derine! Beni de çekiyorlardı boynuma bağlı oldukları için...

Ben bırakıyordum elimle zaten her birini... Taşıyamıyordum artık bu kadar düşünceyi... İntihar Taşı diye bir şiir vardı, kimindi? Şöyle intihar edilecek işte böyle olacak cinsinden! Ne kadar hayat dolu bir şiir? Siktirsin...

Derin derin esniyorum, eve daha var... Bakkallar canlanmış, yaşıyorlar mıydı zaten? Gazete ve ekmeklerini taşıyorlar... Kepenkler açılıyor, içimi kıyıyor gürültüsü... Çalışma saatleri başladı, sosyal flora! Memurlar fora! Memurlar memnun mudurlar bu güneşten? İşleri var en azından! Çoğunun mal gibi yattığını da biliyoruz... Onları adam saydıran işleri... Yeter. Serdar'a da, Bekir'e de, Ayşen Hanım'a da bu kadarı yeter! Bordro yakınsınlar sadece... Sonra da kıçlarına kına yakarlar bu hayat akıp giderken ellerinden... 'Düz yaşadım, oraya gidemedim, şuyum olmadı, buna sahip olmadım hiçbir zaman...' Düzsün ki; sıradansın ki; nesin ki sen?

Çıtır bir ekmek aldım, bir de gazete, kitap ekli... Bir parça ağzıma attım, bir parça da yolda kaşınan bir ite verdim ekmekten... Gazetenin siyasi ve ideolojik köşe yazarlarına hiç girmeyeceğim... Anday'ın denemesini, Dorsay'ın film eleştirilerini okuyacağım; kitap yazılarında kimlere sardıklarına bakacağım... Kitap eki olması bile güzel... Kitap eki bile kurtarıyor sıkıcı, kültürsüz, üçkâğıtçı dünya görüntüsünü... Kitap ekiyle bile mutlu oluyoruz...

Nihayet eve geldiğimde anahtarı aramaya başladım üstümde... Camlar demir parmaklıklı olduğu için de

camdan giremezdim aksi gibi... Uyanmıştır zaten ana-
cığım, mecbur katlanacağız vaazlarına! Öyle de oldu.
Anacığım şimşekler çaktırıp bağırp çığırırken, benim
gözlerimin önünde kayalıklarda yıldızlar dönüyordu! Fe-
ner ışığı bedenimi yalıyordu; ben şiir sayfaları üzerinde
Ayşen'le sevişiyordum gibi bir şey oluyordu... Polis sireni
işitiliyordu; işletmenin tabelasını söküyorlardı; şehir leş
gibi boka batmıştı; kafa attığım, tekmelediğim Serdar öl-
memiştir inşallah! Ölseydi zaten beni bulurlardı anında.

Nihayet yatağa bıraktığımda kendimi, filozofun biri
hâlâ vaaz veriyordu kürsüden! Savaş züppesinden çok
beni etkilemiş anlaşılın şu kızın sözleri. Tiyatromuzun
kuramcısı olmuş belleğimde ister istemez!

'Oysa sanatçı bu durumu değerlendirecektir. Bu tür
şeylerden sanat üretecektir. Çünkü bunlar değerelece-
tir! Sıradan şeyler, iç sıkıntıları, travmalar, insan ile ilgili
olan paçavra gibi gözüken durumlar...' Böyle demişmiş
Savaş'a...

Savaş'ın sevdiği kız, Ayşen'e, Ayşen adı meleklerce ko-
nan Poe'nun Lenore'sine dönüşüp kafamda harmanlanıp,
rüya olup, annem olup beni iyice derinlere fırlattılar! Eksi
650 kod; eksi 850 kod... Kot pantolon! Silikozis, KOAH,
ahhhh! Sanki tam dokuz saat ben bu dünyada hiç yok-
tum! Uyku vardiyasında çaresizliğimi unuttum."

Kara Korsan, bir gün önce yapılan ve madencilere
sırtlarında kütük taşıttırılan güç sınavını geçememişti;
kura ile belirlenen işçi alımlarında binlerce kişi arasından

ismi de okunmamıştı. Zaten Kara Korsan adı gibi anlamsızdı, bu madenci kentinde. Kazansaydı mesela, Ahmet Naim'in kim olduğunu bilen az sayıdaki madenciden biri olacaktı.

Tayfun Ak

Yazmalı mı?

Çekinerek de olsa korkarak da olsa kapısını çaldığım ilk ev; iki oğlunu birden madene bırakmış bir anne, bir baba ve iki üç yaşlarında bir çocukla yirmi yaşında dul kalmış bir kadının eviydi.

Tamam, televizyonlarda seyretmiş, düzenlenen eylemlere katılıp elimden geldiğince katkıda bulunmuşum ama camdan seyredip slogan atmak farklıydı; yaşamak farklı. Aklıma ilk geliveren neden böylesi bir teklifi kabul ettiğim oldu. Öyle ya, hadi yaz denildiği zaman yazıveren, hele ki; belirlenmiş bir konuda yazı yazan biri olmadım hiçbir zaman ama böyle bir projede yer alır mısın dediklerinde konuyu öylesine içimde yaşıyordum ki... Öncelikle bu olayın unutulmasını önleyecek, sonra o insanlar için üç beş kuruş da olsa

gelir sağlayacak ve en önemlisi ben de bir şey yapmış olacaktım olmasına da...

Bırak oturduğum yerden kalkmayı kımıldayacak halim kalmadı. Kadın, “Babam yeni ameliyat oldu. İla-
cı neyse ne de... Daha dikişleri bile alınmadı. Hastane-
ye nasıl getirip götüreceğiz? Buna bile aklım ermiyor”
deyiverince yutkundum. Çaresizliğin yutkunması bo-
ğazıma takıldı. Ne desem olur da...

Tamam, zor yazıyor olabilirim ama yazmaya baş-
ladım mı, saatler boyu bıkmadan usanmadan yazan
biriyimdir. Eh konuşmam da fena sayılmaz. Ama sus-
maktayım! Bir halının değil, betonun soğuşunu bile
tutmaya yetmeyecek bir kilimin desenlerinden çıkma
çabasındayım. Nasıl takip edersem edeyim an geliyor
ve gözlerim kaybediyor desenlerde ki çıkış yolunu. Ve
diyemiyorum ki; ‘Ben yazabilme adına buraları görüp
sizlerle konuşmaya geldim’ Onlarsa düşüncesiz ve ben-
cilce kapılarını çalırken ve hiç sual etmeden buyur
ettikleri benden, geliverecek bir umudun peşindeler.
Öyle ya! Bir insan, evinin kapısını çalırken ve kim
olduğunu bilmediğini birisini içeri alır mı? “Babamın
çalıştığı maden de sigortasını yatırmamış. Hastalanın-
ca üç kuruş veriverdiler eline. Bunca insanın ve evin
tek güvencesi kocamın sigortasıydı. O da altı ay geçer-
liymiş. Ya sonra...” sözcükler boğazına takılınca oda-
dan çıkıverdi kadın.

Kendime deliler gibi kızıp ağzıma ne gelirse say-

maktayım Şu an. ‘Tanıdığım tanımadım birçok insan ufacık bir haberden bırak öykü yazmayı roman yazar-ken; sabahtan akşama seyrettiğin haberler, katıldığın yürüyüşler, o yürüyüşlerde yaşadıkların yetmedi de; küçücük bir umudu bile kalmamış insanların evine geldin... Geldin de iyi halt ettin!’

Ağlayarak dışarı çıkmıştı ama çay demlemiş! Hal- kım insanı işte. Ne durumda olursa olsun çayın yanın- da ikram yapmaz olur mu hiç! Birkaç bisküvi, gofret ve bu kısa zaman içerisinde nereden bulduğunu anlaya- madığım bir dilim yaş pasta. Çay herkese ama ikram yalnız bana! Annem de böyleydi. Biz evde olmasak bile komşu çocuğunu koştururirdi bakkala, “Misafire bir kuru çay mı ikram edilir?” diyerek.

Bir şey yememe imkân yok ama çaya hayır diye- meyeceğim. Ne zevkle yudumlardım çayı... Aldığım bir yudum ağızda büyümekle kalmıyor, boğazımdan geçmemek için elinden geleni yapıyor sanki.

“Geçen ay yarım maaş vermişlerdi. Bu ay iki maaşı birden vereceklerdi...” diye devam etti konuşmasına. Cebimde ki üç kuruş, beni bir iki gün burada kalıp geri götürmeye ya yeter ya yetmez... İyi de hiçbir dertleri- ne çare bulamayacak ya da elimden bir şey gelmeyecek olduktan sonra neden çaldım bu insanların kapısını? Gördüğüm ne alıp yazmaya ulaştıracaktı beni? Sorular beynimden vücuduma yayılırken soğumaya başlayan çayı zor da olsa bitirdim.

“Tabağınız olduğu gibi duruyor. Başka zaman olsaydı, hiç böyle hazır şeyler ikram eder miydim? Ama aylar var markete gitmeyeli... Bunları da geçen gün şirketin biri, afet kuruluna uğramadan dağıttı mahallede. Yoksa...” deyince olmayan aklım iyice karışmıştı. Ne demek yoksa... Ya gönderdiğimiz yardımlar? Ya topladığımız c kuruş! Dayanamayıp sordum, “Tamam da tüm kanallarda dağıtırken gösterilen yardımlar...” öyle bir i geçirdi ki... Sorduğuma soracağıma pişman oldum.

Ben geldiğimde uyumakta olan ocuk uyandı. Gözlerini açar açmaz, “Baba!” dedi. Herkes önüne bakıyor şu an. Annesinin kucağından yanıma geldi. Cebimde bir şeker bari olsaydı... Kucağıma aldım. Hiç yabancılamadı beni. Bir bisküvi uzattım. Dişleri arasında ezilen bisküvinin sesi yankılanıyor beynimde.

Dedem, “Belki seyrettiğiniz gibi yardımlar dağıtılmıştır. Her eve mi ulaşmadı acaba?” dediği zaman; bu saçma çok saçma bir szd benim için. Koca devlet, bir yardımı ulaştıramaz mı hiç. Lafı bitince yere bakmaya başladı. Bu sefer bir gofret verdim ocuğa. A olduğu belli. “Hiç değilse birkaç aylık kira ile biraz erzak verileseydi... Ya da birazcık dermanım olsaydı,” dediğini zar zor duydum, dedemin.

Aklıma koydum buradan çıkınca-tabii buradan çıkmayı başarabilirsem. Doğruca koordinasyon merkezine gidip hesap soracağım sormasına da bu evden

nasıl çıkacağım? Teyzem lafa girdi, “Bakma sen onlara. Ne olursa olsun idare ederiz biz. Bu aile ne badireler ne sıkıntılar atlattı. Allah’ın izniyle bunu da atlattır,” dedi demesine ama sesinin tonu bile kendi söylediğine inanmadığını söylüyordu. İlişiverdiğim divanın ucunda bırak kımıldamayı duruşumu bile değiştirmemişim. “Lütfen, rahat oturun. Gel yavrum, misafirimiz çayını rahatça içsin.” Oysa ben rahat oturmayı, çay içmeyi ya da böylesi bir sohbete devam etmeyi değil bir an önce bu evden hatta ilk arabayla bu şehirden gitmek ya da kaçmak istiyorum. Sonunda sordu, “Neden gelmiştiniz?” Yere bakarak sormuş ve kulaklarına kadar kızarmıştı. Oysa utanıp sıkılması gereken o değildi ki...

Sustum ve yeni bir gofret verdiğim çocuk kucağımdan indi. Annesine sarılırken kulağına da bir şeyler söyledi ama duyduğum fısıltıdan ibaretti. Anlayamayınca sordum, “Ne dedi?” Yok, bir şeylerin ve susmaların ardından, “Bakkala gitmek istiyormuş?” deyince dünyalar benim oldu. “Hadi tut elimden de bakkala gidelim” dedim. Bu evden çıkmak, kendimle baş başa kalmak ve ne yapacağımı düşünmek için bir bahane bulmuştum. Gelip elimi tuttu. Annesi, “Kesinlikle olmaz. Ben götürün diye demedim. Ne söylediğini sordunuz, söyledim. Hepsi o. Hiç misafir bakkala gider mi?” Büyük bir hevesle ayakkabılarıma doğru yürümeye başlamışım bile. Mahcup bakan kadına dönerek,

“Rahat olun, demediğinizi biliyorum.” Antreye geçer-ken mutfağa Öyle bir göz attım. Kk tüpün üzerinde çay kaynamaktaydı. Mutfakta ne bir dolap vardı ne de bir raf. Hemen her Şey ya yerdeydi ya da meyve sandıklarının üzerinde. Buzdolabının kapısı da ardına kadar açıktı. Kadın, “Ev sahibi tadilat yaptıracaktı ama o da kocasını bıraktı madene. Şimdi kim kime ne diyebilir ki!” “Gene de sevimli bir mutfak. Baksanıza güneş bile giriyor,” dediğim zaman acı bir glmsemi kaldı dudaklarında.

Ayakkabılarını ve montunu giymiŐ koca bir insan edasıyla kapı önünde bekler buldum onu. Sefer tasla- rıyla işe gidenleri görünce “Anne... babam” dedi. Anne dudağını ısırırken başını bir defa daha önüne eğdi. Ce- vap vermesine fırsat vermeden elinden tuttum ve y- rmeye baŐladık.

Derin ve uzun nefesler alıyorum. Ancak aldığım nefes bir türlü yetmiyor bana. Elini bırakıverdim. Ne istiyorsa alsın diyerek. Ama hiç birine uzanmıyor. Ne alalım diye sorduğumda ise susuyor. Diz ktm; “Ca- nın ne isterse alabilirsin,” dedikten sonra kaç yaşında olduğuna bakmadan, “Evdekilere ne alabiliriz,” diye sordum. Bu sefer yere bakmayı bırakıp yüzüme baktı. Gülümsedim. Horoz Őekerlere geldi. Ne severim bu Őe- kerleri. Şimdilerde bile, zaman zaman eve aldığım oluyor.

Yağ, Şeker, un, tuz, birkaç parça kuru bakliyat, zey- tin, peynir derken gözüm neye takılsa alma gayretin-

deyim. Nasıl olsa kredi kartının geçtiğini öğrenmiştim. Tezgâhta küçük bir öbek oluştu. Bakkal, bakışlarımdan ne düşündüğümü anlamış olmalı ki, “Merak etmeyin ben gönderirim,” deyince elimizde horoz şeker, çikolata ve içecek ile eve döndük. Ev toplanmış. Havalandırılmış. Süpürülmüş. Hem de olmadığımız o kısacık zaman içerisinde...

Yazıp yazmamak, bu projede yer alıp almamak, koordinasyon merkeziyle görüşmek falan umurumda değil şu an. Bir an önce bu evden ve buradan ayrılma derdindeyim. Sessiz sakin bir köşe bulup biraz ağlayabilsem ama bırak sakin bir köşeyi attığım her adımda yanımda onlarca çocuk bitiveriyor. Az önce dükkâna bir çocuk ordusuyla girdiğimi hatırlayınca gülümsemişim. Ev sahibi hemen sordu, “Bir şey mi oldu?” Önce yüzümü sonra duruşumu toparlayıp gülmeme bir mazet hazırlamaktaydım ki vaz geçtim. Evet, her şeyden vazgeçip, bütün samimiyetimle buraya geliş nedenimi az önce olanlarla birlikte anlatıverdim. Pür dikkat dinlediler beni. Kucağımdan inmek istemeyen o bile şekerini yalamadan dinledi beni. Rahatlamıştım! Büyük bir sükûnetle başlamış olduğum konuşmamın sonlarına doğru; yaşıma, durumuma ve nerede olduğuma bakmaksızın ağlamam da eklenince gerçekten rahatlamıştım ve sonunda sustum.

Onca insan bana bakıyor. Az önce bakkala benle birlikte giren çocukların da çoğu camda. Ve nedense

hiç rahatsız değilim. Oysa ağlaması gereken onlar iken ağlayan ben olduğum için üzülmeli, elimden bir şey gelmediği için rahatsız olmalı, yaptığımız yardımların nereye ve nasıl kaybolduğunu bilmediğim için sinirli olmam gerekirken; birkaç damla gözyaşı sakinlememi sağlamıştı.

Bana bakan onca insana söyleyebilecek bir sözüm olmadığına ve orada kalmamın da o insanlara bir faydası olmayacağına göre kalktım, hâlâ kucağında ve bana sarılmakta olan çocuğu yere bıraktım. Koşup annesine sarıldı. Amcayla, teyzenin ellerinden öptüm ve kadının elini sıkarken dünya tatlısını bir daha öptüm. Kimsenin yüzüne bakmadan ağzımın içinde bir hoşça kalın gevelerken ayakkabılarımı giydim ve hiçbir zaman için var olmadığını anladığım özgürlüğe doğru bir adım attım. Dönüp bakmak gelmiyor içimden. Gene ağlıyorum ama bu sefer sesli ve çaresiz bir ağlama bu. Ne şehir merkezini, ne de diğer mağdurları görme gibi bir niyetim var. Bu kadarına dayanamayan ben...

Oysa yardım toplarken, konuşurken, yürürken hele ki slogan atarken ne çok şey yaptığımızı sanıyorduk... Sonrasında rahat koltuklarına kuruluverdiğimiz çay salonlarında saatlerce konuşuyorduk. Demek ki hep boş laf üretmekteymişiz... Öyle ya, hangi yardımımızı koltuğumuzun altına alıp ihtiyaç sahiplerine ulaştırmıştık? Birkaç adım sonra amcanın seslenişine döndüm. "Üzülmene hiç gerek yok. Bugünü yazsan yeter."

deyince, “Hoşça kalın” diye bağırdım. Sesim benden onlara ulaştı mı bilmem ama hoş kalamayacakları bir gerçektir.

Zeynep Çolak

Mektup

Sevgili babacığım,

Bu mektubu asla okuyamayacağını biliyorum. Ama eminim ki bulutların üstüneyken bile şuan ne hissettiğimi anlayabiliyorsundur.

Neden bilmiyorum ama o geceyi hiç unutamıyorum. Ne olduğunu anlayamamıştım bir türlü. Hiçbir şey bilmeden ve biraz da soğukkanlılıkla çevremde olup bitenlere bakıyordum. Şiddetli feryatların çıkardığı o büyük gürültüyü, göz damarlarını çatlatacak şekilde dökülen gözyaşları azaltamıyordu. Ambulansların daha biri gitmeden diğeri geliyordu. Genç kadınlar, “Kocam” diye gözyaşlarıyla bağırırken küçük çocuklar onlara sarılmış, “Babama ne oldu, babama ne oldu anne!” diye yaşlı gözlerle ve tüm masumluklarıyla sorular soruyorlardı.

Ancak içlerinde tüm bu genç kadınların, çocukların feryatlarını bastırarak öyle insanlar vardı ki... Yaşlı teyzeler... Döktükleri gözyaşlarının her biri altın değerinde. Ağızlarından çıkan tek kelime: Oğlum! Bu bağırışlar o kadar içten, o kadar acıydı ki bu feryatların hiçbirine hiç kimse kesinlikle paha biçemezdi. Hani bir gün arkadaşlarıyla konuşurken, “Ağlarsa anam ağlar gerisi yalan ağlar” demiştin ya, işte ben o sözü hiç anlayamamıştım. Sana sormadım. Bilmediğim bir nedenden dolayı utandım işte. Ben o sözün anlamını o gece buldum baba. Hiç kimse ne o annelerden fazla gözyaşı dökebilirdi, ne de sesleri o feryatların üstüne geçebilirdi.

Evet, o gün kafamdaki bir sorunun daha cevabını bulmuştum. Ama kafamdan o kadar sorular gelip geçiyordu ki onu bulduğumu fark edemedim bile. Bazı ağlayan aileler diğerlerinden farklıydı. Ağlamaktan neredeyse canları çıkacaktı. Tam onları seyre dalıyordum ki birden tünel gibi bir yerden tüm vücudu simsiyah olmuş bir adam ambulansçı ağabeylerle birlikte gülümseyerek çıkıyordu. O ağlayan aileler bir anda gülmeye, kahkaha atmaya başlıyorlardı. Siyah adam, “Yaşıyorum yaşıyorum!” diye sevinçle bağırarak o ağlamayı gülmeye çevirmiş ailelerden birine sarılıyordu. O kederin ve hüznün kapladığı havayı onların sevinç çığlıkları kısa bir süreliğine de olsa bozuyordu.

Tam olarak etrafta neler olup bittiğini anlamaya çalışırken birden yanımda acı bir çığlık duydum. Annemin sesi idi!

Bugüne kadar benim yanımda asla ağlamamıştı annem. Onu ağlarken görmek canımı çok yaktı. Daha ne ol-

duğunu bile bilmeden annem ağladığı için bende ağlamaya başladım. Soramadım anneme, yapamadım bir türlü. Çünkü annem yanımda ilk kez ağlıyordu. Onun ağlaması, çok ama çok kötü bir şey olduğunu fısıldıyordu kulağıma.

Ertesi gün dayanamadım artık, sordum. “Yavrum baban artık bulutların üzerinden bizi izleyecek” dedi. Neyi kastettiğini anlamıştım. Birden dizlerimin bağı çözüldü, olduğum yere öylece çöküverdim. Dünya dönmüyordu artık. Zaman durmuştu benim için. Yerde küçük bir ıslaklık oluştu. Sonra giderek büyüdü, büyüdü. Evet ağlıyordum. Bilirsin ben sesli ağlayamam. İçten içe, içime döke döke ağlarım. Hatta hep, “Bu huyun bana çekmiş kızım” derdin hatırladın mı? Ama bu seferki acı bir başkaydı. Karnımın sol üst tarafında bir sızı oluşmuştu. Çok acıtıyordu canımı. İlk kez böylesine büyük bir acı hissetmiştim. Ülke olarak üç gün ama biz Somalılar her gün yastayız baba. Her gün aklıma geldiğinde o kadar gözyaşı döküyorum ki. Şuan bile ağlıyorum ama korkarak. Çünkü annemin beni ağlarken görmesini istemiyorum. Sonra o da ağlıyor.

Artık annem ağlamasın, diye ben, onun yanında ağlayamıyorum. Babam benim, hayatımın tek anlamı. Daha çok erken değil miydi ha? Ben daha çok küçüğüm. Sana soracak o kadar sorum, anlatacak o kadar hikâyem ve senden alacağım o kadar öğüt var ki... Ama hepsinden önemlisi seni çok ama çok özledim.

Ne olur geri dön baba. Ne olur!

Kızım...

Hüseyin Özlütaş

Zor Bir Anı

📅 Eylül 1980 cuntasının onca işkencesinden sonra apar topar İstanbul 1 no'lu Sıkıyönetim Sultanahmet Askeri Cezaevine konulmuştum. İddianamem yaklaşık iki yıl sonra: 1983 yılının Nisan ayında geldi. İddianame ile hemen hemen eş zamanlı olarak, **Zonguldak Armutçuk Bölgesi'nde, göçük olmuş ve 103 madenci göçük altında kalarak şehit olmuştu.** Zonguldak Armutçuk Bölgesi'ni benimde içinde olduğum bir grup meslektaşla ve odamız yakından takip ediyordu. Bir üretim zorlaması vardı ve bu üretim zorlaması nedeniyle **göz göre göre gelen, bir katliam söz konusuydu.** Odamız- biz yurtsever devrimci demokratlar ve sosyalist mühendisler üretim zorlamasının,

özellikle bu bölgede felaketin yaşanmasına yol açacağını hep söylemekteydik. Fakat bizi dinleyen yoktu.

Bu gerçeği dile getiren yurtsever devrimci, demokrat ve sosyalist mühendisler ya görevden alınıyor, ya da sürülüyorlardı. Uzun lafın kisası hiçbir önlem alınmıyor, **sürgünlerle** geçirtiliyordu. Söylenenler yetkililerin bir kulağından girip öbür kulağından çıkıyordu. Bu hususu mahkemeye taşıma kararındaydım. Bu gibi yerler geniş kitlelere ulaşmak için, biz devrimciler için açık alan mücadelesi yapılabilecek yerlerdi. Biz devrimci aydınlar niçin onca yıl okuduk. Biz yapmazsak kim yapacaktı? Niçin toplumun bir aydınıydık? Sorular sorular ve yine sorular. Kafamın içi sorularla doluydu.

Faşist ve dönepleri saymazsak cezaevinde 600 devrimci-demokrat ve sosyalist kalıyorduk. Tutuklular bu durumu duyunca kıpırdanma başladı. Bu, **göz göre göre gelen bir katliamdı** ve biz buna seyirci kalamazdık. Cezaevi avlusunda bu nedenle toplandık. Bir yoldaşın kısa bir konuşmasıyla durumu protesto ettik. Duruşma günü sıra bana geldiğinde konuşmama “**Zonguldak Armutçuk Bölgesinde göçük altında kalan 103 madenciyi saygıyla anıyorum**” dedim. Bunu der demez, daha laf ağzımdan tam çıkmamıştı ki sıkıyönetim adına mahkeme başkanlığı yapmakta olan **omuzu kalabalık** mahkeme başkanı, “Bunlar adam olmaz,” diyerek elindeki kalemi masaya fırlattı ve dışarı çıktı. Diğer yargıçların araya girmesiyle sonradan gelip yerine oturdu. Ben tam kırk beş dakika konuştum. Söyle-

yeceklerimi söylemiştim. En sonunda, “Madem ki başkan rahatsız oluyor, konuşmamı burada kesiyorum,” dedim.

Tuinwijk'i Anlatır Hikâyat

Tuisden, Belçika'nın bir maden kasabasıdır. Madencilerin yaşadığı Tuinwijk'te (Bahçe Mahallesi) dünyanın her kıtasından insanla karşılaşmak olanaklıdır. Bu güzel mahallede yaşayan birinci kuşak göçmenler anayurtlarının değerlerini korumaya çalışırken genç kuşaklar da yerli kültürle ana baba kültürü arasında bir yerlere tutunma kavgası verirler. Ancak bu çatışmalar arasından – birçoklarının görmek istemediği - tüm farklılıkların harmanlandığı bir göçmen kültürü yeşerir. Bu kültürün en değerli dayanağı, ben ve ötekiler kavramlarından uzak dostluklardır.

DÖŞEME:

Varıdattı;
Uyur uyanık bir kuyumcu
Pişirdi arzın külhanında elması
Ve ışığa yolladı yeniden
Sılası gurbeti ters yüz edilmiş
Kilime renk, güle ter oldu
Gece ayan, gündüz beyandı
Ayan beyan sandık biz de her şeyi.

Çoklarını gördük ki adanmıştılar
Giysiler sırtlara oturmamışken daha
Gözleri yollardaydı zaman terzisinin
Yeni kumaşlar mı,
Yeni canlar mıydı beklenen?
Seçilmesi zor,
Anlatılması daha bir zordu bu hikâyelerin...

GİRİŞ:

Bu evde Türk oturur,
Şu evde Maroc, ötekinde Yunan...
Kiracısı İtalyandı geçen yıl, Polak madamın
Şimdi belki İspanyol'dur, belki de Flaman

Bu bahçe, terkide getirilmiş bir ülkedir
Bensiz beneksiz özlemler açar
Bu bahçe, saman yollarından derlenmiştir
Denk düşer düşlerine göçmenlerin

Bu dil, necedir diye soruyorum?
“Sıcacık aş kokuyor.” diyor yaşlı adam
Ya şu, bir ağızdan söylenen şarkılar?
“Yüreğimizi ayırmsız sarmalıyor.” diyor çocuklar.

HİKÂYAT

Mevrouw Elsa'nın Anlattığıdır

Bak, diyor, Mevrouw Elsa;
Gözleri kocaman bir Akdeniz
Şu hümayunu İtalya'dan aldım,
Üstüne Hollandalı laleler işledim
Şu fincanlar Çin işidir,
Kongo'nun kahvesi
Türk usulü pişince daha mı lezzetli ne?

Kaktüsler getirmişti kocam,
Yıllar önce Büyük Sahra' dan
Alaz alaz açsın da

Güneşi çağırısın istemiş,
Isınsın diye yurtsuz yuvasız çocuklar.

Bakmasını bilersen görürsün sen de
Yazgısı yaprağındadır Hintli nilüferin,
Rüzgârın suya dediğini bilen ketum
Gönül çelen, ayartıcı; nazı naz...
Ve kutlu doğumlara adanmış olsa da
Kıskanır goncaları,
Göğsüne taktığı için aşk haritası karışmış kızlar.

Bu bahçelerde çiçekler yediverendir
Ev içleri öteki mevsimler kokar
Şu ömrü talan edilen guguk kuşu
Şu göllere tutsak kayıklar
Afilî düşler kursalar ardından kanal botlarının
Umut buralıdırlar artık, buralıdır çocuklar.
“Gitmek” yalnızca,
Gelecek zamanlı bir eylemdir göçmen dilinde...

Munzurlu Dilan’ın Anlattığıdır

- I -

Munzur, hem dağdır, hem su, hem adam

Dağlar vardır; zirvesinde bulutlar gezdirir
Dağlar vardır, kıranlar dolusu gerçek

Dağlar vardır; çığları hazır, çığlıklara sağır
Dağlar, kurda kuşa sığınak
Munzur da bir dağdır;
Zalıma, hayına baş eğmemiş
Öte yüzünde Pir Sultanlar oturan.

Sular vardır; ırmağına yıldızlar düşürür
Sular vardır; çağılısında bin bir renk
Sular vardır; sağı solu belli olmaz
Sular, dar zamanlarda amansız
Munzur da bir sudur;
Gerçeği törelerle yıkanmış
Gizemi masallarla akran.

Adam vardır; dağlara taşlara
Adam vardır; vahasız çöl, adasız deniz
Adam vardır; subaşları ondan sorulur
Adam, kendi damlasında boğulur
Munzur da bir adamdır;
Yaylalar onu açar baharda,
Gönüller ereni bir garip çoban,

- II -

Babam maden işçisidir
Otuz beşinde, bir ihtiyar
On yaşında koyun güdermiş

Dolunay aydınlığında tek başına
On üçünde Munzur'la yarışmış,
Karlar eriyip şahin havalandığında

Evlendiğinde on beşindeymiş
On sekizinde gurbette...
Şimdi vardiyalarda geçer ömrü
Bilmez, güneş ne zaman doğar
Ne zaman olur akşam...

Palabıyıklıdır en büyük amcam
Köyümüzün ilk kömür işçisi.
Yol yordam öğretmiş bizlere
Bundandır saygıda kusur etmez kimse
Yerindeyken keyifler:
“Uyacaksın gavurun kuralına” der
Canı sıkılmışsa, vardiya yorgunuysa hele
Yemin ettirir
Ölüsünü bu topraklarda bırakmayalım diye.

Öteki amcam Şehmuz
En küçüğü babamların
Külhanî, haylaz...
Bayılır sarışınlarına kadınların
Fıkralar anlatır açık saçık
Metelik vermez hayata da

Bir Munzur türküsü duysa
Göz pınarlarında hazırdır yaşları

**Antonio'nun Babasının
Anlattığıdır**

Yüzyıllar önceydi
Typhoeus uyandı bir sabah
Bahardı,
Limon çiçeği kokuyordu Catania ovası
Etna yamaçları defne, kekik,
İsa da gelip geçmişti bu dünyadan,
Muhammet de Musa da
Arsız bir kuş sesine mi öfkelen-di?
Kıskandı mı mavisini Akdeniz'in,
Al bastı yüzüne.
Gözleri kıvılcım saçıyordu,
Sayılamayacak kadar çok ellerinde ölüm,
Dolaştı Catania sokaklarında bir zaman.

Etna'da oturur Typhoeus hâlâ,
Aklına esince uyanır;
Dolaştırır bahçe bahçe, sokak sokak...
Acılara ad olmuş kollarını...
Denkler düzülüdür bu yüzden,
Göç yolları açıktır Catania'lılara her zaman.

Antonio

Ana en eski Romalıdır, baba Sicilyalı ya da İtalyan
Toroslardan gelmiş bir yörük de olabilirdi
Ya da Che'nin ülkelerinden
Sağında kilise, solunda cami
Çanlar çalar saat başı,
Günde beş vakit de ezan sesi
“Haydi ayine!” dese peder
“Bir yanımda İsa, ötekinde Muhammet
Cennetin yolu benim içimden geçer,
Dilerim siz de cennetinizi bulursunuz. “ der.

Khaled'le Söyleşimdir

- I -

Söyle, desem susar,
Uzun, kavruk ellerini dayayıp alınına
Çöl ıssızlığıyla bakar
Gitme, desem
Perdeleri örtük minibüsündedir
Bir karısının kucağında bebesi,
Ötekinin doğumu yakın...
Savrulur şehirden şehre...
Döner gelir kuşlar gibi
“ Göçebelik ruhtadır, der
Göç, doğaya uyum göstermek. “

- II -

Biz, ya döne dolaşa dağlar tırmanırız
Ya da uçurumlara düşeriz kolsuz kanatsız

Burada yollar düz, hayat inişsiz çıkışsız

Biz, suyuna kıskanç vadilerde çoğalırız
Aşımız acıdır, çiçeğimiz gülden önce diken açar

Burada gül yaprağı ince, güzeller gülden taze

Arka yüzü vadilerin, kumun sultanlığıdır
Rüzgâr, hava, ateş... nefesimiz bile kum kokar

Burada susuzluk yok, hayat cehennemsiz

Bilirim İsa, tanrının oğludur,
Ötekiler yalnızca peygamber
Belki bu yüzden
Tûba yemişleri de burdadır,
Kevser şarabı da...
Oysa bir tas çorbayla ısınır benim içim ; “Harira”dır
Buğusu gözlerimde hınzırca tüten
Marakeş’tir, belki M’hamid, belki de Agadir.

Cibraltar'ı Geçince

Cibraltar'ı geçince
Büyük dedelerimin köyleri başlar
Geride kalan Akdenizdir
Endülüs, kan kırmızı gül
Biz göçmen tarihi okuruz okullarda
Bizi anlatan ve bizsiz.

Ne yana dönsem
Azığı aşk bir adam.
Neye kulak versem
Kastanyet şıkırtısı
“Aaiyaah ah!
En uzak iki nokta
Yitik iki parmak arası oysa
Kömür sinsin,
Kömür, kılıçtan keskin bıçak.

Tımm trırrrrm tım...
Bu gitarların
Tek bildiği Flamenko
Bu sular sevincin yedivereni
Bu kalp fırtına kuşlarının adası
Ben acılı şiirlerin
ve sonsuz kırların çocuğuyum

Jimenes'ten, Alberti'ye kalan.

Ya yi yaaaaha yaaa...
Dedem göçükte kalmış
Babam ustabaşıydı
Ben hâlâ işçiyim
Antonio Machado tanığımdır
Arzın dibine inmeyi
Ve böğürtlen
Ve mantar aramayı bilen tek adam.

Nazir'im

Altın dişli Nazir'im,
Bu ortada dönen rulettir.
Ne Maçka'ya gidilir bu yollardan,
Ne de Tonya'ya.
Bu oyun horon değil,
Şu tornadan çıkmış güzeller
Ne Fadime'dir, ne Emine
Ne mısır öğütmeyi bilir bunlar,
Ne dağdan odun indirmeyi
Hele beş çocuk uğruna uşağım
On yıl değil,
On dakika bile yolunu gözlemez.

Dünya delisi Nazir'im
Karadeniz gibi hırçın,
Karadeniz kadar cömert;
Ha fırtına, patlamış,
Ha açmış, güneş...
Elinde Oltu taşı tespih,
Dilinde "Maçka Yolları"
Gün boyu çarşılar arşınlar,
Tag madam, ciao sinyor!
Kalimera komşu, ehlen ve sehlen...

Merhaba Kaçkarlar,
Ben geldim Vartavar, merhaba!
Her şey birbirine karışır ansızın
Molasız yağmurlar yağarken,
Deniz çekilir bir anda,
Söyle, desem, neredeyiz şimdi?
Maasland mı, Trabzon mu memleket,
Fark etmez.
Ne zaman kemeç sesi duysa
Tek eksiği var bu yerlerin, der.
Gönlümce şarjör boşaltmama izin vermez...

Anastas Nerelidir?

Çat kapı girer Anastas
Bir elinde mala, ötekinde makas

Çatı vardır akan,
Ağaçlar vardır budanacak
Babamdan öğrendim, der,
Rum ağzı Türkçesiyle
Nur içinde yatırsın Allah!
Ayasulug'da oturmuşlar
Gözün gördüğü yer bağ bahçe
Şehirler dolusu han hamam
Hepsi kalmış oralarda
Yurt dediğin nedir?
Ben nereliyim, bilmem...

Baran Amca

Baran Amca, derim,
Çağla badem zamanıdır Ege'de
Enginarlar sofralara kurulmuştur
Hadi gidelim,
Bu yağmurlar adamı çürütür...
Aydın ovasında güneş toplayalım
Hatırını soralım Boncuklu Gelin'in Yarengüme'de
Kuytu köşede tomurcuklanan incir ağacını gösterir
İlekler getirteceğim bu bahar, der
Meyveye dönsün diye yemişler.

Belgin'i Ben Anlattım

Sevgili öğrencimin anısına

Sevmekti bildiğin tek Şey,
Vermekti işin g6n6l dolusu
Sen kayayı delen incir,
Sen ulağı g6zel haberlerin
Nasıl da 6oğaltırdın kendini
Kimselere tutunmadan

Apansız gitmelere kurulmuŐ saatin
Nice 6rnek baŐarılar beklerken senden
D6nd6n Ege'ye
BaŐucundaki zeytin ağacı
Seni anlatacaktır
Y6reğini, sınır 6tesi sevgilere s6sleyenlere.

Evlerimiz

Hep yollara,
Yollara bakar evlerimiz
Salıncağında gece- g6nd6z6n
Her nereye gitsek
D6ner d6ner geliriz.

Hep bah6elere,
Bah6elere bakar evlerimiz
Fidesi sıla ağa6lar b6y6t6r6z
Kimi Marakeş dilidir

Kimi Girit kokusu
Antep, Toskana, Granata
Rüzgâr harmanlar şarkılarını
Yağmurlar dem tutar
Ne zaman güneş açsa
En çok tohum paylaşmayı severiz.

Hep sulara,
Sulara bakar evlerimiz
Bilmeyiz hangisi kanaldır,
Hangisi ırmak
Çatanalar gelir geçer
Hangisi dağlara gider
Hangisinin denizedir yolu.
Ayırt edemeyiz

Hep kömüre
Kömüre bakar evlerimiz
Çan, ezan
Ve vardiya düdükları
Vagonlar dolusu ter,
Ve evler dolusu umut
Bedeli peşin ödenmiştir
Özlemle başlar
Özlemle biter göçmenliğimiz.

Kalbim Su Başı Durak

Mevrouw Marie Claer-Leonard Roziere

Su başında durmuş,
Yolcular uzaklardan, bakışları kısa.

Durak,
Soluklanmaya ayrılmış, dingin
Sırçasının altında –ip durur sır.

Durmuşlar ruhlara santur indirmeye
Çingeneler, yörükler, nomadlar, bedeviler...
Bir şaman beklerken masallardan,
Bir ana çıkagelmiş
Ömrü, gökkuşağına adanmış zaman.

Su başına vardım ben de,
Diz çöktüm, avuçlarımı toprağa yaslayıp
Yüzünü aradım
Yüreğini gördüm
Su olup akan...

Kim denizine ulaşır,
Kim kurur yatağını bulamadan
Uzun adlar nesidir ömrümüzün

Su başlarına konmadan.

Durmuşsam söze
Beklemeli Limburg
Hasat zamanları sevgi sözcükleri derlemeye.

Hem suyum, hem su başı, hem durak
Kavşağıma insan kokulu ırmaklar akar hâlâ.

Dilek

Soframda iki kara zeytin
Biri karşı yakadan, Apostol'un
Öteki benim dağlarımdan,
Ayırt edemez kimse
Hangisi Apostol'un, hangisi benim.

Bayraklar tutuştururum ellerine çocukların
Mavi atlas üstünde gökkuşağı
Sevgiler, sevinçler öğretirim ömürlük
Bir yanda saz, bir yanda gitar çalarken
Tamtamlar eşlik etsin diye türkülerine

günün adı üç yüz bir

yitirilişin buz kestiği zamanlarda
günler birbirini arşınlaya arşınlaya,
yakamoz geceyi göğsünden
söke söke
kuşlar kışı kanatlarında
bağışlaya bağışlaya
öldü, öldü
ve bir daha

ve şimdi gün yara
gün üç yüz bir
der ki vicdan;
rutubetli duvarların ardında

kupkuru açlık da
bir šiirdir
salt yalnızlık da
ve yeraltı madenlerinde mavi giyen çocuklar da
sonra yakalardan denizlere
kan kızılı karanfiller düşer
peşi sıra
biz hep ağlarız diri
sağır toprağa

üstümüzü örtecek bir el yok
burada rüzgarlar yabancı
dağlar, ovalar, bayırlar
en çok analar evlatlarına
üşüyoruz işte
gözlerimizi örtecek bir fistan yok

peyder pey düştükçe bu
mayıs soğuşunda
yitiyoruz
yok oluyoruz
ve günler
ardı sıra esrarengiz
bir düş kıvılcımı
günler sessizlik
günler ölüm karanlık dehlizlerde

bugün günlerden mayıs on dört
kocaman vapurlar
dalgalar bulutlar
ve duyarsız tanrılar battı
biz yılmadık
anadilimizde rüyalarımızı görmeye
yılmadık
ve ölmedik renkli mevsimler sayılan günlerde

ölüm kar gibi soğuk
ve yahut kan gibi sıcak
gökkubbe acı deryası
beton yığınlarında
zulüm
bir siyah çarşaf
ve biz ise,
özgür günlerin türkülerini söylüyoruz
kadim toprakların esrik düşüyle

madeni azınlık

korkun asılı bir göçüğün duvarına
kopçalarını söktüm düşlerin
ucu sivri karanlık inlerin
göçüyorum küllenen yolların raylı mevsisinden
bir tünelin şerrinden geçiyorum

parlıyor, siyaha karşı dövüşürken
hayatı kefende taşıyanların izi
yetmiyor balyozun ferine
o, alna konan ateşin işlevi

magmanın talanına avlum bir adım yasak
dağılan tortular yüzüme bir eksik
gövdem en aydınlık yerinden evin
üşüyor, güneşin en kızgın yerinden
diri diri yapışan h'islerim

sürgülüyor taşlar, üç yüz bir kuyuda
gayri resmi kayıtları gözlerime
ekmek utanıyor kendinden
düştüğçe ayaklar, zenci ölümler çiğniyorum.

Madencilerin Masalı

Bir varmış bir yokmuş, evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken, pireler berber iken, küçük bebek annesinin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, çok büyük ve güzel bir ülkesi olan bir kral varmış. Kral sarayında zenginlik ve mutluluk içinde yaşarken, ülkesinde olup bitenlerden habersizmiş. Kral ailesiyle bolluk ve rahatlık içinde yaşar, halkın durumunu merak edip sokağa çıkıp gezmez, halkının durumunu hiç sormazmış...

Bu arada ülkede her yanı haramiler, soyguncular, dolandırıcılar sarmış, zaten fakir olan ülke halkının elinde ne var ne yok sömürüyorlarmış. Zamanla ülkedeki kötülükler öylesine artmış ki ülkeyi karanlıklar prensi etkisi altına almış.

Kralın kızı kaçırılınca kralın rahatı kaçmış, kızını kurtarmak için ülkenin dört bir yanına haber salmış, kızını kurtarana büyük bir hazine vaat etmiş. Ülkenin her yerin-

den adamlar gelmiş ama değil prensesi kurtarmak prensenin yerini dahi bulamamışlar. Kral bunun üzerine ülkesindeki bütün kahinleri toplatmış ve:

-Kızımı kurtaramayanın kellesini vurduracağım' demiş.

Kahinler birer birer kralın karşısına çıkıp hünerlerini sergilemişler. Hepsi de krala aynı şeyi söylemişler, "Kralım prensesi karanlıklar prensinin elinden ancak haram yemiş, dürüst, mert, ekmeğini alın teriyle kazanan insanlar kutrabilir. Bunun üzerine, ülkenin her yerinden adamlar gelmeye devam etmiş ama hepsi de aşına haram katmış, kimi hırsızlık yapmış, kimi tartıda hile yapmış, kimi de bozgunculuk yaparak başkalarının sırtından geçinmiş. Kralın ülkesinde dürüst insan yok denecek kadar azmış. Kral kızının kurtarılacağından ümidini kesmiş, hastalanıp yatalara düşmüş. Bir gün yaşlı bir kadın saraya gelmiş, "prensese kimlerin kurtaracağını biliyorum' demiş. Muhafızlar yaşlı kadını kralın karşısına çıkarmışlar. Kadın, krala, "Kralım, kızınızı kurtarsa kurtarsa ancak ekmeğini taştan çıkaran, alın teriyle kazanıp helalinden beslenen yiğitler, madenciler kurtarır" demiş. Kral, yaşlı kadından madencilerin yerini öğrenmiş, onlara durumu bildirip saraya davet etmiş.

Madenciler durumu öğrenince, karanlıklar prensinin sarayını basmışlar ama sarayda prensesi bulamamışlar. Karanlıklar prensi, madencilere; "Prensese sihirli bir kapının ardında tutuyorum, bu kapıda ancak siyah inci dağının

en derinlerinde saklı olan ışık elması açabilir” demiş. Madenciler kırk gün kırk gece uyumamışlar, az gitmişler uz gitmişler, siyah inci dağına varmışlar. Siyah inci dağı çok sarp ve karanlık dolu bir dağımış. Dağ kazıldıkça zifiri bir karanlığa doğru iniliyormuş ama madencilerin iyi yüreklerinden dolayı alınlarında birer ışık belirmiş, madenciler bu ışıkla ilerleyip dağın en derinine kadar kazmışlar. Işık elmasını bulup, prensesi karanlıklar prensinin elinden kurtarmışlar.

Madenciler, prensesi babasına kavuşturup ödül olarak verilen hazineyi yoksul halka dağıtmışlar, o günden sonra madencilerin kahramanlığı bir destan gibi dilden dile dolaşmış. Anlatılanları duyan ülke halkı, dürüstlüğü, çalışarak helal kazanmanın önemini anlamışlar. Ülkedeki yolsuzluklar ve haramiler azalmış, iyilik ve güzellikler artmış...

Ülke halkı ve kral hep beraber mutlu mutlu yaşamışlar.

Mahkum

Bir zamanlar, uzak bir ÷lke de mağaranın içinde
üç madenci varmış. Madenciler gece g÷ndüz
ışıksız, soğuk mağaranın içinde, g÷lü adamların
kırbaç korkusuyla, tutsak olarak çalışıyormuş.

G÷lü adamların tek amacı, madencilerin moralini bozmak, karar almak g÷c÷n÷ yok etmek, mağaranın içinde nefes almadan alıştırmakmış. Kamıların sesi bile zavallı madencileri korkutuyormuş. Lâkin onların başka çaresi yokmuş. Onların hayatı buymuş, zira mağaradan hiç bir

zaman aydınlığa çıkmamışlar. Karanlığa ve sefaletlere alışmışlar. Bu sefaletler onların ruhunu sertleştirmiş!

Bir gün, madencilerden biri kazmasıyla mağarayı kazarken bulanık bir ışık belirmiş. Başlangıçta madenci ısıktan adeta kör olmuş. Yüzünü eleriyle kapatmış. Fakat biraz sonra ışığın sıcaklığı madencinin ruhunu sakinleştirmiş. Yıllardır karanlığın içinde yaşamış. Işık nedir bile bilmiyormuş. Aydınlığın arkasında ne olabilir diye merak etmiş! Yeni bir hayat olabilir mi? Tuzak olabilir mi? Bu düşüncelerle aklını zorluyormuş. İşkencecilere fark ettirmeden, cesaret bulup aydınlığı takip etmiş ve kendini çiçekler ve ağaçlarla dolu cennet gibi bir yerde bulmuş.

Ağaçlardan ufak çiçekler tam madencinin üzerine düşüyormuş. Çimenin kokusu, yaprakların hışırtısı, kuşların cıvırtısı, kelebeklerin rengi... Bu inanılmaz güzellik aklını başından almış. Gözlerini gökyüzüne doğru kaldırmış... Hayatında ilk defa kendini serbest hissetmiş.

Acaba geri dönse mi? Diğer arkadaşlarına söyleser mi? Eğer söyleser, onlar anlar mı? Yıllardır karanlık içinde yaşamışlar. Ruhları etrafı kapsan karanlık gibi kapkara olmuş. Karanlığa o kadar çok alışmışlar ki, eğer madenci onlara gördüklerini anlattırsa, diğer madenciler ona inanır mı, yoksa yeni değişik dünyayı kabul etmediklerinden dolayı onu öldürürler mi?

Acaba zincirden kurtulmuş ve güneşle karşılaşmış olan madencinin vazifesi, mağaraya dünüp, zindan arkadaşlarıyla bütün bu yaşadıklarını paylaşmak ve hayatını tehlike-

ye koyarak, onları kurtarmak mı?

Bu artık, karanlıktan aydınlığa çıkmış olana bağlı.

Ay Kız

Evvel zamanda, Nuh gününden önce mi sonra mı bilinmez, Tanrının kulları çakıl taşları kadar çokmuş; öyleymiş ama iyiler de arasında yakut taşı gibi tek tükmüş. İyi kalpli, merhametli madenci Aynalı Baba da bunlardan biriymiş. Kimseye kem söz etmez, etliye sütlüye karışmaz, gün boyu maden ocağında kazma sallayıp kazancını bulmaya çalışırmış. O da ne işte; kumru gözü kadar bir yakut bulabilse sevinir; bunu ucuz pahalı demeden satıp evine bir şeyler almış.

Kötüye rastlarsa göğsündeki aynayı gösterip: Sözleri kişinin aynası, der susarmış. Kötüyü uzaklarda arama derler ya hep; nemrut ve hiçbir şeyden mutlu olmayan bir karısı varmış. Madenden gelen üç beş kuruşa, pişen aşa ka-

naat etmez, hep daha fazlasını istermiş. Bizim Aynalı'nın derdiyse para pul değil bir lokmacık evlatmış.

Günlerden bir gün, madende kazma sallarken sefer-tasındaki soğuk yemeğe küskün küskün bakıp: Tanrım! Taştan topraktan hadi bilemedin şu güneşten aydan bile bir çocuğum olsaydı, demiş. Bunu derken de yorgunluktan kazmayı sertçe duvara indirmiş. O an kopan kayanın ardındaki delikten sızan ışık tüm madeni aydınlatmış; gün gibi yapmış. Eğilip bakınca bir de ne görse iyi! Gözünün alabildiğine uzanan uçsuz bucaksız bir orman. Üstelik ağaçlar altından, yaprakları yemyeşil zümrütten! Çakıl taşları ise saf inci hani! Öylesine yere serili... İçinde huri melek kızlar, delikanlılar koşuşurlarmış.

Kazmasıyla deliği genişletip destursuz içeri dalmış; karşısına birden bir tavus kuşu çıkmış. Durup soluklanmış ve kuşa sormuş:

-Tüyleri safirden, teleği gümüşten, kendisi cevherden kuşum, burası bir parça mıdır cennetten?

-Cennet iyilerin yüreğidir, burası Toprak Hatun'un ülkesidir. Yeryüzü sizindir, yeraltının hükümranlığı ise onun. Şu gördüğün mülkü bir terazinin kefesine koy; bir incir çekirdeği kadar hükmü yoktur. Artık onu görmeyi şart oldu; çünkü buraya girebilen ilk Havvaoğlu sensin.

Derken Toprak Hatun'un huzuruna çıkmış. Bir dev anası beklerken; şeker şerbet dilli, güler yüzlü bir kadın çıkmış karşısına. Yerlere kadar uzanan gümüş telden saçları göz kamaştırıcı biçimde, elmas tahtını kaplıyormuş.

Kaya kristalinden şeffaf gözlerini irice açmış kadın:

-İnsanoğlu her tarafa el atar; sonunda beni de buldun. Zararı yok, adım attığın andan itibaren misafirimsin. Dile benden ne dilerse!

Madenci, korkuyla karışık bir saygıyla kekelemiş:

-El işler, göz görür. Yiyeceğimi kazanıyorum. Dünya bizim olsa yiyeceğimiz aynı ekmek, oturacağımız aynı sofraya! Bir lokmacık evlat olmadıktan sonra, o ocak şenlenir mi?

-Demek istediğin bir evlat ha! Orası kolay; fakat benim de bazı şartlarım olacak. Buraya gelip beni gördüğünden hiçbir İnsanoğlunun haberi olmayacak. Sırrımı açık etmeyeceğine söz vermelisin. Dahası üç kere yalan söylersen, boynundaki o ayna karacak verilen çocuk uçup gidecek. Kabul mü?

Dertli deli olmuş, susansa veli! Aynalı Baba o, ne dese kabul etmiş; o anda kadın parmağını havaya kaldırmış ve ay ışığı parmağının ucunda toplanıvermiş. İşaret ettiği yerde bir çırpıda bir kız bitivermesin mi? Kıza ay parçası denses az kalır; bin dereden su getirip yunsa hiçbir Havva kızı, bunun misli olamazmış.

Madenci daha sonra, izin isteyip ak pak kıızıyla birlikte evin yolunu tutmuş ve ona 'Aykız' adını vermiş. Evdeki şenlik havası bir süre devam etmiş. Kuşu kuşla avlarlar derler ya, o hesap karısı da tatlı sözlerle Aynalı'nın ağzından hikâyeyi bir çırpıda alıvermiş. Kızın gelmesiyle karısı, elni suya sabuna sürmez olmuş; ellerini bile Aykız'a yıkatır;

hiçbir şeyi beğenmez; kızın her yaptığına kusur bulurmuş.

Bir gün kocasına: Akşama kadar kazma sallıyorsun da, elimize geçen ne? Karın tokluğuna yaşayıp gidiyoruz. Zengin kesesini döver, züğürt dizini! Kızımız var ay parçası gibi, ama kesemizin dibinde metelik yok! Yer demir gök bakır oluverdi buralarda! Şu prenses mi, kraliçe mi her kimse ona git de, biraz dünyalık para iste! Baktın vermeyecek sızlan, karım hasta de, at bir yalan!

Aynalı ağlamaklı biçimde yalvarmış:

-Etme eyleme el yarası geçer ama dil yarası asla! Yalan söylemeyeceğime söz vermiştim.

-Yalan okkayla mı satılıyor be adam? Söyle gitsin, anlamaz o!

Adam çaresizce boynunu büküp Toprak Hatun'un karşısına çıkmış. Dilinin döndüğünü söyleyip en son eklemiş:

-Karım dermansız bir derde tutuldu; hekimler ne yapsa çare etmedi. Yedi iklim dört bucaktan toplanacak otlarla bir macun yapılacak. Belki çare olacak, ama çok para ister bu iş.

Toprak Hatun başını düşünceli şekilde sallamış; adam yerdeki inciden çakıllarla ceplerini doldurmuş; altın ağaçtan iki zümrüt yaprak koparmış. Dönünce bunları saray kuyumcusuna satmışlar ve epey belini doğrultmuşlar; evlerinde bol kepeçeden aş bile kaynar olmuş. Nilüfer çiçeği gibi kızları da varmış! İnsan Tanrı'dan daha ne ister ki?

Aynalı bir gün, bir de bakmış ki berrak aynasına siyah bir leke düşmüş; kafayı yormuş buna ama sonra unutup

gitmiş. Aç gözlü karısı rahat durur mu? Sızlanıp durmuş:

-Çok şükür aç açıkta değiliz, ama fazla mal göz çıkar-maz ya! Sen şu kadına gitsen, bir parça daha bir şeyler istesen. Bak kralımızın kızı yakında evlenecek. Ben öyle bakacak değilim ya! Takıp takıştırayım; giyip yakıştırayım, ama bunlar da şık şık eden altınla. Hem artık bu yerlere yakışmayız biz!

Aşk ağlatır, dert söyletir deyip soluğu Toprak Hatun'un yanında almış; bu sefer kendisinin hasta olduğunu söyle-yerek bir şeyler daha almış. İkinci yalanını da uydurup al-tın dallarla dönmüş evine. Oturdukları hurma dalı çatılı, kerpiç evden çıkıp, kartal yuvası gibi yüksek süslü bir eve geçmişler. Aynaya düşen büyük kara leke, neredeyse ayna-nın yarısını kaplayıvermiş.

Aykız, gecesini gündüzüne katıp kadının bir dediğini iki etmiyor; iğnenin deliğinden Hindistan'a bakan anasını bir türlü mutlu edemiyormuş. Bir gün Aynalı'yı bir kenara çekmiş karısı:

-Benim o gümüş saçlı cadıdan ne eksikim var? Bu ev-den sıkıldım ben, herkesle bir örnek hem! Altından bir bahçemiz niye olmasın, şöyle küçücük! Saraya bile caka satarız, demiş.

Adam direktse de, karısı onu yaka paça dışarı atıp zorla kadına göndermiş. Aynalı Baba, iki gözü iki çeşme Toprak Hatun'un yanına varmış. Bu sefer utana sıkıla konuşması-na başlamış:

Aykızım hasta oldu, yatak döşek yatar da gözünü aç-

maz. Ne büyücüler, ne doktorlar gelip gitti de bana mısın demiyor! Bir ilaç varmış Kaf dağının bile ötesinde, yetmiş bin çiçeğin devası varmış içinde! Gideceğim de para gerek, para kesede gerek!’

Toprak Hatun, leb demeden leblebiyi anlamış zaten; hiçbir şey konuşmadan istediğini vermiş. Adam eve gelince Aykızı ağlar halde bulmuş; geri geri adımlarla gitmiş Aykız, pencereye yaklaşmış ve gümüş rengi bir ışık olup gökyüzüne uçuvermiş. Bizim Aynalı Baba, gözü yaşlı dehşet içinde şahit olmuş olanlara. Kızını yalanları yüzünden bir çırpıda kaybetmiş. Aynasına bir bakmış ki ne görsün!-Güzellerin kara kaşı kara gözü yanında sönük kalır!Aynası kapkaraymış!

Aykız gidince, yemeyi içmeyi unutmuş; suyu kesilmiş değirmene dönmüş. Son kez Toprak Hatun’un yanına gitmiş; kapısına yüz sürüp ağlamış: Ben ettim bir kemlik bari sen etme! Hatır gönül bilirsin de, ben sözümde durmadım. Sırrını ele verdim, her şeyi karıma anlattım; yalan söyledim. Aykız’ı kaybettim. Aykız’ım yoksa neleyeyim köşkü uşağı, altın kuşağı? Gökyüzüne gitti o,her gece onu gözlemekten gözlerimin ferî gitti. Onun yanına gönder beni!

Toprak Hatun:

-Dediğin olur, ama tam olarak değil! Birbirinizi karşıdan göreceksiniz sadece, pencereden komşuya bakar gibi.O senin peşinden gelecek; senin ışığından feyz alacak. Bir kaç senede bir kavuştuğunuzda ise tutulma olacak; yer gök eski yalanlardan karanlık kesilecek!

-Ne dersen de razıyım! Kabul ettim.

Toprak Hatun, üzerine altından bir toz serper serpmez, gökyüzüne doğru altın bir ışık demeti gibi uçtu adam. İyi kalbi güneşin ışığı oldu; kızı da ona ulaşmak için gün gün eksildi; ona ulaştığında en güzel halini alıp gümüş bir tepsi gibi oldu gökyüzünde. Baba kız gece gündüz birbirini takip eder oldular.

Onlar gökyüzünde kavuşmuşlar kavuşmasına ama dünya kötülere kalmış mı? Mal da mülk de kötüler de yalan olup gitmiş; bir tek sevda kalmış geriye İnsanoğlundan! Gökyüzünden elma yerine, dünya telaşesi düşmüş bu masalı okuyanların başına, bir de dört başı mamur bir sevda!

ÖZGEÇMİŞLER

*Özgeçmişler,
Yazarların gönderdiği bilgilerden derlenmiştir.*

Alper Duran

1982 yılında Ordu'da doğdu. Yazar, yönetmen. Birçok öykü, senaryo ve tasarım yarışmasında dereceler aldı. İzmir ve İstanbul'da sahnelenen bazı tiyatro oyunlarında görev yaptı. Kısa filmleri ulusal ve uluslararası festivallerde finale kaldı. Şu anda İstanbul'da yaşıyor.

Anna Manouilidou

34 yaşındayım ve Atina' da Türkçe öğreniyorum.

St'Georgia Fakültesi Yönetim Sekreterliği Bölümünü bitirdim.

Büyükannelerim İstanbul'da doğmuş, yaşamış ve ben küçükluğümünden beri Büyükkada'yı ziyaret ediyorum. Çocukluğum ve ergenliğim orada geçti ! Büyükkadadan en güzel hatıralarım var ve Türkiye benim için ikinci ülke sayılır!

Arzu Kılıç

4 Ocak 1988 yılında Ankara'da doğdu. 2006'da Rize Anadolu Öğretmen Lisesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü derece ile kazandı. Mezuniyet sonrası ulusal gazetelerde muhabir ve redaktör gibi görevlerde bulundu. Halen İstanbul Üniversitesi Uluslararası Medya Çalışmaları bölümünde yüksek lisans eğitimine devam etmekte ve hikâyeler yazmaktadır.

Ayça Sümeyra Oruç

1987 yılında Erzurum'da doğmuştur. Orta ve lise eğitimini Ankara Çankaya Milli Piyango Anadolu Lisesi'nde, lisans eğitimini ise Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde 2008 yılında tamamlamıştır. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Sosyoloji Bölümünde ve İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölümünde Yüksek Lisans eğitimlerine devam etmektedir. 2009 yılında avukatlık stajını ve Ankara Üniversitesi Bankacılık Enstitüsü'nde Ticaret Hukuku alanındaki çalışmasını tamamlamıştır. 2015 yılında Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin yayını olan Lokman Hekim Öyküleri kitabında öyküleri yayımlanmıştır.

Aydın Zeyfeoğlu

1983 yılında Hatay-Antakya'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimimi Antakya'da tamamladı. 2005 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği bölümünü bitirdi. Turizm sektörü dışında çeşitli sektörlerde de çalıştı. (Araştırma ve Eğitim) Dönemsel olarak mesleki yetiştirme kursunda eğitimci olarak çalışıyor.

Çeşitli dergilerde (Bezuvar, Berfin Bahar, Kurgu Edebiyat, Papirüs, Amanos Edebiyat) ve Samandağ Kent Günlüğü İnternet Gazetesi'nde şiirleri yayımlanmakta ve aynı gazetesinin köşe yazarlığını yapmaktadır.

Mayıs-2012'de "Güneşe Uyanmak" isimli kitabı Ürün

Yayınlarından çıktı.

Amanos Edebiyat Dergisi'nin 12 kişilik kurucularından biri olup derginin yayın kurulu üyesidir.

Ayşe Betül Tekeli

1970 yılında Ankara'da doğdu. Gazi Üniversitesi İstatistik bölümünü bitirdi. Finans sektöründe çalıştı. Halen sinema sektöründe bir yapımcı meslek birliğinin genel sekreterliğini yürütmektedir.

Kurmaca yazıyla ilgili çalışmalarına 2010 yılında Yapımlab'da "Yekta Kopan'la Okumak Yazmak" atölyesinde başladı. Atölye çalışmaları 2014 yılı sonuna kadar devam etti. Bu süreçte Notos Yazma Atölyesi'nde Semih Gümüş'le de çalışma olanağı buldu. Notos edebiyat dergisinde bir öyküsü, bir röportajı ve iki adet kitap inceleme yazısı yayımlandı. 2014 yılı Aralık ayında Yekta Kopan editörlüğünde, Can Yayınları tarafından yayımlanan "İpekli Mendil" kitabının yazarlarından.

Ayşe Şen

1989 İstanbul doğumlu. 2007 yılında Ataşehir Yabancı dil ağırlıklı liseyi, 2011 yılında MÜ Bankacılık ve Sigortacılık YO Sigortacılık bölümünü bitirdi.

Çeşitli dergilerde ve kitaplarda deneme ve öyküleri yayımlandı.

Dursaliye Şahan

Sivas'ın Geyikpınar Köyü'nde doğan Dursaliye Şahan; dört yaşında ailesi ile birlikte İstanbul'a göç etti. İstanbul'daki 13 yıllık banka memurluğunu; Londra'da temizlik işçiliği, öğretmenlik ve gazetecilik takip etti.

Aynı yıllarda kadın, göçmenlik ve ırkçılık temalarının ağır bastığı öyküler ve tiyatro oyunu yazan Şahan; uzunca bir süre *Birgün Gazetesi*'ne ve *Avrupa Gazetesine* röportajlar yaptı. Ayrıca *Karikatürist Semih Bulgur* ile birlikte, *Avrupa Gazetesi* için 'Zabit Londra'da' isimli haftalık bant karikatürünü hazırladı. Birçok öyküsü İngilizceye çevrilerek çeşitli dergilerde ve anonim kitaplarda yayımlandı.

Çocuklara, engellilere ve yetişkinlere yaratıcı yazı ve kısa film öykü atölyeleri düzenleyen Şahan son yıllarda sinema öyküleri deniyor.

Elif Yonat Toğay

Üsküdar Amerikan Kız Lisesi'nde ve Boğaziçi Üniversitesi'nde öğrenim gördü.

Altın Kitaplar Yayınevi için kitap çevirileri ve çeşitli gazete, dergiler için çeviri ve derleme çalışmaları yaptı.

Varlık, *Sarnıç*, *Kitapçı*, *Patika*, *Hece Öykü*, *14 Şubat Dünyanın Öyküsü*, *Hayal*, *Mühür*, *Mahalle Mektebi*, *Gala-pera Sanat*, *Rabarda*, *altZine*, *Ekin Sanat*, *Kirpi Edebiyat*, *Yazı Evi*, *Edebiyar*, *Yitik Ülke* dergilerinde ve *Türkiye Beyin*

Yılı Nöroloji Öyküleri Kitabı'nda öyküleri yayımlandı.

Antalya Konyaaltı Belediyesi'nin "Kadın Öyküleri" konulu yarışmasında ikincilik ödülü aldı.

Emrah Akkan

1991 yılında İzmir'de doğdum. Babamın işi sebebiyle çocukluğum Ağrı ile İzmir arasında geçti. Doğu ve Batı kültürünü yakından tanımanın yanı sıra, değiştirmek zorunda kaldığım çok sayıdaki okul nedeniyle birçok farklı insanı tanıma fırsatım oldu. Yeni dostlar edinmenin heyecanı, geride bırakıp uzaklara gittiklerim derin izler bıraktı bende. Edebiyat bölümüyle başladığım üniversite hayatıma, kendimi daha mutlu hissedeceğime inandığım Türkçe öğretmenliğine geçerek devam ettim. Şuanda Pamukkale Üniversitesinde eğitimim sürmektedir.

Erçin Savur

05.10.1983 Diyarbakır doğumluyum. 2007 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Metalurji ve Malzeme Mühendisliği bölümünden mezun oldum. 2008 yılından itibaren özel bir şirkette kalite şefi görevini yürütmekteyim. Evli ve bir çocuk babasıyım. İstanbul Üniversitesi Sosyoloji bölümü uzaktan eğitim programı ile eğitimimi sürdürmekteyim.

Ergün Karaca

1989 yılında Denizli Acıpayam doğdu.Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü mezunu. Halen bir kamu kurumunda görev yapıyor.

Esra Aksu

1998 yılında Alanya'da doğdum. Alanya Doğa Koleji öğrencisiyim.

Fehmi Salık

Anamın beyanına göre 1939, nüfus cüzdanıma göre 1937 yılında Diyarbakır'ın Büyükkadıköyü'nde doğmuşum. Ben, anamın beyanına inanıyorum.

İlkokulu köyümde, ortaöğrenimimi, adı sonradan “öğretmen okulu”na dönüştürülen Dicle Köy Enstitüsü'nde, Yükseköğrenimimi Bursa'da tamamladıktan sonra, Gaziantep Kız Ortaokulu'na Türkçe Öğretmeni olarak atandım.

Süreç içinde, yurdun değişik bölgelerinde, uzun yıllar, ortaokul ve liselerde öğretmenlik ve yöneticilik yaptım. Zamanında güçlü sayılan dergi ve gazetelerde şiirlerim, öykülerim ve yazılarım yayımlandı.

Meslek yaşamım süresince başıma gelmedik iş kalmadı:

Yolum kesildi; saldırıya uğradım; evime baskınlar yapıldı; kitaplarıma el kondu.

Altı ay içinde üç ayrı yere sürüldüm. Adı uyduruk, ger-

çekte var olmayan yerlere atamam yapıldı. Aylarca açıkta kaldım. Danıştay kararlarıyla görevime geri dönebildim ancak.

12 Eylül kasırgası, duyarlı her insan gibi benim de bedenimi salladı, soluğumu kesti; görevimin en verimli çağında “zorla emekli” edildim.

1990 yılında “Yayımlanmamış Röportaj Dalı”nda, Yunus Nadi Birincilik Ödülü’nü aldım. Yazın alanının değişik dallarında 30’u aşkın ödülüm var.

2004-2014 tarihleri dâhil, Hacı Bektaş Veli Etkinlikleri için düzenlenen “Öykü ve Şiir Yarışmaları”nda, tam on bir yıl üst üste/kesintisiz, ödül aldım.

Şimdiye dek sekiz kitabım gün ışığına çıktı; bunlar, “Düş- Hoş Geldin Mustafa Kemal- Şiro- Güneşi Emen Öli- Köpek Uzmanı- Lalo- Kızılet Kuşlar- Beş Belalılar” adlarını taşımaktadır.

Şimdilerde İzmir’de yaşamaktayım...

Ferhat Döner

1994 yılında İstanbul’da sekiz çocuklu bir ailenin son çocuğu olarak dünyaya geldim. ilk ve orta öğretimimi Bağcılarda tamamladım. On üç yaşımdan beri edebiyatla bilhas-sa şiir le ilgilenmekteyim. İstanbul’da yayın yapan Fundamenta dergisinde

Fidel Garzan rumuzuyla şiirler yazdım. 2014 Raşit Kara

Şiir Yarışması'nda ikinciliğe layık görüldüm, İstanbul'da ikamet etmekteyim. Öğrenim hayatıma Dokuz Eylül Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünde devam etmekteyim ve bir yandan da evimde masamda kafamın en orta yerinde edebi çalışmalara insanlardan bihaber devam etmekteyim.

Fesih Vural

1970 yılında, Van Muradiye ilçesi Dürükkaş Köyü'nde dünyaya geldi. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokul ve liseyi Alpaslan Öğretmen Lisesi'nde, Yüksek öğrenimini; Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Yüksek Okulu Sınıf öğretmenliği Bölümü ve Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Sosyal Bilgiler Lisans tamamlamayı bitirdi. Duygularını şiir ve öykülerle ifade etmeye lise yıllarında başladı. Yayımlanmış eserleri ;Askıya Alınan Sözcükler/şiir/ Sone Yayınları 2008, 50birinci Öykü / öykü /Ava Yayınları /2010 ,Ten ve Tül / öykü /Scala Yayıncılık / 2012, Yitirilişin Kokusu /öykü/ Arı Sanat Yayınları/ 2014.

Van'da düzenlenen, Van Depremi konulu şiir yarışmasında Yüreğim(iz)deki Sarsıntılar adlı şiiri birincilik, Şiirakademisi.com sitesince düzenlenen, 2011 Kış Dönemi Öykü Yarışmasında Dilimin Ucunda Asılı Hayatlar öyküsü birincilik, yine aynı sitenin 2011 İlk Yaz Dönemi Öykü Yarışmasında da Cenazesi Ortada Kalan Yol adlı öyküsüyle üçüncülük, 2012 Muğla Belediyesi ve Cumhuriyet Kadınları

Derneği tarafından dzenlenen Kadın Öyküleri Yarışmasında Çığlık adlı öyküsü mansiyon,2013 'Şair İbrahim Yıldız Şiir Ödülü' yarışmasında Bir İntihar Coğrafyası Notları adlı şiiri mansiyon, 2013 3.Kaygusuz Abdal Şiir Yarışması Yüzüm Siyah Giyiniyor adlı şiiri birincilik, 2013 Raşit KARA Şiir Yarışması Toprak Yüzlü Aşk şiiri Mansiyon, 16.Hasan BAYRİ Şiir Yarışmasında Her Aşk İki Tam Yalnızlık adlı şiiriyle birincilik aldı.

Gültekin Akyar

1983 Muğla-Milas doğumlu. Sakarya İlkokulu ve Milas ortaokulunun ardından liseyi Milas İmam Hatip Lisesinde okudu. Yüksek öğrenimini ise Yakın Doğu üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladı.

Çocukluğundan beri içinde var olan yazma tutkusuyla, ilk resimli el yazması hikayesini 12 yaşında yazdı. Ardından üniversite yıllarının heyecanıyla yazdığı 'Fırçaların Gözyaşları' adlı romanını çöpe attıktan sonra,kendini ciddi anlamda yazmaya verdi.'Yedi Rengin Fısıltısı' yazarın edebiyat dünyasına adını attığı ilk deneme romanıdır.'Süt ve Bal' adlı öyküsü 'Lacivert' edebiyat dergisinde yayımlandı. Hala serbest yazar çalışmaları;Bodrum ve Milas'ta sürdürmekte;sanat,antika tutkusu,edebiyat,gastronomi alanındaki araştırma ve çalışmalarına,durmaktan devam etmektedir.

Hamdi Topçuoğlu

1950'de Muğla Yatağan'da doğdu.

Eğitimini şahinler Köyü Ilkokulu, Gnen ğretmen İlköğretmen Okulu, Erzurum Eğitim Enstitüsü ve Anadolu niversitesinde gerçekleştirdi.

Ortaokul ve liselerde Türkçe edebiyat ğretmeni, Afyon Eğitim Enstitüsü, Buca Eğitim Enstitüsü/ Fakültesi ve Muğla Sıtkı Koçman niversitesi' nde ğretim görevlisi olarak çalıştı. 1985-91 yılları arasında Belçika'da göçmen eğitimleri konusunda eğitim koordinatörü olarak görev yaptı.

Belçika'da Flaman Bölgesinde Yetişkinler Eğitimi (1990) ve İlköğretim 6 - 7.ve 8. sınıflarda Toplum Bilgisi Dersi Araılığıyla Türkçe kitaplarını hazırladı.

Yazın yaşamına dergilerde şiir ve öyküler yayımlayarak başlayan Hamdi Topçuoğlu, 1981'de Acemi Yaz şiiriyle Hürriyet Gösteri Edebiyat dergisinin açtığı yarışmada 3.lk aldı. İlk şiirlerini 1987'de Gökyüzü Kalbim adıyla kitaplaştırdı.

Belçika'da çalıştığı dönemlerde oğluna yazdığı mektupların seçkisi; Seni Sevgiye Emanet Ediyorum (1999) Bilgi Yayınevi; Tema Destekli Anadili Eğitimi – Kuram ve İşleyiş kitabıyla Tema Destekli Türkçe (İlköğretim 6. sınıflar) adlı kitabı adlı kitapları 2004' te Nobel Yayın Dağıtım tarafından yayımlandı.

İzmir Amerikan Lisesinden ğrencileriyle gerçekleştirdikleri mektuplaşmaları Genç Mektuplar (Babil Yayıncılık -2004) adıyla kitaplaştırdı.

Kariyon şiirleri (Nobel Yayınevi, 2008), Karyadan İyon-

ya'ya – Güneşli Yağmurlar Ülkesi (Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2012, Gezi -Deneme), Bodrumlu Çiftçi Diplomat – Ömer Aras (Era Yatçılık, 2012, Biyografi), Şehre Kaçış (Bilgi Yayınevi, 2013, Gençlik Romanı), Kirpinin Dansı (Arkeoog Yayınları, 2014, Deneme - Eleştiri), Billursular (ABY yayınları 2016, Şiir) son dönemde okurlarla buluşan kitaplarıdır.

Topçu, Yatağan Demeç, Muğla Devrim ve Bodrum Yarımadada, Milas Önder gazetelerinde ve www.gezikolik.com, www.kahvemolasi.com sitelerinde yazılar yazmaktadır.

Hüseyin Özlütaş

1946 yılında Dersim-Mazgirt-Muhundu-Fakirler köyünde doğdum. İlkokulu Muhundu (şimdiki Darı kent) beldesinde bitirdim. Henüz on yaşında bir çocuktum ve yaşam küçük olduğu için ilkokul diplomamı vermediler. Köy delikanlıları çalışmak için Elazığ Şeker Fabrikası şantiyesine gidiyorlardı. Onların peşine takılarak fabrika şantiyesine çalışmağa gittim. Fakat hem fizik olarak ve hem de yaş olarak küçük olduğum için beni kimse iş e almadı. Civar lokanta ve kahvehanelerde çıraklık yaptım. Daha sonra Elâzığ Şeker Fabrikası'ndan karşılıksız burs alarak ortaokulu ve liseyi Elazığ'da okudum. Yüksek tahsilimi yaptığım İstanbul'da Maden Mühendisi oldum. Önce “ Etibank Ergani Bakır İşletmesi”nde, sonra uzunca bir süre “çimento” fabrikasında çalıştım. Aynı dönemde Transtürk Holding'e bağlı Comag Continental Magnezit işletmesinde maden mühendisliği ya-

pıyordum. Yine mahkemelerin bilirkişi olma sıfatını taşıyordum. İş yükü ağır geldiği için bu görevden istifa ettim.

1974-1977 yıllarında TMMOB Maden Mühendisleri Odası'nın İstanbul temsilciliğini yaptım. TMMOB Maden Mühendisleri Şubesi'nin oluşmasında önemli katkılar sunduğumu sanıyorum. Birkaç arkadaşım ile birlikte "İstanbul Koordinasyon"unu kurarak, mühendis örgütlenmesinde önemli roller oynadım. Aynı dönemlerde, Kartal İşçi Derneği (K.İ.D) kurarak, 1978 yılına kadar başkanlığı yürüttüm. 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle K.İ.D kapatıldı. "Transtürk Holding"e bağlı "Comag Continental Magnezit" İşletmesinde çalışırken, Türkiye Devrimci Komünist Partisi (T.D.K.P) üyesi olduğum gerekçesiyle 23. 04. 1981 gecesi gözaltına alındım ve sıkıyönetim genelgesi uyarınca işten atıldım.

23 Nisan 1981 gecesi götürüldüğüm Gayrettepe işkence merkezinde; üç ay, yani bir mevsim kaldım. Burada muhtelif işkencelerden geçirdim. Yarı felçli olarak, İstanbul 1 NOLU sıkıyönetim komutanlığına bağlı Sultanahmet Cezaevi'ne gönderildim. Burada 2 yıl kaldım. Çıkarıldığım ilk mahkemede BERAAT ETTİM. Tutukluluğuma itiraz ederek 1987 yılında suç duyurusunda bulundum ve tazminat kazandım. Fakat işkence kısmını RED ettiler.

Hastalığım tam FELÇ E dönüşünce TMMOB 'daki bazı dostların, henüz kuruluş aşamasındaki İ.H.D'li dostların ve Uluslararası Af Örgütü'nün yardımıyla Fransa-Paris-AVRE Hastanesi'nde 3 ay tedavi gördüm. Beli bir iyileşme sağlandığı için yurda döndüm. Bu arada geçimimi sağlamak için bebek

giysisi ve çocuk oyuncaklarını satıyordum. Dükkân satılınca bu iş son buldu. Aynı dönemde geçimimi sağlamak için AKPAŞ KROMİT A.Ş' de “ fenni nezaretçilik” görevini yapıyordum Bir yıllık bir boşluktan sonra Şişli Belediyesi'nden küçük bir kitapçı dükkânı kiraladım. Bazı nedenlerden ötürü dükkânımı kapatmak zorunda kaldım. “Felç” ve “Onca İşkenceden Sonra” olmak üzere yayınlanmış 2 anı (suç duyurusu niteliğinde) kitabım var Şu anda iş gücümün %100 'ünü kaybetmiş emekli bir mühendis olarak evde oturmaktayım.

Evliyim ve iki erkek çocuğum var.

Mehmet Sağlam

1 Kasım 1990'da üç çocuklu bir ailenin ortanca çocuğu olarak İzmir'de doğdum. İzmir Anadolu Lisesi'nin ardından, 2012 yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği lisans bölümünü bitirdim. Havacılık bir yana, profesyonel yaşamımda da edebiyatla uğraşmak istediğimden akademiye yöneldim, geçtiğimiz yıl Ege Üniversitesi 'nde Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü / Türk Dünyası Edebiyatı bölümüne yüksek lisans için başvurduğum ve kabul edildim, şu anda tez aşamasındayım (tezinin başlığı: Kazakistan 'daki Alaş Dönemi Edebiyatı ile Türkiye 'deki Milli Edebiyat Döneminin Hikaye Türü Üzerinden Karşılaştırılmasına Dair Bir Çalışma).

Yazmaya lise yıllarında başladım. Lisede bir grup ar-

kadaşımlla birlikte Kekeme Kurbaa adlı bir fanzin çıkardık. 2010 yılında Genç Paylaşım dergisinin açtığı yarışmada Müsait Bir Yerde adlı öykümle ikincilik; ertesini yıl aynı yarışmada Bahar Şenliğı adlı öykümle birincilik ödülü kazandım. Bu iki yarışmada ödül kazanan eserlerin kitaplaştırılmasını ayrı tutarsak, yayımlanan ilk öyküm Afrodisyas Sanat dergisinin 35. sayısında (Eylül-Ekim 2012) çıkan İhtiyar Bakkal oldu. Şubat 2013'te ilk öykü dosyam Gulümseyin Çekiyorum Sokak Kitapları Yayınları'ndan çıktı. 2014'ün şubat ayında Yazarlık Akademisi Derneğı - YAZAK'ın açtığı yarışmada Mavi Tren adlı öyküm ikincilik ödülü aldı. Halihazırda, Divanyolu, Temrin ve Acemi dergilerinde öyküleriyle yer alıyorum.

İzmir'de, annem ve iki kız kardeşimle birlikte yaşamaktayım.

Mete Arif Tokmak

31 12 1967 Zonguldak doğumlu. İlk karikatürü 1981'de Tercüman Çocuk'ta yayımlandı. Gırgır, Çarşaf, Limon gibi dergilerin amatör çizerler için ayırdığı sayfalarda dolaştı. Çizgi roman, kısa film, mizah ve edebiyat dergisi, fanzin, öykü, roman denemelerinde bulundu. Kültür sanat sayfaları hazırladı; gazetecilik yaptı. F3 Öğrenci Kültürü ve Mizahı, Zonkişot Çizgili Edebiyat dergilerini çıkardı; Dergi Dergi, G2 saplantısı, Karaelmas Ressamlar Grubu fanzinlerini hazırladı. Karaelmas Üniversitesi Karikatür Kulübünü kurup

üniversiteli meraklı karikatürcü adaylarının yaklaşık 10 yıl eğitimliğini üstlendi.

Murathan Çarboğa

1974 Dörtyol doğumlu. 1991 yılında Adana İsmet İnönü End. Meslek Lisesi'nden, 1997 yılında Mustafa Kemal Üniv. Türk Dili ve Ede. Eğitimi bölümünden mezun oldu. Halen Antakya'da öğretmen olarak görev yapmaktadır.

Varlık, Milliyet Sanat, E, Kavram Karmaşa, Yom Sanat, Dünya Kitap, Ünlem, Agora, Ağır Ol Bay Düzyazı, Taflan, Patika, Şiir ve İnşa, Amanos Edebiyat gibi birçok ulusal dergide ürünleri yayınlandı. Çeşitli ulusal etkinliklerde şiir, mektup, deneme ve öykü türlerinde birçok ödüle değer bulundu.

"Güne Dönen Rüya" (Şubat-2003) adlı bir şiir kitabı da bulunmaktadır. Çalışmaları edebiyatın her alanında sürüyor.

Mustafa Yatmaz.

Mersinin Mut ilçesinde 1979 yılında dokuz çocuklu bir çiftçini yedinci çocuğu olarak dünyaya geldim. İlk ve orta öğrenimimi burada tamamladım. Yüksek öğrenimimi Cumhuriyet Üniv. İİBF Kamu Yönetimini bitirerek tamamladım. Halen İzmir de özel bir şirkette insan kaynakları sorumlusu olarak görev almaktayım. Edebiyata olan ilgim lise yıllarında başlamıştı. Kısa öyküler ve şiirlerim bulunmaktadır.

Nebahat Dere

1980 yılı Malatya doğumlu.1992 yılında Kaynarca İlkokulunu, 2013 yılında Açık Öğretim Ortaokulunu bitirdi. Halen Açık Öğretim Lisesinde okuyor.Evli olan Dere'nin 11 yaşında Mehmet,8 yaşında Melisa isimli çocukları vardır.

Onur Aydın

1986 Ankara doğumlu. Başkent Üniversitesi'nde Türkçe Eğitimi, Hacettepe Üniversitesi'nde Yeni Türk Edebiyatı bölümlerini tamamladı. Kısa öyküleri Türk Dili, Kalem, Tuti gibi çeşitli dergilerde yayımlandı. "Kelime Düğümlemesi" adlı öyküsüyle 2014-Ümit Kaftancıoğlu Öykü Yarışmasında ikincilik ödülünü aldı.2010'dan bu yana Ankara'da bir köyde Türkçe öğretmenliği yapmaktadır. Evlidir.

Selahaddin Yıldız

1978 Yılında Elazığ'ın Palu ilçesinde doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Elazığ'ın Alacakaya İlçesinde, lise tahsilimi Elazığ Lisesinde Devlet Parasız Yatılı olarak tamamladım.1999 yılında Fırat Üniversitesi Süleyman Demirel M.Y.O. Maden Bölümünü bitirdim. 2003 yılında vatani görevimi tamamladım. 2004 yılında Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Çan Linyitleri İşletme Müdürlüğünde Maden Teknikeri olarak

çalışmaya başladım. Halen bu görevi yürütmekteyim. 2012 Yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme Lisans bölümünden mezun oldum. Öğrenimime Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Jeoloji Mühendisliğinde devam etmekteyim Evliyim ve 7 yaşında bir kız çocuğum vardır.

Sümevra Erdem

1985 doğumlu olan Erdem, 2008 yılında Akdeniz Üniversitesi Teknik Bilimler MYO Harita Kadastro Teknikerliğini,2012 yılında Anadolu Üniversitesi İİBF İşletme Bölümünü bitirdi. Halen Ankara'da bir bankada çalışmaktadır.

Şeyma Kılıç

1999 yılında Sakarya'da doğdum. İlköğretimimi Ahmet Akkoç İlköğretim Okulu'nda tamamladıktan sonra Sakarya Cevat Ayhan Fen Lisesi'ni kazandım. Halen öğrenimime devam ediyorum. Aynı zamanda 7 yıldır Sakarya Bilim ve Sanat Merkezi'nde öğrenciyim.

2011 yılında Toyota Teknik Proje Yarışması'nda Çevre kategorisinde yaptığım projeye birinci oldum. "Bu Benim Eserim" adlı yarışmada iki kez bölge sergisine katıldım. 7. Yazadurmak Öykü ve Şiir Yarışması'nda "Hayriye Hanım" isimli öykümle birincilik ödülüne layık görüldüm.

Tayfun Ak

1961 Eskişehir doğumluyum. Evliyim ve bir oğlum var.

Anadolu Üniversitesi İktisat Ana Bilim Dalında Yüksek Lisansımı tamamladım. Şanlıurfa'da başladığım devlet memurluğu görevimi, Eskişehir'de devam ettirmekteyim.

2009 Yılında İzmir Doğa ve Kültür Derneğinin düzenlediği 'Mutluluk' konulu 1. öykü yarışmasında "Kazı Kazan" isimli öyküm üçüncü oldu ve yayımlanan kitapta yer aldı.

2010 Yılında Seyrek Anam Evi Çalışma Gurubunun düzenlediği 'Göç' konulu öykü yarışmasında "Tayin" isimli öyküm yayımlanmaya değer bulunarak yayımlanmaya değer bulundu.

Eskişehir Sanat Derneğinin 2011 yılında düzenlediği lise öğrencileri öykü yarışmasında jüri üyeliği yaptım.

2011 Yılında Seyrek Anam Evi Çalışma Gurubunun düzenlediği 'Savaş' konulu öykü yarışmasında "Yalnızlık" isimli öyküm yayımlanmaya değer bulunarak yayımlanan kitapta yer aldı.

2012 Yılında Seyrek Anam Evi Çalışma Gurubunun düzenlediği 'Kadın Gözüyle Ev' konulu öykü yarışmasında "Eşya Dediğin" isimli öyküm yayımlanmaya değer bulunarak yayımlanan kitapta yer aldı.

2013 Yılında Eskişehir Sanat Derneğinin düzenlediği 1.Kral Midas Öykü yarışmasında 'Öyle çok ağladı, öyle çok ağladı ki...' öyküm 3.oldu.

2013 Yılında maviADA Dergisinin düzenlediği Sanat Ödüllerinde "Gökyüzü, Yıldızlar ve Çamur" isimli öyküm

3.oldu.

Öykü ve yazılarım; Öykü Teknesi, Eskişehir Sanat, İda Körfez Fanzin, Hedef Sanat Edebiyat gibi dergilerde yayımlandı.

Tuba Kır

1973 yılında İstanbul' da doğdum. İlk, orta ve lise eğitimimi Pendik'te tamamladım. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde tiyatro ve diksiyon dersleri aldım. Özel tiyatro ve radyolarda çalıştım.

Yeşim Cımcöz Yazı Evi ve Jale Sancak öykü atölyelerine katıldım. Yayımlanan öykülerim: Öğle Yemeği-Kadıköy Gazetesi, Beklenen Yolcu- Kirpi Düşün, Beklenen Yolcu-Altzine, Necati Amca-Galapera Fanzin, Zengin Teyze-Galapera Fanzin, İçi Acıdı- Kirpi Edebiyat, İkrâm-Alfabe Fanzin, Bin Sesli Adam-Alfabe Fanzin, Karar-Kirpi edebiyat, Dedikodu-Sarnıç, Küf Kokan Kadın-Kirpi Edebiyat, Yanar Döner Balık-Galapera Fanzin, Yitik Ülke-Janjanlı Güvercin, Höyt Babalar-Alfabe Fanzin

Yayla Boztaş

1949 Trabzon / Maçka doğumluyum. Eczacılık eğitimi gördüm. İki yıl mesul müdür eczacı olarak çalıştıktan sonra MEB bünyesinde yirmi yıl kimya öğretmenliği yaptım.

Halk Müziği ve Klasik Türk Sanat Müziği koralalarında

amatör olarak korist ve solust olarak görev yapmaktayım.

Dört kişisel sergi açtım. Birçok karma resim sergisine katıldım.

Yazmaya ilgim, hâlâ devam ettiğim günlüklerle başladı. Kurşunkalem, Kıyı, Güncel Sanat ve Kasabadan Esinti dergilerinde öykü ve deneme yazılarım yer aldı. Güncel Sanat Dergisi'nde iki kez öykü ödülü aldım. Basıma hazır bir öykü dosyam bulunmaktadır.

Üç ortak kitap çalışmasında birer öyküyle yer aldım.

İki dönem değerli yazar Hidayet Karakuş'un öykü atölyesine devam ettim.

Egeli Kadın Yazarlar (EKYAZ) üyesiyim.

Evli, iki erkek çocuk annesiyim. İzmir'de yaşıyorum.

Zeynep Çolak

2001 yılı Elazığ doğumlu. İlkokulu ve Ortaokulu Dumlupınar İ.Ö.O - O.Ö.O da okudu. Ortaokulun son senesinde Nahit Ergene Ortaokuluna gitti. Halen Ahmet Yesevi Sosyal Bilimler Lisesinde okuyor. Ailesiyle Elazığ'da yaşıyor.

